

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİL BİLİM ANABİLİM DALI

TÜRKÇEDEKİ EYLEMLERİN ANLAMSAL
DEĞİŞİMLERİNİN SIKLIK TEMELLİ İNCELENMESİ:
GENÇLİK DİLİNDEN BİR KESİT

Yüksek Lisans Tezi

Bengü GÜNEL TÜRE

Ankara, 2024

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİL BİLİM ANABİLİM DALI

TÜRKÇEDEKİ EYLEMLERİN ANLAMSAL
DEĞİŞİMLERİNİN SIKLIK TEMELLİ İNCELENMESİ:
GENÇLİK DİLİNDEN BİR KESİT

Yüksek Lisans Tezi

Bengü GÜNEL TÜRE

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Bahtiyar MAKAROĞLU

Ankara, 2024

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİL BİLİM ANABİLİM DALI

TÜRKÇEDEKİ EYLEMLERİN ANLAMSAL
DEĞİŞİMLERİNİN SIKLIK TEMELLİ İNCELENMESİ:
GENÇLİK DİLİNDEN BİR KESİT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bahtiyar MAKAROĞLU

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı

İmzası

1- Doç. Dr. Bahtiyar MAKAROĞLU (danışman)

2- Doç. Dr. Elif ARICA AKKÖK

3- Doç. Dr. Aytaç ÇELTEK

Tez Savunması Tarihi

12/06/2024

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Doç. Dr. Bahtiyar MAKAROĞLU danışmanlığında hazırladığım “**Türkçedeki Eylemlerin Anlamsal Değişimlerinin Sıklık Temelli İncelenmesi: Gençlik Dilinden Bir Kesit**” (Ankara, 2024)” adlı yüksek lisans tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik ve davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

12/06/2024

Bengü GÜNEL TÜRE

ÖNSÖZ

Evrendeki her şey sürekli bir değişim halindedir ve dil de diğer her şey gibi bu değişime katılmaktadır. Saussure'ün belirttiği gibi: “Zaman her şeyi değiştirir: dilin bu evrensel kanundan kaçması için hiçbir neden yoktur”. Dilin zaman içerisinde değiştiği ve bu değişimin özellikle dilin en çarpıcı birimleri olan sözcükler üzerinde gerçekleştiği gerçeği şaşırtıcı değildir. Dilin en önemli birimlerinden olan sözcükler anlam düzeyinde değişirken, zaman içerisinde yeni anlamlar kazanmakta ya da varolanları yitirmektedir. Koch (2016: 21)'in de belirttiği gibi anlam değişimi, insan dilinde sürekli olarak varolan bir olgudur. Bu doğrultuda, sözvarlığı değişimi ve bu değişimlere dair incelemeler dilbilimsel çalışmaların uzun zamandır ilgilendiği bir konu olmasına rağmen sözcüğün anlamındaki değişimlere dair çalışmalar, alanyazında özellikle 20. yüzyılın başlarından itibaren başlamıştır. Alanyazında dil değişimi, sözcük anlam ilişkileri incelenirken sosyal etkenler ile o dili kullanan aktif katılımcıların rolünün büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak sözcüğün anlam boyutundaki değişimini inceleyen olan bu çalışmada yaş bir kriter olarak seçilmiş ve Türkçe gençlik dili temel alınarak sözcük anlamsal değişimler hem anlam hem de eşdizimsel boyutta iki eksen üzerinden sorgulanmıştır. Sözcük anlamsal değişimlere dair sorgulamalar derlem tabanlı ve sıklık çerçevesinde yapılmıştır. Bu bakımdan bu çalışma bir yandan sözcük anlamsal değişimlerine, diğer yandan ise gençlik dili çalışmalarına bir katkı sağlamayı hedeflemektedir.

TEŞEKKÜR

Lisans eğitimimi tamamladığım Ege Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünde dilbilim alanında aldığım dersler bu alana olan ilgimi giderek arttırdı. Akademik yolculuğumun ilk adımlarını da bu alana olan ilgi ve merakımla attım. Ankara Üniversitesi Dilbilim Bölümünde başlayan yolculuğumda ilerlememde bana hep güç veren ve yön gösteren, haftalık tez çalışmalarımızda zamanını ve ilgisini eksiltmeyen, karşılaştığım sorunlara sabırla çözüm arayan, sorularıma hoşgörüsüyle yanıt bulan, içten yaklaşımıyla bana güvendiğini hissettiren tez danışmanım sayın Doç. Dr. Bahtiyar MAKAROĞLU'na teşekkür ederim.

Eşdizimliliğe dair verilerin çözümlenmesi sürecinde bana bilgi ve deneyimini aktararak tezimin ilerlemesine katkıda bulunan Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Öğr. Gör. Sayın Meltem AYABAKAN İPEK'e teşekkür ederim.

Tez jürimde yer almayı kabul ederek beni mutlu eden ve çok önemli katkılar sağlayan değerli hocalarım Doç. Dr. Elif ARICA AKKÖK ve Doç. Dr. Aytaç ÇELTEK'e ve Ankara Üniversitesi Dilbilim bölümünün tüm hocalarına şükranlarımı sunmak isterim.

Hayatımın her döneminde yanımda olan bana hep güvenen ve inanan ve bu süreçte de destek olan anneme ve babama ne kadar teşekkür etsem az kalır. Ayrıca hayat arkadaşım, sevgili eşime ve sevgili arkadaşım Işın ÇAĞIRTEKİN'e her türlü yardımları ve destekleri için teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
TEŞEKKÜR	ii
KISALTMALAR	vi
ŞEKİLLER	vii
TABLolar	xvii
1. GİRİŞ	1
1.1. Tezin Adı.....	1
1.2. Tezin Konusu	1
1.3. Tezin Amacı	1
1.4. Tezin Önemi.....	1
1.5. Tezin Araştırma Soruları	2
1.6. Tezin Sınırlılıkları	3
1.7. Araştırmanın Evreni	3
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Gençlik Dili.....	5
2.2. Sözcüksel ve Anlamsal Değişim	8
2.2.1. Sözcüksel Anlambilimde Zamansal Görünüm.....	10
2.2.2. Sözcüksel Anlamsal Değişim Türleri	11
2.3. Eşdizimlilik	13
2.3.1. Deyimler, Serbest Sözcük Birleşimi ve Eşdizimli Sözcükler.....	15
2.3.2. Alanyazında Eşdizimliliğe Dair Yaklaşımlar	16
3. YÖNTEM	18

3.1. Eylem Anlamlarının Belirlenmesinde İzlenilen Yöntem	22
3.1.1. Örneklem.....	22
3.1.2. Veri Çözümlemesi.....	22
3.2. Eylemlerin Eşdizimsel Görünümlerinin Belirlenmesinde İzlenilen Yöntem	25
3.2.1 Örneklem.....	26
3.2.2. Veri çözümleme	26
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	31
4.1. Anlam.....	31
4.1.1. <i>Yüksel</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı.....	31
4.1.2. <i>Çak</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı.....	37
4.1.3. <i>Patla</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı.....	45
4.1.4. <i>Göm</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı	52
4.1.5. <i>Yıkıl</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı	59
4.1.6. <i>Yaz</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı	65
4.1.7. <i>Düş</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı.....	75
4.1.8. <i>Götür</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı.....	82
4.1.9. <i>Gel</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı	91
4.1.10. <i>Eri</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı	97
4.1.11. <i>Bas</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı	100
4.1.12. <i>Vur</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı	105
4.1.13. <i>Koy</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı.....	113
4.1.14. <i>Bin</i> - Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı.....	116
4.2. Eşdizimliliğe ilişkin Bulgular	120
4.2.1. <i>Yüksel</i> - Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular.....	121
4.2.2. <i>Çak</i> - Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular.....	126
4.2.3. <i>Patla</i> - Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular.....	131

4.2.4. <i>Göm-</i> Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular	136
4.2.5. <i>Yıkıl-</i> Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular	141
4.2.6. <i>Yaz-</i> Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular	146
4.2.7. <i>Düş-</i> Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular	151
4.2.8. <i>Götür-</i> Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular.....	156
4.2.9. <i>Gel-</i> Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular	161
4.2.10. <i>Eri-</i> Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular	166
4.2.11. <i>Bas-</i> Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular	169
4.2.12. <i>Vur-</i> Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular	174
4.2.13. <i>Koy-</i> Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular.....	179
4.2.14. <i>Bin-</i> Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular.....	184
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	190
KAYNAKÇA	198
ÖZET	208
EK 1	210

KISALTMALAR

TUD	Türkçe Ulusal Derlemi
TDK	Türk Dil Kurumu
BNC	British National Corpus (İngiliz Ulusal Derlemi)
COTY	The corpus of Turkish youth language (Türkçe Gençlik dili derlemi)
NLP	Neuro Linguistic Programming (Doğal Dil İşleme)
ODT	ODTÜ Ulusal Derlemi
STD	Sözlü Türkçe Derlemi
COLT	The Bergen Corpus of London Teenage Language (Londra Gençlik Dili Bergen Derlemi)
COLA	Corpus Oral de Lenguaje Adolescente (Gençlik Dilinin Sözlü Derlemi-İspanyolca)

ŞEKİLLER

Şekil 1: <i>Göm-</i> eyleminin yeni kazanılan anlamlarından “ <i>bir şeyi yemek ya da içmek</i> ” anlamı	24
Şekil 2: <i>Çak-</i> eylemin yeni kazanılan anlamlarından “ <i>ilaç almak, içmek</i> ” anlamı	24
Şekil 3: TUD sorgu arayüzüne ilişkin örnek bir kesit.....	28
Şekil 4: TUD’da eşdizimlilik görünümlerinin dizilim sonuçlarına ilişkin örnek bir kesit	29
Şekil 5: <i>Yüksel-</i> eyleminin “ <i>bir şeyi beğendiği için yapmak istemek, heveslenmek</i> ” anlamı	32
Şekil 6: <i>Yüksel-</i> Eyleminin “ <i>bir insana cinsel olarak sahip olmak, istemek</i> ” anlamı ...	33
Şekil 7: <i>Yüksel-</i> eyleminin “ <i>birine sinirlenmek, kızmak</i> ” anlamı	33
Şekil 8: <i>Yüksel-</i> eyleminin “ <i>birini ya da bir şeyi beğenmek, hoşlanmak</i> ” anlamı	34
Şekil 9: <i>Yüksel-</i> eyleminin “ <i>alkol ve uyuşturucu maddelerden sonra kafa bulanıklığı içeren zevk hali</i> ” anlamı	35
Şekil 10: <i>Yüksel-</i> eyleminin “ <i>bir ürünün, bir olgunun belirli bir coğrafyadan yayılması</i> ” anlamı	35
Şekil 11: <i>Çak-</i> eyleminin “ <i>cinsel olarak ilişkiye girmek</i> ” anlamı	38
Şekil 12: <i>Çak-</i> eyleminin “ <i>ilaç almak, içmek</i> ” anlamı	38
Şekil 13: <i>Çak-</i> eyleminin “ <i>kendini memnun edecek bir şeyi satın almak veya harcamak</i> ” anlamı	39
Şekil 14: <i>Çak-</i> eyleminin “ <i>başarmak</i> ” anlamı.....	40
Şekil 15: <i>Çak-</i> eyleminin “ <i>(laf) sokmak, olumsuz bir şey söylemek</i> ” anlamı.....	41
Şekil 16: <i>Çak-</i> eyleminin “ <i>(argo) spor dalında sayı almak, kazanmak, rakibi yenmek</i> ” anlamı	41
Şekil 17: <i>Çak-</i> eyleminin “ <i>genellikle karşı tarafın hoşnut olmayacağı bir şeyi vermek/yapmak</i> ” anlamı.....	42

Şekil 18: Çak- eyleminin “gençlik dilinde bir şeyi yapmak, gerçekleştirmek” anlamı .	43
Şekil 19: Çak- eyleminin “bir malı bir kimseye değerinden pahalıya satmak, alışverişte aldatmak, oymak” anlamı.....	44
Şekil 20: Patla- eyleminin “bir hata sonucu bir şeyi gerçekleştirememek, yapamamak, becerememek, zarar etmek talihsizlik” anlamı.....	46
Şekil 21: Patla- eyleminin “özellikle uyuşturucu maddeler alıp eğlenmek” anlamı.....	46
Şekil 22: Patla- eyleminin “cinsel olarak doyuma ulaşmak” anlamı	47
Şekil 23: Patla- eyleminin “bir şeyin popüler olması, meşhur olmak” anlamı	47
Şekil 24: Patla- eyleminin “gülmek” anlamı.....	48
Şekil 25: Patla- eyleminin “eğlenmek” anlamı	48
Şekil 26: Patla- eyleminin “suyun normal seviyesinden yukarı çıkıp taşması” anlamı	49
Şekil 27: Patla- eyleminin “elektronik bir şeyin çalışmaması, bozulması” anlamı	49
Şekil 28: Patla- eyleminin “bir şeyin beklenen normal değerinden daha fazla değere ulaşması” anlamı.....	50
Şekil 29: Patla- eyleminin “bir şeyin değerinden kaybetmesi, beklenenden daha az seviyeye inmesi” anlamı	51
Şekil 30: Göm- eyleminin “birine veda ederken içinde cinsellik anlamı barındıran dalga geçme sözü, cinsel anlamda dalga geçerek hoş çakal demek” anlamı	53
Şekil 31: Göm- eyleminin “bir şeyi yemek ya da içmek” anlamı	54
Şekil 32: Göm- eyleminin “eleştirmek, kötülemek” anlamı	54
Şekil 33: Göm- eyleminin “cinsel ilişkiye girmek” anlamı	55
Şekil 34: Göm- eyleminin “karşı tarafı ya da rakibi ağır bir yenilgiye uğratmak” anlamı	55
Şekil 35: Göm- eyleminin “bir şeye para harcamak, paranın hepsini bir şeye vermek” anlamı	56
Şekil 36: Göm- eyleminin “bir kişiye vurmak, bir kişiyi dövmek” anlamı	57

Şekil 37: <i>Göm-</i> eyleminin “ <i>bir şeyi unutmaya çalışmak</i> ” anlamı	57
Şekil 38: <i>Göm-</i> eyleminin “ <i>bir kişiyi hayatından çıkarmak, bir kişi ile ilişkiyi bitirmek</i> ” anlamı	58
Şekil 39: <i>Göm-</i> eyleminin “ <i>kutsal saydığı, değer verdiği bir şey veya kimse uğruna kendini feda etmek, adamak</i> ” anlamı	58
Şekil 40: <i>Yıkıl-</i> eyleminin “ <i>birini ya da bir şeyi beğenmek, harika bulmak</i> ” anlamı....	60
Şekil 41: <i>Yıkıl-</i> eyleminin “ <i>eğlenmek, eğlendiğini belli etmek, coşku yaşamak, gülmek</i> ” anlamı	61
Şekil 42: <i>Yıkıl-</i> eyleminin “ <i>çok üzülme, hayal kırıklığına uğramak</i> ” anlamı.....	61
Şekil 43: <i>Yıkıl-</i> eyleminin “ <i>(özellikle elektronik ortamda) bir haberin sansasyon yaratması, ses getirmesi</i> ” anlamı	62
Şekil 44: <i>Yıkıl-</i> eyleminin “ <i>bir şeyin çok bulunması, ile yıkılmak</i> ” anlamı.....	63
Şekil 45: <i>Yıkıl-</i> eyleminin “ <i>(mecaz) gücünü yitirmek</i> ” anlamı.....	63
Şekil 46: <i>Yaz-</i> eyleminin “ <i>birine kur yapmak, asılmak</i> ” anlamı	66
Şekil 47: <i>Yaz-</i> eyleminin “ <i>uydurmak</i> ” anlamı	66
Şekil 48: <i>Yaz-</i> eyleminin “ <i>mecaz daha sonra hatırlamak için not almak</i> ” anlamı	67
Şekil 49: <i>Yaz-</i> eyleminin “ <i>bir şeyin kesin olarak gerçekleşeceğini iddia etmek</i> ” anlamı	67
Şekil 50: <i>Yaz-</i> eyleminin “ <i>birini tehdit etmek</i> ” anlamı.....	68
Şekil 51: <i>Yaz-</i> eyleminin “ <i>faturanın fazla tutması (özellikle telefon gibi)</i> ” anlamı	68
Şekil 52: <i>Yaz-</i> eyleminin “ <i>bir sanat eserinde kişinin kendinden bir şey bulması (yansıtmak)</i> ” anlamı	69
Şekil 53: <i>Yaz-</i> eyleminin “ <i>ilgili kuralın ya da koşulun açık bir şekilde belirtilmesi</i> ” anlamı	69
Şekil 54: <i>Yaz-</i> eyleminin “ <i>borcun kaydedilmesi</i> ” anlamı.....	70

Şekil 55: Yaz- eyleminin “özellikle bilgisayar gibi elektronik aletlerle bir programa kod, link vs. vermek” anlamı	70
Şekil 56: Yaz- eyleminin “elektronik ortamda bir bilgiyi, bir mesajı, bir haberi paylaşmak” anlamı	71
Şekil 57: Yaz- eyleminin “özellikle telefon gibi iletişim araçlarını kullanarak sohbet programları aracılığı ile bir ileti göndermek” anlamı.....	71
Şekil 58: Yaz- eyleminin “yazı yazma sürecinde kalemin iyi performans sergilemesi” anlamı	72
Şekil 59: Yaz- eyleminin “doktorun veya sağlık çalışanın tedavi için ilaç veya tedavi yöntemi vermesi” anlamı.....	72
Şekil 60: Düş- eyleminin “bir şeyi ya da birini beğenmek, güzel duygular beslemek” anlamı	75
Şekil 61: Düş- eyleminin “üzülmek, bir insanın psikolojik açıdan enerjisinin ya da modunun azalması” anlamı	76
Şekil 62: Düş- eyleminin “özellikle sosyal medya kullanarak birini tavlamaya çalışmak” anlamı	76
Şekil 63: Düş- eyleminin “özellikle internet ortamında bir filmin, bir müziğin ya da bir videonun girmesi” anlamı	77
Şekil 64: Düş- eyleminin “bir kişinin bir grubunun siyasi anlamda iktidarını kaybetmesi” anlamı	77
Şekil 65: Düş- eyleminin “bir spor müsabakasında ilgili bir kurumdan alt gruba ya da sıralamaya düşmek” anlamı	78
Şekil 66: Düş- eyleminin “istenmeyen bir duruma maruz kalınması” anlamı.....	78
Şekil 67: Düş- eyleminin “internet ya da telefondan kopmak, bağlantının kesilmesi” anlamı	79
Şekil 68: Düş- eyleminin “internet hızının azalması” anlamı.....	79

Şekil 69: <i>Götür-</i> eyleminin “bir insanı tavlama” anlamı	82
Şekil 70: <i>Götür-</i> eyleminin “cinsel açıdan sahip olmak” anlamı.....	83
Şekil 71: <i>Götür-</i> eyleminin “bir şeyi başarıyla idare etmek, yürütmek, halletmeye çalışmak” anlamı.....	84
Şekil 72: <i>Götür-</i> eyleminin “bir kimseye bir etkinlik ya da bir eğlence için ortam sağlamak veya olanak sunmak” anlamı	85
Şekil 73: <i>Götür-</i> eyleminin “bir kimseyi veya canlıyı tedavi amacıyla ilgili sağlık kuruluşuna ulaştırmak” anlamı	85
Şekil 74: <i>Götür-</i> eyleminin “adli yargı sisteminde bir davaya ilişkin kararın bir üst mahkemeye taşınması, dava kararının yeniden sorgulanması” anlamı	86
Şekil 75: <i>Götür-</i> eyleminin “bir eşyanın veya elektronik aletin tamir edilmesi, yenisiyle değiştirilmesi, bakımın yapılması veya iade edilmesi için teslim edilmesi” anlamı	87
Şekil 76: <i>Götür-</i> eyleminin “el, kol, bacak gibi belirli vücut organlarının hareket ettirilmesi, taşınması” anlamı.....	87
Şekil 77: <i>Götür-</i> eyleminin “bir kimsenin eski anısını yeniden yaşaması veya bir duyguyu tekrar deneyimlemesi” anlamı.....	88
Şekil 78: <i>Götür-</i> eyleminin “bir konu, haber ve benzerini iletme, bildirme” anlamı	88
Şekil 79: <i>Götür-</i> eyleminin “bir fikrin, bir buluşun, bir görüşün ya da bir ürünün değerlendirilmesi veya onaylanması için birine ya da bir kuruma sunmak” anlamı.....	89
Şekil 80: <i>Götür-</i> eyleminin “bir kimsenin kötü duruma düşmesine yol açmak, sürüklemek, yöneltmek” anlamı.....	90
Şekil 81: <i>Gel-</i> eyleminin “cinsel olarak doyuma ulaşmak” anlamı	92
Şekil 82: <i>Gel-</i> eyleminin “bir kişinin bir seçimi kazanması ya da bir mevkiye ulaşması için gözle görülür kanıtlarının olması” anlamı	92
Şekil 83: <i>Gel-</i> eyleminin “istenilen ölçütleri karşılamak” anlamı	93

Şekil 84: <i>Gel-</i> eyleminin “belli bir şey gerçekleştirmek için girişimde bulunmak” anlamı	93
Şekil 85: <i>Gel-</i> eyleminin “bir filmin, tiyatronun, sanat etkinliğinin gösterime girmesi ya da bir klibin, şarkının, video içeriğinin, sanal oyunun elektronik ortamda yayınlanması” anlamı	94
Şekil 86: <i>Gel-</i> eyleminin “bir sistemin, uygulamanın veya yazılımın yeni sürümünün çıkması” anlamı.....	95
Şekil 87: <i>Eri-</i> eyleminin “bir şeyi ya da birini çok beğenmek, hayran kalmak” anlamı.....	97
Şekil 88: <i>Eri-</i> eyleminin “çok sıcaklamak” anlamı	98
Şekil 89: <i>Eri-</i> eyleminin “bir şeyin eski oranından az bir duruma gelmesi, azalması” anlamı	98
Şekil 90: <i>Bas-</i> eyleminin “cinsel ilişkide aktif bir şekilde var olmak” anlamı.....	100
Şekil 91: <i>Bas-</i> eyleminin “bir şeyi gereğinden fazla tüketmek, yapmak” anlamı	101
Şekil 92: <i>Bas-</i> eyleminin “elektronik alet ya da araçlarda bir tuşa ya da düğmeye dokunmak” anlamı.....	101
Şekil 93: <i>Bas-</i> eyleminin “özellikle vücut yapmaya çalışanların spor salonunda ağırlık kullanmaları” anlamı	102
Şekil 94: <i>Bas-</i> eyleminin “özellikle kumar gibi oyunlarda ya da borsa gibi bir piyasada ortaya para koymak” anlamı.....	102
Şekil 95: <i>Bas-</i> eyleminin “devletin kağıt ya da madeni parayı piyasaya sürmesi” anlamı	103
Şekil 96: <i>Bas-</i> eyleminin “ulaşım araçlarında temassız ödeme yapmak” anlamı.....	103
Şekil 97: <i>Bas-</i> eyleminin “ulaşım aracının beklenenden daha fazla performans vermesi veya hızlı gitmesi” anlamı	104
Şekil 98: <i>Vur-</i> eyleminin “cinsel ilişkiye girmek” anlamı	106

Şekil 99: <i>Vur-</i> eylemin “ <i>bir avı diri ya da ölü olarak ele geçirmek: avlamak, tutmak</i> ” anlamı	106
Şekil 100: <i>Vur-</i> eyleminin “ <i>saçı belli bir oranda kısaltmak, kestirmek</i> ” anlamı	107
Şekil 101: <i>Vur-</i> eyleminin “ <i>can sıkıntısından, üzüntüden ya da kötü bir durumdan kurtulmak veya unutmak için bir eylem yapmak ya da bir şeyi tüketmek</i> ” anlamı	108
Şekil 102: <i>Vur-</i> eyleminin “ <i>aşı olmak, vücuda şırınga ile ilaç ya da uyuşturucu madde almak</i> ” anlamı	108
Şekil 103: <i>Vur-</i> eyleminin “ <i>spor: özellikle topla oynanan ve ayakla kontrol edilen spor oyunlarında topu yönlendirmek</i> ” anlamı.....	109
Şekil 104: <i>Vur-</i> eyleminin “ <i>bir savaş aletinin başka bir savaş aletine ya da savaş alanına mermi, bomba göndermesi</i> ” anlamı	110
Şekil 105: <i>Koy-</i> eyleminin “ <i>elektronik ortamda bir dosyayı, fotoğrafı, resmi vb. yüklemek ve paylaşmak</i> ” anlamı	113
Şekil 106: <i>Koy-</i> eyleminin “ <i>önceden kaydedilmiş şarkı, film vb. sanat eserini veya oyunu içeren şeyi bir elektronik alette yürütmek, oynatmak, başlatmak</i> ” anlamı	114
Şekil 107: <i>Koy-</i> eyleminin “ <i>bir yiyeceği ya da bir içeceği pişirmek veya servis etmek</i> ” anlamı	114
Şekil 108: <i>Koy-</i> eyleminin “ <i>bir kimseyi ya da bir grubu yenip, perişan etmek, dağıtmak, bozguna uğratmak, hezimete uğratmak</i> ” anlamı.....	115
Şekil 109: <i>Bin-</i> eyleminin “ <i>cinsel ilişkide bir insanın diğer insanın üzerinde olması</i> ” anlamı	117
Şekil 110: <i>Bin-</i> eyleminin “ <i>bir binanın veya yapının içinde ulaşımı sağlayan asansörde, yürüyen merdivende, yürüyen bantta vb. yer almak</i> ” anlamı.....	118
Şekil 111: <i>Bin-</i> eyleminin “ <i>bir araca sahip olmak</i> ” anlamı.....	119
Şekil 112: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>yüksel-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı.....	125

Şekil 113: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>yüksel-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı.....	126
Şekil 114: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>çak-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı	130
Şekil 115: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>çak-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı	131
Şekil 116: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>patla-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı.....	135
Şekil 117: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>patla-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı.....	136
Şekil 118: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>göm-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı	140
Şekil 119: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>göm-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı	141
Şekil 120: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>yıkıl-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı	145
Şekil 121: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>yıkıl-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı	146
Şekil 122: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>yaz-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı	150
Şekil 123: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>yaz-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı	151
Şekil 124: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>düş-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı	155
Şekil 125: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>düş-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı	156

Şekil 126: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>götür-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı.....	160
Şekil 127: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>götür-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı.....	161
Şekil 128: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>gel-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı	165
Şekil 129: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>gel-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı	166
Şekil 130: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>eri-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı	168
Şekil 131: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>eri-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı	169
Şekil 132: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>bas-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı	173
Şekil 133: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>bas-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı	174
Şekil 134: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>vur-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı	178
Şekil 135: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>vur-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı	179
Şekil 136: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>koy-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı	183
Şekil 137: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>koy-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı	184
Şekil 138: TUD ve Ekşi Sözlükte <i>bin-</i> eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı	188

Şekil 139: TUD ve Ekşi Sözlükte *bin-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı 189

TABLÖLAR

Tablo 1: Eylemlerin çekim ve kişi açısından derlemlerde taranma biçimleri	20
Tablo 2: Ekşi Sözlük örnekçesinde görülen eylemlerin sıklık dağılımı	21
Tablo 3: Eylemlerin ikili kodlamadaki ilk haneleri	23
Tablo 4: <i>Yüksel-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	37
Tablo 5: <i>Çak-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	45
Tablo 6: <i>Patla-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	52
Tablo 7: <i>Göm-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	59
Tablo 8: <i>Yıkıl-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	65
Tablo 9: <i>Yaz-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	74
Tablo 10: <i>Düş-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	81
Tablo 11: <i>Götür-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	91
Tablo 12: <i>Gel-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	96
Tablo 13: <i>Eri-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	99
Tablo 14: <i>Bas-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı.....	105
Tablo 15: <i>Vur-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı.....	112
Tablo 16: <i>Koy-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	116
Tablo 17: <i>Bin-</i> eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı	120
Tablo 18: <i>Yüksel-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizim yapıları.....	122
Tablo 19: Ekşi Sözlükte <i>yüksel-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	124
Tablo 20: <i>Çak-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizimsel yapıları	127
Tablo 21: Ekşi Sözlükte <i>çak-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	129

Tablo 22: <i>Patla-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizimsel yapıları	132
Tablo 23: Ekşi Sözlükte <i>patla-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	134
Tablo 24: <i>Göm-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizimsel yapıları	137
Tablo 25: Ekşi Sözlükte <i>göm-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	139
Tablo 26: <i>Yıkıl-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizimsel yapıları	142
Tablo 27: Ekşi Sözlükte <i>yıkıl-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	144
Tablo 28: <i>Yaz-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen Eşdizimsel yapıları	147
Tablo 29: Ekşi Sözlükte <i>yaz-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	149
Tablo 30: <i>Düş-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizimsel yapıları	152
Tablo 31: Ekşi Sözlükte <i>düş-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	154
Tablo 32: <i>Götür-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen Eşdizimsel yapıları	157
Tablo 33: Ekşi Sözlükte <i>götür-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	159
Tablo 34: <i>Gel-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizimsel yapıları	162

Tablo 35: Ekşi Sözlükte <i>gel-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	164
Tablo 36: <i>Eri-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında görülen eşdizimsel yapıları	167
Tablo 37: <i>Bas-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizimsel yapıları	170
Tablo 38: Ekşi Sözlükte <i>bas-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	172
Tablo 39: <i>Vur-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizimsel yapıları	175
Tablo 40: Ekşi Sözlükte <i>vur-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	177
Tablo 41: <i>Koy-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizimsel yapıları	180
Tablo 42: Ekşi Sözlükte <i>koy-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	182
Tablo 43: <i>Bin-</i> eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizimsel yapıları	185
Tablo 44: Ekşi Sözlükte <i>bin-</i> eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması.....	187
Tablo 45: Eylemlere ait yeni ve varolan anlamların Tablosu.....	191

1. GİRİŞ

1.1. Tezin Adı

“Türkçedeki eylemlerin anlamsal değişimlerinin sıklık temelli incelenmesi: gençlik dilinden bir kesit”.

1.2. Tezin Konusu

Türkçedeki eylemlerin anlamsal değişimlerinin ve eşdizimsel görünümlerinin sıklık çerçevesinden incelenmesi ve bu değişimlerin Türkçe gençlik dili üzerinden sorgulanması bu tezin konusunu oluşturmaktadır.

1.3. Tezin Amacı

Bu tez çalışmasında, Türkçe gençlik dilinin sözcükteki eylemlerin anlamsal değişimlerini sıklık ekseninde incelemek ve eylemlerin eşdizimsel görünümünde değişimin olup olmadığını sorgulamak hedeflenmektedir.

1.4. Tezin Önemi

Dildeki değişimlere ve yeniliklere ulaşmak için gençlik diline başvurmanın ve gençlik dilinin yapısını incelemenin önemli olduğunu son yıllardaki birçok çalışmayla vurgulanmıştır (bkz. Labov, 2001; Barbieri, 2008; Tagliamonte ve D’Arcy, 2009; Holmes, 2013). Türkçe gençlik diline dair çalışmalar yeni bir araştırma alanı olmasa da bu alandaki dilbilimsel araştırmalar oldukça sınırlıdır (bkz. Açıkalin, 1991; Yeşimenözü, 2015; Şafak, 2019; Efeoğlu, 2022). Gençlik dilinin dinamik ve akıcı olması,

araştırmacılar tarafından çoğu zaman dikkatleri üzerine çekmesine ve genç konuşurların dilsel davranışlarını inceleyen araştırmacıların yalnızca çağdaş dili değil aynı zamanda dilsel değişiminin yörüngelerini de keşfetmiş olmasına (Efeoğlu Özcan, 2022: 1) karşın Türkçede gençlik dilindeki sözcüksel anlambilimsel değişimi derlem tabanlı doğrudan inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamaktadır.

Türkçe gençlik dilindeki eylemlerin anlamsal değişimleri derlem tabanlı açıdan sorgulaması, sözlükçede var olmayan anlamların gençlik dilindeki görünülerinin saptanması, gençlik dilindeki ilgili eylemlerin eşdizimsel örüntülerinin belirlenmesi açısından bu çalışmanın alanyazında derlemdilbilim, sözlükçülük, toplumdilbilim ve bilişsel dilbilim alanlarına büyük katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Ayrıca, bu araştırma Türkçe gençlik dili sözvarlığındaki eylemlerin anlamsal değişimlerini ve eşdizimsel görünömleri inceleyecek olan ilk özgün çalışma niteliğindedir.

1.5. Tezin Araştırma Soruları

Bu tez çalışmasında aşağıdaki araştırma sorularının incelenmesi hedeflenmiştir.

1. Türkçe gençlik dilinin sözvarlığında eylemlerin anlamsal özelliklerinde,
 - a) nasıl bir değişim bulunmaktadır?
 - b) gözlemlenen değişimlerin sıklık görünömleri nelerdir?
2. Türkçe gençlik dilinin sözvarlığındaki eylemlerin eşdizimsel görünömlerinde,
 - a) nasıl bir değişim bulunmaktadır?
 - b) gözlemlenen değişimlerin sıklık görünömleri nelerdir?

1.6. Tezin Sınırlılıkları

Türkçe gençlik dilindeki anlamsal değişimler Türkiye’de ilk *katılımcı sözlüklerden* (collaborative hypertext dictionary) olan Ekşi Sözlük üzerinde incelenecek olup, Ekşi Sözlük platformu gençlik dili derlemi verisi olarak ele alınacaktır. Ayrıca, bu araştırmada sözcüklerin anlamsal değişimleri yalnızca eylem kategorisinde sorgulanacaktır.

1.7. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini genç Türkçe konuşurları oluşturmaktadır. Çalışmanın iki araştırma sorusu kapsamında (bkz. Bölüm 1.5.) Ekşi Sözlük verileri kullanılarak bir veritabanı oluşturulmuştur. Ayrıca, çalışmanın 2. Araştırma sorusu kapsamında eylemlerin eşdizimsel görünümünde yaşın etkisini belirleyebilmek için Türkçe Ulusal Derlemi (TUD v.03)’den yararlanılmıştır.

Ekşi Sözlük

Türkiye’deki ilk katılımcı sözlük örneği olan ve 1999 yılında bilgisayar programcısı Sedat Kapanoğlu tarafından kurulan Ekşi Sözlük, her türlü sözcük ve kavram hakkında kayıtlı yazarların yorumlarını içermekte ve sözcük, terim, kavram ve kişilere ilişkin bilgi, deneyim, gözlem, espri, yorum, anket, link gibi kaynak içeren interaktif bir platform olmakla birlikte ve son yıllarda özellikle gazetecilik, sosyoloji, psikoloji, siyasal bilimler, işletme, bilgi ve belge yönetimi, iletişim bilimleri gibi birçok alanda veritabanı olarak kullanılmaktadır (bkz. Gürel ve Yakın, 2007; Lüküslü, 2011; Dağlıoğlu, 2015; Yücel, 2017; Duman ve Özdoğran, 2018; Akkılıç, 2018; Kocatürk, 2018; Fındık, 2019; Fetvacı, 2022).

Türkçe Ulusal Derlemi (TUD)

Aksan ve diğ. (2012) tarafından oluşturulan Türkçe’nin ilk kapsamlı ve genel amaçlı

derlemi olan Türkçe Ulusal Derlemi (TUD) eşzamanlı, durağan bir derlem olarak tasarlanmıştır. 50 milyon sözcükten oluşan, 20 yıllık bir dönemi kapsayan, günümüz Türkçesinin çok sayıda farklı konu alanı ve metin türünden yazılı ve sözlü örneklerini (%98'i yazılı, %2'si çeviriyazıya geçmiş sözlü dil verisi) içermektedir (Aksan ve diğ., 2014). TUD metinleri; gazete ve dergi makaleleri, kitaplar, web siteleri, sosyal medya mesajları, akademik çalışmalar ve daha fazlasını kapsamakta ve farklı türlerdeki metinleri içerdiği için çeşitli dilbilgisi yapılarını ve sözcük kullanımlarını kapsamlı bir şekilde temsil etmektedir. Temelde İngiliz Ulusal Derlemi (British National Corpus) (BNC) çerçevesini örnek alan TUD, derlem dilbilimin derlem kurma ilkelerine göre geliştirilen, en iyi uygulamaları örnek alan ve derlem tasarım sürecine uyarlayan, web tabanlı ve kendine özgü arayüzü olan, dili temsil gücüne sahip, dengeli, yazılı ve sözlü Türkçe metin örneklerini içeren Türkçenin ilk referans derlemidir (Aksan ve diğ., 2014).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Gençlik Dili

Çağdaş koşullar altında dil kullanımını şekillendiren, yeni iletişim teknolojilerini erken benimseyen gençler¹, “*ergenler dilde hareket eden ve değişimi tetikleyen kişilerdir*” şeklinde tanımlanmıştır (Eckert, 1997: 1). Bununla birlikte gençlerin dil yaratıcılığını, dil ve sosyal süreçler arasındaki ilişkileri çözümlmeyi amaçlayan ve bunu Gençlik dili üzerinden sorgulayan çalışmalar son yıllarda hızla artmakta (bkz. Cheshire, Kerswill ve Williams, 2005; Cheshire ve diğ., 2011; Holmes, 2013) ve özellikle anlambilim, toplumdilbilim, biçimbilim, derlem dilbilim, bilişsel dilbilim gibi dilbiliminin çeşitli alanlarında araştırmacıların araştırma nesnesi haline gelmiştir (bkz. Labov, 1994, 2001, 2010; Coulmas, 1998). Öte yandan dil değişimi çalışmalarında bağımsız bir değişken olarak yaşın dahil edilmesi söz konusu olup (Barbieri, 2008: 58), özellikle değişimci araştırmalarda dil değişkenlerinin görünür zaman içindeki yaş tabakalaşması gerçek zamanlı dil değişiminin birincil belirleyicisi olarak kabul edilmektedir (Eckert, 1997; Chambers, 2002). Fakat tarihsel açıdan incelendiğinde Gençlik dili çalışmalarının ilk olarak toplumdilbilimsel alanında yoğunlaştığı görülmekle birlikte alanyazında *değişimci çalışmalar* (variationist studies) ve *derlem odaklı çalışmalar* (corpus driven studies) olmak üzere iki yaklaşım benimsenmektedir.

Gençlik dili üzerine odaklanan değişimci araştırmalar, Labovian toplumdilbilim köklerine sahip olup bu yaklaşımı benimseyen gençlik dili çalışmaları, genç konuşurların dil pratiklerini sistematik ve yapılandırılmış bir durum olarak inceleyerek gençlerin konuşmalarındaki değişimci desenlerini belirlemeyi hedeflemektedir (Efeoğlu, 2022: 14).

¹ Son yıllarda *ergenler* (adolescents), *gençler* (youth), *yeni yetme* (teenagers) gibi farklı etiketlerle ele alınan gençlik kavramı net bir tanım içerisinde sınırlandırılmamış ve farklı kurumlar, genç insanlar için farklı yaş aralıkları belirlemişlerdir (Efeoğlu, 2022: 11). Gençlik tanımı, 15-29 yaş arasındaki kişiler için geçerli olmakta, ancak veriler bazen sadece 15-24 yaş aralığı için mevcut olabilir (Küresel Gençlik Gelişimi Endeksi ve Raporu, 2023). TÜİK verilerine göre 2022 yılı sonu itibarıyla genç nüfus toplam nüfusun %15,2'sini oluşturan Türk hükümeti ise gençliği 15-24 yaş kategorisinde değerlendirmektedir.

Dilin sosyal bağlamlardaki işlevlerini ve toplumsal dinamiklerle olan ilişkisini anlamak için araştırmalar yapan Eckert (2012) değişimci toplumdilbilim alanını üç dalga olarak sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırmaya göre, ilk dalgada değişim özellikle konuşmacıların sosyal sınıfı, cinsiyeti ve yaşına odaklanan sosyo-demografik kısıtlamalar hedeflenirken, ikinci dalga araştırmalarında dil pratiklerinde bağlamın ve sosyal kategorilerin etkisi araştırılmış ve doğal olarak ortaya çıkan verilerden ve etnografik gibi daha niteliksel yöntemlerden yararlanılmıştır. Üçüncü dalga çalışmalarında ise değişim, özellikle konuşmacıların dinamik ve kişiselleştirilmiş stilistik pratiklerine ve genç konuşurların argo ve sözde standart olmayan dilleri üzerine odaklanmıştır.

Özellikle 20. yüzyılın son yıllarında gençlik dilini araştırmak için bu konuya özgü derlemler oluşturulmuş ve yapılan çalışmalarda yoğun bir biçimde derlem verileri kullanılmıştır. Bu derlemler sürdürülebilir özellikte olup ve farklı bölgelerden veya ülkelerden oluşan genç konuşurlardan alınan veriler aracılığıyla oluşturulmuştur (bkz. İngilizce için Londra Gençlik Dili Bergen Derlemi (COLT)², 2002; İspanyolca için Gençlik Dilinin Sözlü Derlemi, 2002 (COLA)³; Almanca için Ph@ttSessionz Projesi⁴, 2008; Türkçe için Türkçe Gençlik dili derlemi (COTY)⁵, 2022). Gençlik dili çalışmaları üzerine alanyazında son yıllarda artan bir ilgi oluşmasına rağmen, dil değişimini gençlik dili çerçevesinde Türkçe üzerinden inceleyen sınırlı çalışma bulunmaktadır. Türkçe üzerine yapılan ilk çalışmada ise gençlerin evde konuştukları dil ile akranları arasında konuştukları dilde farklılıklar olduğunu ve her neslin farklı dil kullanımına sahip olduğunu vurgulanmış ve araştırmada doğal veri kaynaklarından yararlanılmıştır

² Londra Gençlik Dili Bergen Derlemi için Erişim Adresi: <http://clu.uni.no/icame/colt/> Erişim Tarihi: 03/05/2024

³ İspanyolca için Gençlik Dilinin Sözlü Derlemi Erişim Adresi: https://vlo.clarin.eu/record/hdl_58_11495_47_D98E-D68F-8A0D-5jsessionid=351F4AC56227D9F7776C97D84E54C10D?0 Erişim Tarihi: 03/05/2024

⁴ Ph@ttSessionz Projesi Erişim Adresi: https://vlo.clarin-dev.eu/records/http_58_47_47_hdl.handle.net_47_11022_47_1009-0000-0000-CC6A-4_64_format_61_cmdi? Erişim Tarihi: 03/05/2024

⁵ Türkçe Gençlik dili derlemi (COTY) için Erişim Adresi: <https://open.metu.edu.tr/handle/11511/99431> Erişim Tarihi: 03/05/2024

(Açıklan, 1991). Doğal verilerin aksine anketler aracılığıyla yürüttüğü çalışmada Toğrol (2012) ise 13 ve 17 yaşlarındaki Türkçe konuşan erkeklerin arasında sıklıkla kullanılan sıfatları sıklıklarına göre listelemiştir. Benzer şekilde Şafak (2019) ise Z kuşağı gençlerinin sosyal medyadaki yeni sözcükleri kullanım sıklığı üzerine nicel bir çalışma yapmış ve elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin farklı medya uygulamalarını kullandıklarını ve bu uygulamalarla uygulamanın ortaya çıkardığı yeni sözcükler arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca İngilizceden kısmi ve tam ödünçlemelerin Türkçe yapılarla türetilen sözcüklerden daha çok olduğunu ve daha sık kullanıldıklarını tespit etmiştir. Türk ve Alman Gençlik dilini oluşturan sözcüklerin ve söz öbeklerinin, söz dizimsel ve anlamsal özelliklerini hem yazı dilinde hem de konuşma dilinde karşılaştırarak sunduğu yüksek lisans tezinde Yeşimenözü (2015), 18-23 yaş arası üniversiteye giden veya gitmiş olan gençlerin günlük konuşma tarzlarının yansıdığı düşünülen mizah dergilerini incelemiştir. Bu araştırmasının sonucunda Almanca ve Türkçe Gençlik dilinin sözcük oluşumlarının ve türetmenin, söz varlığının ve ödünçlemelerinin birbirleriyle pek çok kesişen ortak noktalarını bulgulamıştır. Efeoğlu Özcan (2022) doktora tezinde ise genç Türkçe konuşurlarının sözlü iletişimlerinin temsili bir örneğini sunmak amacıyla veri kaynağı ve analiz aracı olarak Türkçe Gençlik Dili Derlemi (CoTY) adı verilen bir özel alan derlemi oluşturmuştur. Türkiye'deki çeşitli sosyo-ekonomik geçmişlerden gelen 14-18 yaş arası gençler arasında plansız ve doğal olarak meydana gelen etkileşimsel sözlü veriyi içeren bu derlem, arkadaşlar arasındaki gayri resmi konuşmalardan oluşan tek bir dil kesitine ait 168,748 *örnekçe* (token) barındırmaktadır. Bu derlemde 62 kadın, 61 erkekten oluşan toplam 123 katılımcının 26 saat 11 dakikalık sözlü etkileşimi yer almaktadır. Derlem verilerinin etkileşimsel dinamikleri dört grup etkileşim belirleyicisi üzerinden incelenmiştir: (i) yansıma belirteçleri, (ii) hitap sözcükleri, (iii) belirsizlik ifadeleri ve (iv) pekiştiriciler (Efeoğlu Özcan, 2022).

Özetlemek gerekirse, Türkçe alanyazında genç konuşurların diline dair yürütülen ilk çalışmalar ilgili görünümü betimlemek üzerine odaklanmasına rağmen son yıllardaki çalışmaların ise daha çok veri tabanlı, daha büyük derlem verileri kullanarak gerçekleştirildiği gözlemlenmektedir.

2.2. Sözcüksel ve Anlamsal Değişim

Dilin iletişimsel ihtiyaçlar, kültürel olaylar, başka dillerden aktarımlar, bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler sonucunda değiştiği yadsınamaz bir gerçektir. Bu ihtiyaçları karşılayabilmek için dillere yeni sözcükler girmekte, varolan sözcüklere yeni anlamlar eklenebilmekte ya da sözcüklerin anlamları zaman içerisinde kullanım dışında kalabilmektedir. Anlamların sözcüksel anlam dahil olmak üzere dilde nasıl açıklandığına ve işlendiğine dair çalışmalar psikoloji, antropoloji, tarih, edebiyat, felsefe, bilişsel bilimler, bilişsel dilbilim ve bilişimsel dilbilim gibi pek çok bilimsel disiplinlerde sürdürülmektedir (Tahmasebi ve diğ., 2021: 4). Dildeki değişimleri araştırırken bilişsel dilbilimin temel noktası olan anlam üzerinde durulur ve bu değişimler aralarında birçok yönden örtüşmeler olsa da alanyazında *anlamsal değişim* (semantic change) ile *sözcüksel değişim* (lexical change) olmak üzere iki farklı olgu olarak tanımlanmaktadır.

Evans'a göre (2010) sözcüksel değişim bir dilin sözvarlığında gerçekleşen değişimlerdir. Ödünçleme sözcükler, çeşitli yeni sözcükler ya da sözcüklerin modasının geçmesi gibi dile yeni biçimlerin girişi ya da çıkışı anlamına gelir (Tahmasebi ve diğ., 2021: 8). Sözvarlığı açısından bakıldığında, anlamsal değişim ise sözcüksel değişimden daha geniş bir kavramı içeren terimdir (Koch, 2016: 23) ve varolan bir biçimin belirli yeni bir anlam kazanması ya da sözcüğün anlamının zamanla kaybolması olarak tanımlanır. Traugott'a göre (2017) anlamsal değişim kademeli bir biçimde gerçekleşir, bu durum çokanlamlılığı arttıran ya da azaltan bir durumdur. Örneğin Eski İngilizcede 'dog'

sözcüğü belirli bir köpek cinsini anlatırken zamanla genel bir hayvan grubu olan ‘köpek’ sözcüğü yerine kullanılmaya başlanmıştır. Bunun aksine, eskiden İngilizcede ‘köpek’ sözcüğü için ‘hound’ sözcüğü kullanılırken şimdi ‘hound’ özel bir köpek cinsini betimlemek için kullanılmaktadır (Tahmasebi ve diğ., 2021: 8). Türkçeden örnek verilecek olursa ‘yemiş’ sözcüğü eski metinlerde ‘yenilen ürün, meyve’ anlamında kullanılırken, şimdi sadece belirli bir meyve olan ‘incir’ grubunu ifade etmektedir.

Alanyazında dildeki değişimi güdüleyen farklı düzenekler bulunmaktadır. Blank’e göre (1999: 63-71) değişim insan zihniyle insanın soysal yapısının etkileşimi sonucunda gerçekleşir ve bu değişimin toplumdilbilimsel, bilişsel ve edimbilimsel olmak üzere üç boyutu bulunmaktadır. Yeniliklerin benimsenmesinin ilk olarak toplumdilbilimsel yönü vardır, çünkü benimseme motivasyonu konuşurun saygınlığı gibi sosyal değişkenlerine bağlıdır. İkinci olarak bir yeniliğin benimsenmesinin bilişsel bir yönü bulunmaktadır; örneğin konuşurun söylediği bir metaforun dinleyici için ikna edici olması ve anlaşılabilmesi gerekir. Üçüncüsü ise yeniliğin edimbilimsel yönü oluşudur, çünkü daha fazla etkili iletişim kurmak istendiğinde kavrama erişim sağlamak için pratik sonuçlara ulaşmak gerekmektedir. Yeniliğin gerçekleşebilmesi için bireysel dil konuşurlarının ya da dinleyicilerinin bu *yeniliği* (innovation) kabul etmeleri gerekmektedir. Bu koşullar gerçekleştiğinde dilde anlamsal değişimler ya da sözcüksel değişimler oluşmaktadır. Ancak sözcüğün değişimi, anlambilimin konusu olarak değerlendirildiği sürece yalnızca edimbilimsel ve toplumdilbilimsel açıdan bakmak bu değişimi açıklamaya yeterli olmamakta, bu değişimleri bütün zihinsel süreçlerin bilişsel düzeneklere dayadığı olgusundan yola çıkarak ‘metafor’, ‘metonomi’, ‘anlam genişlemesi’ ve ‘anlam daralması’ gibi bilişsel düzenekler aracılığıyla incelemek gerekmektedir.

Sözcüğün anlamındaki değişimler dilin evriminin hem görülebilir hem de çözülebilir kısmı olup, daha önce de belirtildiği üzere son yıllarda dilbilimsel gelişimi anlamlandırabilmek için sözcüklerin anlamı araştırılmakta ve bu araştırmalar için bilişsel

yöntemlere başvurulmaktadır. Bu yöntemlerden bir tanesi de *sözcüksel anlamsal değişim belirleme* (lexical semantic change detection) yöntemidir ve sözcüksel anlamsal değişimler zamanla sözcüklerin değişen anlamlarını inceleyen bilişsel dilbilimin alt alanlarından biridir. Sözcüksel anlamsal değişim belirleme çalışmalarında zamanın önemli bir olgu olduğu vurgulanmaktadır.

2.2.1. Sözcüksel Anlambilimde Zamansal Görünüm

Alanyazında sözcük-anlam çalışmaları *artzamanlı* (diachronic) ya da *eşzamanlı* (synchronic) olmak üzere iki temel yaklaşım üzerinden incelenmektedir. Sözlüksel anlambilimin artzamanlı bir açıdan incelenmesi sözlük bilimi, tarihsel dilbilim ve diğer beşeri bilimlerde büyük bir öneme sahiptir (Perrone, ve diğ., 2021: 287). Artzamanlı çalışmalarda sözcük-anlam ilişkisi tarihsel ve evrimsel açıdan incelenmekte, değişime bu doğrultuda bakılmakta ve daha çok alanyazında bilişimsel yöntemlerle ölçülmektedir. Tahmasebi ve diğ.'ne göre (2021: 15) artzamanlı kavramsal değişimde yeni bir sözcüğün yeni anlam kazanması (‘*internet*’ gibi bir sözcüğün neolojizm ile dile girmesi) ve varolan bir sözcüğün yeni bir anlam kazanması (İngilizcede ‘*gay*’ sözcüğü ‘*neşeli*’, ‘*mutlu*’ anlamına gelmekte iken son zamanlarda ‘*homoseksüel*’ anlamını kazanmıştır) gibi sözcüklerin tüm anlamların görünümü ve dildeki *sözcük-anlam yerleşimlerini* (allocations) bütün olarak ele alır.

Sözcüklerin tarihsel evrimini inceleyen artzamanlı yaklaşımın aksine eşzamanlı yaklaşım sözcük anlamlarını tarihsel gelişimlerini göz ardı etmeden belirli bir dilbilimsel ve bilişsel bağlamda nasıl anlamlar kazandığını ve düzenlendiğini anlamayı amaçlar. Eşzamanlı çalışmalarda sözcük anlam ilişkisi ve sözcüksel anlamsal değişim incelenirken belirli bir zamandaki durumlara odaklanılır. Bu yaklaşım, günümüz dil kullanımının karmaşık dinamikleri hakkında değerli bir içgörü sağlar. Eşzamanlı sözcüksel anlamsal

değişimler, sözcüklerin anlamının alanlar ya da toplulukların konuşurları arasında nasıl değiştiğine odaklanır ve son zamanlarda Doğal Dil İşleme (NLP) araştırmalarına konu olmaktadır (Schlechtweg ve diğ., 2017). Eşzamanlı sözcüksel anlamsal değişimler tek başına geniş çapta araştırılmamıştır. Alanlar arasında anlam değişiklikleri için, *alan-özel* (domain-specific) sözcük anlamı belirsizliği ya da anlam karmaşıklığı belirleme terimi ile ilgili pek çok çalışma bulunmaktadır (bkz. Schlechtweg ve diğ., 2017).

Her iki yaklaşımın da kendine özgü görünümünün olmasının yanı sıra Geeraerts (2010: 55) bu iki yaklaşımın da dilin yapısını, işleyişini ve değişimini daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunduğunu, eşzamanlı ve artzamanlı analizin birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğunu vurgulamıştır.

2.2.2. Sözcüksel Anlamsal Değişim Türleri

20. yüzyılın başlarından itibaren alanyazında sözcüksel anlamsal değişim türlerine farklı bakış açıları geliştirilmiştir. Blank'in (1997) sözcüksel anlamsal değişim çalışmasının kapsamlı tipolojisi on bir başlık altında toplanmıştır: (i.) *metafor* (metaphor), (ii.) *anlamın uzanımı* (extension of meaning), (iii.) *anlamın daralması* (narrowing of meaning), (iv.) *eşaltanlamlılık aktarımı* (cohyponymic transfer), (v.) *yanlış kökenleme* (folk etymology), (vi.) *karşılaştırma* (antiphrasis), (vii.) *karşıtanlamlılık* (auto-antonymy), (viii.) *karşıtsallık* (auto-converseness), (ix.) *örneksemeli anlamsal değişim* (analogical semantic change), (x.) *metonomi* (metonymy), (xi.) *eksilti* (ellipsis)

Traugott (2017) ise son yıllarda yapılan sözcüksel anlamsal değişim türlerini şu şekilde ele almaktadır:

- 1. Metaforlaştırma (metaphorization):** Temel olarak alanyazında bir şeyi başka bir şey açısından kavramsallaştırma olarak tanımlanan kavramsal metafor, *kaynak alan* (source domain) ile *hedef alandan* (target domain)

oluşmakta ve bu iki alan arasında etkileşim sonucunda ortaya çıkmaktadır (Lakoff ve Johnson, 1980). Kaynak alan '*yolculuk, savaş, binalar, yiyecek, bitkiler*' gibi metaforik ifadelerin seçildiği daha somut ve fiziksel bir alanken, hedef alan '*hayat, aşk, teori, fikirler, sosyal organizasyonlar*' gibi kaynak alanlar aracılığıyla daha net bir şekilde anlamlandırılabilen daha soyut bir alandır (Kövecses, 2010: 3). Alanyazında en yaygın örnek olarak verilen AŞK BİR YOLCULUKTUR kavramsal metaforunda kaynak alanın *yolculuk*, hedef alanın *aşk* olduğu görülmekle birlikte kaynak alan ile hedef alanlar arasındaki eşlemeler sonucu bu kavramsallaştırma gerçekleşmektedir.

- 2. Metonomileştirme (metonymization):** Alanyazında metonomi özellikle yakınlık açısından ilişkilendirme olarak betimlenmektedir. Örneğin, "*Orhan Pamuk'u okudu.*" tümcesinde Orhan Pamuk'un kitaplarını okudu anlamında '*kitaplar*' sözcüğü '*Orhan Pamuk*' yerine geçmiştir.
- 3. Anlam kötülemesi (pejoration):** Bir terimin olumsuz bir anlam ile ilişkilendirilmesi; Eski Türkçede '*yaratılmış, canlı, mahluk*' anlamında kullanılan '*canavar*' sözcüğü, anlam kötülemesi sonucunda '*yırtıcı hayvan*' anlamına dönüşmüştür.
- 4. Anlam iyileşmesi (amelioration):** Bir terimin olumlu bir anlam ile ilişkilendirilmesi; '*emek*' sözcüğü eski Türkçede '*sıkıntı, eziyet*' anlamına gelirken, şimdi '*çaba, uğraş, güç*' anlamlarını karşılar hâle gelerek anlam iyileşmesine uğramıştır.
- 5. Daralma (narrowing):** Sözcüğün anlamının daralması; '*oğlan*' sözcüğü eskiden '*kız ve erkek çocuk*' anlamlarında kullanılırken anlam daralması sonucu şu anda sadece '*erkek çocuk*' anlamında kullanılmaktadır.

6. Genişleme (generalization): Sözcüğün anlamının genişlemesi; '*alan*' sözcüğü '*düz, açık ve geniş yer*' anlamına gelirken şu anda '*bir çalışma çevresi*' anlamında da kullanılmaktadır.

Tarihsel dilbilim üzerine diğer çalışmalar ise anlamsal değişim türlerini aynı şekilde ancak farklı gruplandırmalarla listelemiştir (Györi, 2002). Öte yandan Hock (1986), anlamsal değişimin temelini metaforlara ve diğer *imgesel dilin* (figurative language) kullanımına dayandırmış, anlamın genişlemesi/daralmasını ve anlam iyileşmesi/kötüleşmesini anlamsal değişimin sonucu olarak görmüştür.

Sonuç olarak anlamsal değişim zinciri yoluyla, sözcükler yeni anlamlar kazanabilir ve çokanlamlılığa yol açan merkezden çevreye anlam genişlemesi gerçekleşebilir (Baş, 2021: 1541). Metafor ve metonimi gibi bilişsel mekanizmalar bu anlam genişlemesinde önemli bir rol oynadığı açıkça görülmektedir.

2.3. Eşdizimlilik

Dillerin sözvarlığında tek sözcüklü ifadeler olduğu gibi çok sözcüklü ifadeler de bulunmaktadır. Dillerde bulunan çok sözcüklü ifadeler arasında düzenli olarak belirli başka sözcüklerle ya da dilbilgisel yapılarla birleşim sergileyerek oluşan eşdizimli yapıları tanımlamaya, belirlemeye ve özelliklerini ortaya koymaya yönelik alanyazında birçok çalışma yapılmasına rağmen (bkz. Firth, 1957; Halliday, 1966, Benson, 1986; Lyons, 1966; Sinclair, 1966; Jackson, 1988) eşdizimlilik kavramı üzerine uzlaşmış, evrensel ve net bir tanım ortaya konmamıştır. Bunun nedenini ise eşdizimliliğin belirlenebilmesinin zor bir konu olması ve diller arası yapısal farklılıkları içinde barındırmasıyla açıklamak mümkündür. Örneğin, Türkçede '*açık çay*' eşdizimliliği İngilizcede '*weak tea*' (*zayıf çay*) olarak karşılık bulmaktadır. Tüm bu nedenlerden dolayı

eşdizimlilik kavramı alanyazında farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır.

Dilbilim alanında ilk olarak, Firth (1957: 183) “*sözcüklerin birlikte tuttukları şirket*” (the company that the words keep) olarak tanımlanarak ortaya konulan eşdizimlilik kavramının altında bir sözcüğün anlamının yalnızca ona eşlik eden başka bir sözcükten çıkarılabilir fikri yatmaktadır. Bir başka deyişle, bir sözcüğün tam anlamının tanımı eşdizimde bulunduğu diğer sözcük ya da sözcükleri içermelidir (Firth, 1957). Firth (1957)’den sonra pek çok araştırmacı eşdizimlilik kavramına farklı tanımlar getirdiği alanyazında gözlemlenmektedir. Örneğin Halliday (1966), Firth’ün yaklaşımına benzer şekilde eşdizimliliği, bir sözcüğün birlikte olabileceği diğer sözcüklerle kurduğu dizimsel birlikler olarak tanımlanmıştır. Benson (1986) ise tıpkı Firth (1957) ve Halliday (1966) gibi sözcükler arasında sözlüksel bir ilişki olduğunu öne sürmüştür, bu ilişkinin ise belirli bir kural çerçevesinde gerçekleşmediğini, dolayısıyla nedensiz olduğunu savunmuştur. Ayrıca buradan yola çıkarak eşdizimlilikleri zihinde depolanan *sabit öbekler* (fixed phrases) olarak tanımlamaktadır. Lyons (1966) bu görüşlerin aksine eşdizimin anlamının bileşenlerin anlamından bağımsız olduğu görüşünü desteklemiş, bir sözcüğün anlamının eşdizimde olduğu diğer sözcüğe bağlı olmadığını öne sürmüştür. Sinclair (1966) ise, eşdizimliliği tanımlamak için Halliday (1966) ve Firth (1957) gibi yalnız sözcükler arasındaki yapısal ve anlamsal ilişkiye değil; Alman dilbilimci Porzig (1934) gibi sözcükler ve dilbilgisi arasındaki ilişkiye de dikkat çekmektedir (ayrıntılı bilgi için bkz. Ayabakan, 2015: 10). Jackson (1988) ise eşdizimliliği sabit olmayan ve bir araya gelmeleri şans eseri gerçekleşmeyen birleşimler olarak açıklamaktadır. Son olarak Evert (2005) ise eşdizimlilik kavramını anlamsal veya sözdizimsel özellikleri bileşenlerinden tahmin edilemeyen sözcük birleşimleri olarak betimlemektedir.

Özetlemek gerekirse, eşdizimliliğin anlaşılması; araştırmacının kuramsal çerçevesine, araştırma odaklarına ve dilbilimsel bakış açısına bağlı olarak değiştiği açıkça

görülmektedir. Eşdizimlilik konusunda öne sürülen farklı tanımların ortak noktasına bakıldığında ise bütün araştırmacıların eşdizimliliği iki ya da daha fazla sözcüğün birleşiminden oluşan sözcük birlikteliği olarak değerlendirmesidir. Ayrıca, eşdizimli sözcükleri bir uçta serbest seçim yoluyla bir araya gelen sözcükler olan serbest sözcük birleşimleri, diğer uçta katı ve değişmez nitelikte olan deyimler olmak üzere iki uçlu eksen üzerinde bir derecelendirme ile belirlemek mümkündür (Herbst, 1996: 384). Bu eksenin görünümünden dolayı, eşdizimliliğin belirlenmesinde öncelikle sözcük birlikteliği kategorilerinden olan deyimler ve serbest sözcük birleşimlerinden ayırtmak gerekmektedir.

2.3.1. Deyimler, Serbest Sözcük Birleşimi ve Eşdizimli Sözcükler

Alanyazında tıpkı eşdizimli sözcüklerin tanımlanması ya da belirlenmesinde oluşan farklı görüşler gibi sözcük birlikteliği kategorisinde de bu kategorilerin türünün belirlenmesinde ve tanımlarında farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Wood (1981) ve Howarth (1993) sözcük birleşimlerini dört alt kategoride ele alırken, Benson (1986) beş alt kategoride, Bahns ve Eldaw (1993), Van Der Meer (1998), McKeown ve Radev (2000) ise üç alt kategoride ele almaktadır (detaylı bilgi için bkz. Ayabakan, 2015: 26). Van Der Meer (1998) ise sözcük birleşimlerini aşağıdaki gibi üç alt kategoride ele almaktadır:

- **Serbest Sözcük Birleşimleri:** *Ön üretilmi* (preconstructed) değildir ve *anlam bağımlıdır* (semantically literal). Sözcükler uzlaşımsal gerçek anlamlarını kaybetmemektedir.
- **Eşdizimlilik:** *Ön üretilmi* ve *anlam bağımlıdır*. Sözcükler uzlaşımsal gerçek anlamlarını kaybetmemektedir.

- **Deyimler:** Ön üretimlidir ama anlam bağımlı değildir. Sözcükler ya da sözcüklerden biri uzlaşımsal gerçek anlamını kaybetmektedir. (Van Der Meer, 1998: 314).

2.3.2. Alanyazında Eşdizimliliğe Dair Yaklaşımlar

Alanyazında eşdizimliliğin belirlenmesinde derlem temelli çalışmalar yapılırken temelde *sıklık temelli yaklaşım* (frequency-based approach) (bkz. Sinclair, 1991; McEnery ve Wilson, 2001) ve *öbekselle yaklaşım* (phraseological approach) (bkz. Howarth, 1996; Cowie, 1998; Nesselhauf, 2005) olmak üzere iki yaklaşım bulunmaktadır. Ayrıca son yıllarda, bu iki bakış açısının birleşiminden *öbekselle sıklık temelli yaklaşım* (phrasal frequency-based approach) ortaya çıkmıştır (bkz. Gyllstad ve Wolter, 2016).

Öbekselle Yaklaşım (phraseological approach)

Ana savunucuları Cowie (1998) ve Howarth (1998) olan öbekselle yaklaşım eşdizimliliği anlamsal olarak ilişkili ve anlam açısından *şeffaf* olan sözcükselle unsurlardan oluşan sözcük birleşimleri olarak kabul eder (Nizonkiza, Dyk ve Louw, 2013). Eğer eşdizimli sözcüğün tüm üyeleri gerçek anlamlarını taşıyorsa, tamamen *şeffaf* (transparent) olarak kabul edilir ve *serbest birleşimler* (free combinations) olarak değerlendirilir. Örneğin, İngilizcedeki *'strong coffee'* (*sert kahve*) eşdizimliliğinde hem *'sert'* hem de *'kahve'* sözcüğü gerçek anlamlarını korudukları için tamamen *şeffaf* olarak değerlendirilir. Türkçede ise *'geniş burun'* birlikteliğinde her iki sözcük de anlamını korumaktadır. Öte yandan, bir eşdizimli yapıdaki sözcüklerden biri öbekselle veya gerçek anlamından saparak başka bir anlam kazanırken, diğer sözcük gerçek anlamını koruyorsa, bu durumda eşdizimli yapı, *yarı şeffaf* (semi-transparent) olarak kabul edilir (Bayraktar Çeçti, 2020: 25). İngilizcede *'take a course'* (*kursa gitmek*) eşdizimliliğinde *'take'* eylemi anlamından saparken, *'course'* sözcüğü gerçek anlamını korumaktadır; dolayısıyla anlamsal açıdan

yarı şeffaf olarak değerlendirilir. Türkçe üzerinden bir örnek verilecek olursa, *'futbolun zirvesi'* eşdizimliliğinde *'futbol'* gerçek anlamını taşıyorken, *'zirve'* sözcüğü gerçek anlamından çıkmakta ve bu bakımdan anlamsal açıdan *yarı şeffaf* olarak değerlendirilmektedir.

Ancak bu yaklaşım eşdizimliliğin birlikte olma sıklığına vurgu yapmadığı için alanyazında eleştirilmiş ve kimi araştırmacılar tarafından sıklığı temel alan yaklaşım geliştirilmiştir (bkz. Alonso ve diğ., 2011).

Sıklık Temelli Yaklaşım (frequency-based approach)

Eşdizimlilik kavramını Benson (1986), Halliday (1966), Jackson (1988) ve Stubbs (2002) gibi birçok araştırmacı sıklık ekseninde değerlendirir ve eşdizimliliği en temel tanımıyla yüksek sıklıkta bir araya gelen sözcükler olarak tanımlar. Dolayısıyla, sıklık temelli yaklaşımda, eşdizimli sözcüklerin belirlenebilmesi için *sıklık* (frequency) önemli bir kriter olarak görülmekte ve bu yaklaşıma göre eşdizimlilik kavramı, sıklıkla birlikte varolan sözcük birleşimleri olarak tanımlanmaktadır (Nguyen, Webb, 2016). Bu yaklaşımda sözcüğün eşdizimliliğini belirlemek için genellikle büyük dil derlemlerinde aramalar yapılır ve hangi sözcük birleşimlerinin yüksek sıklıkla bir araya geldiğini saptamak için ortak bilgi skorları, *t* skorları ya da *z* skorları gibi genellikle istatistiksel ölçümler kullanılır (Nguyen ve Webb, 2016: 3).

Eşdizimliliği yalnızca sıklığa dayalı belirlemek ya da öbeksal özelliklere bağlı olarak belirleyerek sınırlandırmanın bazı eşdizimliliklerin saptanmasında yeterli olmayacağı görüşünden yola çıkılarak ortaya çıkan *öbeksal sıklık temelli yaklaşım* (phrasal frequency-based approach) ise her iki yaklaşımın birleşiminden oluşarak, eşdizimlilik olgusunun tanımlanmasında ve belirlenmesinde hem sıklık ölçütünün hem de eşdizimliliği oluşturan sözcüklerin anlamsal ve sözdizimsel özelliklerinin bir arada olması gerektiğini savunmaktadır (Gyllstad ve Wolter, 2016).

3. YÖNTEM

Alanyazında Sinclair (1991) ve Leech (1992) tarafından “*bir dilin veya dil çeşidinin örneği olarak kullanılan, doğal olarak ortaya çıkan metinlerin açık dilbilimsel kriterlere göre seçilen ve düzenlenen bir koleksiyonu olarak tanımlanan derlem*ler” elektronik bir platform aracılığıyla bir araya getirilir ve sözcüklerin yeni anlamlarının ve eşdizimliliklerinin belirlenebilmesi için gerekli olan veri kaynaklarının başında gelmektedir. Derlem içerisindeki dil özelliklerinin sıklıkları, dağılımları ve birlikte görünümleri, bir dilin temel yapı ve kullanım kalıpları hakkında deneysel çalışmalar yapılmasına olanak sağlar. Dilbilimin başta anlambilim, söylembilim, edimbilim ve bilişsel dilbilim olmak üzere mikro ve makro ölçekteki birçok disiplinince yararlanılan veri kaynaklarının başında gelen derlem, büyük ölçekli veritabanlarına sahip farklı düzlem ve tabakalarda sorgu yapılabilmeyle izin vermekte ve elde edilen bulguların geçerlilik ve güvenilirliğinin test edilmesine olanak sağlamaktadır (Gündoğdu, 2023). Bu çalışmada da bu yöntem takip edilerek Türkçe Gençlik dili sözvarlığında eylemlerin sözcük anlamsal değişimleri ve eşdizimsel görünümleri derlem tabanlı yaklaşım ile incelenecektir.

Çalışmanın amacı Türkçe gençlik dili sözvarlığındaki eylemlerin değişimlerini anlamsal ve eşdizimsel düzlemde ayrı ayrı incelemektir. Bu doğrultuda, çalışmanın 1.5. Bölümünde belirtildiği gibi bu çalışma için aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır:

1. Türkçe gençlik dilinin sözvarlığında eylemlerin anlamsal özelliklerinde,
 - c) nasıl bir değişim bulunmaktadır?
 - d) gözlemlenen değişimlerin sıklık görünümleri nelerdir?
2. Türkçe gençlik dilinin sözvarlığındaki eylemlerin eşdizimsel görünümlerinde,
 - c) nasıl bir değişim bulunmaktadır?

d) gözlemlenen değişimlerin sıklık görünümleri nelerdir?

Türkçe üzerinden şimdiye kadar oluşturulmuş ODTÜ Türkçe Derlem (OTD), Türkçe Ulusal Derlemi (TUD), Sözlü Türkçe Derlemi (STD) olmak üzere üç öncü derlem bulunmasına rağmen ilgili derlemler yaş gruplarına göre bir inceleme olanağı sunmamakta ve bu derlemlerde Türkçe Gençlik dilinin analizine dair derinlemesine incelemeler yer almamaktadır. Bu boşluğu doldurmak amacıyla Efeoğlu Özcan (2022) tarafından Türkçe Gençlik Dili Derlemi (CoTY) oluşturulmuş, ancak sözlü etkileşime dayanan bu derlem daha çok söylemdilbilim boyutunda kodlanmış olup eylemlerin anlamsal değişimlerine yönelik herhangi bir anlambilim boyutunda bir kodlama içermemektedir. Bu nedenle Türkçedeki eylemlerin anlamsal değişimini inceleyen bu çalışma için yukarıda sunulan araştırma sorularını yanıtlayacak bir veritabanı oluşturma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, Ekşi Sözlüğün gençler tarafından kurulduğu ve büyük çoğunluğunun gençlerin katıldığı bir internet sitesi olduğu görüşünü vurgulayan Lüküslü (2011)'i takip ederek Ekşi Sözlük bu çalışmanın temel veritabanı olarak seçilmiştir. Bu doğrultuda ilk olarak, Ekşi Sözlük veritabanında gözlemlenen eylemler bir MS Excel dosyası üzerinde listelenmiştir. Daha sonra ise Ekşi Sözlük veritabanında eylemlere ilişkin yeterli ölçüde veriye ulaşabilmek amacıyla eylemlerin yüksek sıklığa sahip olması gerektiği gerçeği gözetilerek, söz konusu eylemlere Aksan ve diğ. (2017) tarafından oluşturulan Türkçe Sıklık Sözlüğü üzerinden bakılarak, eylemlerin ilk 5000 içerisinde yer alıp almadığı kontrol edilmiştir. Türkçe Sıklık sözlüğünde ilk 5000 içerisinde yer alan eylemlerden *yüksel-*, *çak-*, *patla-*, *göm-*, *yıkıl-*, *yaz-*, *düş-*, *götür-*, *gel-*, *eri-*, *bas-*, *vur-*, *koy-*, *bin-* olmak üzere 14 tanesi rastgele olarak seçilip bu çalışmanın örneklemine dahil edilmiştir.

Ekşi Sözlük platformu kendine özgü bütün içeriklerini gösteren bir arama motoruna sahip değildir. Platformun arama motoru yalnızca '*başlık*', '*yazar*' ve '*girdi*' şeklinde arama yapılmasına izin vermektedir. Bu nedenle ilgili eylem ya da birim aratıldığında

diğer sözlükler gibi sözcük bazında arama sunmamakta ve eylemlere dair herhangi bir sonuç çıkmamaktadır. Bu doğrultuda ilgili her bir eylemin aşağıdaki Tabloda belirtilen beş farklı eylem çekimi formundaki I., II, ve III. tekil kişi için (bkz. Tablo 1) Google arama motoru kullanılarak Ekşi Sözlük arayüzünde 16/11/2022- 12/06/2023 tarihleri arasında eylem bazında tırnak işareti kullanılarak (“-”) tek tek taranmıştır.

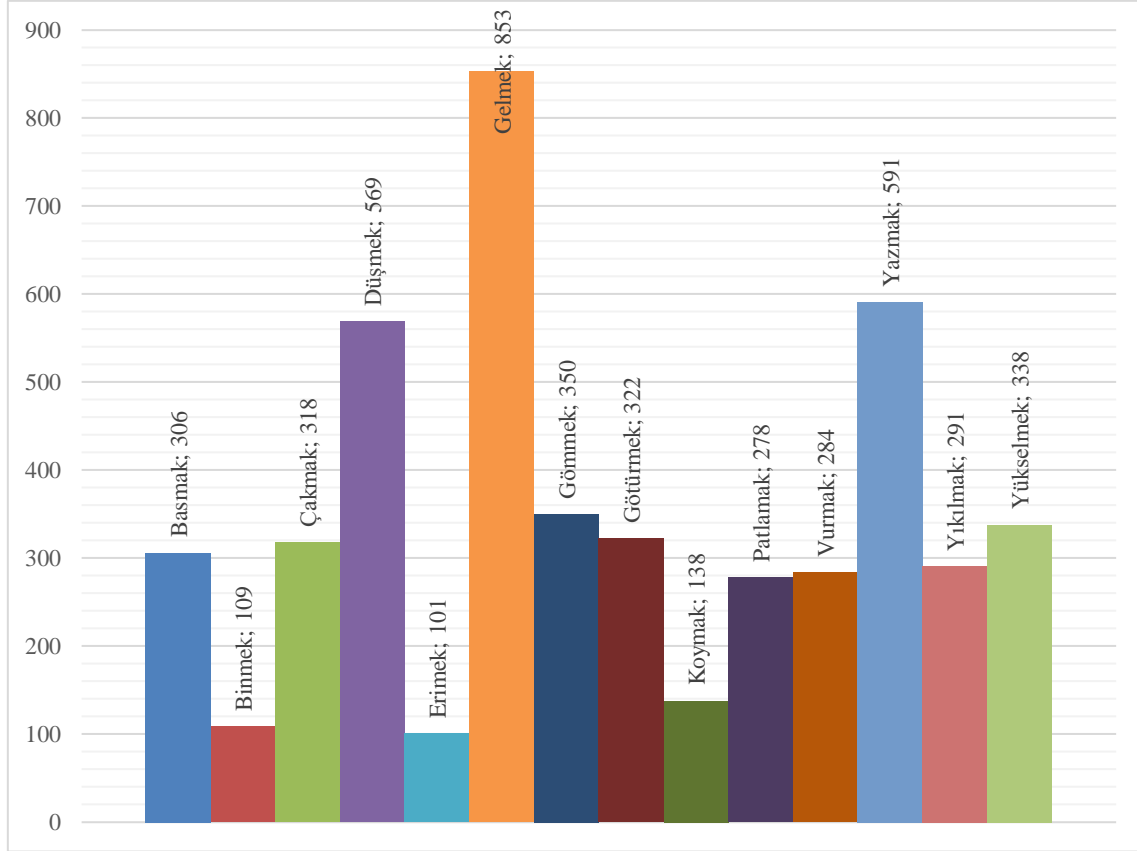
Tablo 1: Eylemlerin çekim ve kişi açısından derlemlerde taranma biçimleri

Eylem	I. Tekil Kişi	II. Tekil Kişi	III. Tekil Kişi
	yüksel-(i)yor-um	yüksel-(i)yor-sun	yüksel-(i)yor
<i>yüksel-</i>	yüksel-di-m	yüksel-di-n	yüksel-di
	yüksel-(i)yor-du-m	yüksel-(i)yor-du-n	yüksel-(i)yor-du
	yüksel-miş-ti-m	yüksel-miş-ti-n	yüksel-miş-ti
	yüksel-miş-im	yüksel-miş-sin	yüksel-miş

Türkçe gençlik dilinin sözvarlığındaki eylemlerin anlamsal özelliklerinde herhangi bir değişim var olup olmadığını sorgulamak amacıyla Ekşi Sözlükte yer alan 14 hedef eylemin beş farklı çekiminin tümü bu araştırmanın veritabanını oluşturmuştur. Veritabanında 14 eyleme ait saptanan toplam 4848 örnekçe bu çalışmanın örneklemini/mikro derlemine oluşturmaktadır.

14 hedef eyleme ait 4848 örnekçeden oluşan Ekşi Sözlük veritabanındaki eylemlerin sıklık görünümüleri Tablo (2)’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Ekşi Sözlük örnekçesinde görülen eylemlerin sıklık dağılımı

Çalışmanın örnekçesinde görülen eylemlerin sıklık dağılımını gösteren Tablo (2)'ye bakıldığında seçilen eylemlerden *eri-* eyleminin 101 kere görülmesiyle en düşük sıklığa sahip olduğu, *gel-* eyleminin ise 853 kere görülmesiyle en yüksek sıklığa sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Çalışmada öne sürülen iki temel araştırma sorularına yanıt bulabilmek, birden fazla veri toplama ve çözümleme yöntemini kullanmayı gerektirmektedir. Bu kapsamda her bir araştırma sorusu için farklı veri toplama ve çözümleme yöntemi seçilmiştir. Buna paralel olarak bu soruları yanıtlamak için farklı örneklemeler kullanılmıştır. İlgili her bir soru için kullanılan örneklemeler ve veri toplama yöntem ve çözümlenmeleri aşağıdaki başlıklarda ayrı ayrı ele alınacaktır.

3.1. Eylem Anlamlarının Belirlenmesinde İzlenen Yöntem

3.1.1. Örneklem

Yukarıdaki bölümde belirtildiği gibi bu çalışmada seçilen 14 eyleme ait Ekşi Sözlük veritabanında saptanan 4848 örnekçe bu araştırma sorusunun örneklemini oluşturmaktadır.

İlgili araştırma sorusu eylemlerin anlamlarındaki değişimleri saptamaya yönelik olduğundan bu örnekleme yer alan her bir eylem bazında;

- a) *anlamı çözümlenemeyen, bir başka deyişle bağlamdan ya da sözcük yazarının belirttiği ifadeden anlamı saptanamayan,*
- b) *içinde birden fazla anlama gönderimde bulunan,*
- c) *Ekşi Sözlük sürekli güncellenen bir sözlük olduğu için veriye bakılırken sayfalara tekrar ulaşılamayan,*
- d) *deyim, argo ya da eşdizimli olduğu öne sürülen yapılar*

bu örneklemin istatistiksel açıdan inceleme kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu doğrultuda 4848 örnekçedeki 376 görünümün deyim, argo ve eşdizimli yapıda olduğu tespit edilmiştir ve 632 anlam bağlamdan ya da sayfalara tekrar ulaşılamadığı için veriden istatistiksel açıdan çıkarılmıştır. Sonuç olarak çalışmanın birinci araştırma sorusu kapsamında 3840 örnekçeye ait verinin anlam analizi yapılmıştır.

3.1.2. Veri Çözümlemesi

Anlamaların saptanmasında verilerin çözümlenmesi için ilk olarak ilgili eylemin rastgele sıralanışına göre ikili kodlama yapılmıştır. İkili kodlamanın ilk hanesine eylemin kendi anlamı rastgele atanmıştır. Eylem bazında rastgele verilen ikili kodlamadaki ilk haneler şu şekildedir:

Tablo 3: Eylemlerin ikili kodlamadaki ilk haneleri

<i>Yüksel-</i> : 01	<i>Çak-</i> : 02	<i>Patla-</i> : 03	<i>Göm-</i> : 04
<i>Yıkıl-</i> : 05	<i>Yaz-</i> : 06	<i>Düş-</i> : 07	<i>Götür-</i> : 08
<i>Gel-</i> : 09	<i>Eri-</i> : 10	<i>Bas-</i> : 11	<i>Vur-</i> : 12
<i>Koy-</i> : 13	<i>Bin-</i> : 14		

Yukarıdaki Tablo (3)'te eylemlerin ikili kodlamadaki ilk haneleri gösterilmektedir. Kodlamanın ikinci basamağı ise eylemlerin anlamlarını temsil etmektedir. Bu amaç doğrultusunda öncelikle ilk hanelerin atanmasından sonra “-” işareti kullanılarak 2022 yılının Ekim ayı içerisinde Web Tabanlı Güncel Türkçe Sözlükte (TDK, 2022) bulunan anlamlar 14 eylem için ayrı ayrı alınıp bir Excel dosyasına aktarılmış, eylemin sözlükteki anlamları sırasıyla gösterilmiştir. Eylemlerin yeni kazanılan anlamları ise ilgili eylemin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlarına eklenerek sunulacaktır. Özetle, her bir **varolan** ya da **yeni** anlam için kod verilmiştir. Örneğin çalışmada 03 kodu verilen *patla-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) 10 anlamı bulunmaktadır ve bu anlamlar sırasıyla 03-01'den başlayarak 03-10'a kadar kodlanmıştır. Ekşi sözlük veritabanından elde edilen bilgiler doğrultusunda on farklı anlam daha saptanmış, bu anlamlar için ise 03-11'den itibaren 03-20'ye kadar ayrı anlam olarak veritabanı için oluşturulan Excel dosyasındaki sözcük anlamlar bölümüne eklenmiştir (bkz. Ek 1).

Söz konusu yeni anlamlar saptanırken kimi zaman katılımcı sözlük olarak tanımlanan Ekşi Sözlükteki yazarlar tarafından açıklanan anlamlar kabul edilmiş, kimi zamansa Ekşi sözlük veritabanından alınan girdilerdeki ya da başlıklardaki bağlamlardan çıkarım yaparak saptanmıştır. ⁶

⁶ Çalışma sırasında Ekşi Sözlük kapatıldığı için www.ekşisözlük1923.com ya da www.ekşisözlük2023.com gibi alanlar taranarak eylemlere ulaşılmıştır.

Şekil 1: *Göm-* eyleminin yeni kazanılan anlamlarından “*bir şeyi yemek ya da içmek*” anlamı

yemek yemeye gömmek diyen tip

şükela ▾ « 6 ▾ / 8 »

aslında ikisi de farklı şeyler. belki doğru söylüyordur.

şöyle ki, **gömdüm** derken, şuursuzca yedim, ne yediğimin farkında bile degilim demek istiyordur.

bu cümleyi ben de kullanmaya başladım ve tam da kastettiğim anlamda.

geçen mantı vardı yemekte. üç tabak yemişim. yani insan olan üç tabak yer mi, yemez. yemenin adabını kaçırdığı anları bilen, daha sonradan şuuru yerine gelen tiptir. fazla üstüne gitmeyin, delirtmeyin adamı.

↑ ↓ 🔗 ...

daminustundekisaksagan
10.08.2017 20:52

Yukarıda verilen Şekil (1)'de *göm-* eyleminin yeni kazanılan anlamlarından “*bir şeyi yemek ya da içmek*” anlamı Ekşi Sözlük yazarı tarafından açıklanmış ve veritabanına yeni anlam olarak kodlanmıştır.

Şekil 2: *Çak-* eylemin yeni kazanılan anlamlarından “*ilaç almak, içmek*” anlamı

sambucol

şükela ▾ « 5 ▾ / 11 »

bence çok etkili bir takviye grip olacakmış gibi hissettiğinde çakıyorsun bir tane cidden işe yarıyor ama herşey gibi bu da çok pahalılaşmış.

↑ ↓ 🔗 ...

poiii
28.09.2018 00:11

Şekil (2)'deki *çak-* eylemin yeni kazanılan anlamlarından “*ilaç almak, içmek*” anlamı ekran görüntüsünde geçen bağlamdan çıkarılarak saptanmıştır.

Türkçe Gençlik dilindeki sözvarlığı incelenirken eylemlerin anlamsal değişimlerini

inceleyen yöntemsel sürecin yukarıda sunulan ilk temel basamağından sonra, eylemlerin eşdizimsel görünümlerinin belirlenmesi için farklı yöntemler ve çözümler kullanılmış, aşağıdaki başlıkta söz konusu yöntemler açıklanacaktır.

3.2. Eylemlerin Eşdizimsel Görünümlerinin Belirlenmesinde İzlenen Yöntem

Bir dilin sözvarlığında tek sözcüklü ifadelerle birlikte çok sözcüklü ifadelerin de var olmasından dolayı, bir dildeki sözvarlığının incelenmesi için öncelikle o dildeki eşdizimli sözcüklerin incelenmesi gereklidir (Ayabakan, 2015: 3) Bu çalışmada eşdizimli yapılar Ayabakan (2015)'e benzer şekilde Evert (2005)'in tanımı temel alınarak incelenecek, Evert (2005)'te tanımlandığı gibi ve bölüm 2.3.'te belirtildiği gibi eşdizimlilik, anlamsal veya sözdizimsel özellikleri bileşenlerinden tahmin edilemeyen sözcük birleşimleri olarak ele alınacaktır. Sözcük birlikteliği kategorilerini doğrudan sorgulamak çalışmanın amacı dışında olduğu için çalışma boyunca sözcük birlikteliği kategorisi Van Der Meer (1998)'in görüşünü takip edilerek deyimler, serbest sözcük birleşimleri ve eşdizimli sözcükler olarak 3 alt kategoride ele alınacaktır.

Çalışmanın ikinci araştırma sorusu olan Türkçe gençlik dilinin sözvarlığındaki eylemlerin eşdizimsel görünümlerine dair değişimleri incelemek üzere araştırmanın temel analiz birimi olan 14 eylemin eşdizimsel görünümleri için Aksan ve diğ. (2012) tarafından oluşturulan Türkçe Ulusal Derlemi ve Ekşi Sözlük verileriyle oluşturulan mikro derlem veritabanı olarak kullanılmış ve bu araştırma sorusunu yanıtlamak için Ekşi sözlük mikro derlemindeki 4848 örnekçedeki ilgili eylemlerin önünde görünen eşdizimlilik sıklıkları ile aynı eylemlerin TUD'daki tüm çekimlerine ait eşdizim sıklık görünümleri karşılaştırılacaktır.

3.2.1 Örneklem

Gençlik dili sözcüklerindeki eylemlerin eşdizimsel görünümlerinin belirlenmesi için yukarıda belirtildiği gibi 4848 örnekçeden oluşturulan Ekşi Sözlük mikro derleminin veritabanındaki eylem önü yapıları [n-1] çalışmanın bu bölümünün ilk örneklemini oluşturmaktadır. Bu örnekleme ek olarak, eşdizimsel yapıların belirlenmesinde ilgili eylemin her bir çekimi için ayrı ayrı doğal dil kullanımını örnekleyen Türkçe Ulusal Derlemi (TUD) taranmış, toplam 20858 sorguya ulaşılmış ve elde edilen bu sayı TUD'daki eşdizimlilik görünümlerini içeren çalışmanın bu bölümünün ikinci örneklemini oluşturmaktadır.

Hem Ekşi sözlük üzerinden oluşturulan mikro derlem hem de TUD'da görünen ilgili eylemin [n-1] konumundaki ⁷ birimlerinin türünü saptamak için araştırmacı tarafından *deyim*, *eşdizimli sözcük* ve *serbest sözcük birleşimi* olmak üzere üç temel sözcük birlikteliği kategorisinde tespit edilmiştir. İlgili kategorilerin doğruluğunun test edilmesi amacıyla Türkçede Eşdizimlilik konusunda yüksek lisans tezi yapmış bir akademisyenden uzman görüşü alınmış ve uzman görüşü kapsamında Ekşi sözlük verilerinin son haline karar verilmiştir.

3.2.2. Veri çözümleme

Eşdizimsel görünümlerin belirlenebilmesinde izlenen yöntemsel sürecin veri çözümlemesi 4 ayrı aşamadan oluşmakta ve söz konusu aşamalar tezin bu bölümde ayrı ayrı aktarılacaktır.

⁷ Eylemlerin eşdizimlilik görünümleri saptanırken eylemin hemen önündeki [n-1] sözcüğüne bakılmak istenmiştir, ancak TUD (2012) arayüzü böyle bir aramaya izin vermemektedir. Bu nedenle Bağlam İçi Anahtar Sözcük Görünümdeki metinlerde karşılaşılan eylemden sonra görünen yapılar çalışmanın dışında bırakılmıştır, yalnızca eylem önündeki yapılar çalışmaya dahil edilmiş ve istatistiksel veri seti bu yönde değiştirilmiştir.

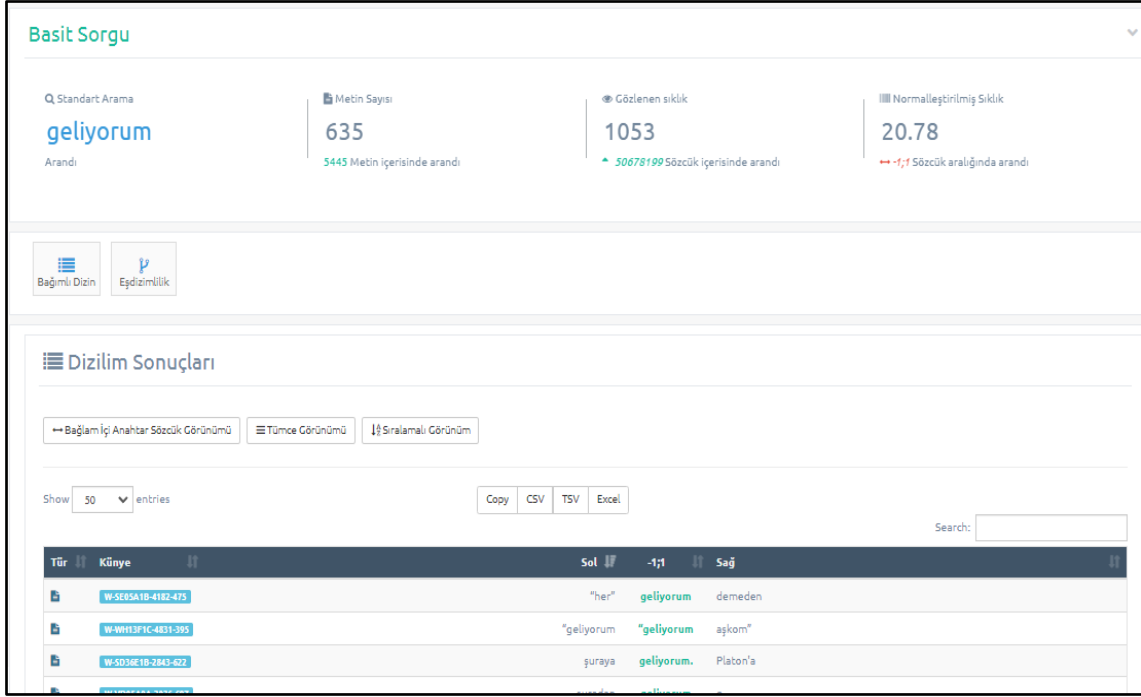
Eşdizimliliğin belirlenmesinin ilk basamağında ilgili eylemin her bir çekimi için eylemlerin önünde karşılaşılan yapılar bir MS Excel dosyasına aktarılmıştır. Bu yapıların eşdizimli olup olmadığını belirlemek için derlem temelli yaklaşım baz alınarak Türkçe Ulusal Derlemi (TUD) kullanılmıştır. Mikro derlemdeki eşdizimsel görünüşleri tespit etmek için öncelikle ilgili eylemin ayrı ayrı her bir çekimine ve kişisine ait yapılar hem TUD'da hem de Ekşi sözlük veritabanında taranmıştır. Yöntemsel sürecin bu aşamasında Türkçe Ulusal Derleminin arayüzünde bulunan Basit Sorgu, Yazılı Metin Sorgusu, Sözlü Metin Sorgusu arasından derlemdeki hem yazılı hem de sözlü metinleri içeren Basit Sorgu seçilmiştir. Sorgu ara yüzünde Standart Arama, Biçimbirim Arama (Başsözcük), Biçimbirim Arama (Ek), Benzer Yapı Arama olmak üzere dört seçenek bulunmaktadır. Bu seçenekler arasından sözcüğün arayüze yazılan biçimini kapsayan dizinlere erişmeyi olanaklı kıldığı için Standart Arama seçilmiş ve araştırmada incelenen ilgili eylemlerin yukarıda belirtilen tüm çekimleri için derlem üzerinde arama yapılmış ve MS Excel dosyasına kaydedilmiştir. Bu süreçte derlemde verilen $[n-5/n+5]$ pencere aralığı, eylemlerin hemen önündeki yapıları belirleyebilmek için $[n-1/n+1]$ olarak seçilmiştir. Yayın yılı aynı bırakılmış şekildeki gibi 1989-2013 yıllarını kapsamaktadır.

Şekil 3: TUD sorgu arayüzüne ilişkin örnek bir kesit

The screenshot displays the TUD search interface. On the left, there is a dark blue sidebar with the TUD logo and navigation options: 'Sorgular' (Searches), 'Basit Sorgu' (Simple Search), 'Yazılı Metin Sorgusu' (Written Text Search), 'Sözlü Metin Sorgusu' (Spoken Text Search), 'TUD Hakkında' (About TUD), and 'Yardım' (Help). The main content area is titled 'Basit Sorgu' (Simple Search) and features four search methods: 'Standart Arama (Temel)' (Standard Search (Basic)), 'Biçimbirim Arama (Başsözcük)' (Biçimbirim Search (Headword)), 'Biçimbirim Arama (Ek)' (Biçimbirim Search (Suffix)), and 'Benzeryapı Arama' (Benzeryapı Search). Below these is a search term input field labeled 'Sorgu Terimi' and a checkbox for 'Yazıldığı gibi' (As written). A blue 'Arama' (Search) button is positioned below the input field. At the bottom, there are two filter widgets: 'Pencere Aralığı' (Window Range) with a slider from -5 to 5, and 'Yayın Yılı' (Publication Year) with a slider from 1989 to 2013.

Eşdizimliliğin belirlenmesindeki yöntemsel sürecin ikinci adımında ise derlem verilerini inceleme formatı belirlenmiştir. Bu noktada çalışmada aranan sözcüğe ilişkin eşdizimsel yapılara ulaşabilmek amacıyla eşdizimlilik arayüzü seçilmiş, verileri dışa aktarma sürecinde Copy, CSV, TSV, MS Excel seçenekleri arasından MS Excel tercih edilmiştir. Her bir eylemin yukarıda belirtilen beş formdan oluşan çekimleri ayrı ayrı derlem üzerinde taranmıştır. Excel dosyaları tüm formlarda her bir eylem için ayrı ayrı kaydedilmiş, gözlenen eşdizimlilik değerine göre daha önce de belirtildiği üzere sıklık temelli yaklaşım esas alınarak istatistiksel olarak büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Aşağıda sunulan Şekil (4)'te Eşdizimlilik görünümlü dizilim sonuçlarına ilişkin örnek bir yer almaktadır.

Şekil 4: TUD’da eşdizimlilik görünümlerinin dizilim sonuçlarına ilişkin örnek bir kesit

The screenshot displays the 'Basit Sorgu' (Simple Query) interface. At the top, there are four statistics: 'Metin Sayısı' (Text Count) is 635, 'Gözlenen sıklık' (Observed Frequency) is 1053, and 'Normalleştirilmiş Sıklık' (Normalized Frequency) is 20.78. Below these are two buttons: 'Bağımlı Dizin' (Dependent Index) and 'Eşdizimlilik' (Co-occurrence). The main section is titled 'Dizilim Sonuçları' (Co-occurrence Results) and shows a search for 'geliyorum'. The results are displayed in a table with columns for 'Tür' (Type), 'Künye' (Context), and 'Sıklık' (Frequency). The table shows three entries:

Tür	Künye	Sıklık
W-SE05A1B-4182-475	"her"	geliyorum demeden
W-WH13F1C-4831-395	"geliyorum"	"geliyorum" aşkom"
W-S036E1B-2843-622	şuraya	geliyorum. Platon'a

Veri çözümlemenin üçüncü basamağında ilgili eylemin önündeki yapıların eşdizimliliği istatistiksel olarak belirlemek dışında söz konusu yapılardaki sözcük anlamları tespit edebilmek için derlemdeki basit sorgu arayüzünde taranan eylemin bağlamına ulaşmak amacıyla bağımlı dizindeki görünümlerine de bakılmış, bu görünümleri her bir çekim ve kişi için ayrı ayrı MS Metin belgesine kaydedilmiştir. Kimi zaman eylem önü yapılarının aynı görünüme aynı yapıya sahip olsalar bile işlevsel açıdan birbirlerinden farklılaştığı gözlemlenmektedir. Bunları belirlemek amacıyla veri çözümlemenin bu aşamasında TUD üzerinden ilgili eylemin her bir çekimi için bağımlı görünümler tek tek incelenmiş, bağımlı dizinler taranırken pencere aralığı $[n-5/n+5]$ olarak seçilmiştir. Sözcüklerin geçtiği bağımlı dizinler de eylem bazında tarandığında bazı farklı örnekler ortaya çıkmış, bu durum da sözcük türünde farklılıkla yol açtığı için bağlama ve örnek tümcelere göre de tür saptanmıştır. Örneğin TUD üzerinde taranan *koy-* eyleminin “*ortaya koymak*” olarak görülen yapılanmalarının 1311 tanesinin bağımlı dizinler tarandığında deyimisel anlamda olduğu tespit edilmiştir. Ancak aynı eylemin bağımlı dizinlerde “*bir nesneyi bir yerin, bir mevkiinin ortasına koymak*” anlamında kullanıldığı da gözlemlenmiş ve bu

anlamda tür olarak deyimsel değil, eşdizimsel yapıda olduğu saptanmıştır.

Eşdizimsel görünümlerin belirlenmesindeki yöntemsel sürecin dördüncü aşamasında ayrıca hem TUD ve hem de Ekşi Sözlük verileri için ayrı ayrı eşdizimlilik sözcüklerinden aynı yapıya sahip olanlar birleştirilmiş ve tek bir satıra yazılmıştır. Örneğin *yaz-* eylemi için TUD’da bulunan eylemlerin önündeki sözcüklerin sıklıklarına dair istatistiksel analiz belirlenirken eylem önü yapılarından “*tarihini yazıyor*”, “*tarih yazdı*”, “*tarihini yazmıştı*” gibi aynı anlama sahip yapılar derlemde ayrı ayrı yer almasına rağmen sözcük türü aynı olduğu için tek bir başlık altında toplanmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bulgular bölümü çalışmanın 2 temel araştırma sorusu doğrultusunda 2 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırmanın 1. sorusu kapsamında Türkçe gençlik dili sözvarlığındaki eylemlerin anlamsal değişimlerini incelemeye yönelik olduğundan eylemler anlam ekseninde incelenmektedir. Bu amaç doğrultusunda, Güncel Türkçe Sözlük'te(TDK, 2022) varolan anlamlarına ek olarak eylemlerin yeni anlamlar oluşturup oluşturmadığı derlem üzerinde sorgulanacak ve yeni anlamlar Ekşi Sözlük derlemi üzerinden alınan ekran görüntülerindeki örneklerle birlikte açıklanacaktır. Ayrıca söz konusu 14 eylemin TUD ve Ekşi Sözlük mikro derleminde görülen eşdizimsel yapılarında Gençlik dili açısından herhangi bir değişim yaşanıp yaşanmadığı sorgulamak ve çalışmanın 2. Araştırma sorusu olan bu soruyu yanıtlamak amacıyla eşdizimsel yapılar belirlenerek iki derlem üzerinden karşılatılarak 4.2. bölümünde sunulacaktır.

4.1. Anlam

Bu bölümde eylemlerin anlamsal görünüşleri her bir eylem için ayrı ayrı Ekşi Sözlük mikro derlemi üzerinden alınan metinler üzerinden açıklanacaktır. Oluşturulan derlemde eylemlerin anlamsal içerik görünüşlerinin yanı sıra ilgili eylemlerin varolan ve yeni anlamlarının mikro derlemdeki sıklık dağılımları çözümlenecektir.

4.1.1. *Yüksel-* Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

Web tabanlı TDK Güncel Sözlükte taratılan *yüksel-* eyleminin anlamları Ek 1'de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *yüksel-* eylemi için varolan 7 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 6 farklı anlam (01-08, 01-09, 01-10, 01-11, 01-12, 01-13) daha tespit edilmiş ve veritabanından alınan örneklere birlikte aşağıda incelenecektir.

01-08: Bir şeyi beğendiği için yapmak istemek, heveslenmek

Aşağıdaki Şekil (5)'te görüldüğü gibi *yüksel-* eylemin Güncel Türkçe Sözlük'teki (TDK, 2022) anlamları dışında Ekşi Sözlük yazarın belirttiği üzere “*Alice müzikaline yükseliyorum*” tümcesinden “*bir şeyi beğendiği için yapmak istemek, heveslenmek*” anlamında yeni anlam ortaya çıkarmaktadır.

Şekil 5: Yüksel- eyleminin “bir şeyi beğendiği için yapmak istemek, heveslenmek” anlamı

beğendim yerine yükseldim diyen tip

şükela ▾ 1 ▾ / 2 »

son zamanlarda beni çıldırtan tiptir.

yükselmek kelimesi bir süredir "beğenmek, arzulamak, istemek" anlamlarında kullanılıyor. ilk kim uydurdu, nereden türedi bilmiyorum ama tek kelimeyle neffffret ediyorum bu ifadeden! sıçtınız günlük dilin içine, vallahi sıçtınız!

"ay ben bu ara şu kürklü hırkalara yükseldim!"
"yaaa ben alice müzikaline yükseliyorum."
"ay bu işe çok yükseldim ben, inşallah olur!"

hay düş de geber ya; düş de geber!

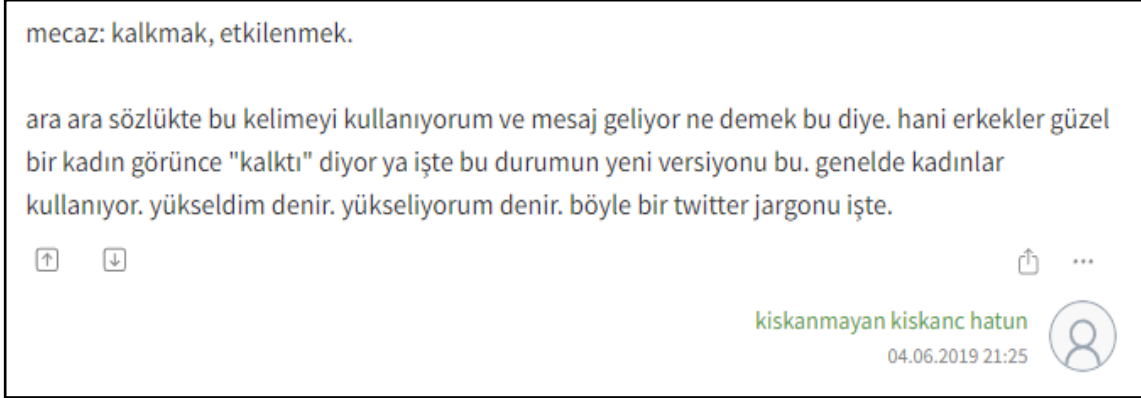
↑ ↓ 🔗 ...

haciz mahallinde tango
22.01.2020 10:39 ~ 10:47

01-09: Bir insana cinsel olarak sahip olmak, istemek

Şekil (6)'daki ekran resminde yazarın belirttiği üzere erkeklerin kadınlardan cinsel anlamda etkilenmesi olarak açıklanan örnekte “*bir insana cinsel olarak sahip olmak, istemek*” anlamı *yüksel-* eylemi için Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamların dışında yeni anlam olarak görülmektedir.

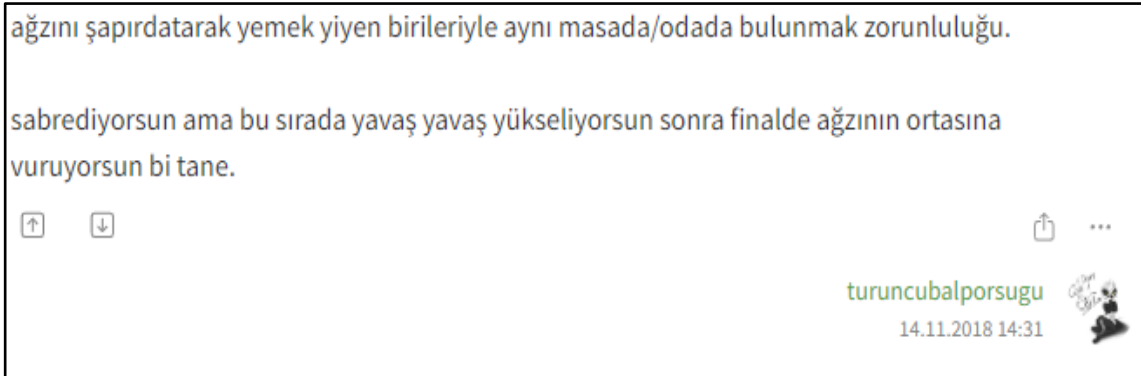
Şekil 6: Yüksel- Eyleminin “bir insana cinsel olarak sahip olmak, istemek” anlamı

01-10: Birine sinirlenmek, kızmak

Ekran görüntüsünde görüldüğü üzere Ekşi Sözlük yazarı ağzını şapırdatarak yemek yiyen insanlara sinir olduğunu *yüksel-* eylemi ile anlatmıştır. Verilen örnekte söz konusu eylem “birine sinirlenmek, kızmak” anlamında kullanılmış ve *yüksel-* eyleminin varolan anlamları dışında yeni anlam olarak ortaya çıkmaktadır (bkz. Şekil 7).

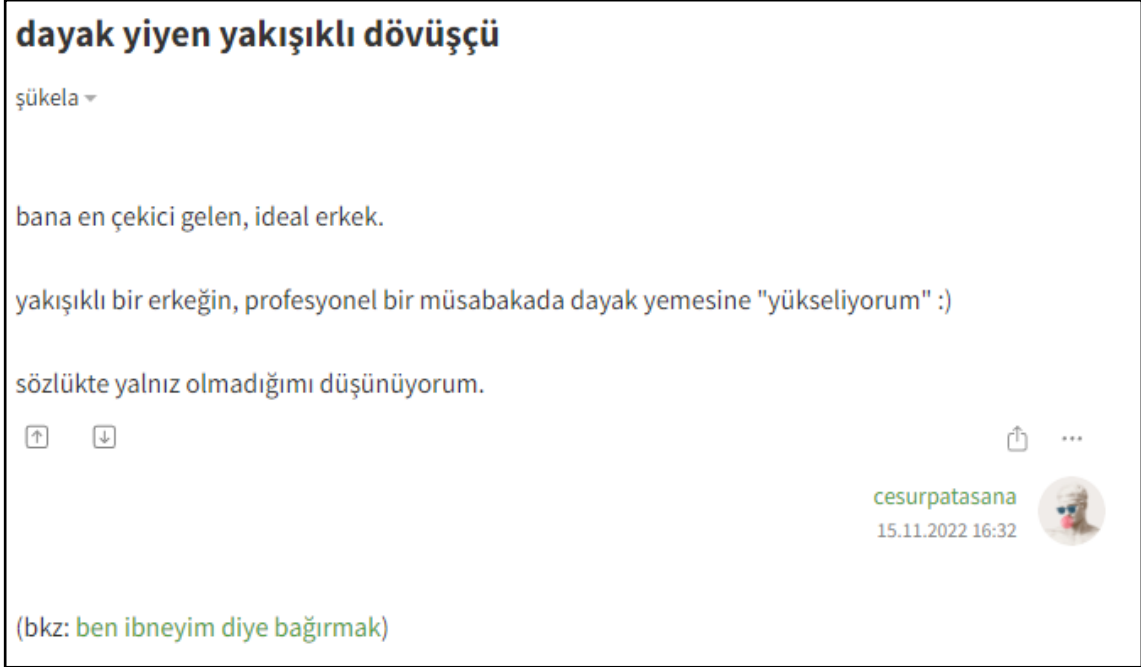
Şekil 7: Yüksel- eyleminin “birine sinirlenmek, kızmak” anlamı

01-11: Birini ya da bir şeyi beğenmek, hoşlanmak

Aşağıda sunulan Şekil (8)'deki ekran görüntüsünde görüldüğü gibi bir müsabakada fiziksel olarak şiddete uğrayan bir erkek Ekşi Sözlükte girdiyi yazan yazara çekici gelmektedir ve yazar o erkeğe “*yükseliyorum*” diyerek kendi beğeni duygusunu ifade etmek istemiştir. Bu durum ise *yüksel-* eyleminin bir diğer yeni anlamı olan “birini ya da bir şeyi beğenmek, hoşlanmak” anlamını ortaya çıkarmaktadır.

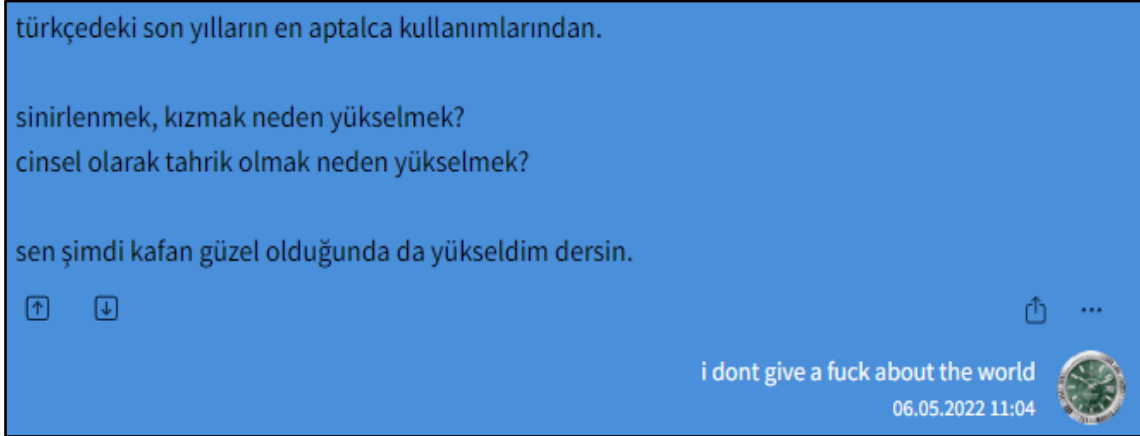
Sekil 8: Yüksel- eyleminin “birini ya da bir şeyi beğenmek, hoşlanmak” anlamı

01-12: Alkol ve uyuşturucu maddelerden sonra kafa bulanıklığı içeren zevk hali

Aşağıdaki örnekte *yüksel-* eyleminin yeni kazanılan anlamlarından üç farklı anlamı aynı girdide görülmektedir (bkz. Şekil 9). Söz konusu eylem için yukarıda belirtilen 01-10 kodlu “birine sinirlenmek, kızmak” ve 01-09 kodlu “bir insana cinsel olarak sahip olmak, istemek” anlamları açıkça görülmektedir. Buna ek olarak “sen şimdi kafan güzel olduğunda da yükseldim dersin” örneğiyle alkol alındıktan sonra ortaya çıkan kafanın güzel olması ve bu durumdan mutlu olma hali anlatılmak istenmiş ve “alkol ve uyuşturucu maddelerden sonra kafa bulanıklığı içeren zevk hali” anlamında yeni anlam kazandığını gözlemlenmiştir.

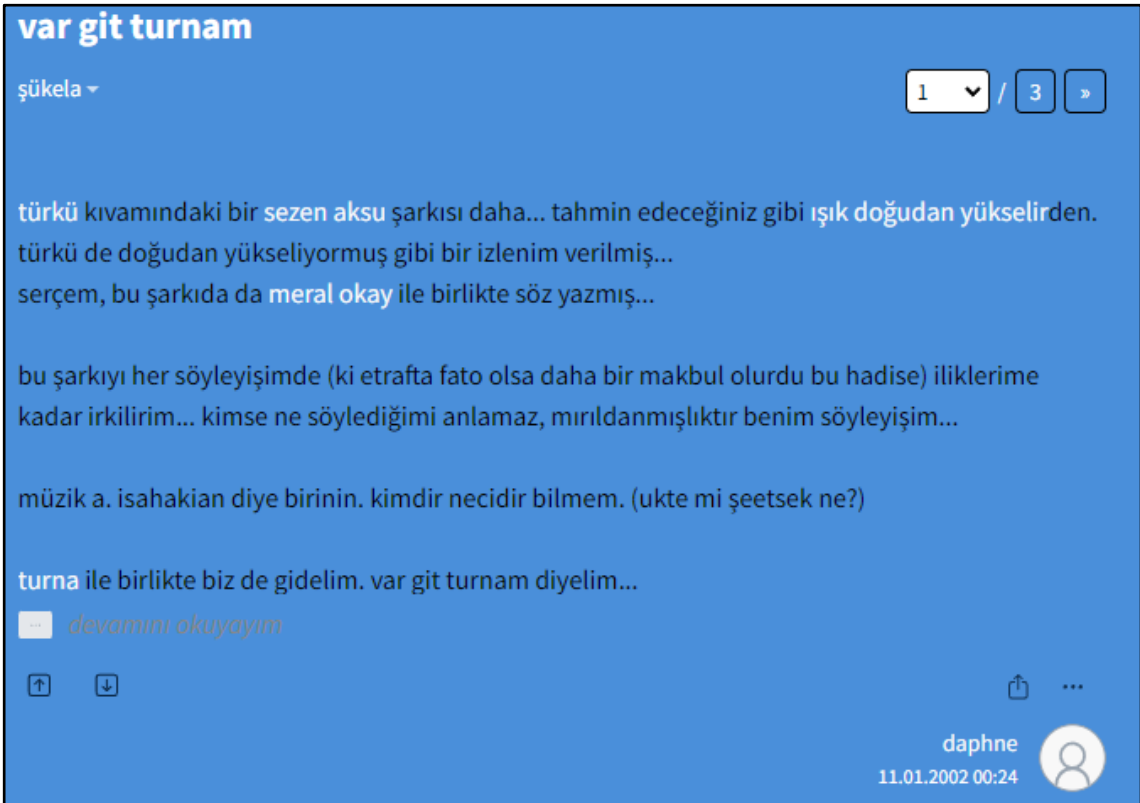
[Şekil 9: Yüksel- eyleminin “alkol ve uyuşturucu maddelerden sonra kafa bulanıklığı içeren zevk hali” anlamı](#)

01-13: Bir ürünün, bir olgunun belirli bir coğrafyadan yayılması

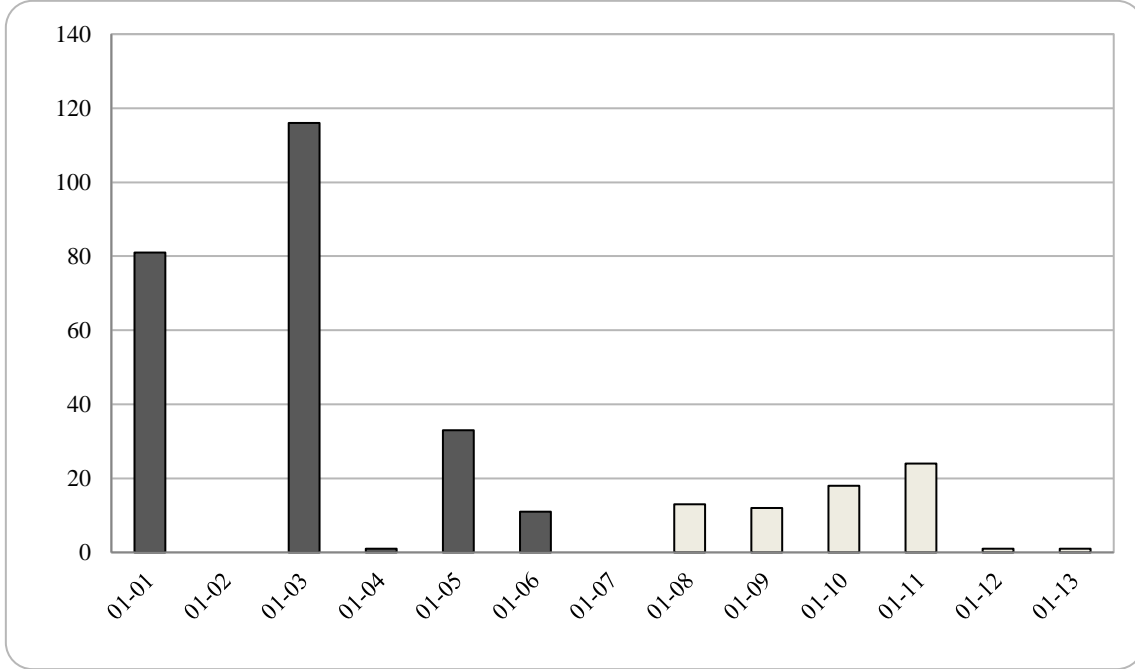
Şekil (10)'daki ekran görüntüsünde görüldüğü gibi “türkünün doğudan yükselmesi” ile “bir ürünün, bir olgunun belirli bir coğrafyadan yayılması” anlatılmak istenmiş ve yüksel- eylemi için yeni anlam olarak belirlenmiştir.

[Şekil 10: Yüksel- eyleminin “bir ürünün, bir olgunun belirli bir coğrafyadan yayılması” anlamı](#)

Aşağıdaki Tablo (4)'te *yüksel-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ve yeni anlamların sıklık dağılımı gösterilmiştir. *Yüksel-* eylemine ait en sık 3 anlam incelendiğinde en sık karşılaşılan anlamın 01-03 kodlu varolan anlamlar arasından “*çoğalmak*” anlamı 116 örnekçeye sahip olarak ilgili eylemin toplam anlamlarının %37,30'unu oluşturduğu gözlemlenmektedir. İkinci yüksek sıklığa sahip olan anlam ise Ekşi Sözlük veritabanında 81 örnekçede görülen Türkçe Güncel Sözlükte varolan ilk anlamı 01-01 kodlu “*yükseğe çıkmak*” anlamı olup toplam anlamların içerisinde %26,05'lik kısmı kapsadığı görülmektedir. Üçüncü sık görünen anlam ise varolan anlamlar arasından 33 örnekçeye sahip olarak toplam anlamlar içerisinde %10,61'unu oluşturan 01-05 kodlu “*unvan, rütbe, derece vb. ilerlemek*” anlamıdır. Veritabanında 01-02 kodlu “*fiyat, ücret vb. artmak; çıkmak*” ve 01-07 olarak kodlanan “*yüce duruma gelmek, yücelmek*” anlamına derlemde hiç rastlanmamıştır. *Yüksel-* eyleminin yeni anlamlarına bakıldığında en yüksek sıklığa sahip anlamı ise 24 örnekçeye sahip 01-11 kodlu “*birini ya da bir şeyi beğenmek, hoşlanmak*” anlamı olup veritabanındaki toplam anlamların %7,72 oluşturduğu gözlemlenmektedir. Sonuç olarak Tablo (4)'e bakıldığında *yüksel-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) görünen anlamlarının hepsinin 242 örnekçeye sahip olarak veritabanında %77,81'lik kısmını oluşturduğu, yeni anlamların ise 69 örnekçeye veritabanının %22,19'lük kısmını oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 4: *Yüksel-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı⁸

4.1.2. *Çak-* Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

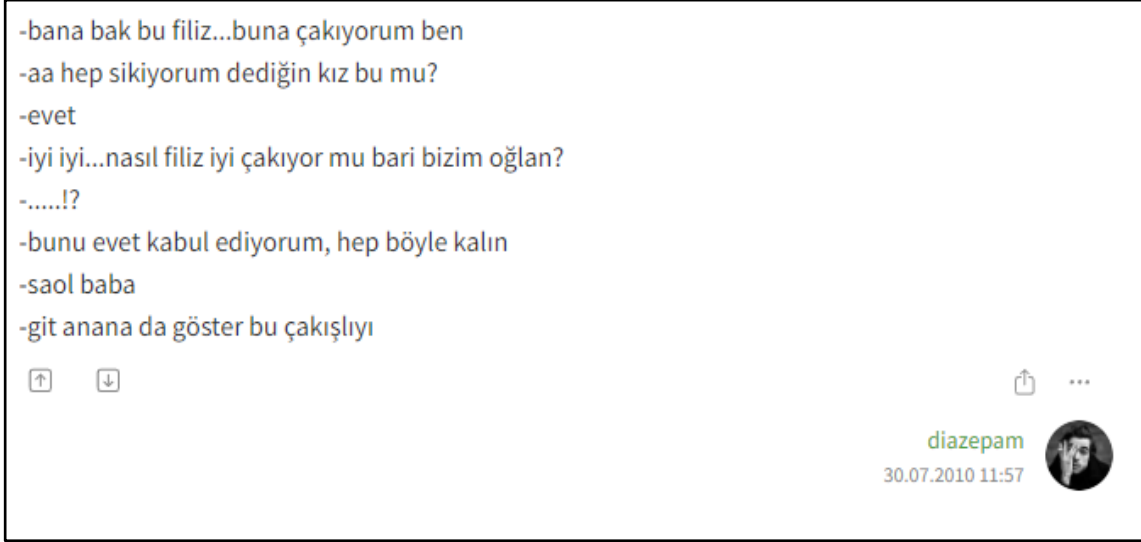
Web tabanlı TDK Güncel Sözlükte taratılan *çak-* eyleminin anlamları Ek 1’de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *çak-* eylemi için varolan 12 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 9 farklı anlam (02-13, 02-14, 02-15, 02-16, 02-17, 02-18, 02-19, 02-20, 02-21) daha tespit edilmiştir.

02-13: *Cinsel olarak ilişkiye girmek*

Aşağıdaki Şekil (11)’de bağlamdan “*buna çakıyorum ben*” tümcesiyle yazarın anlatmak istediği bir kızla cinsel olarak beraber olduğudur. *Çak-* eylemi varolan anlamlarının dışında “*cinsel olarak birisiyle ilişkiye girmek*” anlamını ortaya çıkarmaktadır.

⁸ Çalışma boyunca 4.1. bölümündeki anlamların sıklık dağılımını gösteren tablolarda eylemlerin varolan anlamları koyu gri renk ile, yeni anlamları açık gri renk ile görselleştirilmiştir.

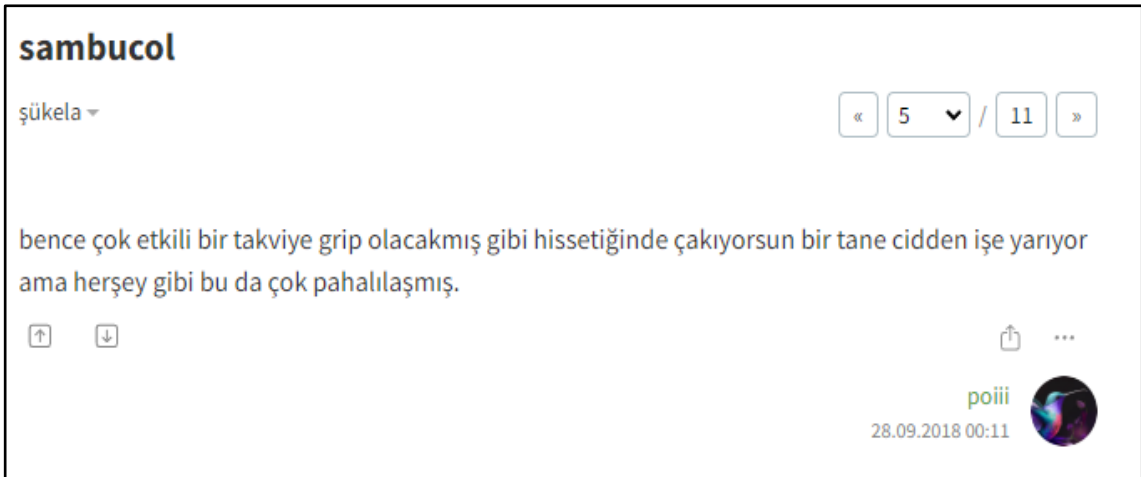
[Sekil 11: Çak- eyleminin “cinsel olarak ilişkiye girmek” anlamı](#)

02-14: ilaç almak, içmek

Sunulan ekran görüntüsündeki başlıkta geçen ‘*sambucol*’ grip olduğunda ya da olmamak için alınan bir takviye gıdadır. Örnekte görüldüğü gibi “*sambucol çakmak*” tümcesinden “*ilaç almak, içmek*” anlamı ortaya çıkmış ve *çak-* eyleminin bu anlamda yeni anlam kazandığı gözlemlenmektedir (bkz. Şekil 12).

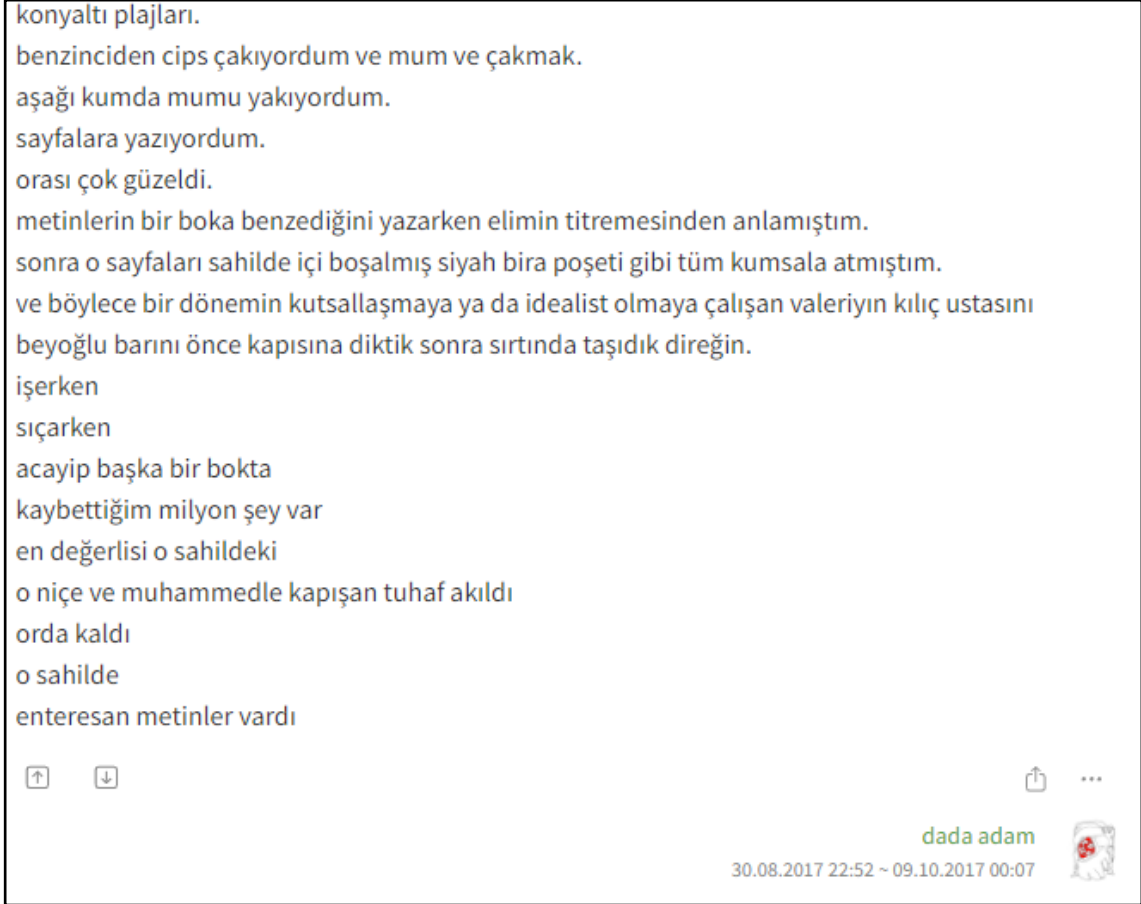
[Sekil 12: Çak- eyleminin “ilaç almak, içmek” anlamı](#)

02-15: kendini memnun edecek bir şeyi satın almak veya harcamak

Örnekte (bkz. Şekil 13) yazarın benzinciden cips, mum ve çakmak satın alması *çak-* eylemiyle verilmiş ve bu bağlamda söz konusu eylemin “*kendini memnun edecek bir şeyi satın almak*” anlamında yeni anlam kazandığı görülmektedir.

Şekil 13: Çak- eyleminin “kendini memnun edecek bir şeyi satın almak veya harcamak” anlamı

02-16: başarmak

Şekil (14)'te, Ekşi sözlük yazarı beden eğitim derslerinde 100 üzerinden 90 aldığını; bir başka deyişle yüksek not aldığını *çak-* eylemiyle ifade etmiştir. Bağlamdan çıkarılan bu örnek, *çak-* eyleminin “*başarmak*” anlamında kullanıldığını göstermektedir.

Sekil 14: Çak- eyleminin “başarmak” anlamı

lisede sıra arkadaşım 1,95 boy ve 130 kiloluk cüssesi ile ortama korku salmakta idi.

lakin beden derslerinde pek başarılı sayılmaz idi. adama takla attırtıp + mum durumunda mükemmel nizam beklemekteydiler.

yapamazdı. adamın karnesinde yanılmıyorsam edebiyat ve beden 4 diğerleri 5 idi. zordu bizim zamanımızda böyle hepsi 5 karneler. aslında yapabileceğinin en iyisini yapıyordu bedende ama hoca onu 75 ile mükafatlandırıyor. garipti ya. hak etmiyordu böyle bir küçümsenmeyi, çabalıyordu çünkü.

bense hiç zorlanmadan 90'ı çakiyordum; sonra adamdan almanca kopyası dileniyordum. benim de amıma koyayım.

müzikte ise aldığım 1; solfeji çok komik yapan bi kıza kahkaha atarcasına gülmeme alakalıdır.

kızcağız deniyor deniyor; hoca anlayışlı, azıcık düzgün yapsa yapıştırarak 5'i ama kızda yetenek ve kulak sıfır; allahım 17 sene oldu hala gülüyorum. ben de 2 ya da 3 kişi önce yapılması gerekenleri kusursuz yapmış 5'imi kondurmuştum not defterine hocanın mavi pilot kalemle. neyse hoca aşırı gülmeme taktı ve senin bir şeyi yapabiliyor olman başkaları ile dalga geçebileceğin anlamına gelmez dedi, bastı bana 1'i kovdu sınıftan. müziğim 4 geldi o dönem. ortaöğretim başarı puanımı sikti amk karısı ama zeyna'ya benziyordu; baya güzeldi.

02-17: (laf) sokmak, olumsuz bir şey söylemek

Şekil (15)'te, yazar CHP politikasını beğenmediğini ve çak- eylemi kullanarak Kemal Kılıçdaroğlu'nu eleştirdiğini ifade etmektedir; bu durum bağlamdan anlaşıldığı üzere “(laf) sokmak, olumsuz bir şey söylemek” anlamında yeni anlam ortaya çıkmaktadır.

Sekil 15: Çak- eyleminin “(laf) sokmak, olumsuz bir şey söylemek” anlamı

daha başka bir şey daha diyeceğim.
benim önceki mahlasla chp politikasına karşı bir şeyim vardı.
gıcıkım yani hepimiz gibi.
kemal kılıçdaroğluna çakıyordum arada.
kılıçdar diyordum.
hiç yoktu kılıçtar.
sonra kılıçdar çıkmaya başladı.
kılışdar çıktı bir ara.
sanıyorum kılıçdar lafı da ilk benden sonra o şeyler şey oldu.

yoktu diyorsam yoktu bu arada oğlum.

.

sonra bir gün sigarayı yakmağa karar verdim.
bir şey lazımdı.
şey olarak ateşi icat ettim.
o gün dedim ki, o kadar da değil be oğlum.

↑ ↓

dada adam
19.09.2020 23:44

02-18: (argo) spor dalında sayı almak, kazanmak, rakibi yenmek

Aşağıda sunulan örnekteki bağlamdan Galatasaray takımının başka bir takımı (rakibini) yendiği anlaşılmakta ve bu durum *çak-* eylemi üzerinden anlatılmaktadır. Şekil (16)’da görüldüğü gibi *çak-* eyleminin “(argo) spor dalında sayı almak, kazanmak, rakibi yenmek” anlamında yeni anlam ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.

Sekil 16: Çak- eyleminin “(argo) spor dalında sayı almak, kazanmak, rakibi yenmek” anlamı

(bkz: yazarların formatın içinden geçiyor oluşu)

galatasaray kime çakıyor, ne zaman çakıyor bir yana çakmak nedir bre ha?

↑ ↓

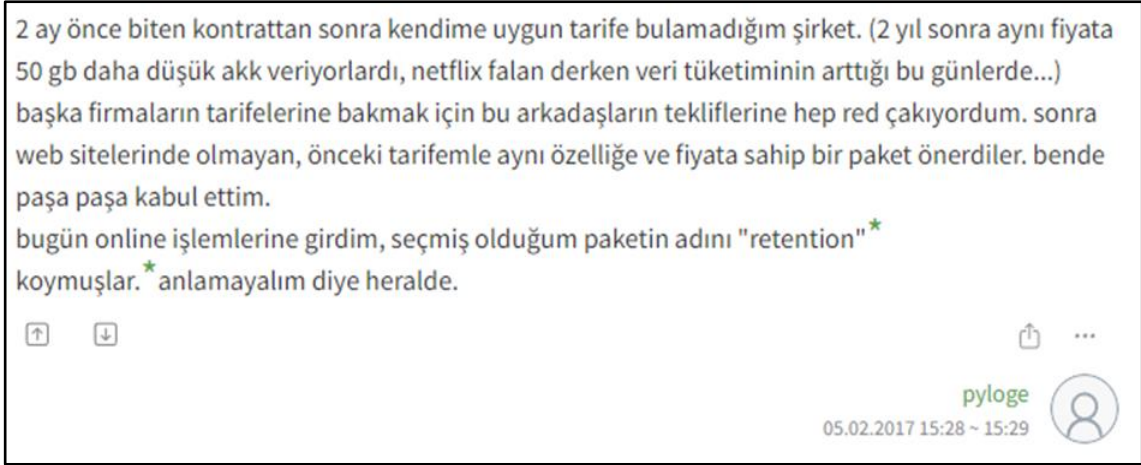
uryanist
28.01.2023 20:49

02-19: genellikle karşı tarafın hoşnut olmayacağı bir şeyi vermek/yapmak

Örnekteki bağlamdan çıkarıldığı üzere “tekliflere red çakmak” ifadesiyle yazar bir iletişim şirketin kendi için sunduğu tarifeleri reddettiğini anlatmak istemiştir (bkz. Şekil 17). Bu durum *çak-* eylemi için “genellikle karşı tarafın hoşnut olmayacağı bir şeyi vermek/yapmak” anlamında yeni bir anlam kazandığını göstermektedir.

Şekil 17: Çak- eyleminin “genellikle karşı tarafın hoşnut olmayacağı bir şeyi vermek/yapmak” anlamı

02-20: gençlik dilinde bir şeyi yapmak, gerçekleştirmek

Örnekte sunulan ekran görüntüsünde bulunan “*imlayı çakmak*” ifadesi, gençlik dili söz varlığında “*bir şeyi yapmak, gerçekleştirmek*” anlamında kullanılmış ve yeni anlam olarak belirlenmiştir (bkz. Şekil 18).

Sekil 18: *Çak-* eyleminin “gençlik dilinde bir şeyi yapmak, gerçekleştirmek” anlamı

sözlükte edit geçmişinin gözükmesi

şükela ▾

bir gereklilik.

sözlükte gittikçe inci sözlük tarzı **rezerved** mahiyetindeki entrylerin artmasıyla elzem olmaya başlamıştır. tutacağı belli olan bir başlığı ilk gören arkadaş, 1-2 kelimededen oluşan bir bakınız veriyor ve sonra uzun uzadıya düşünüp en iyi yorumu kafasında bulup editliyor. altına da hazır kimse görmedi diye "edit : imla"yı çakıyor.

bundan daha büyük handikap, eğer tutan entry aşağılarda yer alan bir entry'ye yukarıda yer alan ve tutmayan entry sahibi arkadaş çakıyor editi ve alttaki arkadaşın dediğinin aynısını yazıyor. bu sefer ilk görüldüğü için tutan entry sahibi de o oluyor. ve hatta aşağıda asıl entry sahibi üsttekinin aynısını yazmakla suçlanıyor. böylece "şark kurnazı" diye tabir edeceğimiz arkadaşlar prim yapmış oluyor kendi çaplarında.

↑ ↓

↑ ...

kasar yaza
22.06.2016 14:55

02-21: *bir malı bir kimseye değerinden pahalıya satmak, alışverişte aldatmak, oymak*

Aşağıda verilen ekran görüntüsünden yumurtaları ucuzdan alıp karşı tarafa pahalıya satmak anlamı yazar tarafından *çak-* eylemi üzerinden anlatılmış; bu durum ise söz konusu eylem için “*bir malı bir kimseye değerinden pahalıya satmak, alışverişte aldatmak, oymak*” anlamında yeni anlam ortaya çıkarmıştır (bkz. Şekil 19).

Sekil 19: Çak- eyleminin “bir malı bir kimseye değerinden pahalıya satmak, alışverişte aldatmak, oymak” anlamı

bir tanıdığımızın arkadaşı beykozda millete çakıyordu yol kenarlarında. bim' den bili bili yumurtalarını alıp teyzesinin beykoz elmalıda kümesinde 1-2 gün bekletip saman tavuk pisliği olunca tekrar ordan alıp yol kenarındaki tezgahında köy yumurtası diye millete çakıyordu.

sadece marketlerde satılan organik sertifikalı yumurtalardan alınmalı biraz fiyatı yüksek ama sağlık önemli, kardiolog arkadaşım sadece organik sertifikalı yumurta kullanmamı tavsiye etmişti.

can simidini caya batırdım

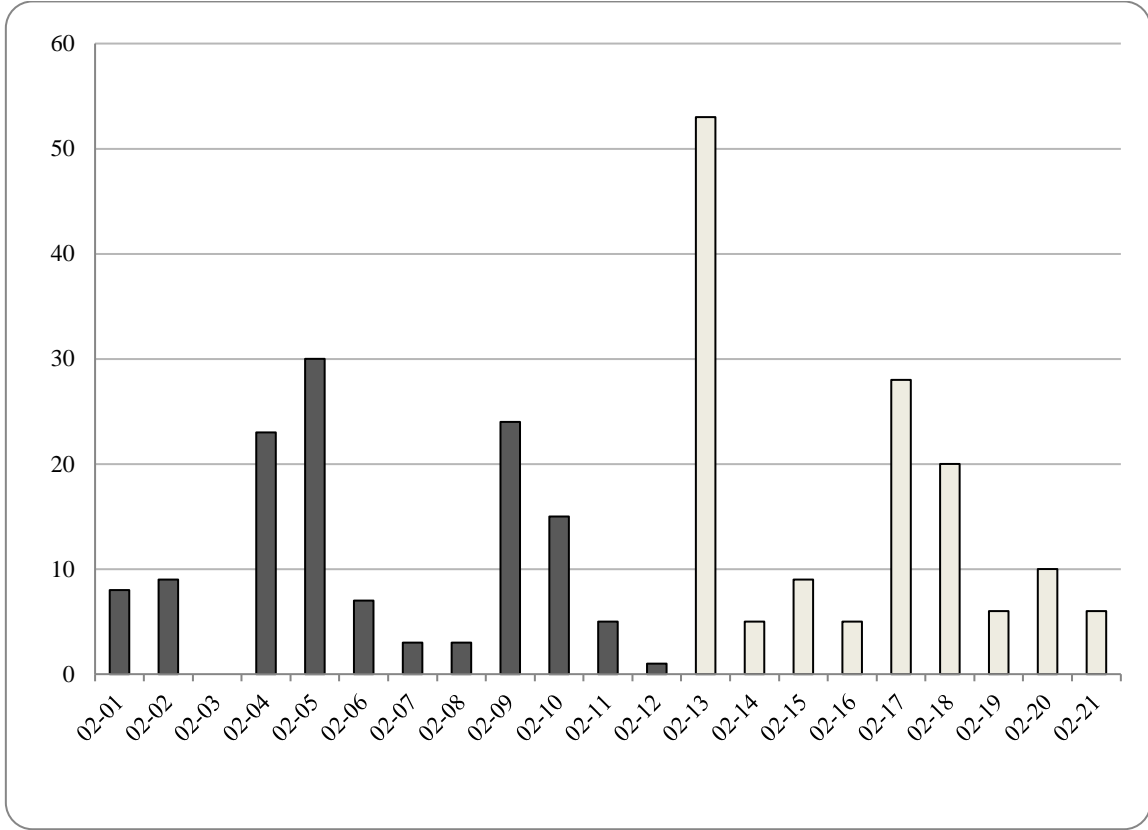
15.05.2016 12:43

Çak- eylemine ait sıklık dağılımlarını gösteren Tablo (5)'e bakıldığında, en sık karşılaşılan 3 anlamının ilkinin yeni anlamlar arasından 53 örnekçeye veritabanında 02-13 kodlu “*cinsel olarak ilişkiye girmek*” anlamı olup ilgili eylemin toplam anlamları arasından %19,63’ünü oluşturduğu gözlemlenmektedir. Varolan anlamlar arasından 02-05 kodlu “*nesnesiz Parıldamak, ışık vermek*” anlamı 30 örnekçeye sahip olarak veritabanında ilgili eylemin toplam anlamlarının arasından %11,11’ini oluşturarak yeni ve varolan tüm anlamları içerisinde ikinci sıklıkta yer aldığı görülmektedir. Yeni anlamlar arasından 28 örnekçede görünen 02-17 kodlu “*(laf) sokmak, olumsuz bir şey söylemek*” anlamı toplam veritabanının %10,37’sini oluşturarak üçüncü sıklıkta karşılaşıldığı gözlemlenmektedir. Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) varolan anlamları üzerinden 02-03 kodlu anlama (*-e, -i Kazık çakıp hayvan bağlamak*) derlemde hiç rastlanmamıştır. Sonuç olarak çak- eyleminin veritabanında görünen varolan ve yeni toplam anlamları 270 örnekçeye sahiptir. Bu örnekçe arasından Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) varolan anlamları 128 örnekçeye veritabanının %47,41’lık kısmını oluştururken, yeni anlamlar 142 örnekçeye veritabanının %52,59’luk kısmını oluşturmaktadır. Bu durumda, elde edilen bulgular doğrultusunda ilgili eylemin Ekşi Sözlük mikro derlemi üzerinde yeni anlamlarının varolan anlamlarından daha sık

karşılaştığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 5: *Çak-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

4.1.3. *Patla-* Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

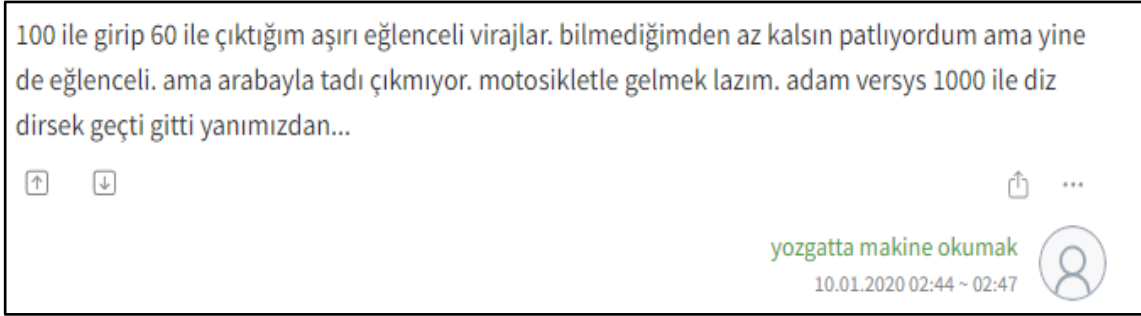
Web tabanlı Güncel Türkçe Sözlük'te aratılan *patla-* eyleminin anlamları Ek 1'de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *patla-* eylemi için varolan 10 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 10 farklı anlam (03-11, 03-12, 03-13, 03-14, 03-15, 03-16, 03-17, 03-18, 03-19, 03-20) daha tespit edilmiş ve veritabanından alınan örneklerle birlikte aşağıda incelenecektir.

03-11: bir hata sonucu bir şeyi gerçekleştirememek, yapamamak, becerememek, zarar etmek talihsizlik

Şekil (20)'deki ekran görüntüsünde yazarın arabayla virajları dönmekte zorlandığı ve bu durumu gerçekleştiremediğini “*az kalsın patlıyordum*” tümcesiyle ifade ettiği görülmektedir. Bağlamda görüldüğü üzere ilgili eylemin gençlik dili söz varlığında “*bir*

hata sonucu bir şeyi gerçekleştirememek, yapamamak, becerememek, zarar etmek talihsizlik” anlamı yeni kazanılan anlam olarak ortaya çıkmaktadır.

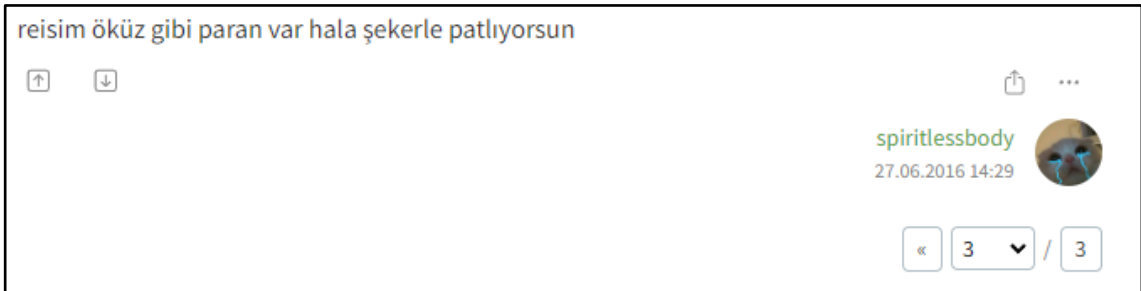
Şekil 20: Patla- eyleminin “bir hata sonucu bir şeyi gerçekleştirememek, yapamamak, becerememek, zarar etmek talihsizlik” anlamı

03-12: özellikle uyuşturucu maddeler alıp eğlenmek

Aşağıdaki örnekte görüldüğü üzere şeker ile kastedilen şey bir uyuşturucu maddedir (bkz. Şekil 21). Sunulan bağlamdan zengin olmasına rağmen ucuz uyuşturucu maddesi alıp (şeker) eğlenmek anlamı çıkarılmaktadır. Bu noktada “*özellikle uyuşturucu maddeler alıp eğlenmek*” yeni anlam olarak belirlenmiştir.

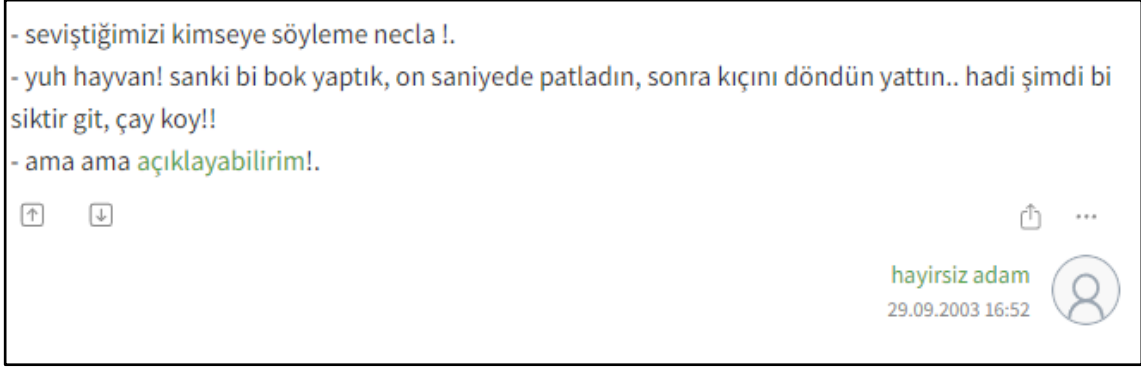
Şekil 21: Patla- eyleminin “özellikle uyuşturucu maddeler alıp eğlenmek” anlamı

03-13: Cinsel olarak doyuma ulaşmak

Aşağıdaki Ekşi Sözlük mikro derleminden alınan ekran görüntüsü bir diyalogdan oluşmaktadır. Söz konusu diyalogdan yazarın *patla-* eylemiyle “*cinsel olarak doyuma ulaştığı*” anlamı çıkarılmakta ve yeni anlam olarak veritabanına eklenmiştir (bkz. Şekil 22).

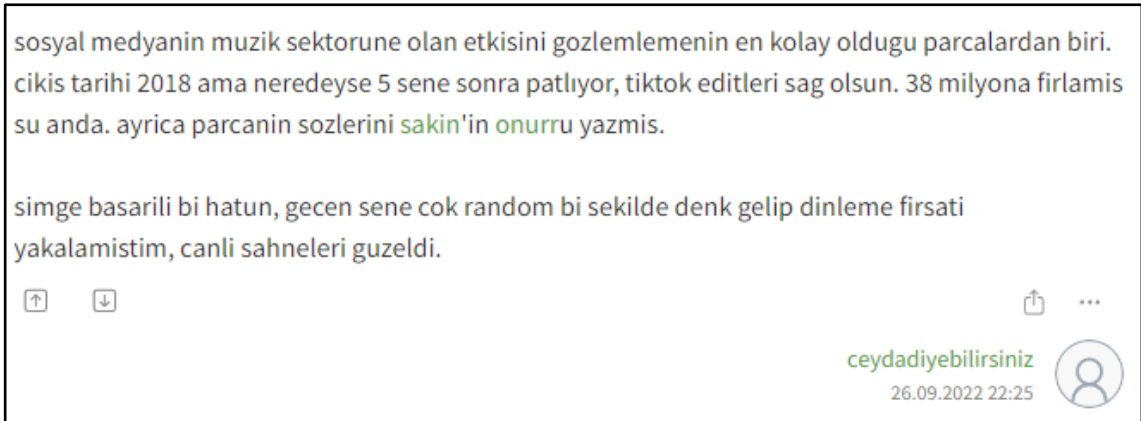
Sekil 22: Patla- eyleminin “cinsel olarak doyuma ulaşmak” anlamı

03-14: Bir şeyin popüler olması, meşhur olmak

Örnekte Simge adlı sanatçının müzik piyasasında varolan şarkısının 5 sene sonra *patladığı* ifadesiyle şarkının 5 sene sonra meşhur olduğu anlamı çıkarılmakta ve “*bir şeyin popüler olması, meşhur olmak*” anlamında ilgili eylemin yeni anlamı olarak ortaya çıktığı gözlemlenmektedir (bkz. Şekil 23).

Sekil 23: Patla- eyleminin “bir şeyin popüler olması, meşhur olmak” anlamı

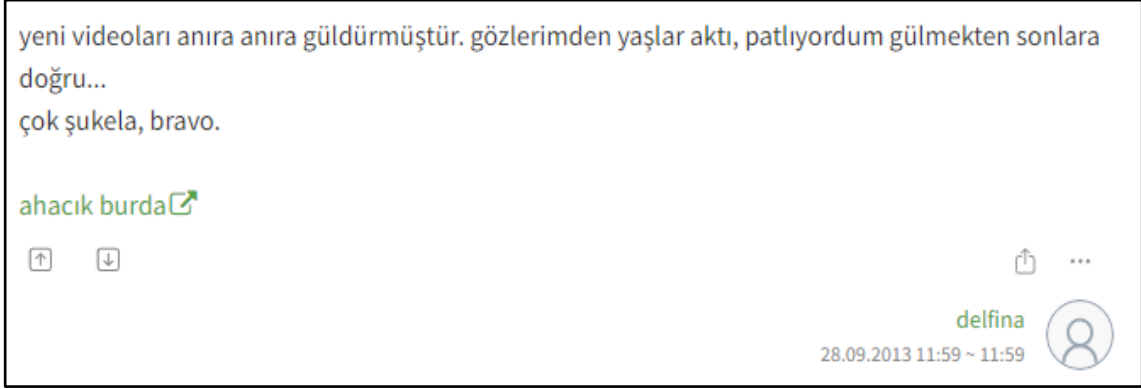

03-15: gülmek

Aşağıdaki Şekil (24)'te *patla-* eylemi “*bir şeye çok gülmek*” anlamında kullanılmıştır.

Bu durumda “*gülmek*” anlamında yeni anlam olarak belirlenmiştir.

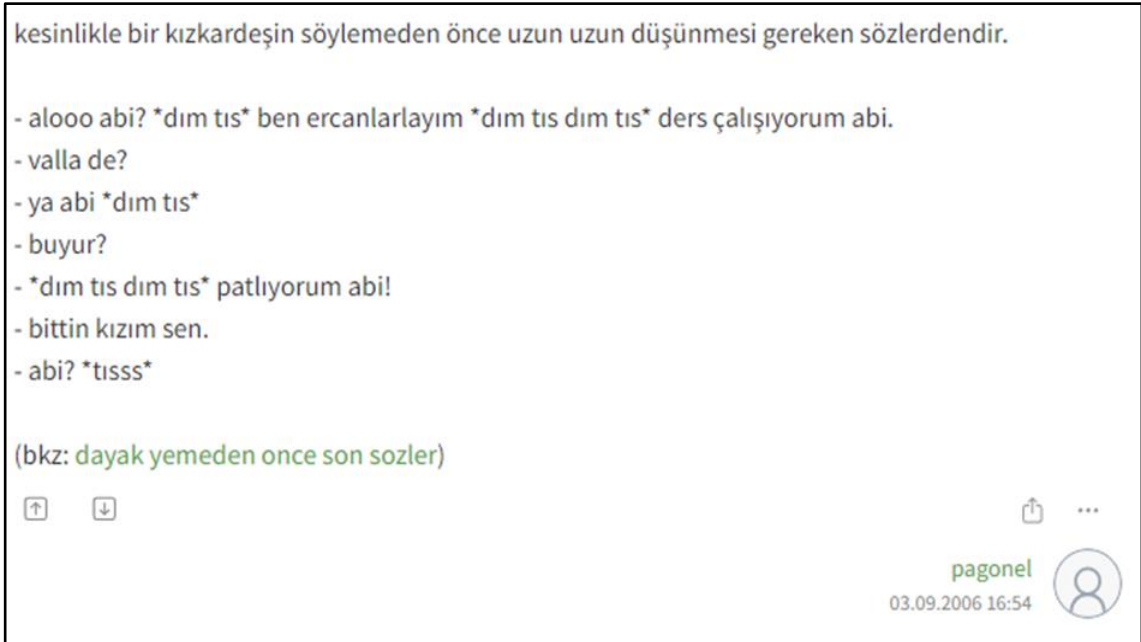
Sekil 24: Patla- eyleminin “gölmek” anlamı

03-16: eğlenmek

Şekil (25)'te geçen bağlamdaki diyalogun bir eğlence mekanında geçtiği anlaşılakta ve yazar “*dim tıs dim tıs patlıyorum abi*” ifadesiyle o sırada çok eğlendiğini anlatmaktadır. Bu durum ise *patla-* eylemin gençlik dili sözvarlığında “*eğlenmek*” olarak kullanıldığını ortaya çıkarmaktadır.

Sekil 25: Patla- eyleminin “eğlenmek” anlamı

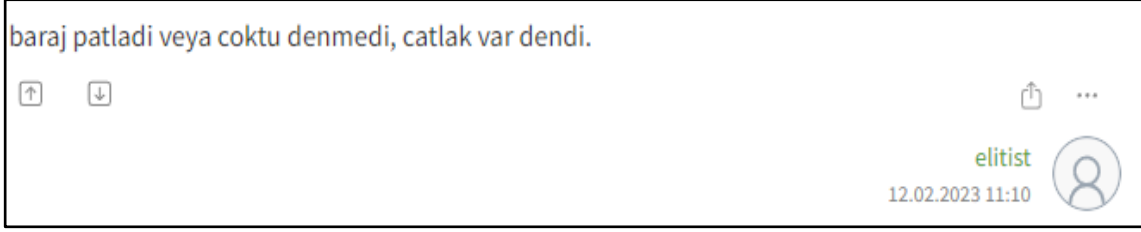

03-17: suyun normal seviyesinden yukarı çıkıp taşması

Aşağıdaki ekran görüntüsünde (bkz. Şekil 26) “*barajın patlaması*” ifadesi “*suyun normal seviyesinden yukarı taşması*” anlamında yeni anlam olarak ortaya çıktığı

görülmektedir.

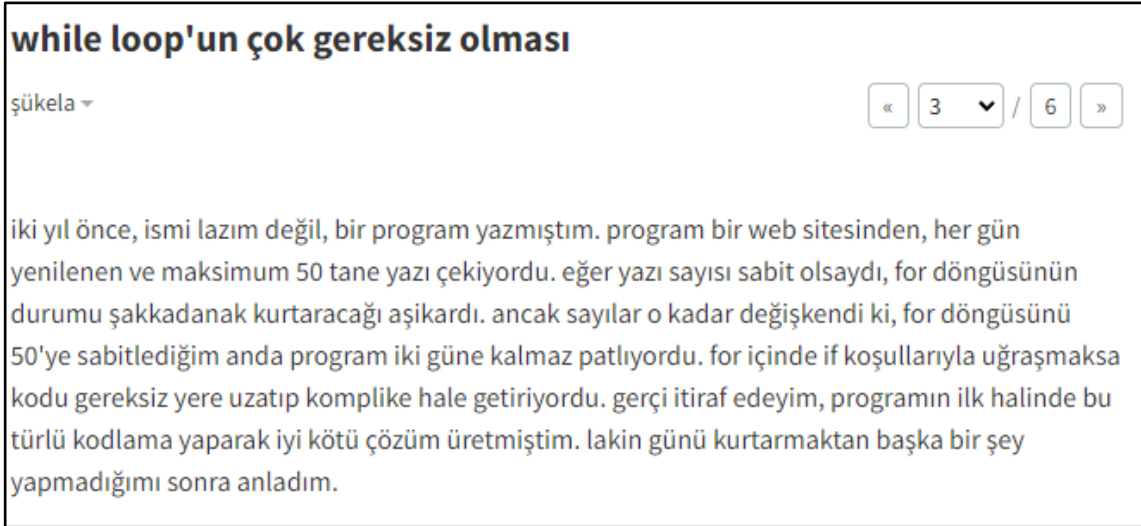
Sekil 26: Patla- eyleminin “suyun normal seviyesinden yukarı çıkıp taşması” anlamı

03-18: Elektronik bir şeyin çalışmaması, bozulması

Sunulan örnekte “bir bilgisayar programının patlaması” ifadesiyle söz konusu programın çalışmaması bir başka deyişle bozulması anlamı ifade edilmek istemiştir (bkz. Şekil 27). Bağlamda geçen durumun patla- eylemi için “elektronik bir şeyin çalışmaması, bozulması” anlamını ortaya çıkardığı görülmektedir.

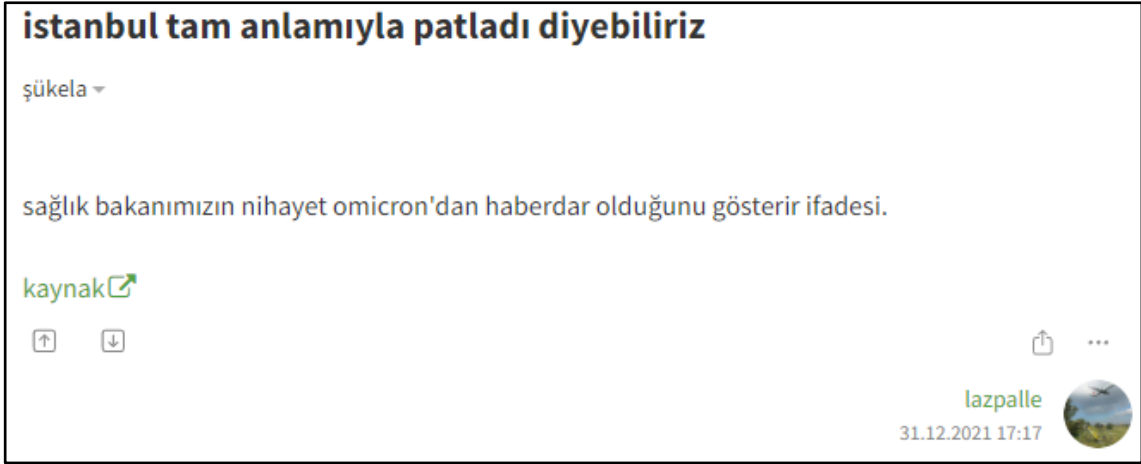
Sekil 27: Patla- eyleminin “elektronik bir şeyin çalışmaması, bozulması” anlamı

03-19: bir şeyin beklenen normal değerinden daha fazla değere ulaşması

Şekil (28)'de Coronavirüs'ün bir türü olan Omicron'un İstanbul'da patladığı ifadesiyle virüsün sayıca arttığı anlatılmaktadır. Patla- eyleminin gençlik dili sözvarlığında “bir şeyin beklenen normal değerinden daha fazla değere ulaşması” anlamında kullanıldığı görülmekte ve yeni anlam olarak ortaya çıkmaktadır.

Sekil 28: Patla- eyleminin “bir şeyin beklenen normal değerinden daha fazla değere ulaşması” anlamı

03-20: bir şeyin değerinden kaybetmesi, beklenenden daha az seviyeye inmesi

Sunulan Şekil (29)'daki bağlama göre sterlinin dolar karşısında değer kaybettiği çıkarılmaktadır. *Patla-* eyleminin yeni anlamlarından yukarıda söz edilen 03-19 kodlu anlamının tam aksine bu örnekte “bir şeyin değerinden kaybetmesi, beklenenden daha az seviyeye inmesi” anlamında Gençlik dili sözvarlığında var olduğu ortaya çıkmaktadır.

Sekil 29: Patla- eyleminin “bir şeyin değerinden kaybetmesi, beklenenden daha az seviyeye inmesi” anlamı

bakın şimdi ingiltere'de sterlin patladı

şükela ▾ 1 ▾ / 8 »

bir erdoğan vecizesi. tamamı şu şekilde:

"bakın şu anda ingiltere'de sterlin patladı, nereden nereye geldi, övünüyorlardı, ama şimdi patladılar"

1 senede dolar karşısında yüzde 55 değer kaybeden türk lirasının kullanıldığı ve 1000 liranın 55 dolar etmediği türkiye cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanı, sterlin dolar karşısında 1 senede yüzde 20 değer kaybetti diye sterlin patladı yorumunu yapmış, ki sterlin halen dolar karşısında daha değerli.

yorumsuz...

edit: söylemeye gerek yok, ancak patlamış sterlin bile türk lirasının 20 katı değerinde ve tl son 1 senede sterlin karşısında yüzde 40 değer kaybetmiş.

↑ ↓ ↑ ...

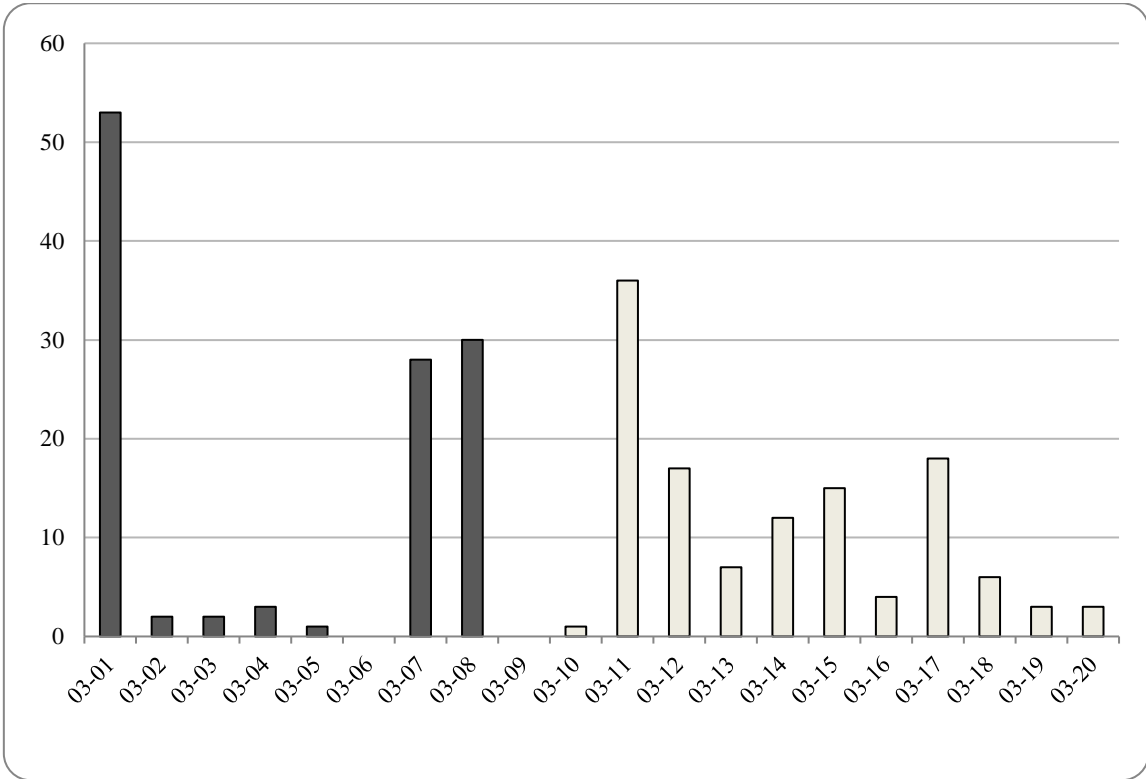
saidandgone

29.09.2022 13:38 ~ 14:01

Aşağıda sunulan Tablo (6)'da *patla-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ve yeni anlamların sıklık dağılımı gösterilmiştir. Bu Tabloya göre eylemin anlamsal dağılımında en yüksek sıklığa sahip eylemin Güncel Türkçe Sözlük'te 1. varolan anlam olarak gözüken “*nesnelere, iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilak etmek*” (03-01 kodlu) anlamı olup 53 örnekçeyle veritabanındaki toplam eylem anlamları içerisinde %21,99'luk orana sahip olduğu görülmektedir. Ardından yeni anlamlar arasından 03-11 kodlu “*bir hata sonucu bir şeyi gerçekleştirememek, yapamamak, becerememek, zarar etmek talihsizlik*” anlamı ilgili eylemin tüm anlamlarına ait toplam 241 örnekçeden 36 örnekçeye sahip olarak veritabanının %14,94'ünü oluşturduğu gözlemlenmektedir. Daha sonra karşılaşılan 03-08 kodlu “*aşırı tepki göstermek*” anlamı ise varolan anlamlar arasından 30 örnekçeyle

veritabanının %12,45’lik kısmını oluşturduğu göstermektedir. Güncel Türkçe Sözlük’teki (TDK, 2022) varolan anlamlardan 03-06 kodlu (*ansızın tehlikeli bir şey meydana gelmek*) ve 03-09 kodlu (*nesnesiz, mecaz Ansızın bir gürültü duyulmak*) anlamlarına ise derlemde hiç rastlanmamıştır. Ekşi Sözlük mikro derleminde toplam 241 örnekçeye sahip *patla-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) varolan anlamları 120 örnekçeye veritabanının %49,79’luk kısmını oluştururken, yeni anlamları 121 örnekçeye ilgili eyleme ait veritabanında %50,21’lik kısmını kapsamaktadır. Bu bilgiler ışığında *patla-* eyleminin yeni anlamlarının Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) varolan anlamlarına oranla daha sık görüldüğü sonucuna varılmaktadır.

Tablo 6: *Patla-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

4.1.4. *Göm-* Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

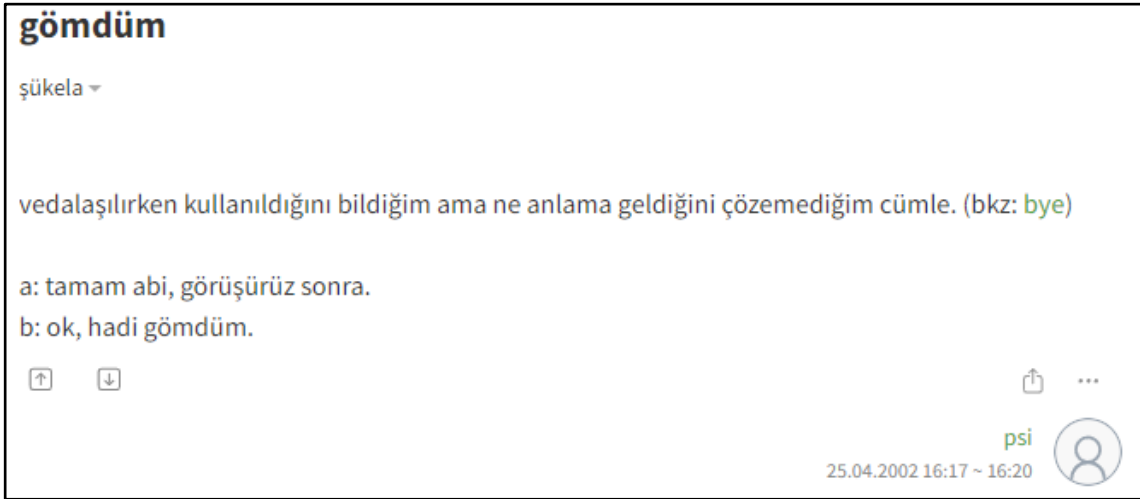
Web tabanlı Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) taratılan *göm-* eyleminin anlamları Ek 1’de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *göm-* eylemi için varolan 6 anlamın dışında

Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 10 farklı anlam (04-07, 04-08, 04-09, 04-10, 04-11, 04-12, 04-13, 04-14, 04-15, 04-16) daha tespit edilmiştir.

04-07: birine veda ederken içinde cinsellik anlamı barındıran dalga geçme sözü, cinsel anlamda dalga geçerek hoş çakal demek

Aşağıdaki Şekil (30)'da *göm-* eyleminin vedalaşmak anlamında kullanıldığı ekran görüntüsündeki “bkz: bye” ifadesi ile açıklanmaktadır. Gençlik dili sözvarlığında ilgili eyleme ait “birine veda ederken içinde cinsellik anlamı barındıran dalga geçme sözü, cinsel anlamda dalga geçerek hoş çakal demek” anlamı yeni anlam olarak ortaya çıkmaktadır.

Şekil 30: Göm- eyleminin “birine veda ederken içinde cinsellik anlamı barındıran dalga geçme sözü, cinsel anlamda dalga geçerek hoş çakal demek” anlamı

14-08: bir şeyi yemek ya da içmek

Örnekte görülen başlıkta belirtildiği gibi *göm-* eyleminin “bir şeyi yemek ya da içmek anlamında” kullanıldığı ve yeni anlam olarak ortaya çıktığı görülmektedir (bkz. Şekil 31).

Şekil 31: Göm- eyleminin “bir şeyi yemek ya da içmek” anlamı

yemek yemeye gömmek diyen tip

şükela ▾ « 6 ▾ / 8 »

aslında ikisi de farklı şeyler. belki doğru söylüyordur.

şöyle ki, **gömdüm** derken, şuursuzca yedim, ne yediğimin farkında bile degilim demek istiyordur.

bu cümleyi ben de kullanmaya başladım ve tam da kastettiğim anlamda.

geçen mantı vardı yemekte. üç tabak yemişim. yani insan olan üç tabak yer mi, yemez. yemenin adabını kaçırdığı anları bilen, daha sonradan şuurunu yerine gelen tiptir. fazla üstüne gitmeyin, delirtmeyin adamı.

↑ ↓ 📌 ...

daminustundekisaksagan
10.08.2017 20:52

14-09: eleştirmek, kötülemek

Göm- eyleminin bir diğer yeni anlamı ise aşağıdaki ekran görüntüsündeki (bkz. Şekil 32) bağlamda, bir insana olumsuz bir şey söylemek anlamında kullanılmış “bir insanı eleştirmek, kötülemek” yeni anlam olarak gençlik dili sözcük varlığında ortaya çıktığı görülmektedir.

Şekil 32: Göm- eyleminin “eleştirmek, kötülemek” anlamı

#gömmek

şükela ▾

çok pis laf koydu resmen gömdü beni

↑ ↓ 📌 ...

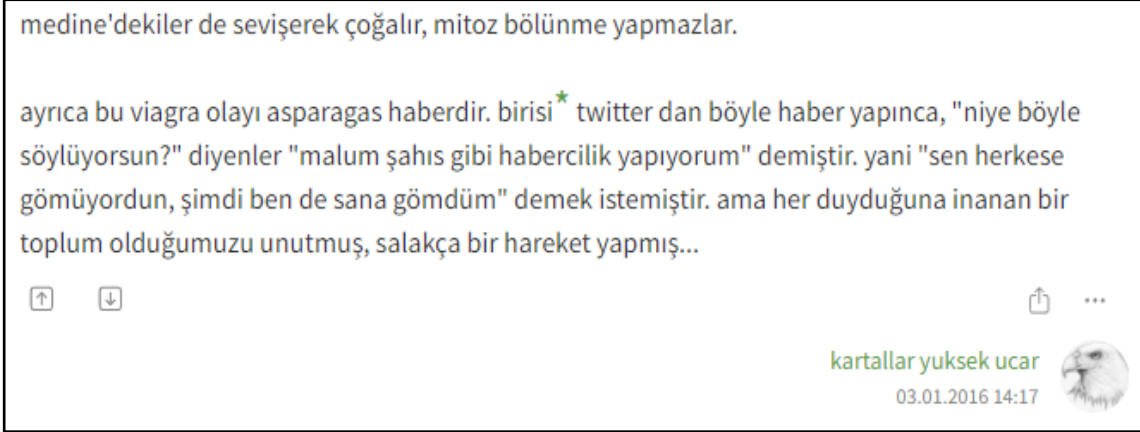
lafta
04.11.2016 11:19

14-10: Cinsel ilişkiye girmek

Örnekteki bağlamda göm- eyleminin bağlamdan “cinsel ilişkiye girmek” anlamında yeni

anlam olarak ortaya çıktığı görülmektedir (bkz. Şekil 33).

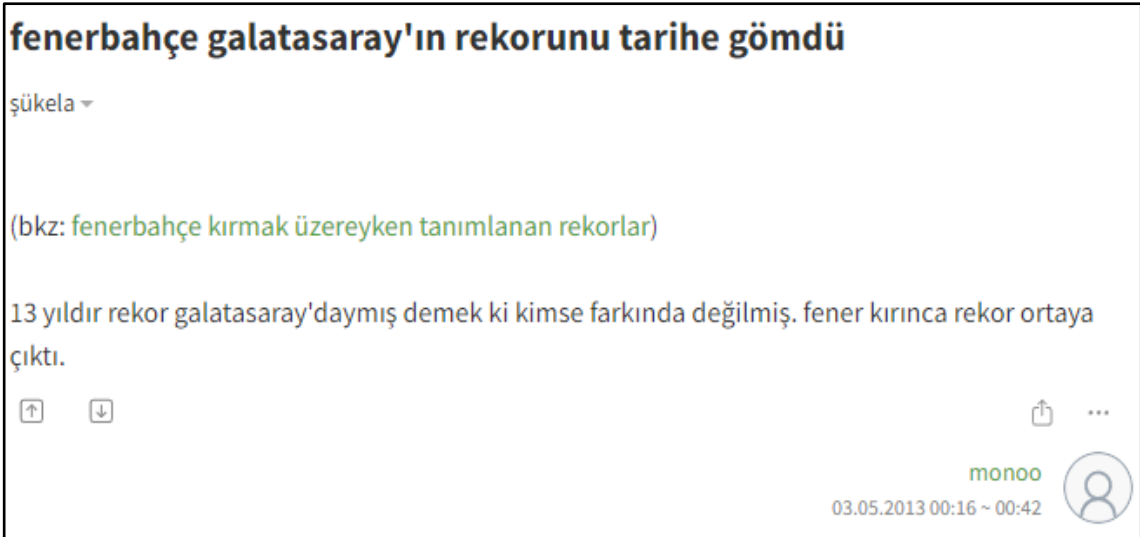
Sekil 33: Göm- eyleminin “cinsel ilişkiye girmek” anlamı

14-11: karşı tarafı ya da rakibi ağır bir yenilgiye uğratmak

Aşağıdaki ekran görüntüsünde yazan başlıkta “*tarihe gömmek*” ifadesiyle Fenerbahçe takımının Galatasaray’ı yenilgiye uğrattığı anlaşılmaktadır (bkz. Şekil 34). Bağlamda geçen bu durumun *göm-* eylemi için “*karşı tarafı ya da rakibi ağır bir yenilgiye uğratmak*” anlamında yeni anlam ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir.

Sekil 34: Göm- eyleminin “karşı tarafı ya da rakibi ağır bir yenilgiye uğratmak” anlamı

14-12: bir şeye para harcamak, paranın hepsini bir şeye vermek

Şekil (35)’te *göm-* eylemiyle Galatasaray takımının transferlere büyük ölçüde para harcadığı anlaşılmaktadır. İlgili eylemin bu bağlamda “*bir şeye para harcamak, paranın*

hepsini bir şeye vermek” anlamında yeni anlam ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir.

Sekil 35: *Göm-* eyleminin “*bir şeye para harcamak, paranın hepsini bir şeye vermek*”

anlamı

bu konu hakkında büyük bir bilgi kirliliği var, özellikle de yapılan transferler özelinde. işte neymiş galatasaray buradan alacağı parayı transferlere gömüyormuş, batmışız, bitmişiz, ölmüşüz toprak atanımız yokmuş.

galatasaray buradan alacağı temlik gösterek kredi almış ve bu aldığı krediyle borç ödemiştir!

<http://www.businessht.com.tr/...anka-borclarini-odedi>

<http://www.sabah.com.tr/...arayin-borcu-430-milyon-tl>

"342 milyon tl galatasaray'ın kasasına para girdi. bunun 315 milyon tl'si aktif bank ve denizbank kredi borçlarının ödenmesi için anında 5 dakika içerisinde bu bankaların hesaplarına gönderildi. bankalara olan borcumuz evvelki gün itibariyle 750 milyon tl civarında. 315 milyon tl'sini dün akşam ödedik. 430 milyon tl civarında bir borcumuz kaldı."

(#69161796)

↑ ↓

31.07.2017 21:29 ~ 21:30

jewfro

14-13: *bir kişiye vurmak, bir kişiyi dövme*

Şekil (36)'da görülen bağlamda Ekşi sözlük yazarının “*az daha gömüyormuş kafayı*” ifadesiyle anlatmak istediği bir kişiye kafayla vurmaktır. Bu anlam, gençlik dili sözvarlığında “*bir kişiye vurmak, bir kişiyi dövme*” anlamında *göm-* eylemine ait ortaya çıkan yeni anlamlardan biridir.

Şekil 36: Göm- eyleminin “bir kişiye vurmak, bir kişiyi dövmek” anlamı

çay yoksa

martin luther king'in dediği gibi;

"dünyada hiçbir şey samimi cehalet ve ısrarcı aptallık kadar tehlikeli değildir."

ciddi ciddi şu videodaki insanların davranışlarının kabul edilebilir olduğunu savunanları görüyoruz. yok kafasını kırarmış çay olmasaymış, yok az daha gömüyormuş kafayı. manyak mısınız siz? bunu eleştirmek, kültürü veya kendi ait olduğumuz geleneği eleştirmek değil; bunu eleştirmek cehaleti, öfkeyi, nefreti eleştirmektir. bu şiddete meyilli davranışlar, size, sizi temsil eden bir şey gibi mi görünüyor? gerçekten bu samimi cehaletten başka bir şey değil.

kahvaltı veren bir mekanda çay olmaması tabii ki tepkiyi hak eder, ama bu tepkinin bir zahmet medeni bir şekilde verilmesi gerekiyor. kafa kırmayla, kafa gömmeyle mi tepki veriyorsunuz siz her şeye? yazık.

↑ ↓

qualis artifex pereo
04.03.2016 14:58

14-14: bir şeyi unutmaya çalışmak

Aşağıdaki Şekil (37)'de “hatıraları gömmek” ifadesiyle anlatılmak istenen bir şeyi unutmaya çalışmaktır ve bu anlamda göm- eyleminin yeni anlamlarından biri olarak saptanmıştır.

Şekil 37: Göm- eyleminin “bir şeyi unutmaya çalışmak” anlamı

hatırlamaların en kötüsü.. ne güzel gömmüştün oysa.. şimdi gömülenleri kusuyor toprak seni ağlata ağlata..

↑ ↓

uyumuycam
20.11.2015 15:51

14-15: bir kişiyi hayatından çıkarmak, bir kişi ile ilişkiyi bitirmek

Sunulan örnekte yazarın bazı insanları gömdüğü ifadesiyle bağlamdan o insanları hayatından çıkardığı anlaşılmakta (bkz. Şekil 38), “bir kişiyi hayatından çıkarmak, bir kişi ile ilişkiyi bitirmek” anlamında göm- eyleminin yeni anlamı olarak ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.

Sekil 38: Göm- eyleminin “bir kişiyi hayatından çıkarmak, bir kişi ile ilişkiyi bitirmek”

anlamı

zamanında eskilerde bakanlık yapmış bir siyasetçinin, siyasette gördüğü geçirdiği olaylar ve tanıdığı insanlardan olsa gerek şey dediğini okumuştum: “ şu sinem var ya... benim şu sinem ... karacaahmet mezarlığı gibi.” ben de o bey gibi gömüyorum bazı insanları, el fatiha . çünkü biliyorum hiç bir zaman eskisi gibi olmayacak.

14-16: Kutsal saydığı, değer verdiği bir şey veya kimse uğruna kendini feda etmek, adamak

Şekil (39)'da yazar hayatını iyi niyetli insan olmaya adadığını ve bu niyetle bu fikri benimseyip, bu fikre kendini feda ettiğini göm- eylemiyle belirtmiştir. Bağlamda da görüldüğü gibi söz konusu eyleminin “kutsal saydığı, değer verdiği bir şey veya kimse uğruna kendini feda etmek, adamak” anlamında yeni anlam kazandığı tespit edilmiştir.

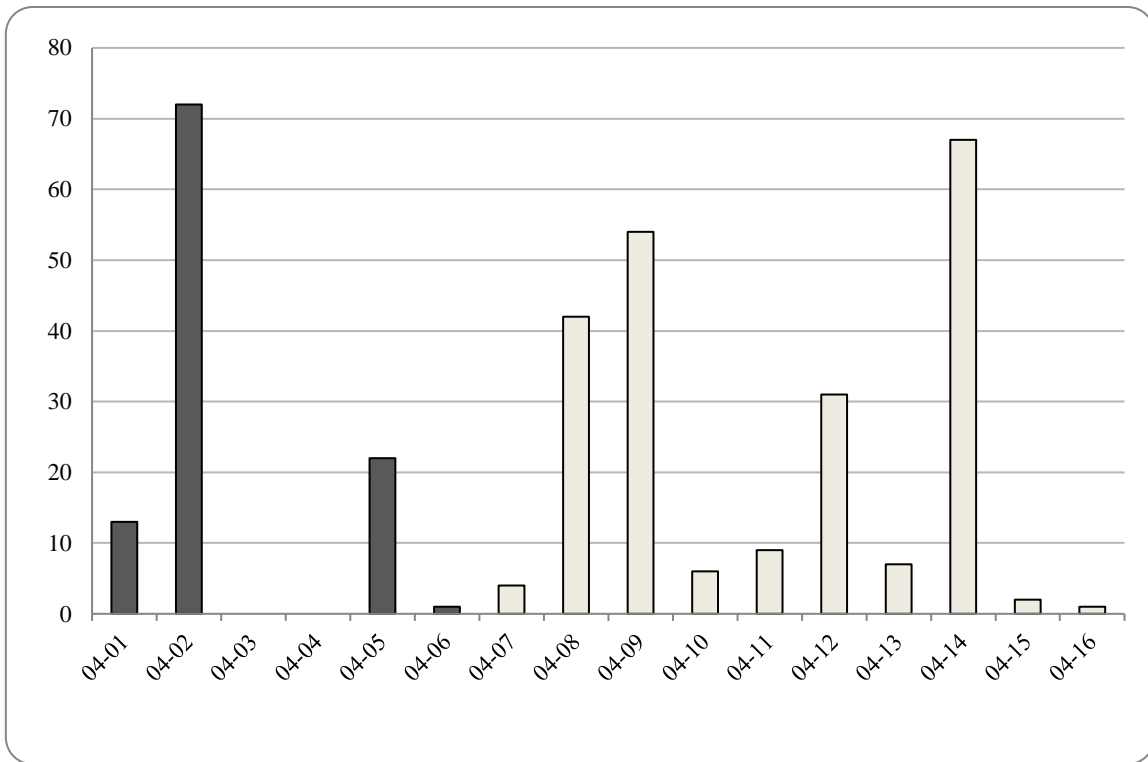
Sekil 39: Göm- eyleminin “kutsal saydığı, değer verdiği bir şey veya kimse uğruna kendini feda etmek, adamak” anlamı

başta samimi bir fikir ve niyetle yola çıkıyorsun. belki de bütün hayatını bu fikre gömüyorsun. sonrasında bazı tavizler vermen isteniyor. başarısız olmamak için mecburen veriyorsun. işler büyüdükçe ve koca dünyada koca bir sektörü ele geçirince o samimi fikir ve niyetler yerini milyon dolarlarını koruma amacına bırakıyor. ana fikir bu sanırım. başta herkes samimiydi. bu bir yerden tanıdık geldi ama neyse.

Tablo (7)'de göm- eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ve yeni anlamların sıklık dağılımı gösterilmiştir. İlgili eylemin tüm anlamsal dağılımı toplam 331 örnekçeden oluşmaktadır. Bu örnekçeden en yüksek sıklığa sahip ilk 3 anlamın 193 örnekçeye sahip olarak toplam eylem anlamlarının %58.30'unu oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu ilk üç sık karşılaşılan anlamın birisi varolan anlamlarından 04-02 kodlu “bir ölüyü toprağın içine yerleştirmek; defnetmek” anlamı iken, diğer ikisi yeni anlamlardan olduğu gözükmektedir. Bu anlamların ise 04-14 kodlu “bir şeyi unutmaya çalışmak” anlamı ve 04-09 kodlu “eleştirmek, kötölemek” anlamı olduğu görülmektedir.

Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları üzerinden 04-03 ve 04-04 kodlu anlamlarına (bkz. Ek 1) ise derlemde hiç rastlanmamıştır. Tabloya genel olarak bakıldığında toplam 331 örnekçe içerisinde 108 tanesine sahip olan Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamların veritabanının %32,63'ünü oluşturduğu, yeni anlamların ise 223 örnekçyle veritabanının %67,37'sini oluşturarak varolan anlamlardan daha yüksek sıklığa sahip olduğu görülmektedir. Özetle, veritabanında ilgili eylemin yeni anlamların varolan anlamlarına oranla daha sık karşılaştığını söylemek mümkündür.

Tablo 7: *Göm-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

4.1.5. *Yıkıl-* Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) aratılan *yıkıl-* eyleminin anlamları Ek 1'de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *yıkıl-* eylemi için varolan 7 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 6 farklı yeni anlam (05-08, 05-09, 05-10, 05-11, 05-12, 05-13) daha tespit edilmiştir.

05-08: birini ya da bir şeyi beğenmek, harika bulmak

Şekil (40)'taki bağlamda bir şeyin bir insana yakıştığı *yıkıl-* eylemiyle anlatılmaktadır. Gençlik dili sözvarlığında bu eylemin “*birini ya da bir şeyi beğenmek, harika bulmak*” anlamında yeni anlam ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir.

Şekil 40: *Yıkıl-* eyleminin “birini ya da bir şeyi beğenmek, harika bulmak” anlamı

yalan söyleyememek

şükela ▾ « 3 ▾ / 4 »

dünyanın en büyük yalanı gibi dursa da bazı insanlarda * hasıl olabilen bir sorundur. hani (bkz: [the invention of lying](#))'de betimlendiği gibi çalışıyor beynim. olmayan bir şeyi söyleyemiyorum. hayat çok zor oluyor böyle, pek iyi bir şey olduğu söylenemez. o yüzden yenmek için çok çalıştım. hele ki iş hayatında kabusum olmuştu bu konu. ben söylenecek yalanı iş arkadaşşıma söylüyordum o da söylenmesi gereken kişiye. neyse aştık şükür. ama hala çok ciddi olarak gerekli değilse yalan çıkmıyor ağzımdan. "sence bana bu yakıştı mı?" diye soran arkadaşşı "a evt cnm ya, açtı seni, çok gzl oldu, yıkılıyorsun" diyemiyorum. sevilmiyorum bu yüzden * .

sonuç: yalan kötüdür, ama gereklidir.

↑ ↓ 🔗 ...

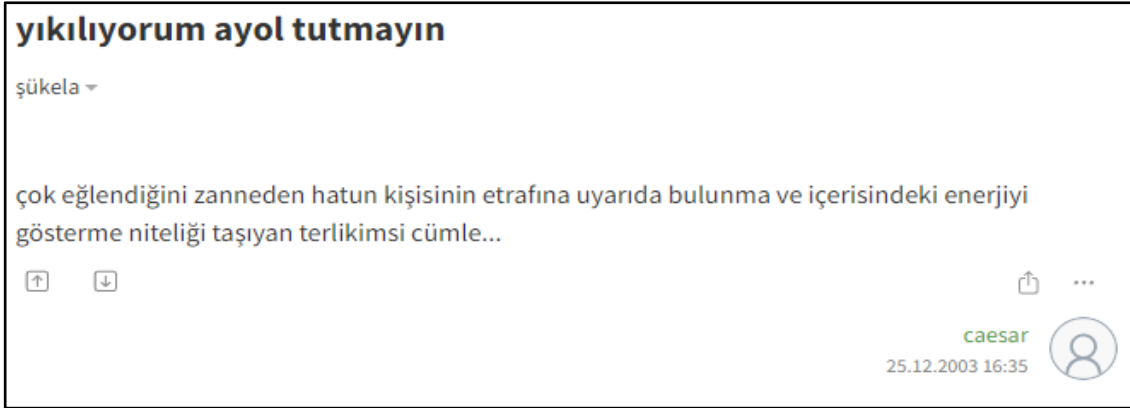
in the blink of an eye
14.11.2013 15:34

05-09: eğlenmek, eğlendiğini belli etmek, coşku yaşamak, gülmek

Şekil (41)'de geçen başlıkta *yıkıl-* eyleminin girdi yazarı tarafından “*eğlenmek/coşmak*” anlamında kullanıldığı girdi üzerinde açıkça belirtilmiştir. Bağlamdaki durumun ise söz konusu eylem için “*eğlenmek, eğlendiğini belli etmek, coşku yaşamak, gülmek*” anlamında yeni anlam kazandığını göstermektedir.

[Şekil 41: Yıkıl- eyleminin “eğlenmek, eğlendiğini belli etmek, coşku yaşamak, gülmek”](#)

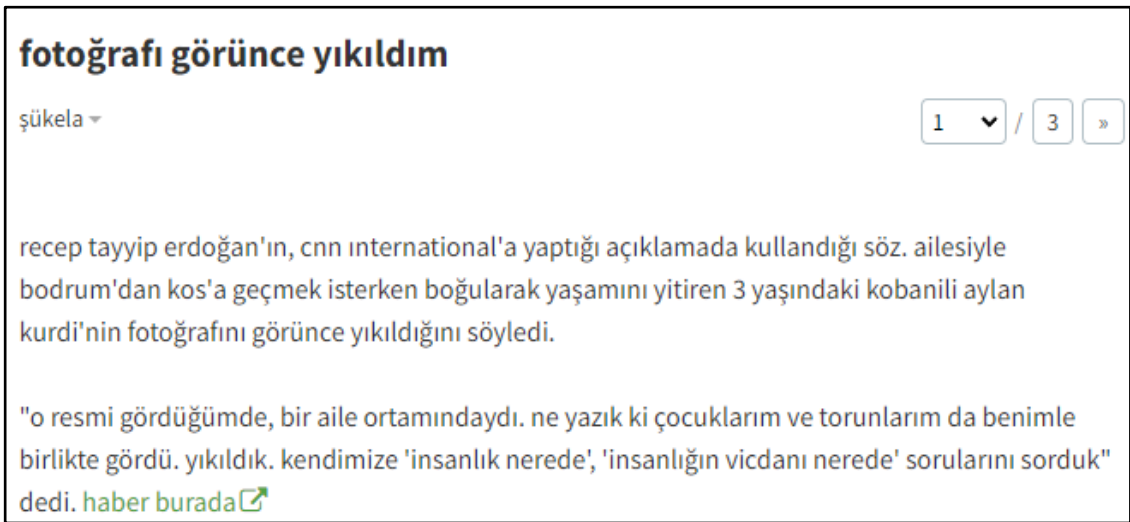
[anlamı](#)

05-10: çok üzölmek, hayal kırıklığına uğramak

Şekil (42)'de boğularak hayatını kaybeden bir çocuğun fotoğrafını görünce Recep Tayyip Erdoğan'ın üzöldüğü ve bu üzöntüsünü *yıkıl-* eylemini kullanarak ifade ettiğı görölmektedir. İlgili eylemin “*çok üzölmek, hayal kırıklığına uğramak*” anlamında yeni anlam ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir.

[Şekil 42: Yıkıl- eyleminin “çok üzölmek, hayal kırıklığına uğramak” anlamı](#)

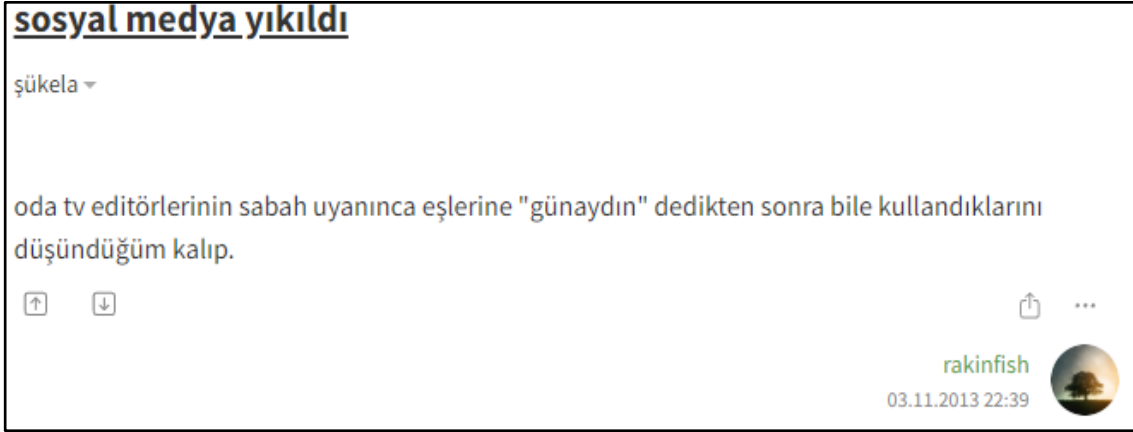

05-11: (özellikle elektronik ortamda) bir haberin sansasyon yaratması, ses getirmesi

Şekil (43)'te geçen başlıkta, “*sosyal medyanın yıkılması*” ile bir haberin birçok kimseyi ilgilendirmesi veya etkilemesi durumu anlatılmak istenmiştir. *Yıkıl-* eylemi için örnekte göröldüğü üzere “(özellikle elektronik ortamda) bir haberin sansasyon yaratması, ses

getirmesi” anlamında yeni anlam kazandığı gözlemlenmiştir.

Sekil 43: *Yıkıl-* eyleminin “(özellikle elektronik ortamda) bir haberin sansasyon yaratması, ses getirmesi” anlamı

05-12: bir şeyin çok bulunması, ile yıkılmak

Aşağıdaki Şekil (44)'te geçen bağlama göre saç kepeği sorununun çözüme dair şampuanların her yerde bulunması *yıkıl-* eylemiyle anlatılmıştır. Bu bağlamda ilgili eylem “*bir şeyin çok bulunması, ile yıkılmak*” anlamında yeni anlam ortaya çıkarmaktadır.

[Şekil 44: Yıkıl- eyleminin “bir şeyin çok bulunması, ile yıkılmak” anlamı](#)

erkeklerin en büyük derdinin kepek olduğu yıllar

şükela ▾

seksenlerin sonu, 90'ların başına denk gelen bir dönemdi. tv'de, gazetede, sokakta her yerde, erkeklere yönelik çıkan tek reklam, "kepeğe karşı etkili şampuan" reklamlarıydı. bu dönemin en etkili markası da clear'di.

kepek aşağı, kepek yukarı her yer kepeklerle yıkılıyordu. ben de 8-10 yaşlarında çocuğum o dönem kepeği ciddi bir problem sanıyordum. - "adamın kafa derisi dökülüyormuş, sonra içeri böcekler giriyormuş"-

meğer omuza dökülen kıcı kırık tozlarımı. bi el etsen gidecek hepsi. hani 12 eylül insanları uyuttu diyor la ya. işte kepek propagandası bu oyunun bir ayağıydı. erkekleri kepeklerle uyutup sömürdüler!

neyse sonradan haydar dümen çıktı da daha önemli problemlerimiz olduğunu anladık.

↑ ↓

dusunen hayvanin onde gideni ✓

28.12.2012 11:34

05-13: (mecaz) gücünü yitirmek

Şekil (45)'te sunulan örnekte, Ekşi sözlük yazarı hasta bir insanın ayakta duramamasını, güçsüz kalmasını *yıkıl-* eylemiyle anlatmıştır. Söz konusu eylem bu bağlamda “(mecaz) *gücünü yitirmek*” anlamında kullanılmış ve yeni anlam olarak veritabanına eklenmiştir.

[Şekil 45: Yıkıl- eyleminin “\(mecaz\) gücünü yitirmek” anlamı](#)

(bkz: a-ferin sinüs)

doktor sabah, öğlen, akşam içmen gerek dedi. ben de içtim tabii.. okuldan gelince ya bana ne oluyor demeye kalmadan yıkılıyordum. *

3 gün sonra bıraktım ama. yeter bu kadar eğlence.

↑ ↓

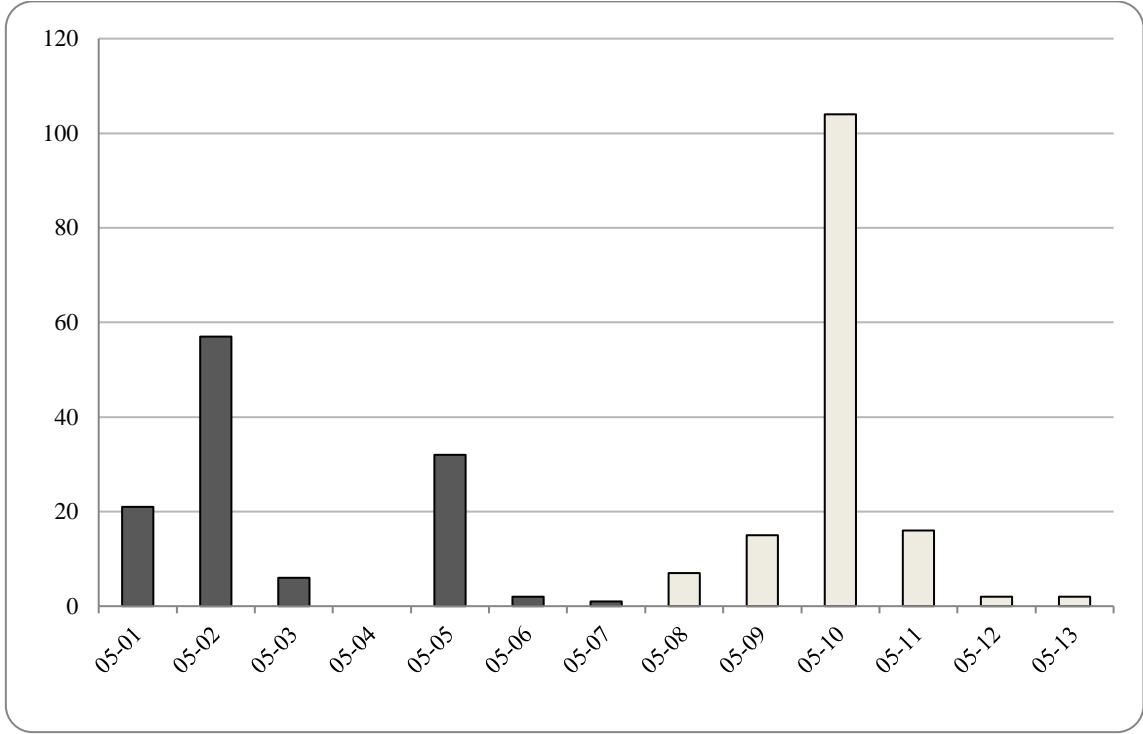
w ben

27.09.2018 00:35

Yıkıl- eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı gösteren Tablo (8)'e bakıldığında en yüksek sıklığa sahip anlamın yeni anlamlar arasından “*çok üzülme, hayal kırıklığına uğramak*” (05-10 kodlu) anlamı olup, 104 örnekçeye sahip olarak veritabanının %39,25'ini oluşturduğu gözlemlenmektedir. Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlar arasından veritabanında 05-02 kodlanan “*herhangi bir sebeple çökmek, göçmek; inmek*” anlamının 57 örnekçeye veritabanının %21,51'ini oluşturarak ikinci sırada yüksek sıklığa sahip anlam olduğu görülmektedir. “*Yok olmak, mahvolmak*” anlamı ise Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlar ve yeni anlamlar arasından varolan anlam olup, 32 örnekçeye veritabanının %12,08 oluşturmuş ve 3.sırada yüksek sıklığa sahip anlam olarak derlemde görülmüştür. Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları üzerinden 4. anlam olan 05-04 kodlu “*istenmeyen biri çekilip gitmek, defolmak*” anlamına ise derlemde hiç rastlanmamıştır. Tabloya bakıldığında yukarıda belirtilen en yüksek sıklığa sahip ilk 3 anlam veritabanının %72,84'lük kısmını oluşturmaktadır. Buna ek olarak *yıkıl-* eyleminin 265 örnekçeye sahip toplam anlamları arasından Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları 119 örnekçeye veritabanının %44,91'lik kısmını oluşturmaktayken, yeni anlamların 146 örnekçeye veritabanının %55,09'lük kısmında yer alarak daha yüksek sıklıkta karşılaştığı gözlemlenmektedir. Özetle *yıkıl-* eylemi de yukarıda belirtilen *çak-*, *patla-*, *göm-* eylemleri gibi yeni anlamların Ekşi Sözlük derleminde daha sık var olduğu eylemlerden biridir.

Tablo 8: *Yıkıl-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

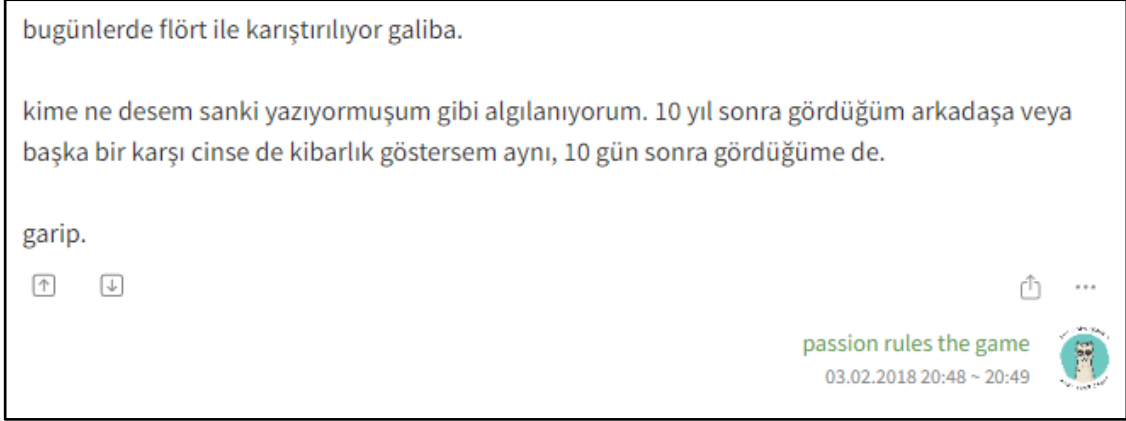
4.1.6. *Yaz-* Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) taratılan *yaz-* eyleminin anlamları Ek 1'de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *yaz-* eylemi için varolan 10 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 14 farklı anlam (06-11, 06-12, 06-13, 06-14, 06-15, 06-16, 06-17, 06-18, 06-19, 06-20, 06-21, 06-22, 06-23, 06-24) daha tespit edilmiştir.

06-11: *birine kur yapmak, asılmak*

Örnekte görüldüğü üzere *yaz-* eyleminin bir kişinin karşısındaki bir kişiyle flört ettiği anlamında kullanıldığı yazar tarafından açıkça belirtilmiş ve söz konusu eylem için "*birine kur yapmak, asılmak*" anlamında yeni bir anlam ortaya çıkardığı görülmektedir (bkz. Şekil 46).

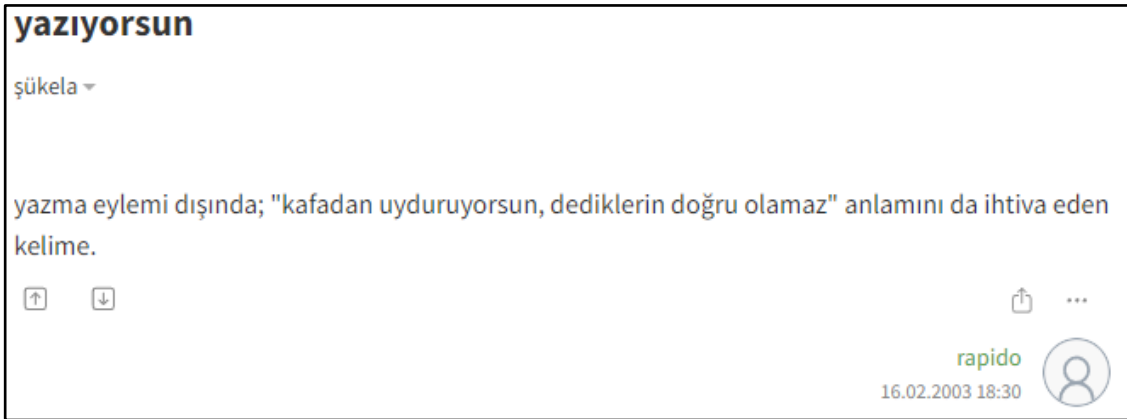
Sekil 46: Yaz- eyleminin “birine kur yapmak, asılmak” anlamı

06-12: uydurmak

Şekil (47)'de görüldüğü üzere yaz- eyleminin “bir şeyi doğru şekliyle ifade etmemek, uydurmak” anlamında kullanıldığı, Ekşi Sözlük yazarı tarafından bağlam oluşturularak açıklanmıştır. Gençlik dili sözvarlığında ilgili eylemin “uydurmak” anlamında yeni bir anlam ortaya çıkardığı tespit edilmiştir.

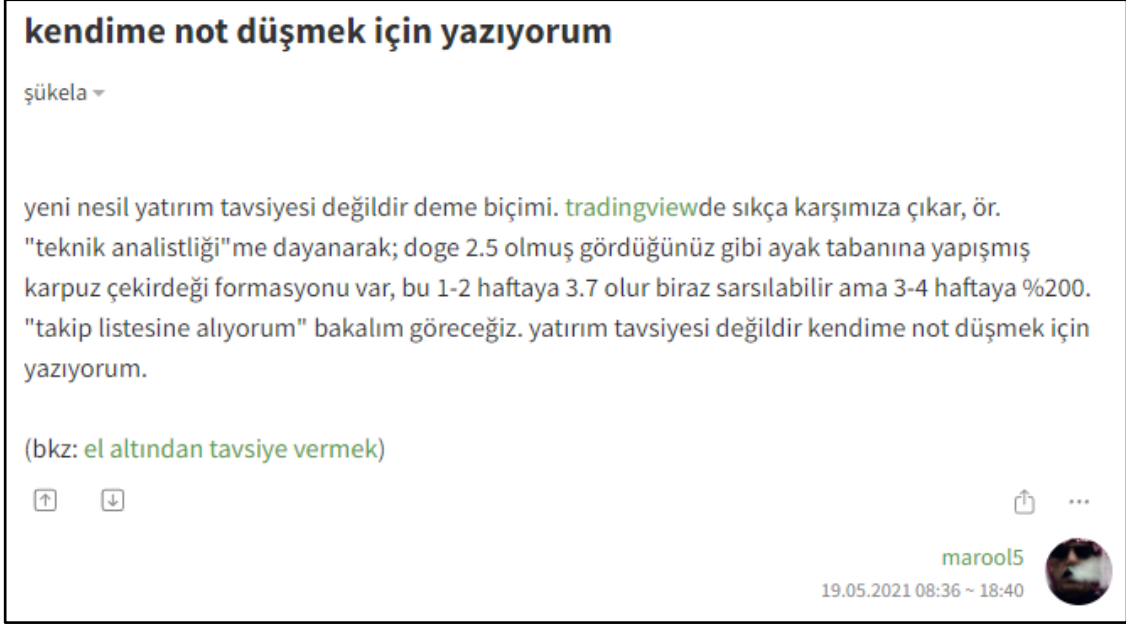
Sekil 47: Yaz- eyleminin “uydurmak” anlamı

06-13: mecaz daha sonra hatırlamak için not almak

Ekran görüntüsündeki başlıkta görüldüğü gibi yaz- eylemi “bir şeyi daha sonra hatırlamak için not almak” anlamında kullanılmış ve yeni bir anlam olarak ortaya çıkmıştır (bkz. Şekil 48).

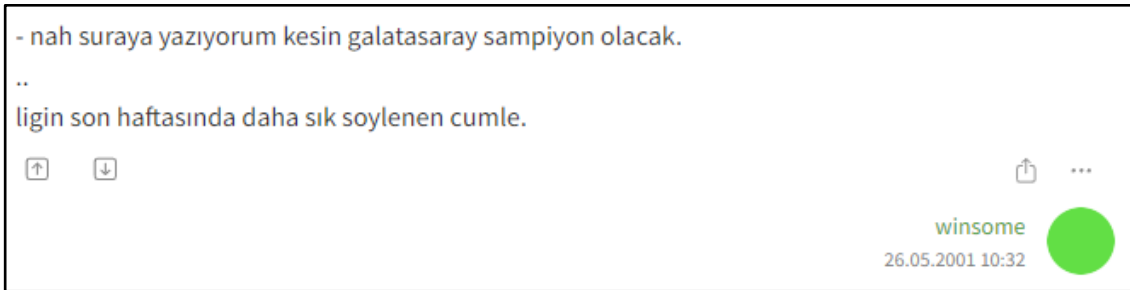
[Şekil 48: Yaz- eyleminin “mecaz daha sonra hatırlamak için not almak” anlamı](#)

06-14: bir şeyin kesin olarak gerçekleşeceğini iddia etmek

Örnekte görüldüğü üzere “nah şuraya yazıyorum kesin Galatasaray şampiyon olacak” tümcesinden yazarın kesin olarak Galatasaray takımının şampiyon olacağını belirttiği görülmektedir (bkz. Şekil 49). Söz konusu eylem için gençlik dili sözvarlığında “bir şeyin kesin olarak gerçekleşeceğini iddia etmek” anlamında kullanılarak yeni anlam ortaya çıkardığı görülmektedir.

[Şekil 49: Yaz- eyleminin “bir şeyin kesin olarak gerçekleşeceğini iddia etmek” anlamı](#)

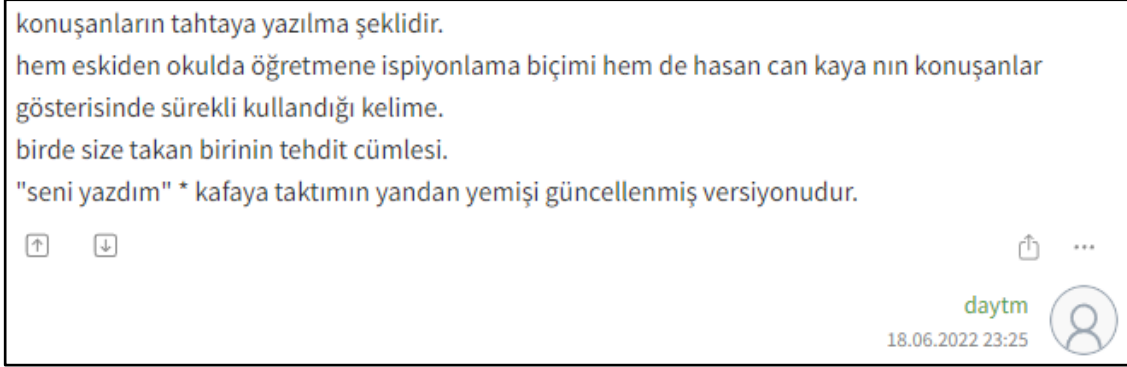

06-15: birini tehdit etmek

Aşağıda Şekil (50)'de verilen bağlamdan “seni yazdım/kafaya taktım” tümcesiyle birini tehdit etmek anlamı çıkarılmakta ve bu anlamda yaz- eylemi için yeni anlam olarak

belirlenmiştir.

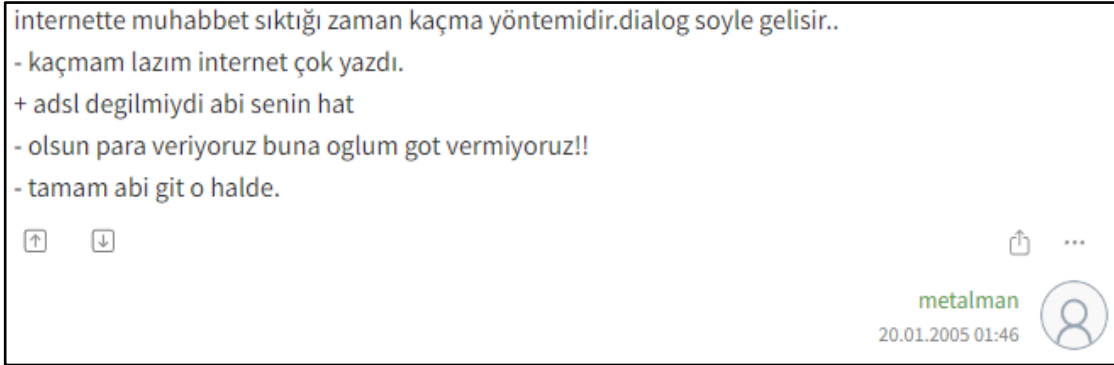
Sekil 50: Yaz- eyleminin “birini tehdit etmek” anlamı

06-16: faturanın fazla tutması (özellikle telefon gibi)

Ekran görüntüsünde Ekşi Sözlük yazarının oluşturduğu diyalogda “internet çok yazdı” tümcesiyle faturanın fazla tuttuğu anlatılmak istenmiş ve bu anlamda yeni anlam olarak veritabanına eklenmiştir (bkz. Şekil 51).

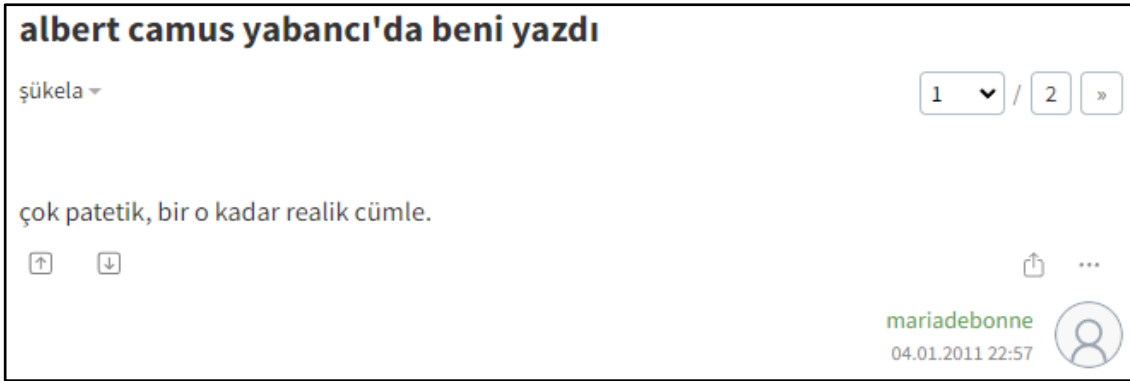
Sekil 51: Yaz- eyleminin “faturanın fazla tutması (özellikle telefon gibi)” anlamı

06-17: bir sanat eserinde kişinin kendinden bir şey bulması (yansıtma)

Şekil (52)'de geçen başlıkta Ekşi Sözlük yazarı Albert Camus'nün *Yabancı* romanında kendinden bir şeyler bulduğunu, roman yazarının kendini anlattığını ifade etmektedir ve yaz- eylemi için “bir sanat eserinde kişinin kendinden bir şey bulması/yansıtma” anlamında yeni anlam kazandığı gözlemlenmektedir.

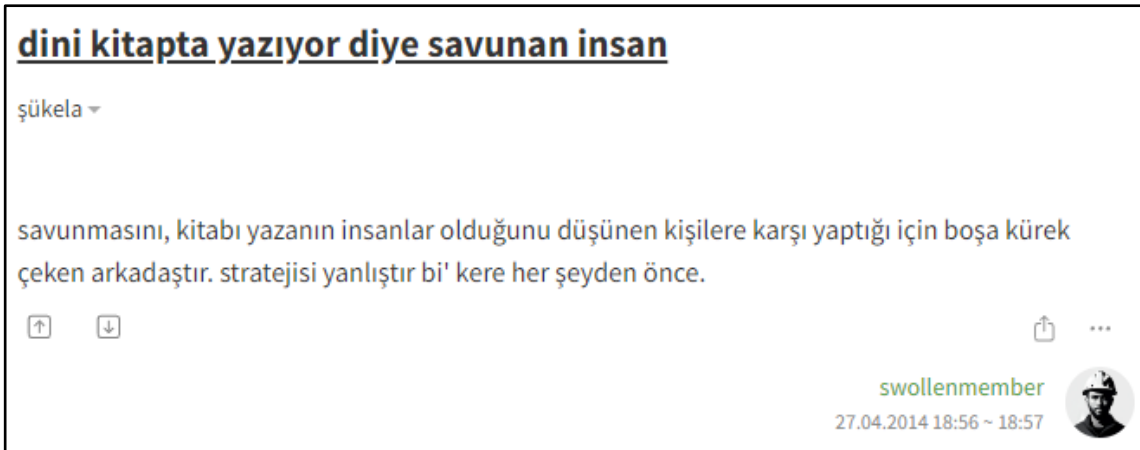
[Şekil 52: Yaz- eyleminin “bir sanat eserinde kişinin kendinden bir şey bulması \(yansıtmak\)” anlamı](#)

06-18: ilgili kuralın ya da koşulun açık bir şekilde belirtilmesi

Örnekteki bağlamda “dini kitapta yazıyor” tümcesinden “ilgili kuralın ya da koşulun açık bir şekilde belirtilmesi” anlamı ilgili eylem için yeni anlam olarak ortaya çıkmaktadır (bkz. Şekil 53).

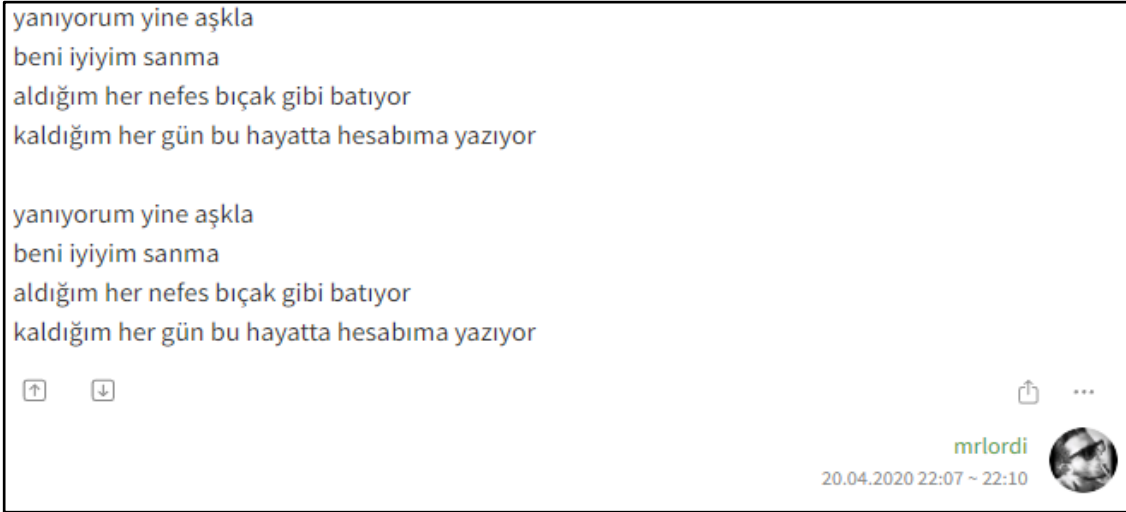
[Şekil 53: Yaz- eyleminin “ilgili kuralın ya da koşulun açık bir şekilde belirtilmesi” anlamı](#)

06-19: borcun kaydedilmesi

Ekran görüntüsünde (bkz. Şekil 54) “kaldığım her gün bu hayatta hesabıma yazıyor” tümcesi mecaz anlamda “borcun kaydedilmesi” anlamında kullanılmış ve mecaz anlamda da gençlik dilinin yeni anlamlar oluşturduğu gözlemlenmiştir.

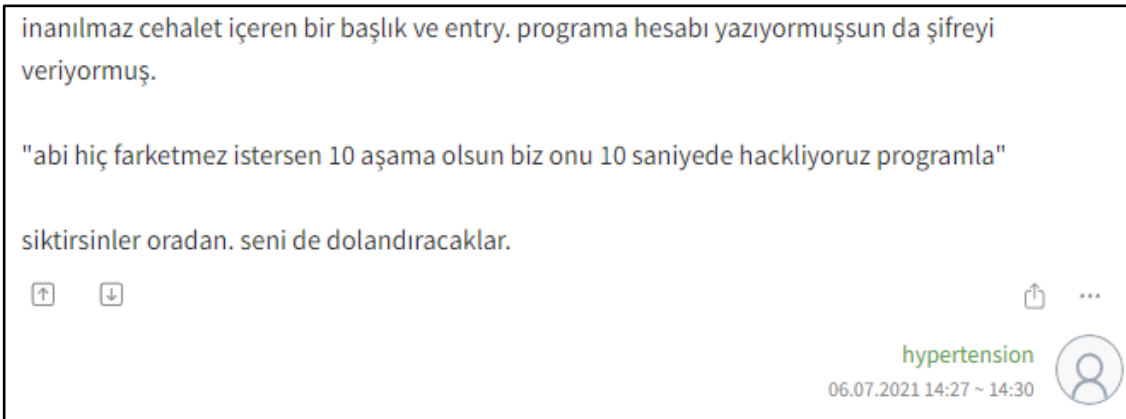
Sekil 54: Yaz- eyleminin “borcun kaydedilmesi” anlamı

06-20: özellikle bilgisayar gibi elektronik aletlerle bir programa kod, link vs. vermek

Sunulan örnekte Ekşi Sözlük yazarı “*programa hesap yazmak*” ile bilgisayar üzerinden bir programa yazılımsal bir şey eklediğini anlatmak istemiştir (bkz. Şekil 55). Verilen bağlamda yaz- eylemin “*özellikle bilgisayar gibi elektronik aletlerle bir programa kod, link vs. vermek*” anlamında yeni anlam kazandığı görülmektedir.

Sekil 55: Yaz- eyleminin “özellikle bilgisayar gibi elektronik aletlerle bir programa kod, link vs. vermek” anlamı

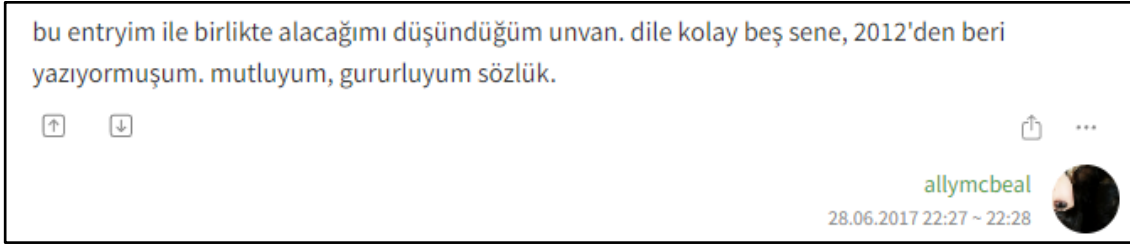

06-21: elektronik ortamda bir bilgiyi, bir mesajı, bir haberi paylaşmak

Şekil (56)'da sunulan bağlama bakıldığında, Ekşi Sözlük yazarının 2012'den beri Ekşi Sözlükte yorumlar, girdiler yazdığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, yaz- eyleminin “*elektronik ortamda bir bilgiyi, bir mesajı, bir haberi paylaşmak*” anlamında yeni anlam

kazandığı ortaya çıkmaktadır.

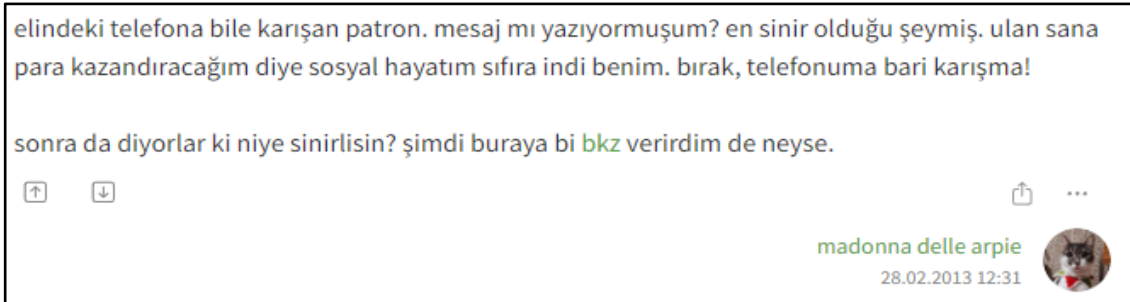
[Şekil 56: Yaz- eyleminin “elektronik ortamda bir bilgiyi, bir mesajı, bir haberi paylaşmak” anlamı](#)

06-22: özellikle telefon gibi iletişim araçlarını kullanarak sohbet programları aracılığı ile bir ileti göndermek

Şekil (57)'de “mesaj yazmak” ifadesinin gençlik dili sözvarlığında “özellikle telefon gibi iletişim araçlarını kullanarak sohbet programları aracılığı ile bir ileti göndermek” anlamında kullanıldığı ve ilgili eylem üzerinde yeni anlam olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

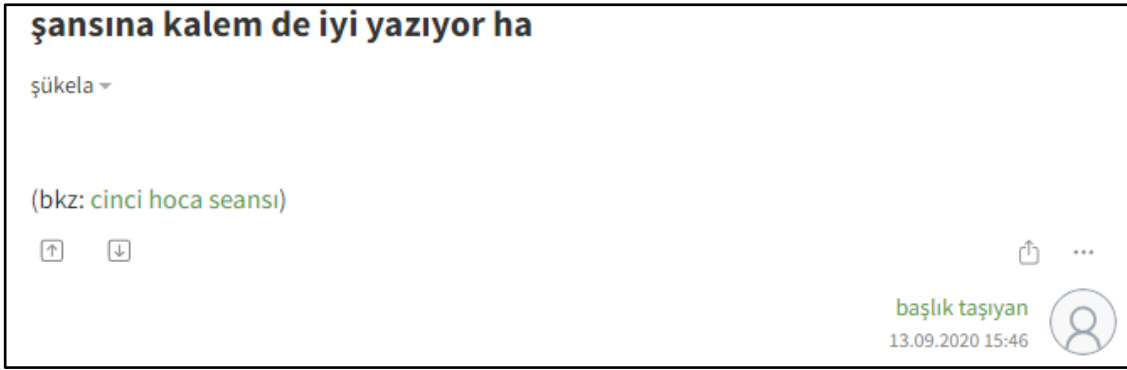
[Şekil 57: Yaz- eyleminin “özellikle telefon gibi iletişim araçlarını kullanarak sohbet programları aracılığı ile bir ileti göndermek” anlamı](#)

06-23: yazı yazma sürecinde kalemin iyi performans sergilemesi

Şekil (58)'de “kalemin iyi yazması” ile kalemin yazı yazarken iyi durumda çalışıyor anlamında kullanıldığı görülmekte ve “yazı yazma sürecinde kalemin iyi performans sergilemesi” anlamında yeni anlam ortaya çıkardığı görülmektedir.

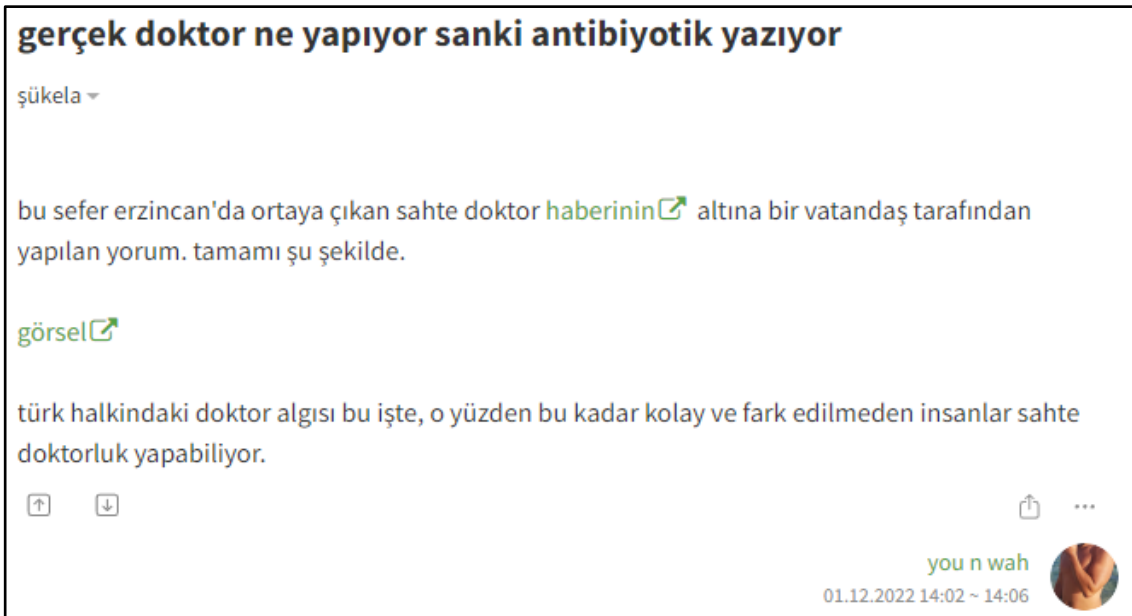
[Sekil 58: Yaz- eyleminin “yazı yazma sürecinde kalemin iyi performans sergilemesi” anlamı](#)

06-24: doktorun veya sağlık çalışanının tedavi için ilaç veya tedavi yöntemi vermesi

Şekil (59)'da geçen başlıkta görüldüğü üzere bir doktorun hastaya antibiyotik yazmasıyla ilgili eylem yeni anlamda kullanılmış ve “*doktorun veya sağlık çalışanının tedavi için ilaç veya tedavi yöntemi vermesi*” anlamında yeni anlam olarak ortaya çıktığı saptanmıştır.

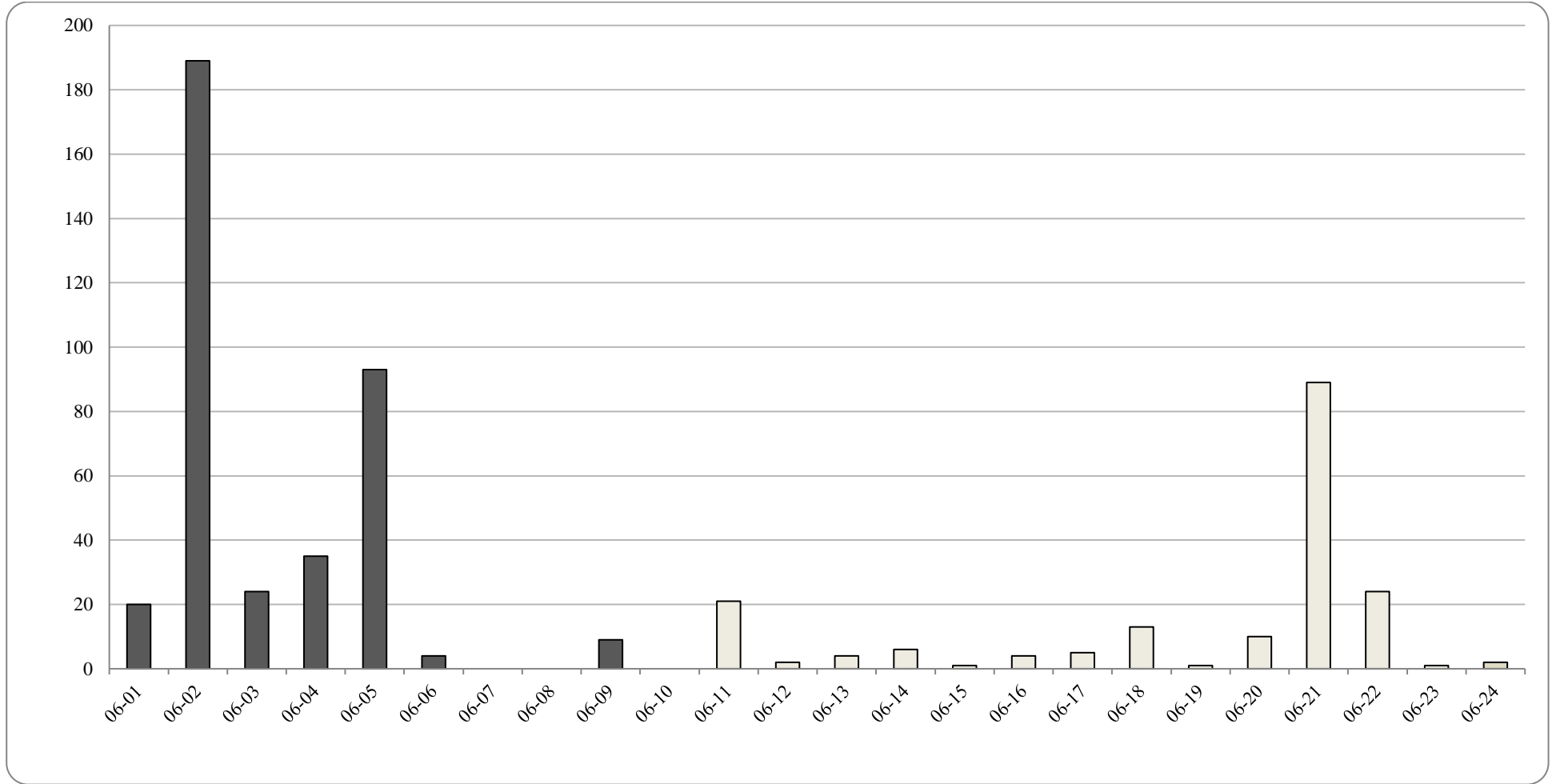
[Sekil 59: Yaz- eyleminin “doktorun veya sağlık çalışanının tedavi için ilaç veya tedavi yöntemi vermesi” anlamı](#)

Aşağıda sunulan Tablo (9)'da yaz- eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ve yeni anlamların sıklık dağılımı gösterilmiştir. Bu Tabloya göre ilgili eylemin anlamsal dağılımında en yüksek sıklığa sahip ilk 3 anlamının toplam varolan ve yeni anlamlardan oluşan 557 örnekçeden 371'ine sahip olarak toplam eylem anlamlarının

%66.61'ini oluşturduğu gözlemlenmektedir. En sık karşılaşılan ilk iki anlam varolan anlamlar arasından görülmekte, sırasıyla 189 örnekçyle “*yazı ile anlatmak, yazıya dökmek*” (06-02) anlamı ve 93 örnek ile sahip “*bir bilim veya edebiyat eseri oluşturmak*” (06-05) anlamlardır. Yeni anlamlar arasından 06-21 kodlu “*elektronik ortamda bir bilgiyi, bir mesajı, bir haberi paylaşmak*” anlamı 89 örnekçeye sahip olarak veritabanının %15,98'ini oluşturmakta ve anlamların sıklık dağılımında 3. Sırada yer almaktadır. Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları üzerinden 7. (“*kaydetmek*”), 8. (*bir göreve almak*) ve 10. (*ağızlardan Gelinin yüzünü süslemek*) anlamlara derlemde hiç rastlanmamıştır. Sonuç olarak, veritabanına bakıldığında ilgili eylemin varolan anlamları yeni anlamlara göre daha sık görülmektedir. Varolan anlamlar 374 örnekçyle veritabanının %67,15'lik kısmını oluştururken, yeni anlamlar 183 örnekçyle derlem üzerinde oluşturulan ilgili eyleme ait veritabanının %32,85 kısmını kapsamaktadır.

Tablo 9: Yaz- eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

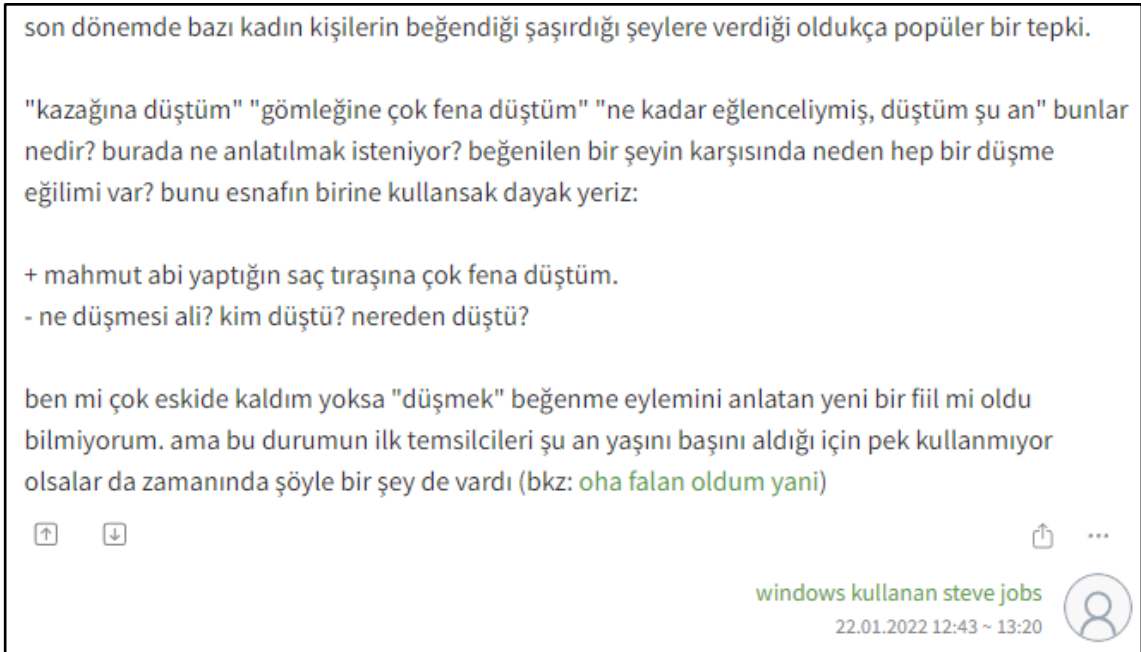
4.1.7. *Düş-* Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) taratılan *düş-* eyleminin anlamları Ek 1'de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *düş-* eylemi için varolan 33 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 9 farklı anlam (07-34, 07-35, 07-36, 07-37, 07-38, 07-39, 07-40, 07-41, 07-42) daha tespit edilmiştir.

07-34: *bir şeyi ya da birini beğenmek, güzel duygular beslemek*

Şekil (60)'da Ekşi Sözlük yazarı *düş-* eyleminin "*beğenmek*" anlamında kullanıldığını "*kazağına düştüm/gömleğine fena düştüm*" gibi örnek tümceler vererek açıklamakta, hatta söz konusu eyleminin bu anlamda kullanılmasını eleştirmektedir. Dolayısıyla *düş-* eyleminin "*bir şeyi ya da birini beğenmek, güzel duygular beslemek*" anlamında yeni anlam kazandığı görülmektedir.

Şekil 60: *Düş-* eyleminin "*bir şeyi ya da birini beğenmek, güzel duygular beslemek*" anlamı

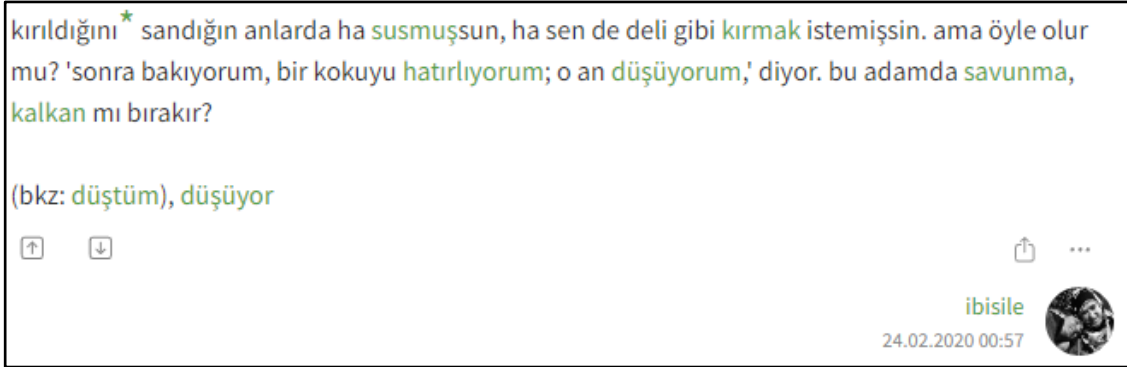

07-35: *üzülmek, bir insanın psikolojik açıdan enerjisinin ya da modunun azalması*

Şekil (61)'deki bağlama göre yazar hatırladığı kokuyu fark edince üzüldüğünü belirtmek istemiştir ve bu durumu *düş-* eylemi üzerinden açıklamıştır. Bu bağlamda *düş-* eyleminin

“üzülmek, bir insanın psikolojik açıdan enerjisinin ya da modunun azalması” anlamında yeni anlam kazandığı görülmektedir.

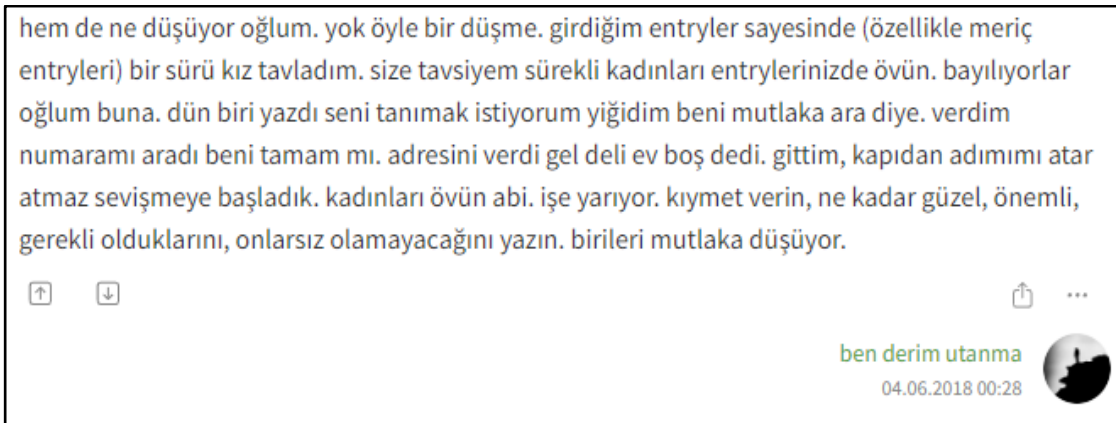
Sekil 61: *Düş- eyleminin “üzülmek, bir insanın psikolojik açıdan enerjisinin ya da modunun azalması” anlamı*

07-36: özellikle sosyal medya kullanarak birini tavlamaya çalışmak

Şekil (62)'de, Ekşi Sözlük yazarı birden fazla kıızı etkilemek anlamını *düş-* eylemiyle anlatmaktadır. Gençlik dilinde bu eylemin, “*özellikle sosyal medya aracılığıyla birini etkilemeye çalışmak*” anlamında yeni bir anlamda ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.

Sekil 62: *Düş- eyleminin “özellikle sosyal medya kullanarak birini tavlamaya çalışmak” anlamı*

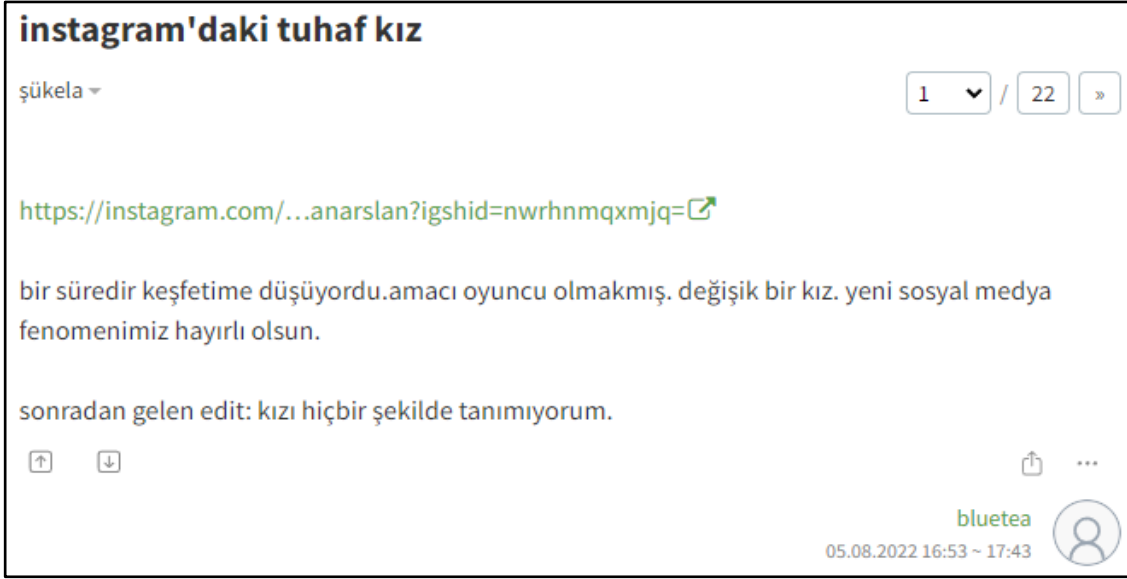

07-37: özellikle internet ortamında bir filmin, bir müziğin ya da bir videonun girmesi

Şekil (63)'te geçen bağlamda Instagram platformunda bir kızın Ekşi Sözlük yazarının Instagram hesabının keşfet kısmında karşısına çıktığı, kıza sosyal medya üzerinde rastladığı *düş-* eylemiyle belirtilmektedir. Bu bağlamda ilgili eyleme ait “*özellikle*

internet ortamında bir filmin, bir müziğin ya da bir videonun girmesi” anlamında yeni anlam ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.

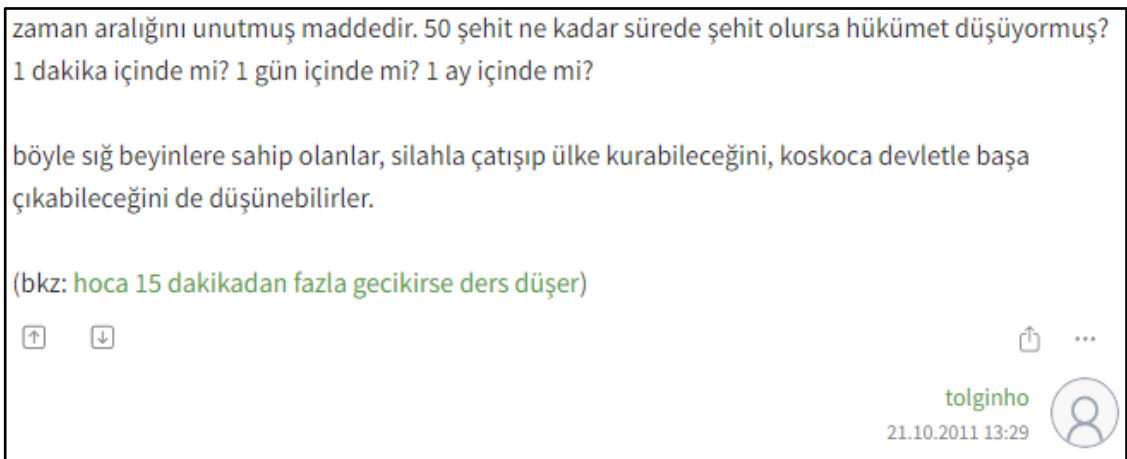
Sekil 63: *Düş- eyleminin “özellikle internet ortamında bir filmin, bir müziğin ya da bir videonun girmesi” anlamı*

07-38: *bir kişinin veya grubun siyasi anlamda iktidarını kaybetmesi*

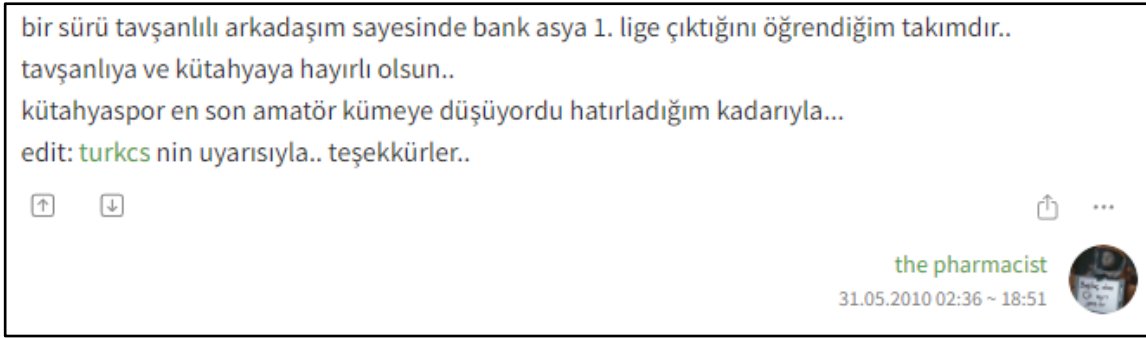
Şekil (64)’te geçen bağlamda 50 şehit olursa hükümetin siyasi anlamda iktidarını kaybetmesi anlamı *düş-* eylemiyle verilmektedir. Bu durum söz konusu eylem için “*bir kişinin veya grubun siyasi anlamda iktidarını kaybetmesi*” anlamında yeni anlam ortaya çıkardığı görülmektedir.

Sekil 64: *Düş- eyleminin “bir kişinin bir grubunun siyasi anlamda iktidarını kaybetmesi” anlamı*

07-39: bir spor müsabakasında ilgili bir kurumdan alt gruba ya da sıralamaya düşmek
Şekilde (65)'te geçen bağlama göre bir futbol takımının sıralamada alt sıraya indiği düş-
eylemiyle anlatılmaktadır. Bu eylemin, “bir spor müsabakasında ilgili bir kurumdan alt
gruba veya sıralamaya düşmek” anlamını taşıdığı ve ilgili eylemin bu anlamda yeni bir
anlam ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir.

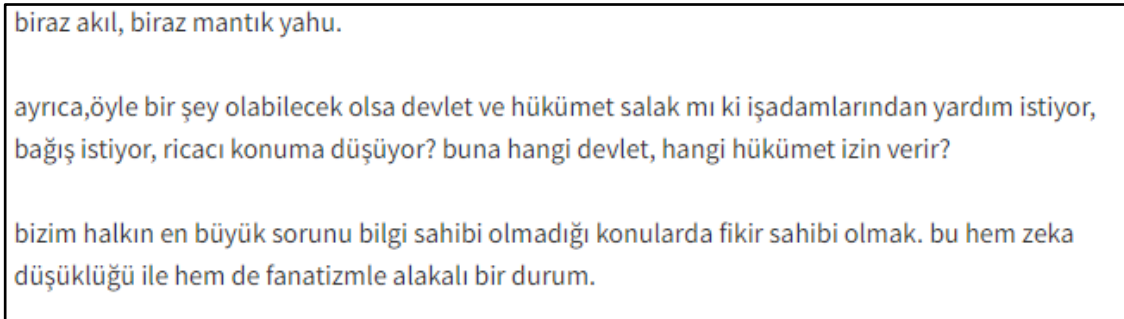
**Sekil 65: Düş- eyleminin “bir spor müsabakasında ilgili bir kurumdan alt gruba ya da
sıralamaya düşmek” anlamı**

07-40: istenmeyen bir duruma maruz kalınması

Şekil (66)'da geçen düş- eylemiyle anlatılan “ricacı konuma düşmek” ifadesinden
“istenmeyen bir duruma maruz kalınması” anlamı çıkarılmakta ve gençlik dili
sözvarlığında yeni anlam olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

Sekil 66: Düş- eyleminin “istenmeyen bir duruma maruz kalınması” anlamı

07-41: internet ya da telefondan kopmak, bağlantının kesilmesi

Şekil (67)'de yer alan başlıkta hat düşmesiyle birlikte bağlantının kesilmesi durumu
bağlamdan çıkarılmakta ve “internet ya da telefondan kopmak, bağlantının kesilmesi”
anlamında yeni bir anlam kazandığı gözlemlenmektedir.

Sekil 67: Düş- eyleminin “internet ya da telefonda kopmak, bağlantının kesilmesi”

anlamı

hat düştü efendim

şükela ▾

bu devri anlatan en güzel söz öbeği ...
izlemisinizdir
kaynak ↗ (1.30'dan sonra)

kadın inanmayıp telefonu kapatıyor fatma betül sayan hat düştü efendim diyerek olayı açıklamaya çalışıyor.
hat düşmüşmüş. kadın inanmayıp kapattı ne var bunda " aman efendim yüzünüze telefon kapatmak hangi kulun haddine , kesin teknik arıza olmuştur" demeye çalışmak bu. ne gerek var???

yönetim sorunlarının en önemli nedenlerinden biri budur. yöneticinin etrafını duvar gibi sarıp gerçekleri görmesini engellemek . buna başka başka tanımlar yapabilirsiniz.
yöneticiler ise bir zaman sonra bu durumun farkına varıp kabulleniyorlar gibi duruyor

↑ ↓

cokbilenbiryanilan 17.02.2020 13:51

07-42: internet hızının azalması

Şekil (68)'de internet hızının 100 megabitten 3 megabite indiği Ekşi Sözlük yazarı tarafından düş- eylemi kullanılarak ifade edilmiş ve “internet hızının azalması” anlamında ilgili eyleme ait yeni bir anlam kazandığı gözlemlenmiştir.

Sekil 68: Düş- eyleminin “internet hızının azalması” anlamı

change.org'daki kampanyaların bir işe yaramadığını düşünsem de imzaladım. yalnız geçen dh'de gördüm; akk'dan sonra 100 mbit'ten de 3mbit'e düşüyormuşsun. aman tanrım didim. o ne yav? anlatmak için örnek yok buna. 100 mbit'ten 3 mbit'e, resmen dram bu.

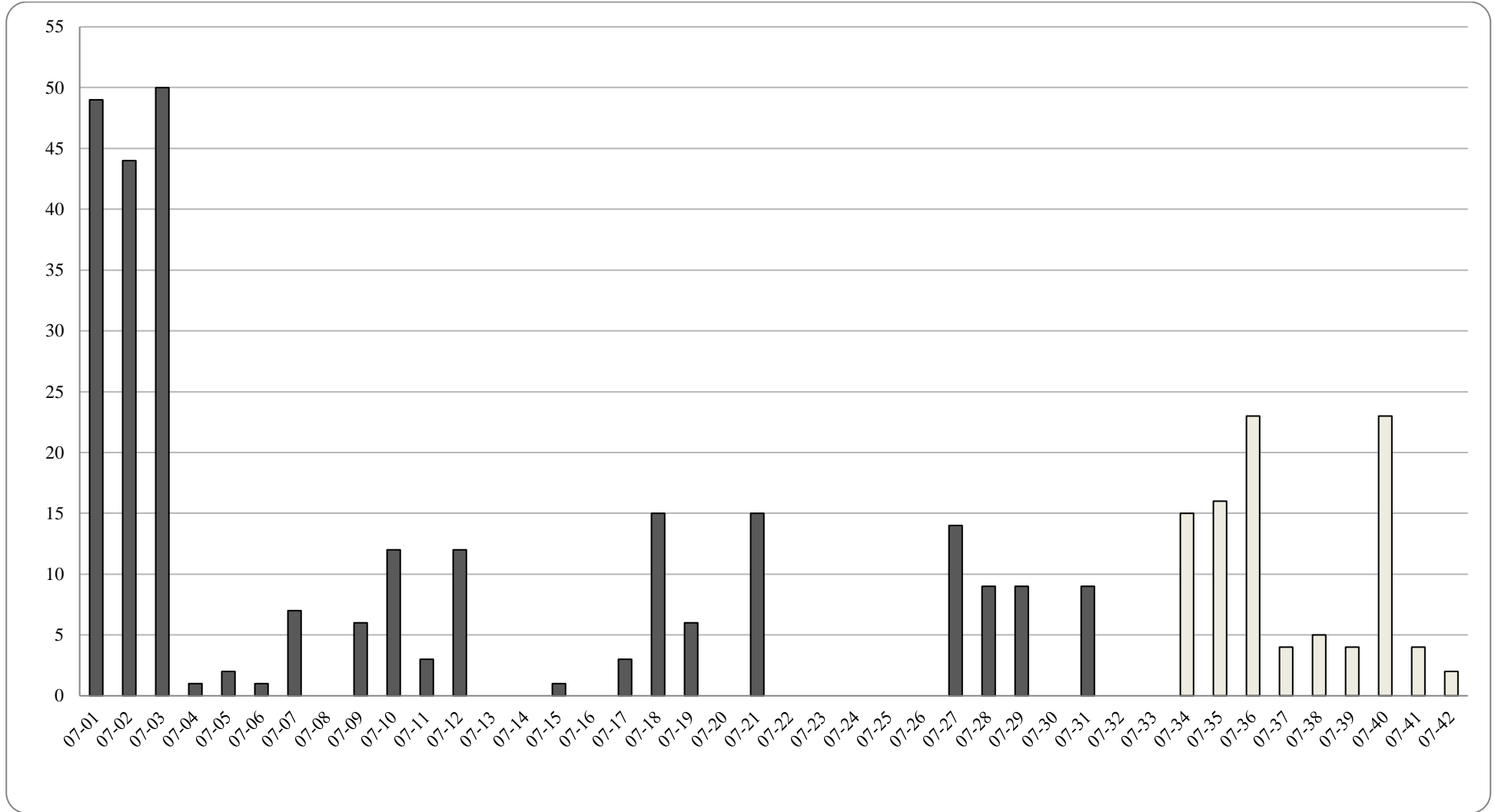
↑ ↓

o zamanlar tehlikeyim 02.06.2015 00:15

Düş- eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ve yeni anlamların sıklık dağılımı aşağıdaki Tablo (10)'da sunulmaktadır. Tabloya bakıldığında

söz konusu eylemin anlamsal dağılımlarında en yüksek sıklığa sahip ilk 3 anlamının varolan anlamlar sırasıyla veritabanında “*yere devrilmek, yere serilmek*” anlamı (07-03), “*yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek*” (07-01) ve “*durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukarıdan aşağıya inmek*” (07-02) anlamları olduğu görülmektedir. Eyleme ait tüm veritabanındaki varolan ve yeni anlamlar arasından 364 örnekçede ilk üç sık karşılaşılan anlamların toplamı 143 örnekçeye veritabanının %39,17’lik kısmını içermektedir. Sonuç olarak, ilgili eylemin varolan anlamları 268 örnekçeye sahip olarak veritabanının %73,63’ünü oluştururken yeni anlamlar 96 örnekçeye veritabanının %26,37’lik kısmını oluşturduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 10: *Düş-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

4.1.8. *Götür-* Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) taratılan *götür-* eyleminin anlamları Ek 1'de sunulmuştur. İncelediğimiz çalışmada *götür-* eylemi için varolan 11 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 12 farklı anlam (08-12, 08-13, 08-14, 08-15, 08-16, 08-17, 08-18, 08-19, 08-20, 08-21, 08-22, 08-23) daha tespit edilmiştir.

08-12: bir insanı tavlamak

Şekil (69)'da *götür-* eyleminin argoda "*bir insanı tavlamak*" anlamında kullanıldığı "*geçen gün bir hatun götürdüm*" tümcesiyle açıklanmakta ve bu anlamda yeni bir anlam kazandığı gözlemlenmektedir.

Şekil 69: *Götür-* eyleminin "*bir insanı tavlamak*" anlamı

getirmek ile götürmek arasındaki fark

şükela ▾

gelen herhangi bir şey getirilmiş, giden herhangi bir şey götürülmüştür. ayrıca götürmek argo olarak da kullanılır. (bkz: **götürmek**)

örnek:

- sana hediye getirdim.
- ona yemek götürdü.
- geçen bir hatun götürdüm. (bkz: **argo**)

↑ ↓

elfangor
19.02.2019 12:35

08-13: cinsel açıdan sahip olmak

Şekil (70)'de verilen örnekte geçen "*kızı yiyip hatta götürüyordun*" tümcesinden cinsel açıdan biriyle birlikte olmak anlamı çıkarılmaktadır. Bu durum ilgili eylem ait "*cinsel açıdan sahip olmak*" anlamında yeni bir anlam ortaya koymaktadır.

Şekil 70: Götür- eyleminin “cinsel açıdan sahip olmak” anlamı

her zaman hoş karşılanmaya bilecek şakadır. zira lise yıllarında tanık olduğum benzer bir muhabbet kanlı bitmişti.

mütemadiyen gittiğim bir kafede beklerken yan masada tavla oynayan iki kişinin diyalogu aynen şöyle olmuştu;

+ abi xyz ile nişanlanmışsın.
- doğrudur.
+ uzun zamandır çıkıyordunuz zaten, düşün ne zaman?
- en yakın zamanda.
+ ya abi sana bir şey soracam, sen bu kızı sağda solda yiyip hatta götürüyordun. evlenmene gerek varmıydı?
-...
+ abi ?

tavlanın kapanıp moron arkadaşın kafasına inmesi aynı anda olmuştur.

↑ ↓

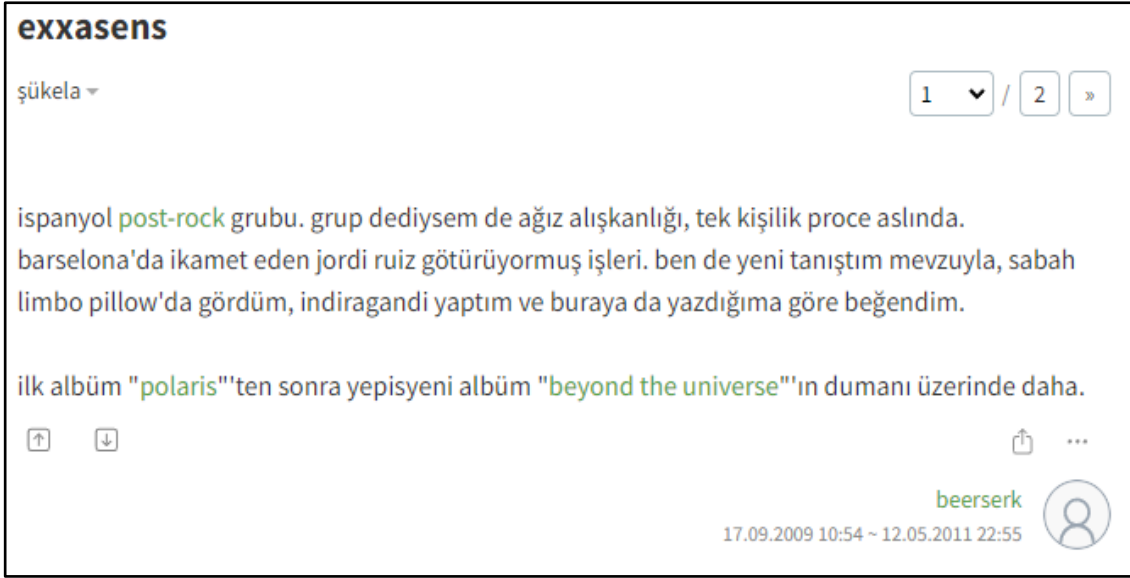
tintobress
03.11.2010 09:32

08-14: bir şeyi başarı ile idare etmek, yürütmek, halletmeye çalışmak

Şekil (71)'de görüldüğü gibi, bir müzik grubunun üyelerinden birinin grup işlerini yürüttüğü ifade edilmiş ve bu iş *götür-* eylemi üzerinden anlatılmıştır. Bu durum *götür-* eyleminin “*bir şeyi başarıyla idare etmek, yürütmek, halletmeye çalışmak*” anlamında yeni bir anlamda kullanıldığını göstermektedir.

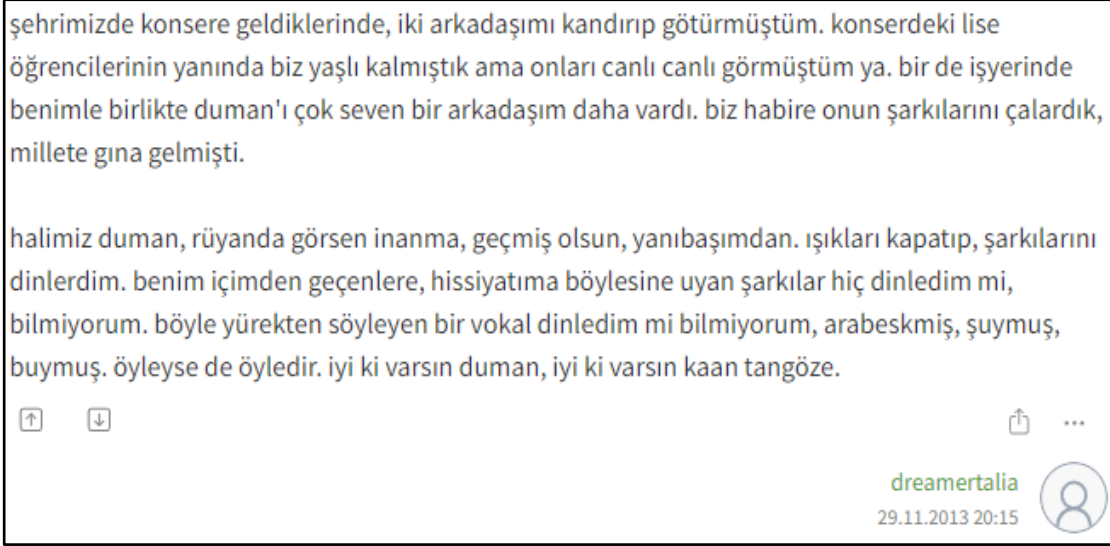
Şekil 71: Götür- eyleminin “bir şeyi başarıyla idare etmek, yürütmek, halletmeye çalışmak” anlamı

08-15: bir kimseye bir etkinlik ya da bir eğlence için ortam sağlamak veya olanak sunmak

Şekil (72)'deki bağlamda, Ekşi Sözlük yazarının arkadaşlarıyla birlikte bir etkinliğine katıldıkları belirtilmektedir. Yazar, arkadaşlarıyla birlikte konsere katıldıklarını *götür-* eylemini kullanarak aktarmış ve bu eylem, “*bir kimseye bir etkinlik ya da bir eğlence için ortam sağlamak veya olanak sunmak*” anlamında yeni bir anlam kazanmıştır.

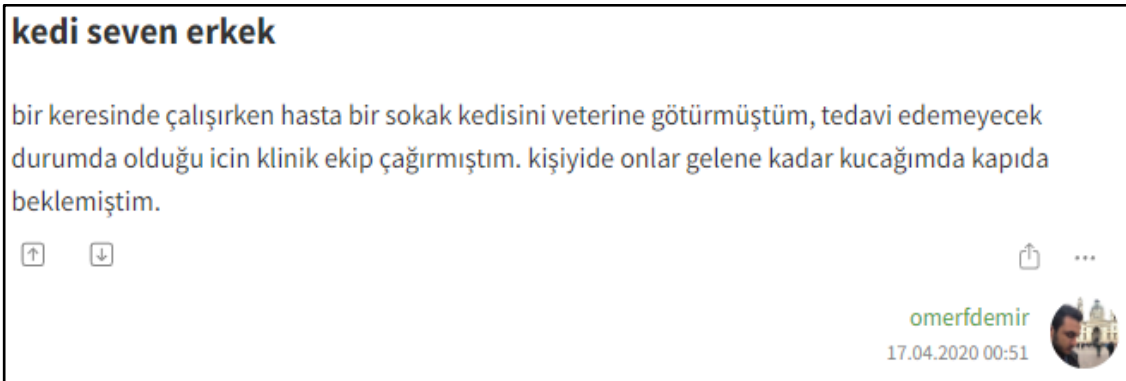
[Şekil 72: Götür- eyleminin “bir kimseye bir etkinlik ya da bir eğlence için ortam sağlamak veya olanak sunmak” anlamı](#)

08-16: bir kimseyi veya canlıyı tedavi amaçlı ilgili sağlık kuruluşuna ulaştırmak

Şekil (73)'de yazarın sokakta yaşayan bir kediyi tedavi amacıyla bir kliniğe ulaştırmaya çalıştığı belirtilmektedir. Yazar, bu durumu *götür-* eylemiyle anlatmış ve sonuç olarak bu eylemin “*bir kimseyi veya canlıyı tedavi amacıyla ilgili sağlık kuruluşuna ulaştırmak*” anlamında yeni bir anlam ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir.

[Şekil 73: Götür- eyleminin “bir kimseyi veya canlıyı tedavi amacıyla ilgili sağlık kuruluşuna ulaştırmak” anlamı](#)

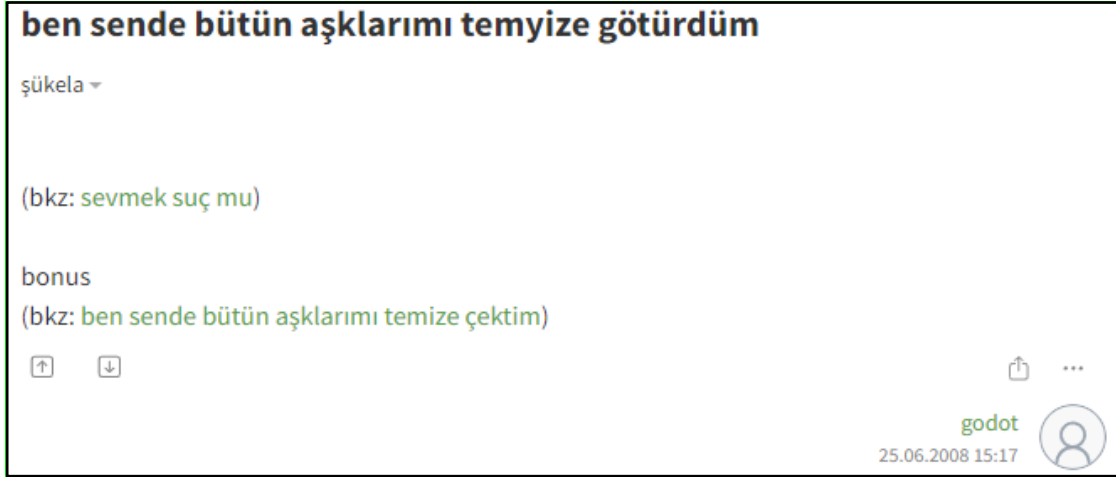

08-17: adli yargı sisteminde bir davaya ilişkin kararın bir üst mahkemeye taşınması, dava kararının yeniden sorgulanması

Şekil (74)'deki başlıkta mecaz anlamda bir kimsenin aşkını temyize taşıdığı ifade

edilmektedir. *Götür-* eylemi bu bağlamda “*adli yargı sisteminde bir davaya ilişkin kararın bir üst mahkemeye taşınması, dava kararının yeniden sorgulanması*” anlamında kullanılmış ve bu anlamda yeni anlam olarak veritabanına eklenmiştir.

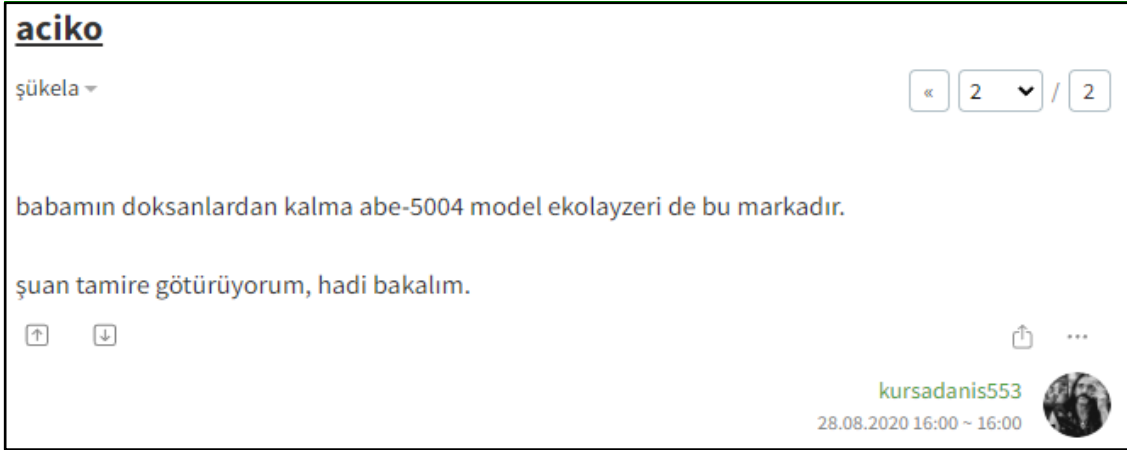
[Şekil 74: *Götür-* eyleminin “adli yargı sisteminde bir davaya ilişkin kararın bir üst mahkemeye taşınması, dava kararının yeniden sorgulanması” anlamı](#)

08-18: bir eşyanın veya elektronik aletin tamir edilmesi, yenisiyle değiştirilmesi, bakımın yapılması veya iade edilmesi için teslim edilmesi

Şekil (75)’te, bir müzik aletinin çalışmaması üzerine yazar tarafından ilgili kuruma tamir için teslim edilmesi durumu *götür-* eylemiyle ifade edilmiştir. Bağlamdan anlaşılacağı üzere bu eylemin “*bir eşyanın veya elektronik aletin tamir edilmesi, yenisiyle değiştirilmesi, bakımın yapılması veya iade edilmesi için teslim edilmesi*” anlamında yeni anlam kazandığını söylemek mümkündür.

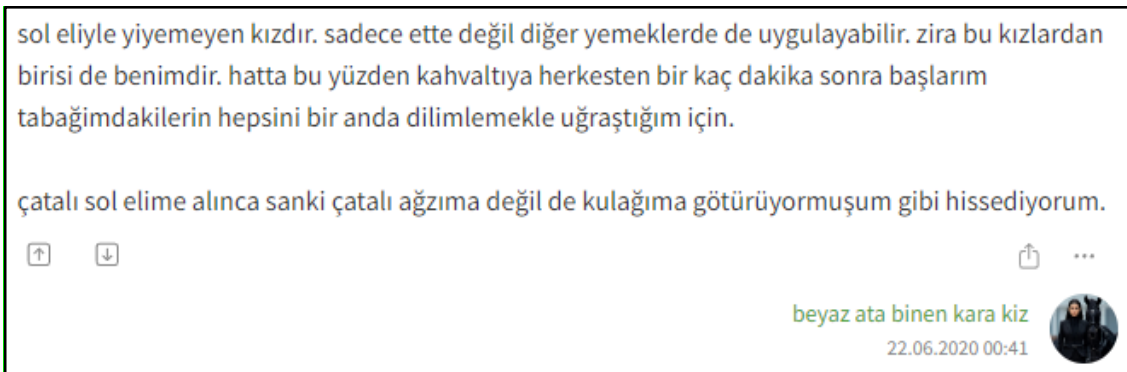
Şekil 75: Götür- eyleminin “bir eşyanın veya elektronik aletin tamir edilmesi, yenisiyle değiştirilmesi, bakımın yapılması veya iade edilmesi için teslim edilmesi” anlamı

08-19: el, kol, bacak gibi belirli vücut organlarının hareket ettirilmesi, taşınması

Şekil (76)'da Ekşi Sözlük yazarı elinde olan çatalı vücudunun bir bölümüne taşıdığını götür- eylemiyle anlatmaktadır. Bu durum ise götür- eylemi için “el, kol, bacak gibi belirli vücut organlarının hareket ettirilmesi, taşınması” anlamında yeni anlamda kullanıldığını göstermektedir.

Şekil 76: Götür- eyleminin “el, kol, bacak gibi belirli vücut organlarının hareket ettirilmesi, taşınması” anlamı

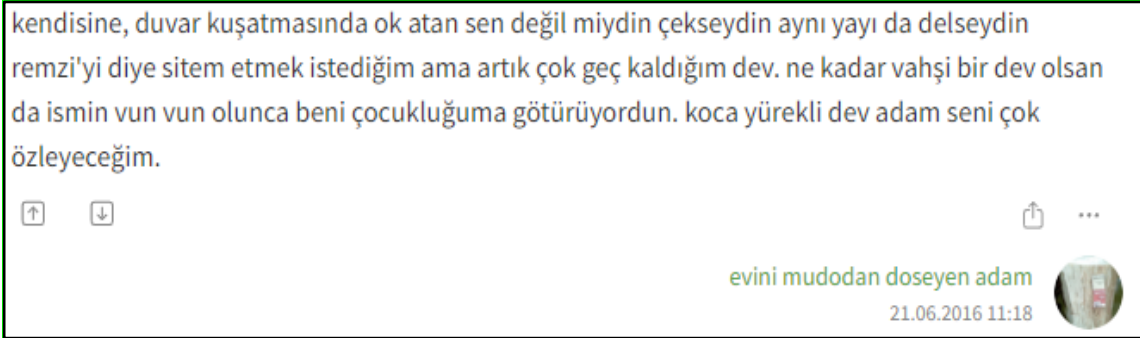

08-20: bir kimsenin eski anısını yeniden yaşaması veya bir duyguyu tekrar deneyimlemesi

Şekil (77)'de Ekşi Sözlük yazarı, bir devin kendisini eski anılarına götürdüğünü ve çocukluğunu hatırlattığını ifade etmektedir. Yazar, bu durumu götür- eylemiyle anlatmakta ve bu durum ilgili eylemin “bir kimsenin eski anısını yeniden yaşaması veya

bir duyguyu tekrar deneyilmesi” anlamında yeni bir anlam kazandığını göstermektedir.

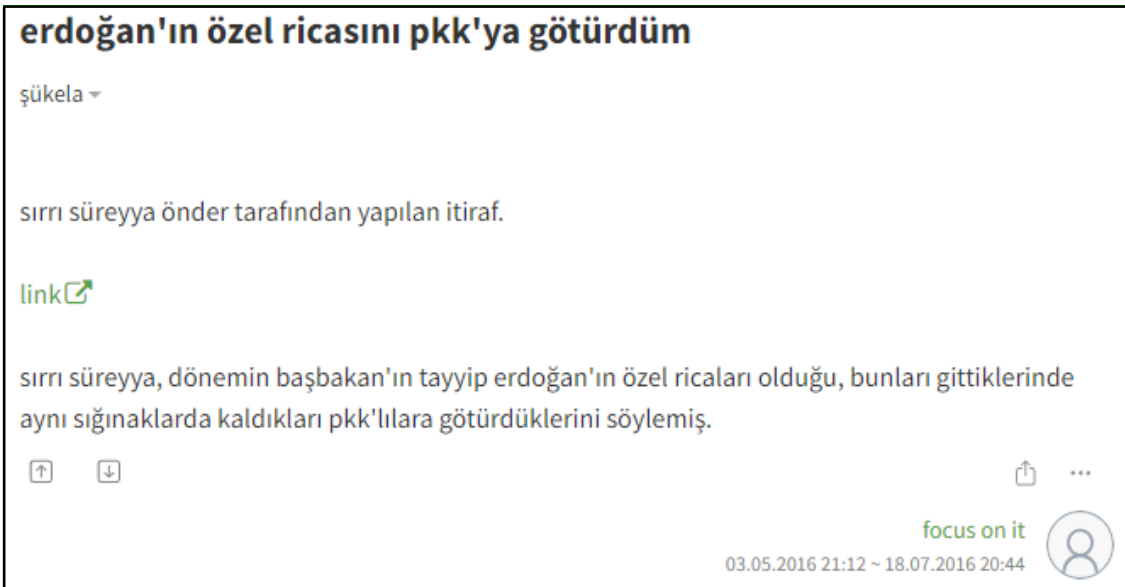
Sekil 77: Götür- eyleminin “bir kimsenin eski anısını yeniden yaşaması veya bir duyguyu tekrar deneyilmesi” anlamı

08-21: bir konu, haber ve benzerini iletmek, bildirmek

Şekil (78)'deki başlıkta görüldüğü gibi, yazar bir ricayı gerekli mercilere iletmış ve bu durumu *götür-* eylemiyle anlatmıştır. İlgili eylemin “*bir konu, haber ve benzerini iletmek, bildirmek*” anlamında yeni anlam kazandığı gözlemlenmektedir.

Sekil 78: Götür- eyleminin “bir konu, haber ve benzerini iletmek, bildirmek” anlamı

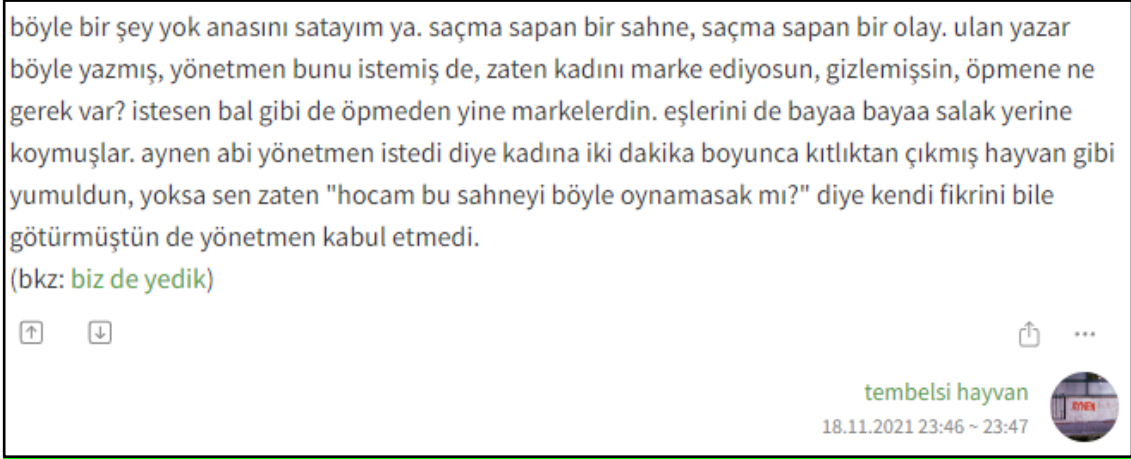

08-22: bir fikrin, bir buluşun, bir görüşün ya da bir ürünün değerlendirilmesi veya onaylanması için birine ya da bir kuruma sunmak

Şekil (79)'da yazar, bir kişinin fikrini ilgili kişiye ilettiğini *götür-* eylemiyle aktarmış ve

bu eylemin “bir fikrin, bir buluşun, bir görüşün ya da bir ürünün değerlendirilmesi veya onaylanması için birine ya da bir kuruma sunmak” anlamında yeni anlamda kullanıldığı gözlemlenmiştir.

[Şekil 79: Götür- eyleminin “bir fikrin, bir buluşun, bir görüşün ya da bir ürünün değerlendirilmesi veya onaylanması için birine ya da bir kuruma sunmak” anlamı](#)

08-23: bir kimsenin kötü duruma düşmesine yol açmak, sürüklemek, yöneltmek

Şekil (80)'deki başlıkta bir siyasetçinin Türkiye'yi kötü duruma sürüklediği götür-eylemiyle anlatılmıştır. Bu eylemin “bir kimsenin kötü duruma düşmesine yol açmak, sürüklemek, yöneltmek” anlamında yeni anlam ortaya çıkardığı görülmektedir.

Sekil 80: Götür- eyleminin “bir kimsenin kötü duruma düşmesine yol açmak, sürüklemek, yöneltmek” anlamı

erdoğan türkiye'yi büyük bir belaya götürüyor

şükela ▾ 1 ▾ / 5 »

kılıçdaroğlu'nu 'kan' kelimesini kullanması açısından eleştiri eğilimleri içerdiği halde aslında kk ile aynı şeyi anlatmak isteyen bir yazı.

onun dışında doğrudur. kimse iç savaşı oyun sanmasın. haberlerde gördüğünüz o yıkım, o kan ve o acılar ne kadar gerçek olursa olsun hikaye gibi geliyor. eminim suriyeliler de "bugün iç savaş başlar herhalde." diye düşünerek bu günlere gelmedi. ancak yıllardır devam eden savaş hala bitmiyor.

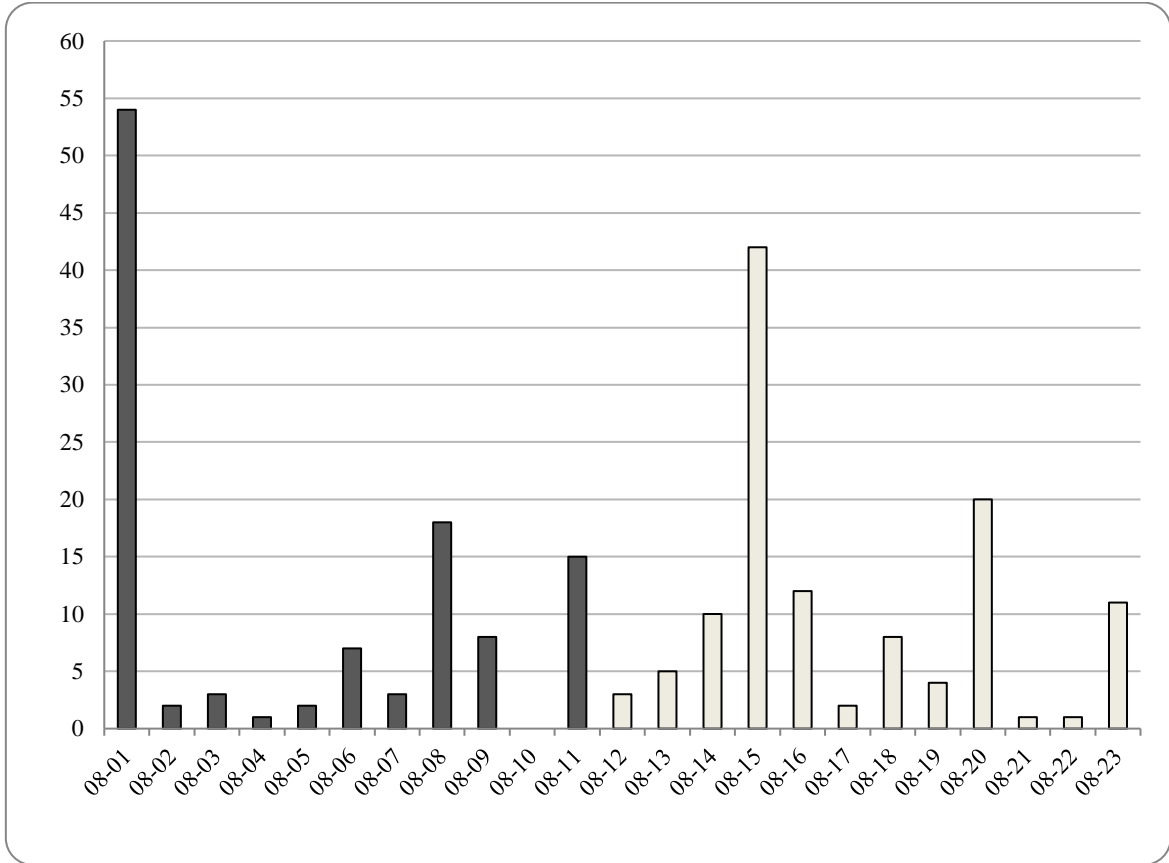
iç savaş lafı herkesin ağzında da asıl önemli olan ne kadar acıtabildiğini bilmek.

↑ ↓ delidr Be Yourself!
18.05.2016 00:19

Aşağıdaki Tablo (11)'de *götür-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ve yeni anlamların sıklık dağılımı gösterilmiştir. *Götür-* eylemine ait en sık 3 anlam incelendiğinde en sık karşılaşılan anlamın 08-01 kodlu varolan anlamlar arasından “*taşımak, ulaştırmak veya koymak*” anlamı 54 örnekçeye sahip olarak ilgili eylemin toplam anlamlarının %23,28'ini oluşturduğu gözlemlenmektedir. Tabloya bakıldığında 2. yüksek sıklığa sahip anlam ise yeni anlamlar arasından 08-15 kodlu “*bir kimseye bir etkinlik ya da bir eğlence için ortam sağlamak veya olanak sunmak*” anlamı 42 örnekçeye toplam anlamların %18,10'unu oluşturduğu görülmektedir. Veritabanında 08-20 ile kodlanan yeni anlamlar içerisinde “*bir kimsenin eski anısını yeniden yaşaması veya bir duyguyu tekrar deneyimlemesi*” anlamı ise 20 örnekçeye sahip olarak toplam anlamların % 8,62'sini oluşturmaktadır. Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan 10. anlama (bkz. Ek 1) ise derlemde hiç rastlanmamıştır. Toplam anlamları 232 örnekçeye sahip olan *götür-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) görünen anlamlarının

113 örnekçeyle veritabanının % 48,71 kısmını oluştururken, yeni anlamları 119 örnekçeyle veritabanının % 51,29'nu oluşturmaktadır. Sonuç olarak, ilgili eyleme ait yeni anlamların veritabanında daha sık görüldüğünü söylemek mümkündür.

Tablo 11: *Götür-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

4.1.9. *Gel-* Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

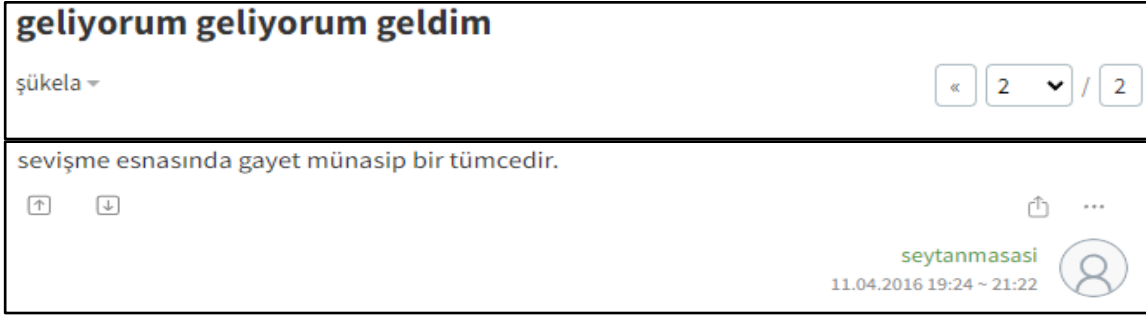
Güncel Türkçe Sözlük'te taratılan *gel-* eyleminin anlamları Ek 1'de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *gel-* eylemi için varolan 36 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 6 farklı anlam (09-37, 09-38, 09-39, 09-40, 09-41, 09-42) daha tespit edilmiş, söz konusu yeni anlamlar veritabanından alınan örneklere birlikte aşağıda incelenecektir.

09-37: Cinsel olarak doyuma ulaşmak

Şekil (81)'deki örnekte, gençlik dili sözvarlığında cinsel olarak birliktelik esnasında doyuma ulaştığını karşı tarafa haber verme durumu *gel-* eylemi kullanılarak ifade edilmiş

ve aşağıdaki bağlamda açıklaması yapılmıştır. Bu durumda *gel-* eylemi için gençlerin “*cinsel olarak doyuma ulaşmak*” anlamında yeni anlamda kullandığı görülmektedir.

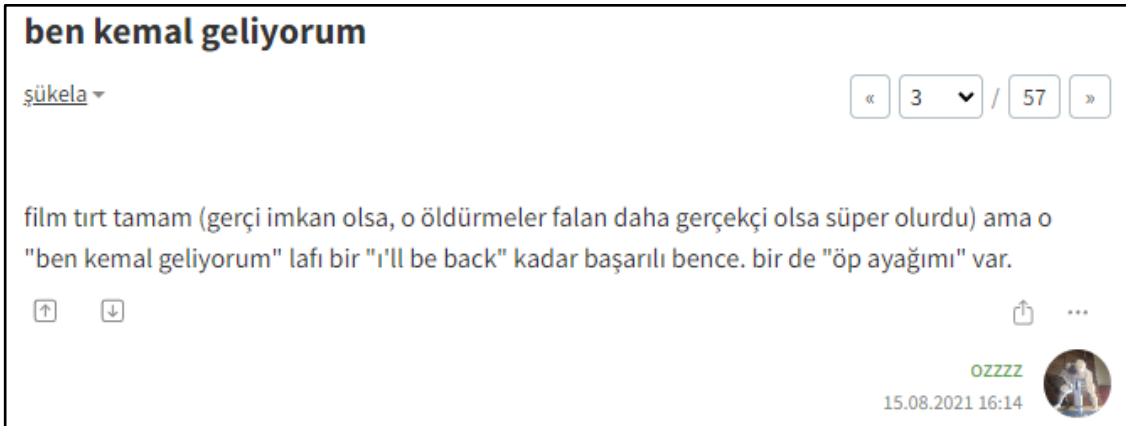
Sekil 81: Gel- eyleminin “cinsel olarak doyuma ulaşmak” anlamı

09-38: bir kişinin bir seçimi kazanması ya da bir mevkiye ulaşması için gözle görülür kanıtlarının olması

Şekil (82)’de, bir siyasetçinin seçim propagandası için kullandığı *gel-* eylemi, kendisinin kazanacağını iddia etmesini ifade etmektedir. Bu örnekte görüldüğü üzere, *gel-* eyleminin “*bir kişinin bir seçimi kazanması ya da bir mevkiye ulaşması için gözle görülür kanıtlarının olması*” anlamında yeni bir anlam ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir.

Sekil 82: Gel- eyleminin “bir kişinin bir seçimi kazanması ya da bir mevkiye ulaşması için gözle görülür kanıtlarının olması” anlamı

09-39: istenilen ölçütleri karşılamak

Şekil (83)’de yazar, hiç kitap okumayan bir insanla kendini aynı seviyede bulduğunu *gel-* eylemiyle anlatmaktadır. Bu eylem “*istenilen ölçütleri karşılamak*” anlamıyla yeni anlam kazanmıştır.

Şekil 83: Gel- eyleminin “istenilen ölçütleri karşılamak” anlamı

bu yüzden kitap okumak da istemiyorum, film izlemek de istemiyorum. nasıl olsa bir süre sonra tamamen unutuyorum. eee o zaman kitap okumanın ne anlamı var. hiç kitap okumayan adamla sürekli kitap okuyan ben sanki aynı seviyeye geliyormuşum gibi hissediyorum.

bu sorun arkadaş ortamında da sinir bozucu hale geliyor. biri ya geçenlerde x film izledim harikaydı, sen izledin mi diye sorunca sadece izlediğimi hatırlayıp içeriğini unuttuğum için sahtekar konumunda kalmamak için izlemedim diyorum.

aynısı kitap içinde geçerli geçen 'veronika ölmek istiyor' kitabıyla ilgili bir muhabbet açıldı. kitabı okuyan arkadaşım sen okudun mu ?dedi, ben de 6 ay önce okumuştum,çok güzeldi. sonra arkadaşım kendisinin de yıllar önce okuduğunu ama veronika neden ölmek istiyordu? anlatsana dedi. kem küm ettim. hiçbir şey diyemedim. sanki okumamışım da yalan söylemişim gibi oldu.

bilmiyorum ya , uzun bir süredir bu dertten çok muzdaribim. eskiden herşeyi öğrenip, kendimi geliştirme ateşiyile tutuşuyordum ama bu unutkanlık yüzünden yerimde sayıyorum.

↑ ↓

karellimetafor
16.07.2022 17:43

09-40: belli bir şey gerçekleştirmek için girişimde bulunmak

Şekil (84)'te Ekşi Sözlük yazarı, eleştiri yapmak için Ekşi Sözlük platformundaki başlığa giriş yaptığını belirtmiş ve bu durumu *gel-* eylemiyle ifade etmiştir. *Gel-* eyleminin “*belli bir şey gerçekleştirmek için girişimde bulunmak*” anlamında yeni anlam ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir.

Şekil 84: Gel- eyleminin “belli bir şey gerçekleştirmek için girişimde bulunmak” anlamı

trail of us

şükela ▾

« 5 ▾ / 9 »

çiftlerin videolarını içeren bir youtube kanalı. tam kendilerini eleştirmek için başlığa gelmişim ki ekşi sözlük hiçbir siki beğenmeme timi zaten görevini hakkıyla yerine getirmiş ve söylenmeyen bir şey bırakmamış.

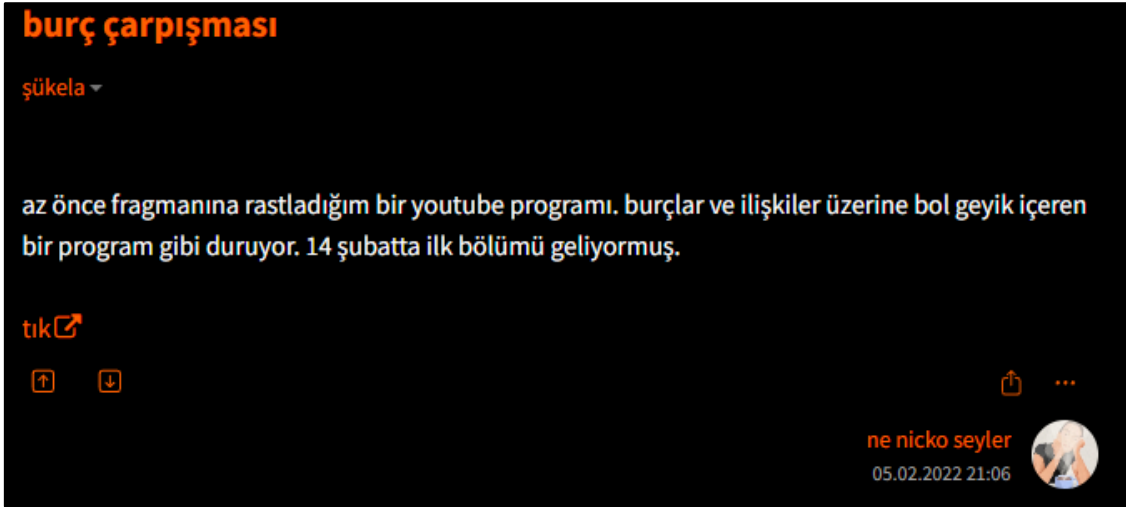
↑ ↓

ssgnin kankasi 🏆
08.03.2020 09:00

09-41: bir filmin, tiyatrunun, sanat etkinliğinin gösterime girmesi ya da bir klibin, şarkının, video içeriğinin, sanal oyunun elektronik ortamda yayınlanması

şekil (85)'te bir Youtube programının ilk bölümünün bağlamda belirtilen tarihte yayınlanacağı *gel-* eylemi kullanılarak anlatılmış ve aşağıdaki bağlamda da görüldüğü üzere gençlik dilinin ilgili eyleme yönelik “*bir filmin, tiyatrunun, sanat etkinliğinin gösterime girmesi ya da bir klibin, şarkının, video içeriğinin, sanal oyunun elektronik ortamda yayınlanması*” anlamında yeni anlam ortaya çıktığı görülmektedir.

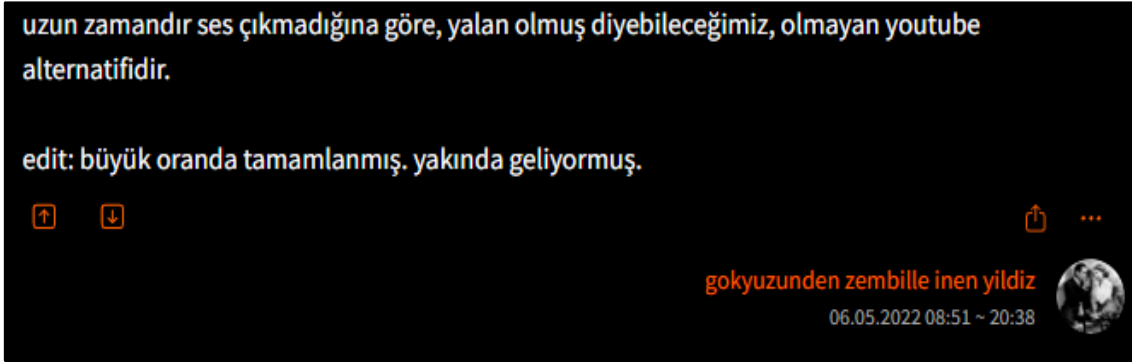
[şekil 85: Gel- eyleminin “bir filmin, tiyatrunun, sanat etkinliğinin gösterime girmesi ya da bir klibin, şarkının, video içeriğinin, sanal oyunun elektronik ortamda yayınlanması” anlamı](#)

09-42: bir sistemin, uygulamanın veya yazılımın yeni sürümünün çıkması

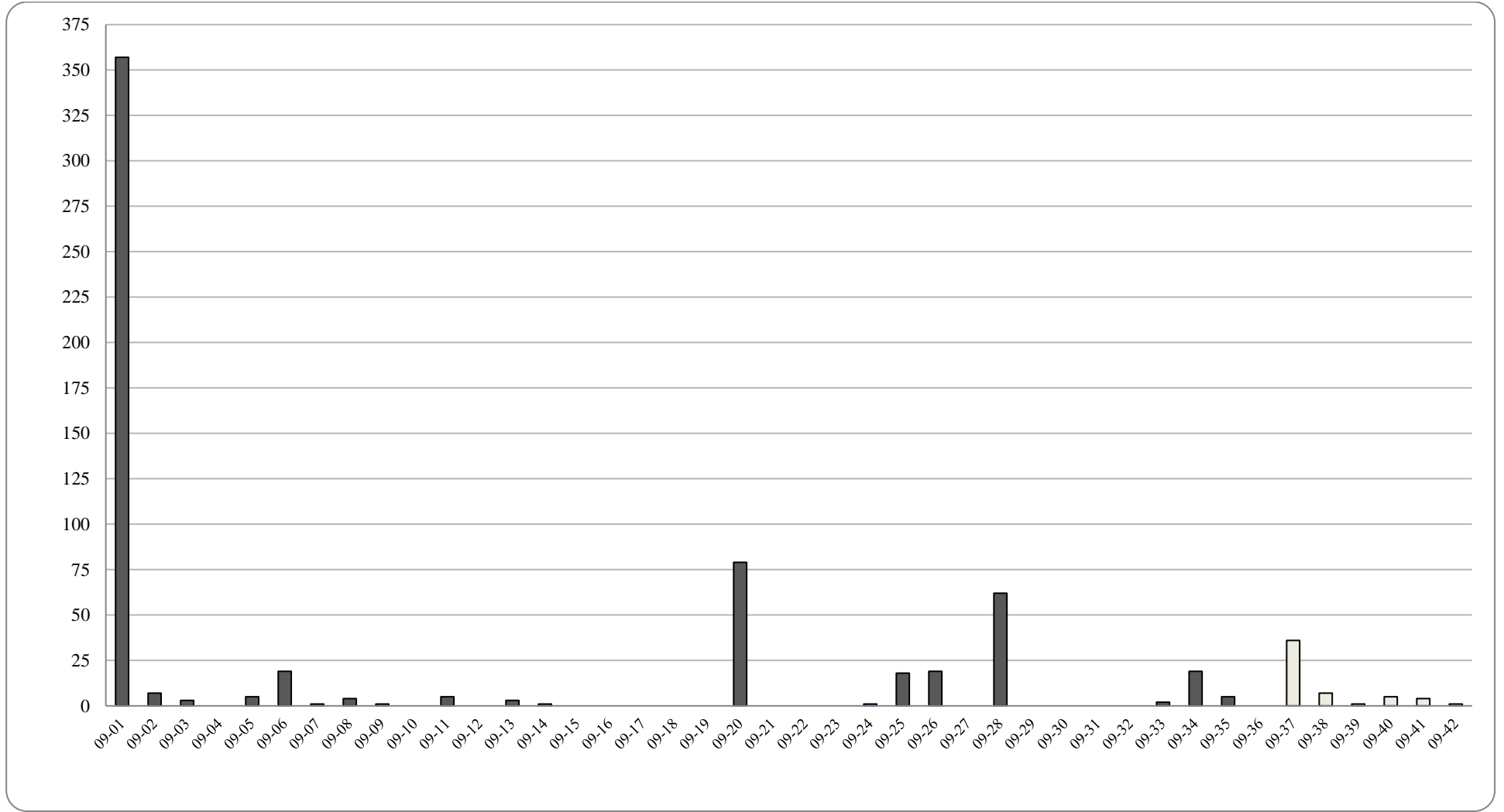
şekil (86)'da Youtube platformuna alternatif olarak başka bir programın çıkacağı bağlamda *gel-* eylemiyle anlatılmaktadır. Bu örnek, *gel-* eyleminin Gençlik dili sözvarlığında “*bir sistemin, uygulamanın veya yazılımın yeni sürümünün çıkması*” anlamında kullanıldığını kanıtlamaktadır.

Sekil 86: Gel- eyleminin “bir sistemin, uygulamanın veya yazılımın yeni sürümünün çıkması” anlamı

Gel- eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ve yeni anlamların sıklık dağılımını gösteren Tabloya bakıldığında en yüksek sıklığa sahip ilk üç anlamının Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlarda olduğu görülmektedir (bkz. Tablo 12). Bu anlamlar sırasıyla 09-01 kodlu “*ulaşmak, varmak*”, 09-20 kodlu “*etkisini herhangi bir biçimde göstermek*”, 09-28 kodlu “*başlamak, ortaya çıkmak*” anlamlarıdır. İlk üçteki eylemlerin toplamı 498 örnekçeye sahip olarak veritabanının %74,88'ini oluşturduğu görülmektedir. Bu durum da ilk üç eylemin toplam veritabanının büyük bir bölümünü kapsadığını göstermektedir. Eylem anlamlarının toplamı 665 örnekçeye sahip olan *gel-* eyleminin yeni anlamları 54 örnekçeye veritabanının yalnızca %8,12'sini oluştururken, Güncel Türkçe Sözlük'teki (TDK, 2022) anlamları 611 örnekçeye toplam veritabanının %91,88'lik kısmını içerdiği bulgulanmıştır.

Tablo 12: *Gel-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

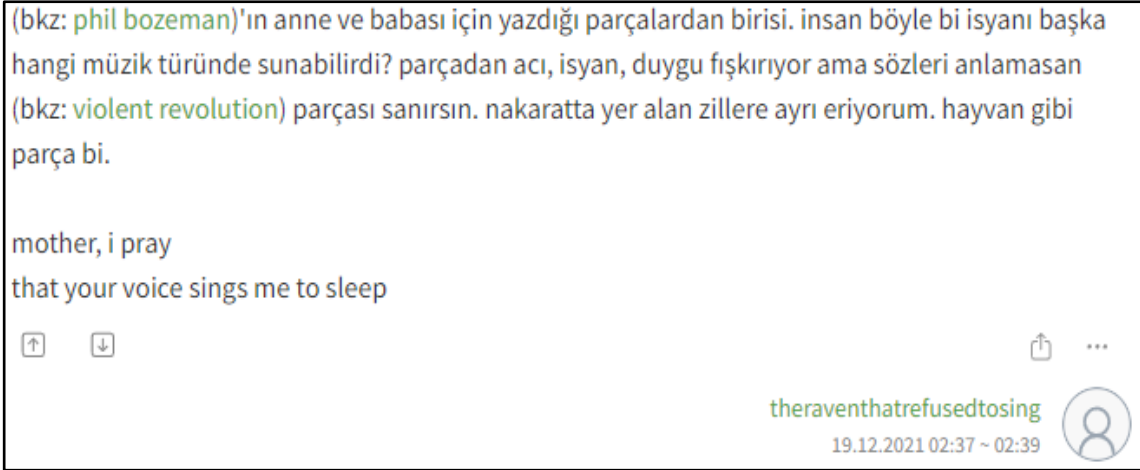
4.1.10. Eri- Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) taratılan *eri-* eyleminin anlamları Ek 1'de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *eri-* eylemi için varolan 6 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 3 farklı anlam (10-07, 10-08, 10-09) daha tespit edilmiştir.

10-07: bir şeyi ya da birini çok beğenmek, hayran kalmak

Şekil (87)'de Ekşi Sözlük metin yazarı, hayran olduğu bir şarkıyı anlatmakta ve bu durumu ifade ederken şarkının özellikle nakarat kısmında yer alan zil seslerini çok beğendiğini belirtmektedir. Bu hayranlığını, *eri-* eylemiyle belirtmiş ve bu durumun ilgili eylem için "*bir şeyi ya da birini çok beğenmek, hayran kalmak*" anlamında yeni anlam ortaya çıkardığını göstermektedir.

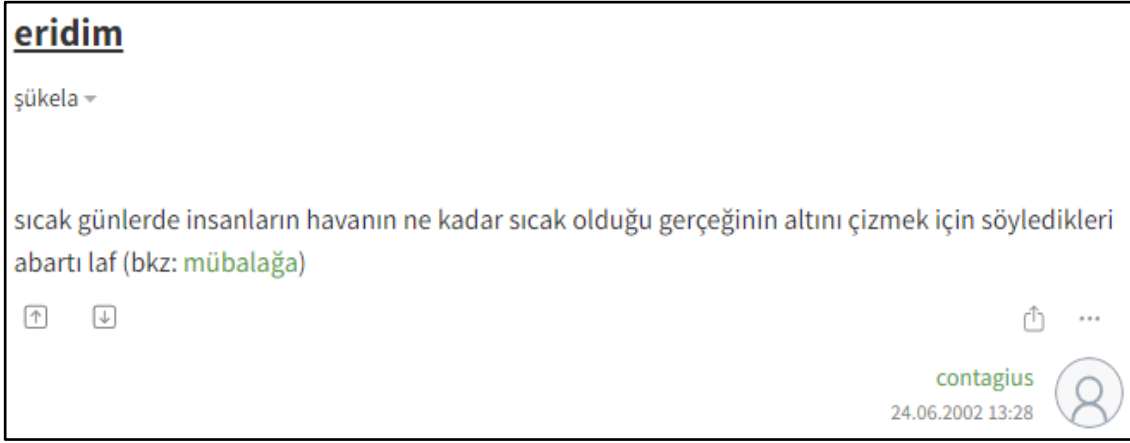
Şekil 87: Eri- eyleminin "*bir şeyi ya da birini çok beğenmek, hayran kalmak*" anlamı

10-08: çok sıcaklamak

Şekil (88)'de "*eridim*" başlığı metin yazarı tarafından verilen girdi içerisinde havanın ne kadar sıcak olduğunu betimlemek için kullanılmıştır. Söz konusu eylemin "*çok sıcaklamak*" anlamında gençlik dili sözcüğüne yeni bir anlam kazandığını göstermektedir.

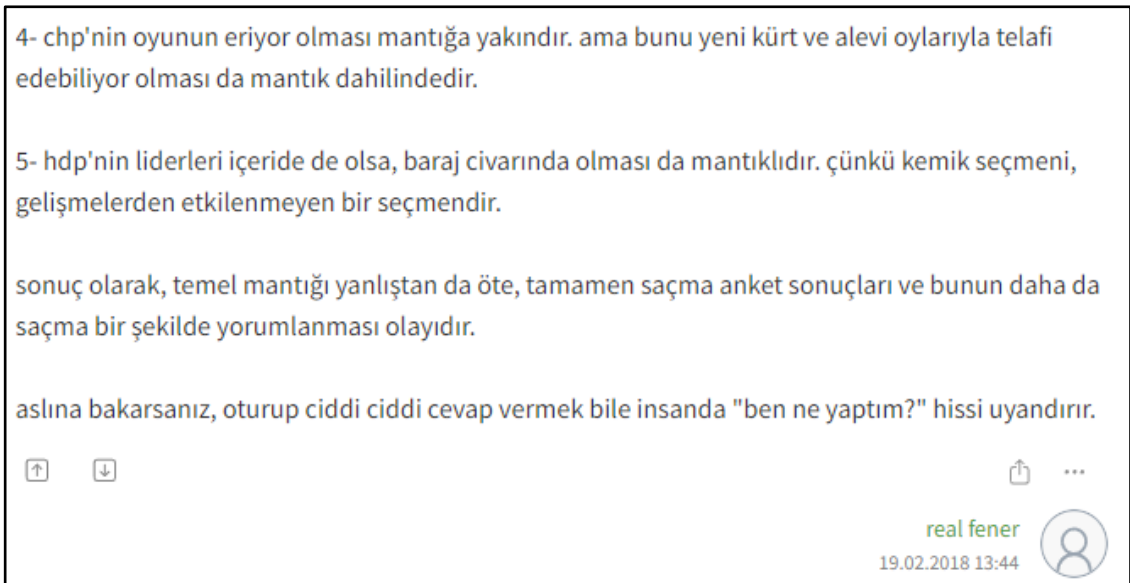
[Sekil 88: Eri- eyleminin “çok sıcaklamak” anlamı](#)

10-09: bir şeyin eski oranından az bir duruma gelmesi, azalması

Şekil (89)'a bakıldığında “CHP'nin oylarının eriyor olması” ifadesiyle partinin oylarının azaldığı anlatılmak istenmiştir. Dolayısıyla bu bağlamda *eri-* eylemi “bir şeyin eski oranından az bir duruma gelmesi, azalması” anlamında kullanılmış ve bu durum ilgili eylemin aşağıda sunulan bağlamda gençlik dili sözvarlığında yeni bir anlamda kullanıldığını göstermektedir.

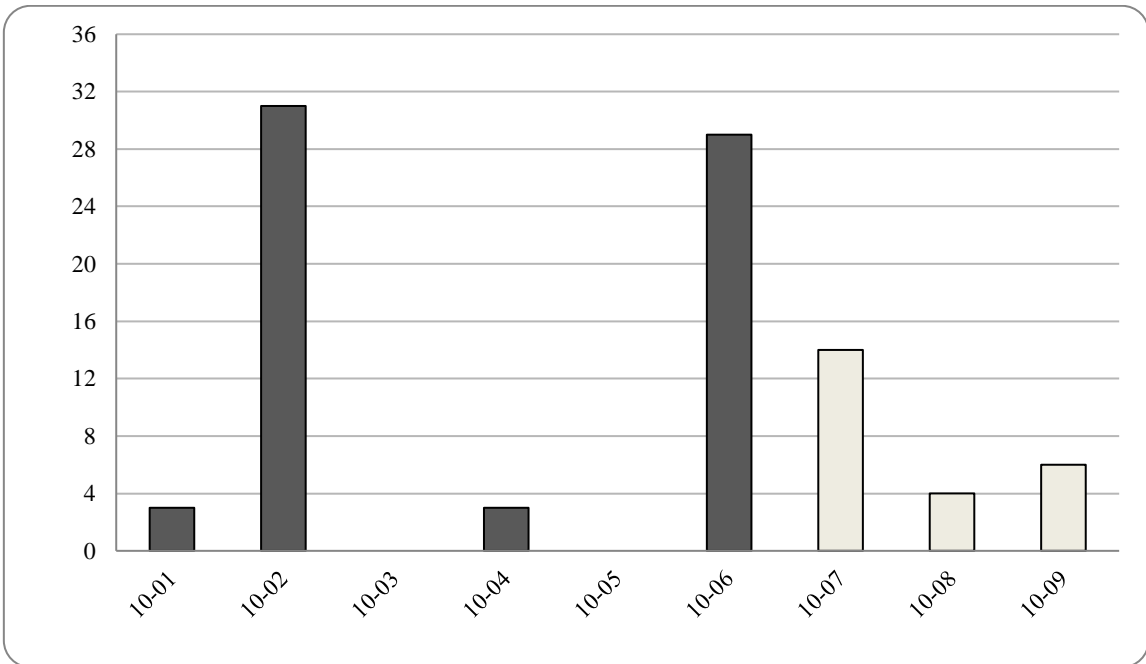
[Sekil 89: Eri- eyleminin “bir şeyin eski oranından az bir duruma gelmesi, azalması” anlamı](#)

Tablo (13)'te *eri-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ve yeni anlamların sıklık dağılımı gösterilmiştir. İlgili eylemin anlamsal dağılımını gösteren

Tabloya bakıldığında Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlar arasından “*katı cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelmek*” (10-02) anlamı 31 örnekçeye toplam eylem anlamlarının %34,44'ünü oluşturarak sıralamada 1. sırada yer aldığı görülmektedir. Sıklık eksininde ilgili eylemin sıralamada 2. sırada görülen anlamı ise 29 örnekçeye sahip olarak veritabanının %32,22'lik bölümünü kapsayan Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlar arasından oluşturulan Ekşi Sözlükte 10-06 kodlu “*yok olmak, bitmek, tükenmek*” anlamıdır. Yeni anlamlar arasından 14 örnekçeye toplam eylem anlamlarının %15,56'sını oluşturan 10-07 kodlu “*bir şeyi ya da birini çok beğenmek, hayran kalmak*” anlamı ise sıralamada 3. sırada yer almaktadır. Güncel Türkçe Sözlük'te varolan 10-03 (*dokumalar aşınıp incelerek dağılmak; erimek*) ve 10-05 (*utancından çok sıkılmak*) anlamlarına derlemde hiç rastlanmamıştır. Özetle, veritabanından toplam 90 örnekçede görülen *eri-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları 66 örnekçeye sahip olarak toplam eylem anlamlarının %73,33'ünü oluşturmaktadır. Yeni anlamlar ise 24 örnekçede görülerek veritabanının %26,672'lik kısmını içermektedir.

Tablo 13: *Eri-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

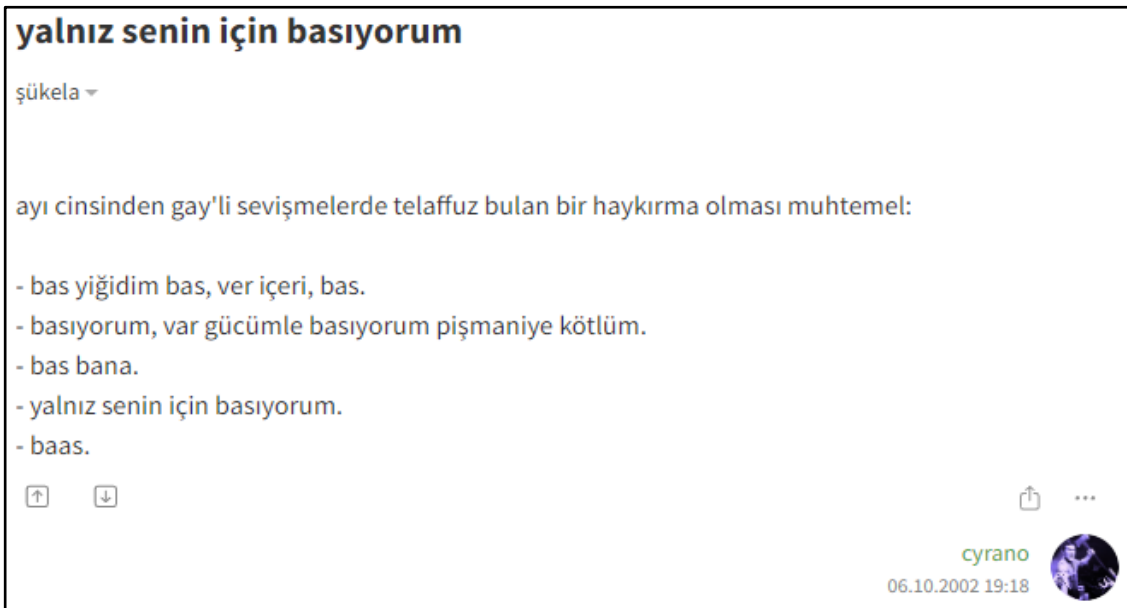
4.1.11. Bas- Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) taratılan *bas-* eyleminin anlamları Ek 1'de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *bas-* eylemi için varolan 14 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 8 farklı anlam (11-15, 11-16, 11-17, 11-18, 11-19, 11-20, 11-21, 11-22) daha tespit edilmiştir.

11-15: cinsel ilişkide aktif bir şekilde var olmak

Şekil (90)'daki diyalogda, *bas-* eylemi “*cinsel ilişkide aktif bir şekilde var olmak*” anlamında kullanılmış ve *bas-* eyleminin bu anlamda yeni bir anlam kazandığı gözlemlenmiştir.

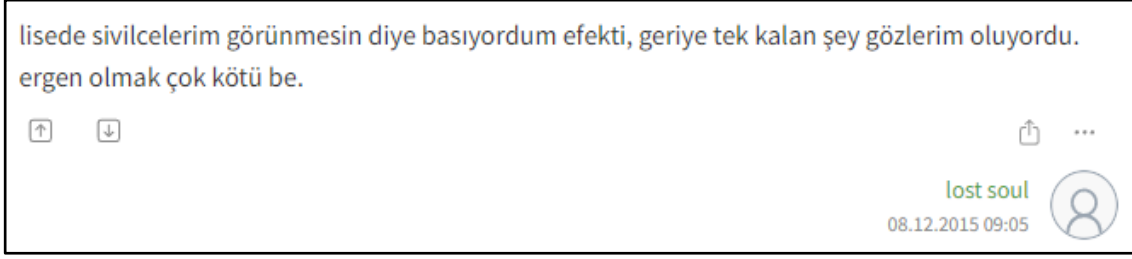
Şekil 90: Bas- eyleminin “cinsel ilişkide aktif bir şekilde var olmak” anlamı

11-16: bir şeyi gereğinden fazla tüketmek, yapmak

Şekil (91)'de Ekşi Sözlük yazarı, sivilcelerini kapatmak için bir filtre efekti kullandığını belirtmekte ve bu işi gereğinden fazla yaptığını vurgulamak için ise *bas-* eylemini kullanmaktadır. Bu bağlamda ilgili eylemin “*bir şeyi gereğinden fazla tüketmek, yapmak*” anlamında yeni bir anlam ortaya çıkardığını söylemek mümkündür.

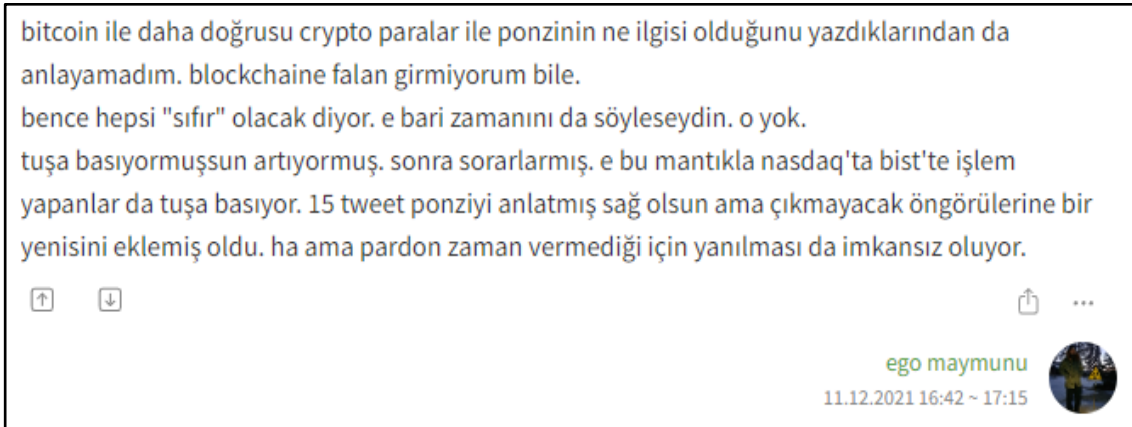
Sekil 91: Bas- eyleminin “bir şeyi gereğinden fazla tüketmek, yapmak” anlamı

11-17: elektronik alet ya da araçlarda bir tuşa ya da düğmeye dokunmak

Şekil (92)'de elektronik bir alet üzerinden bir düğmeye dokunmak *bas-* eylemiyle verilmiş ve ilgili eyleminin gençlik dilinde “*elektronik alet ya da araçlarda bir tuşa ya da düğmeye dokunmak*” anlamında yeni anlam ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir.

Sekil 92: Bas- eyleminin “elektronik alet ya da araçlarda bir tuşa ya da düğmeye dokunmak” anlamı

11-18: özellikle vücut yapmaya çalışanların spor salonunda ağırlık kullanmaları

Şekil (93)'de verilen başlıkta, bir kişinin spor salonunda belirli bir ağırlık kaldırdığı *bas-* eylemiyle ifade edilmiş ve bu eylemin gençlik dili sözvarlığında “*özellikle vücut yapmaya çalışanların spor salonunda ağırlık kullanmaları*” anlamında yeni anlamda kullanıldığını göstermektedir.

[Şekil 93: Bas- eyleminin “özellikle vücut yapmaya çalışanların spor salonunda ağırlık kullanmaları” anlamı](#)

her ortamda bench press'te 100kg bastım diyen tip

şükela ▾

11-19: özellikle kumar gibi oyunlarda ya da borsa gibi bir piyasada ortaya para koymak

Şekil (94) incelendiğinde yazarın bahis oyunları için parasını ortaya koyduğu bas-eylemiyle anlatmıştır. Bu durum bağlamda görüldüğü üzere söz konusu eylem için “özellikle kumar gibi oyunlarda ya da borsa gibi bir piyasada ortaya para koymak” anlamında yeni anlam kazandığının kanıtıdır.

[Şekil 94: Bas- eyleminin “özellikle kumar gibi oyunlarda ya da borsa gibi bir piyasada ortaya para koymak” anlamı](#)

2005 yılında inter-sampdoria maçında recoba'nın son 5 dakikada oyuna girip sampdoria'yi dağıtması (0-2'den 3-2 aldılar) sonucu 50 kuruşumdan olarak dahil olduğum liste.

sampdoria'ya basmıştım 50 kuruşu. ondan beri de matematikçi olmanın gereğini yerine getirerek, bahis/şans oyunu vs oynamadım.

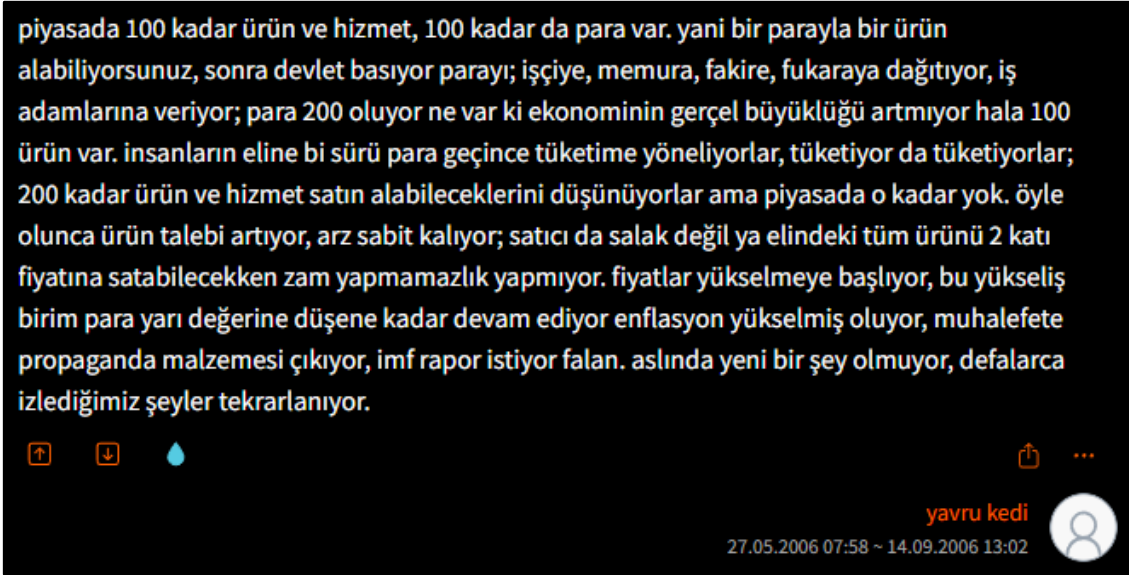
lancelot du lac
08.07.2021 18:46 ~ 18:49

11-20: devletin kâğıt ya da madeni parayı piyasaya sürmesi

Şekil (95)'te devletin piyasaya para sürdüğü bas- eylemi kullanılarak ifade edilmiş ve para basmak bu bağlamda “devletin kâğıt ya da madeni parayı piyasaya sürmesi” anlamında yeni anlamda kullanılmış ve ilgili eylemin yeni anlamı olarak veritabanına kodlanmıştır.

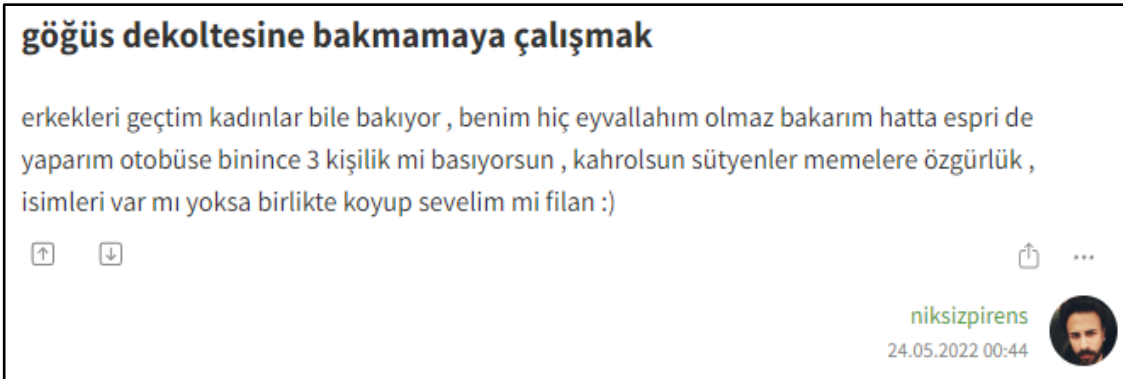
Sekil 95: Bas- eyleminin “devletin kağıt ya da madeni parayı piyasaya sürmesi” anlamı

11-21: ulaşım araçlarında temassız ödeme yapmak

Şekil (96)'ya göre ulaşım aracı olan otobüste temassız kartlarla ödeme yapılması *bas-* eylemiyle ifade edilmiş ve “ulaşım araçlarında temassız ödeme yapmak” anlamında yeni anlam kazandığı gözlemlenmektedir.

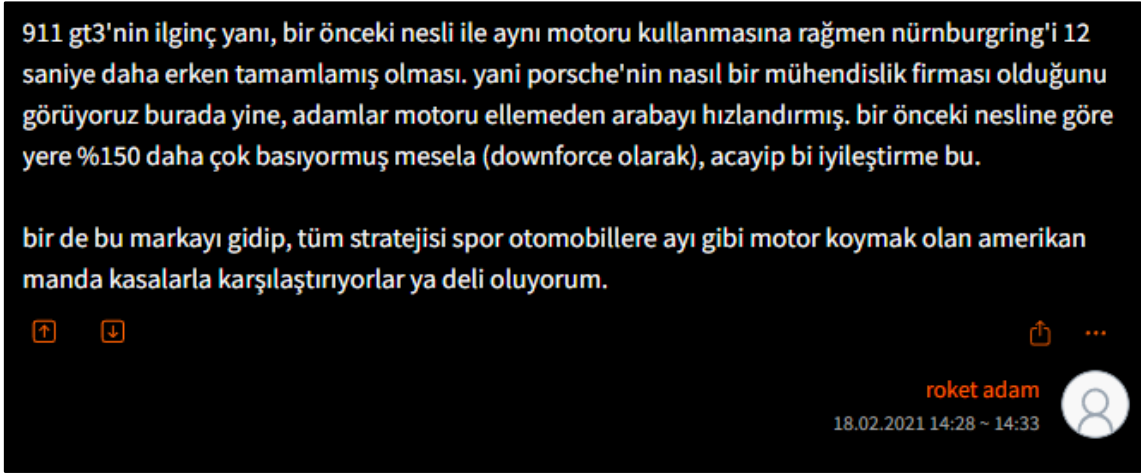
Sekil 96: Bas- eyleminin “ulaşım araçlarında temassız ödeme yapmak” anlamı

11-22: ulaşım aracının beklenenden daha fazla performans vermesi veya hızlı gitmesi

Şekil (97)'de bir araba markası olan Porsche'nin eski modellerine göre daha iyi performans gösterdiği “%150 daha iyi basıyormuş” tümcesiyle anlatılmıştır. Bu bağlam “ulaşım aracının beklenenden daha fazla performans vermesi veya hızlı gitmesi” anlamında ilgili eylemin gençlik dili sözvarlığında yeni anlamda kullanıldığını göstermekte ve yeni anlam ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir.

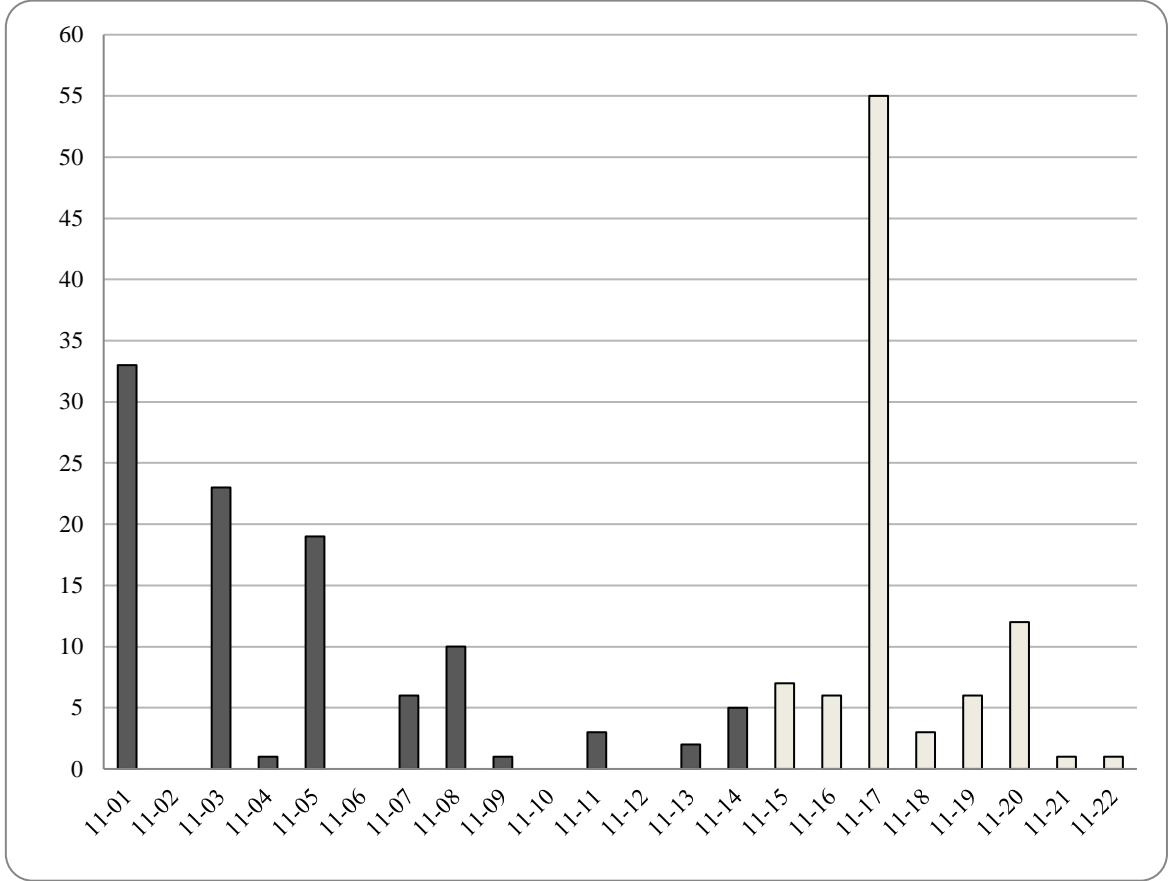
Sekil 97: Bas- eyleminin “ulaşım aracının beklenenden daha fazla performans vermesi veya hızlı gitmesi” anlamı

Bas- eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ve yeni anlamların sıklık dağılımı gösteren Tablo (14)'e bakıldığında Ekşi Sözlük mikro derleminde ilgili eyleminin en yüksek sıklığa sahip anlamın yeni anlamlar içerisinde veritabanında 55 örnekçeye sahip olarak toplam eylem anlamlarının %28,35'ini oluşturan 11-17 kodlu “*elektronik alet ya da araçlarda bir tuşa ya da düğmeye dokunmak*” anlamı olduğu görülmektedir. Ardından varolan anlamlar arasından Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) 1. anlam olarak sunulan “*vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak*” (11-01) anlamı 33 örnekçeye toplam eylem anlamlarının %17,01'lik bölümünü kapsamaktadır. Bu anlamı takiben daha sonra Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlar arasından 11-03 kodlu “*bir şeyi üzerine kuvvet vererek itmek*” anlamı 23 örnekçeye sahip olarak veritabanındaki toplam eylem anlamlarının %11,86'lık kısmını oluşturduğu gözlemlenmektedir. Ancak, ilgili eylemin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları arasından 11-10 ve 11-12 kodlu (bkz. Ek 1) 10. ve 12. anlamlarına derleminde hiç rastlanmamıştır. Tabloya genel olarak varolan ve yeni olmak üzere tüm anlamlar ekseninde bakıldığında ise ilgili eyleme ait Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamların 103 örnekçeye veritabanının %53,09'luk kısmını, yeni anlamların ise 91 örnekçeye sahip olarak

veritabanının %46,91’lik kısmını oluşturduğu gözlemlenmiştir. Bu bilgiler ışığında, varolan ve yeni anlamların veritabanında birbirlerine yakın oranda çıktıklarını söylemek mümkündür.

Tablo 14: *Bas-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

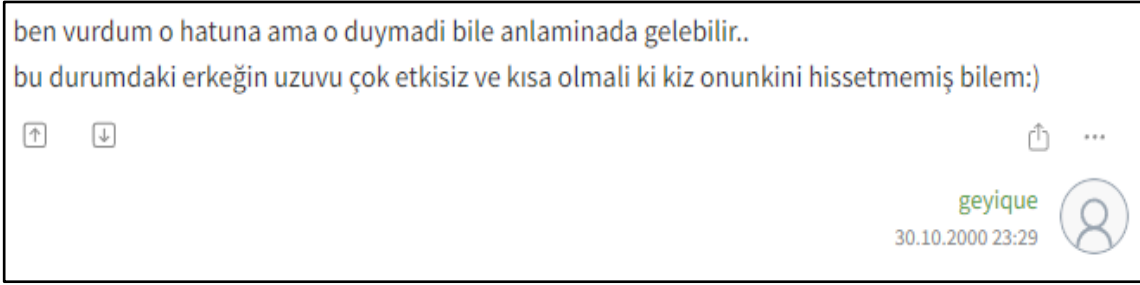
4.1.12. *Vur-* Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) aratılan *vur-* eyleminin anlamları Ek 1’de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *vur-* eylemi için varolan 31 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 7 farklı anlam (12-32, 12-33, 12-34, 12-35, 12-36, 12-37, 12-38) daha tespit edilmiştir.

12-32: cinsel ilişkiye girmek

Şekil (98)’de yazar, bir kızla olan cinsel birlikteliğini *vur-* eylemi kullanarak ifade etmektedir. Sunulan bağlamda görüldüğü üzere ilgili eylemin “*cinsel ilişkiye girmek*” anlamında gençlik dili sözvarlığında yeni anlam olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

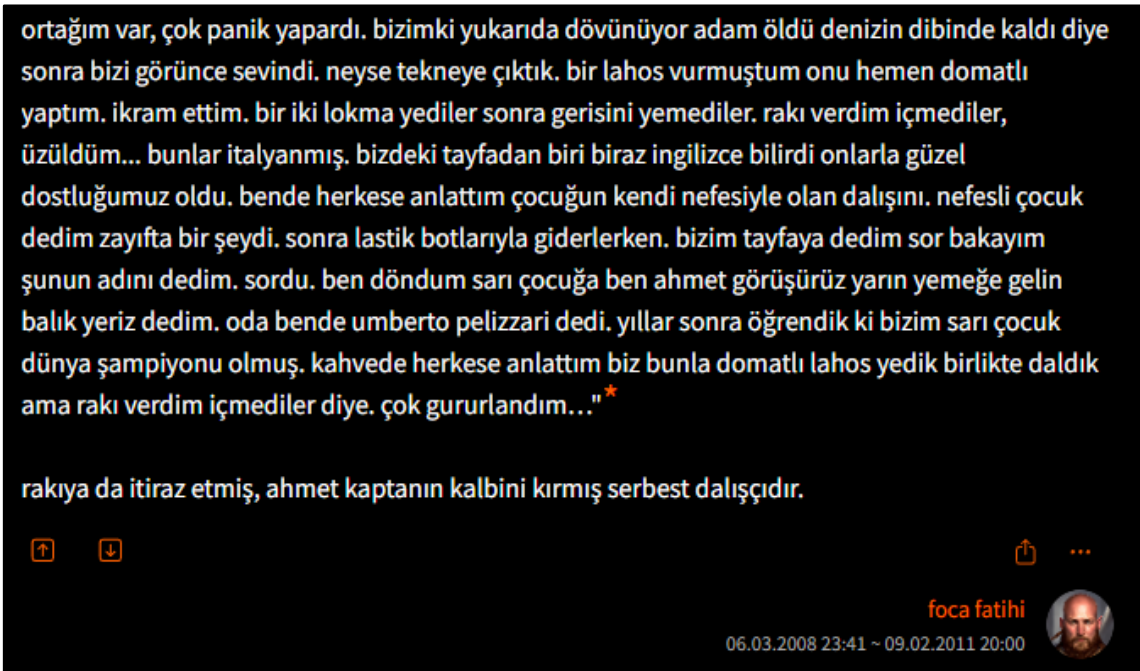
Sekil 98: Vur- eyleminin “cinsel ilişkiye girmek” anlamı

12-33: bir avı diri ya da ölü olarak ele geçirmek: avlamak, tutmak

Şekil (99)'da Ekşi Sözlük yazarı lahos isimli bir balık türünü avladığını *vur-* eylemiyle anlatmıştır. Aşağıda geçen bağlama bakıldığında *vur-* eylemi için gençlik dilinde “*bir avı diri ya da ölü olarak ele geçirmek: avlamak, tutmak*” anlamında yeni anlam kazandığı gözlemlenmektedir.

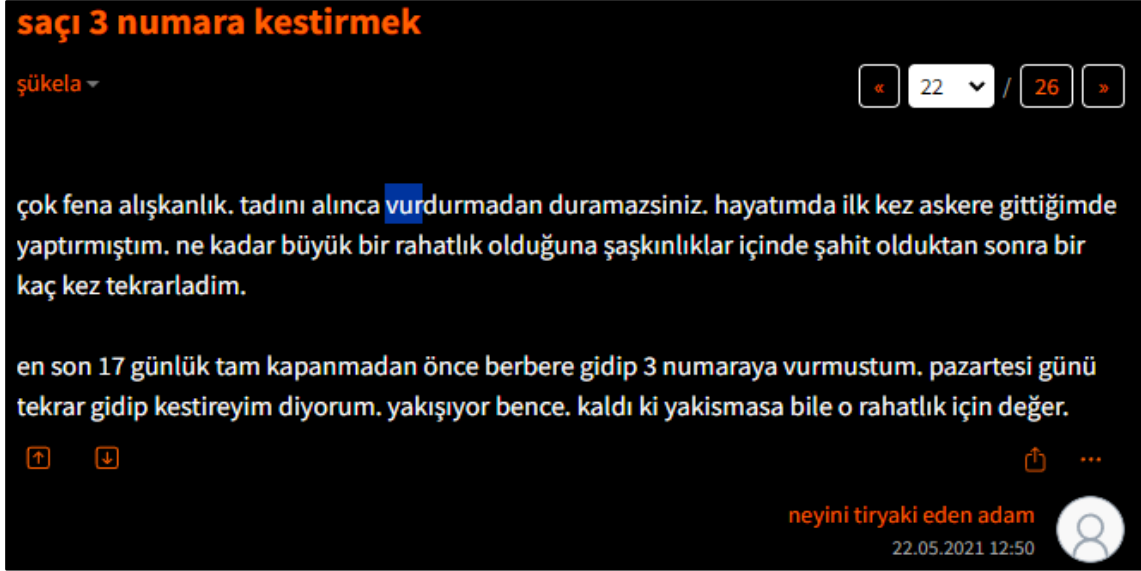
Sekil 99: Vur- eylemin “bir avı diri ya da ölü olarak ele geçirmek: avlamak, tutmak” anlamı

12-34: saçı belli bir oranda kısaltmak, kestirmek

Şekil (100)'deki bağlamda görüldüğü gibi saçı belli bir oranda kestirmek için yazar *vur-* eylemini kullanmaktadır. *Vur-* eylemi “*saçı belli bir oranda kısaltmak, kestirmek*” anlamında gençlik dilinde yeni bir anlam kazanmıştır.

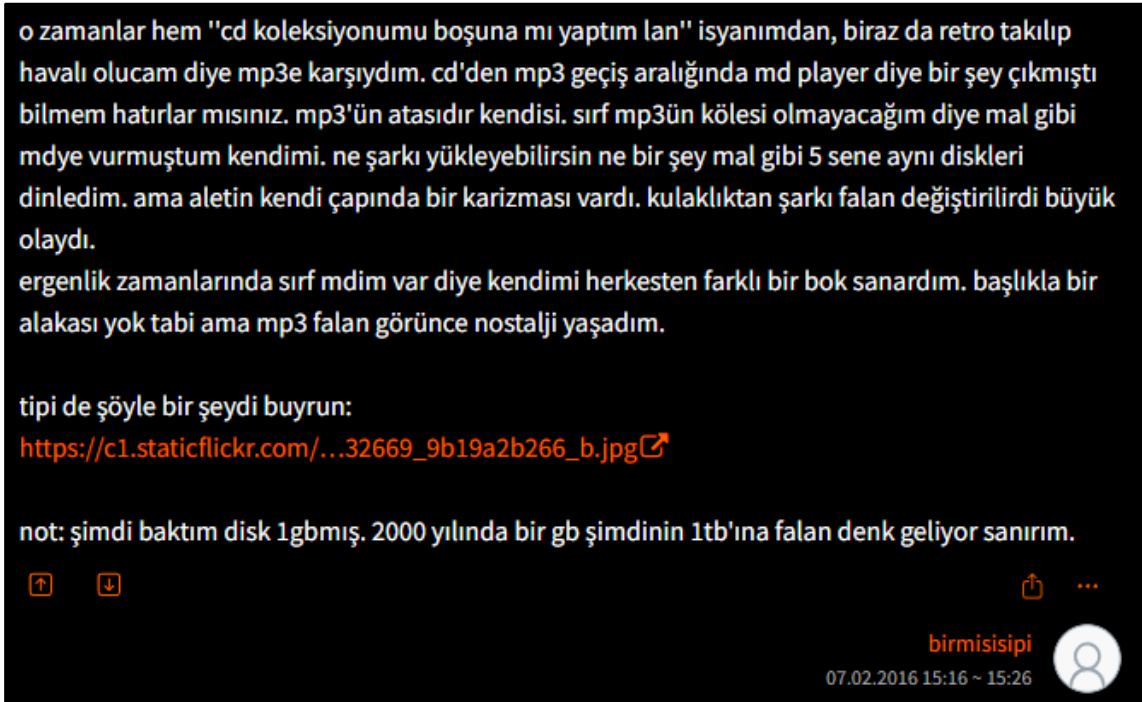
Sekil 100: Vur- eyleminin “saçı belli bir oranda kısaltmak, kestirmek” anlamı

12-35: can sıkıntısından, üzüntüden ya da kötü bir durumdan kurtulmak veya unutmak için bir eylem yapmak ya da bir şeyi tüketmek

Şekil (101)'de yazar, mp3 adlı bir müzik aletinden uzak durmak için md player kullandığını vur- eylemini kullanarak ifade etmektedir ve bu durum ilgili eylem ait “can sıkıntısından, üzüntüden ya da kötü bir durumdan kurtulmak veya unutmak için bir eylem yapmak ya da bir şeyi tüketmek” anlamında yeni anlam ortaya çıkardığını göstermektedir.

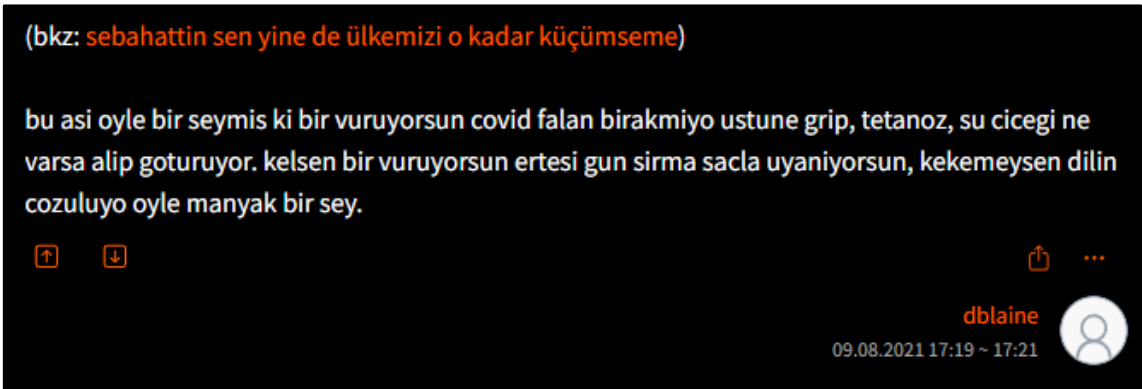
Şekil 101: Vur- eyleminin “can sıkıntısından, üzüntüden ya da kötü bir durumdan kurtulmak veya unutmak için bir eylem yapmak ya da bir şeyi tüketmek” anlamı

12-36: aşı olmak, vücuda şırınga ile ilaç ya da uyuşturucu madde almak

Şekil (102)'de bazı hastalıkların aşısı ya da iğne aracılığıyla azaldığı anlatılmak istenmiş ve aşının ya da iğnenin uygulama kısmı için vur- eylemi kullanılmıştır. Bu durum vur- eyleminin “aşı olmak, vücuda şırınga ile ilaç ya da uyuşturucu madde almak” anlamında gençlik dili sözvarlığında yeni anlam ortaya çıkardığı görülmektedir.

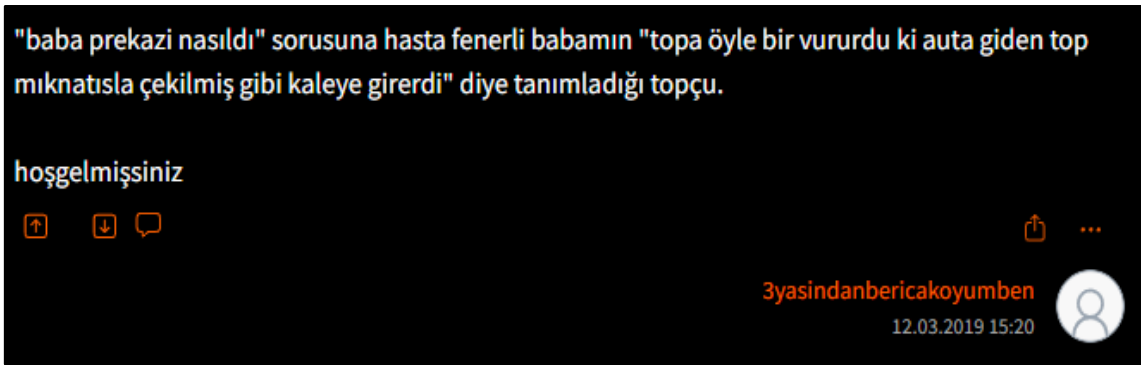
Şekil 102: Vur- eyleminin “aşı olmak, vücuda şırınga ile ilaç ya da uyuşturucu madde almak” anlamı

12-37: spor: özellikle topla oynanan ve ayakla kontrol edilen spor oyunlarında topu yönlendirmek

Şekil (103)'te Ekşi Sözlük yazarı, bir futbolcunun topu çok iyi şekilde yönlendirip kaleye attığını *vur-* eylemiyle anlatmış ve bu bağlama göre söz konusu eylem gençlik dilinde “*spor: özellikle topla oynanan ve ayakla kontrol edilen spor oyunlarında topu yönlendirmek*” anlamı kazanmıştır.

Şekil 103: Vur- eyleminin “spor: özellikle topla oynanan ve ayakla kontrol edilen spor oyunlarında topu yönlendirmek” anlamı

12-38: bir savaş aletinin başka bir savaş aletine ya da savaş alanına mermi, bomba göndermesi

Şekil (104)'te bir uçağın bir bölgeye bomba göndermesi olayı *vur-* eylemiyle ifade edilmektedir. Bağlama bakıldığında, *vur-* eyleminin, “*bir savaş aracının başka bir savaş aracına veya savaş alanına mermi veya bomba göndermesi*” anlamında gençlik dili sözvarlığında yeni bir anlam oluşturduğunu göstermektedir.

Sekil 104: Vur- eyleminin “bir savaş aletinin başka bir savaş aletine ya da savaş alanına mermi, bomba göndermesi” anlamı

tb2 nin taşıdığı mühimmat bu büyüklükte bir krater açamaz. tb2 değildir.

edit:

nasıl olduğu belli olmayan olayı; "tb2 işaretliyor uçak gelip vuruyor" diyerek veya başka hikaye yazarak, böyle olmuştur belki diyerek başlığı doğrulamaya çalışıyorsunuz. kendini kandırma oyunu. kaldı ki o zaman da tb2 vurmuş olmuyor, başlık yine yanlış.

ikincisi bölgede ukrayna böyle bir op. yapacak hava hakimiyetine sahip değil henüz. övünmek için götünü yırtan bir milletiz. attığınız mesajları bana değil başlık sahibine atmanız lazım.

devamını okuyayım

pretorian

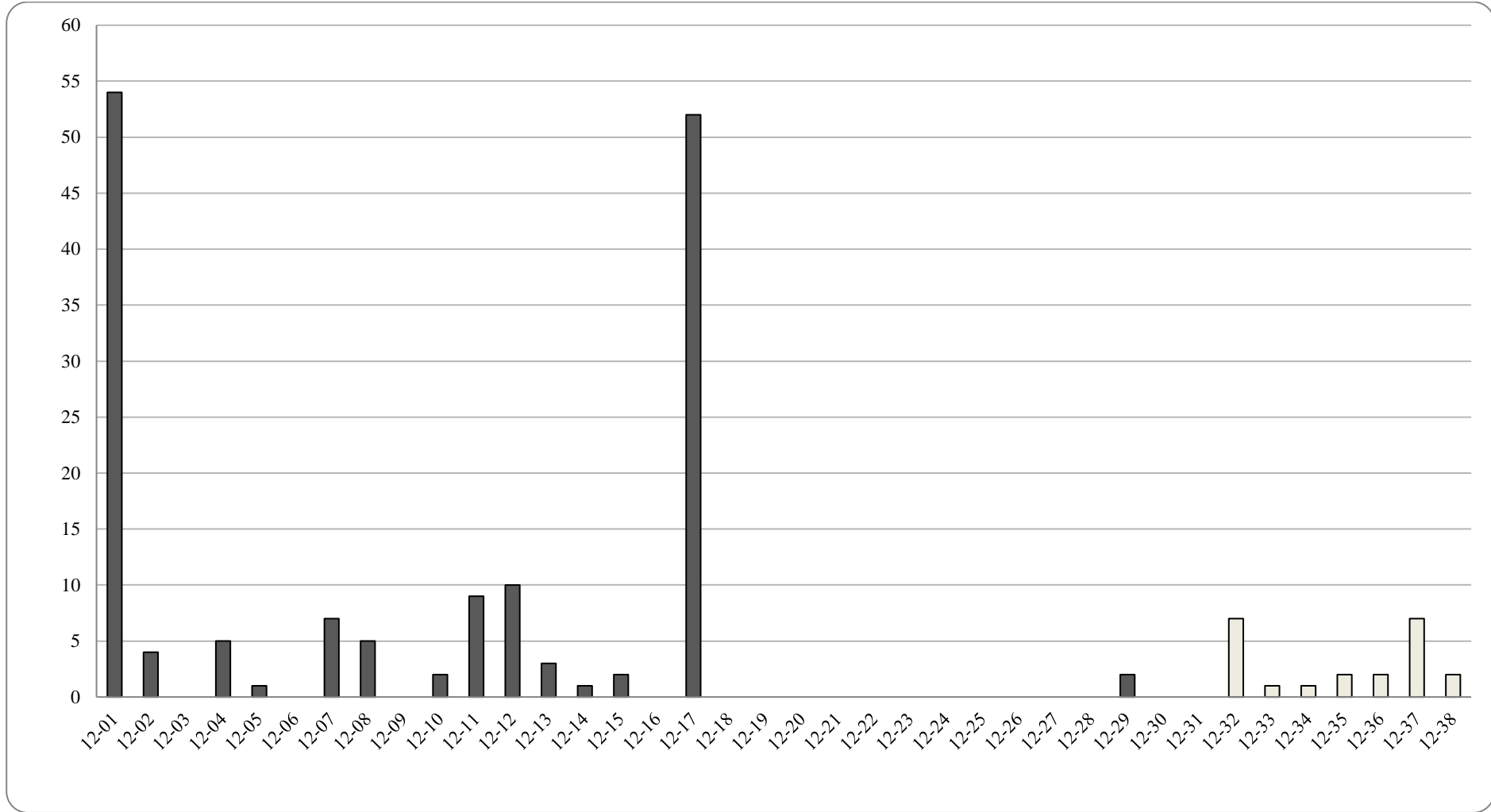
26.02.2022 15:08 ~ 18:11

Aşağıdaki Tablo (15)'te *vur-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ve yeni anlamların sıklık dağılımı gösterilmiştir. Bu Tabloya göre eylemin anlamsal dağılımında en yüksek sıklığa sahip ilk 3 anlamının Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlar arasında çıktığı görülmektedir. Bu anlamlar sırasıyla 12-01 “*elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere veya bir kimseye hızla çarpmak; çakmak, geçirmek, inmek*”, 12-17 “*silahla yaralamak, öldürmek*” ve 12-12 “*baticı veya kesici cisimleri saplamak, kakmak*” anlamlarıdır. Eylem anlamların toplamı 179 örnekçeye sahip *vur-* eyleminin yukarıda belirtilen en sık karşılaşılan ilk üç anlamı 116 örnekçeye sahip olarak veritabanının %64,81'lik kısmını kapsayarak büyük bir bölümünü oluşturduğu söylenebilir. Buna ek olarak, *vur-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan 31 anlamı içerisinde veritabanında 12-03, 12-06, 12-09, 12-16, 12-18, 12-19, 12-20, 12-21, 12-22, 12-23, 12-24, 12-25, 12-26, 12-27, 12-28, 12-30, 12-31 (bkz. Ek1) anlamlarına derlemde hiç rastlanmamıştır. Sonuç olarak, sunulan Tabloya bütünsel bakıldığında Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamların yoğun olduğu gözlemlenmekte, söz konusu anlamların 157 örnekçeye veritabanının % 87,71'lik

kısmını içerdiği görülmektedir. Geri kalan %12,29'luk kısmın ise 22 örnekçeye sahip olan yeni anlamların olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 15: *Vur-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

4.1.13. Koy- Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) taratılan *koy-* eyleminin anlamları Ek 1'de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *koy-* eylemi için varolan 9 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanına bakıldığında 4 farklı anlam (13-10, 13-11, 13-12, 13-13) daha tespit edilmiştir.

13-10: elektronik ortamda dosyayı, fotoğrafı, resmi vb. yüklemek, paylaşmak

Şekil (105)'te, bir alışveriş sitesinden alınan bir ürünün altına fotoğraf eklendiği belirtilmiş ve bu eylem *koy-* eylemiyle verilmiştir. Bu durumda, *koy-* eyleminin yeni bir anlam kazanarak “*elektronik ortamda bir dosyayı, fotoğrafı, resmi vb. yüklemek ve paylaşmak*” anlamında gençlik dilinde yeni anlam ortaya çıkardığı saptanmıştır.

Şekil 105: *Koy-* eyleminin “*elektronik ortamda bir dosyayı, fotoğrafı, resmi vb. yüklemek ve paylaşmak*” anlamı

hepsikanadadan.com

şükela ▾ 1 ▾ / 8 »

kanadadan türkiye'ye çeşitli ürünler gönderen site. kendilerinin müşterilere karşı davranışları ile ilgili biraz bilgi vermek istiyorum. influencerlardan 1-2 tanesine gönderim yaparak veya işbirliği yaparak ismini duyurmuşlar ancak bir kişi, influencerlardan birinin (dilek gün) instagram hesabındaki bir fotoğrafın altına kendisine sahte ürün geldiğini yazmış. ek olarak tabii ki kutusuz ve faturasız olarak geldiğini de yazmış. hemen fotoğrafını koyuyorum.

görsel

yazımı okumadan ve buradan ürün almadan önce "şikayetvar" sitesinde hepsikanadadan'ı araştırmayı unutmayın. ben yine de birkaç influencer buradan alışveriş yaptığı için güvenilir

[devamını okuyayım](#)

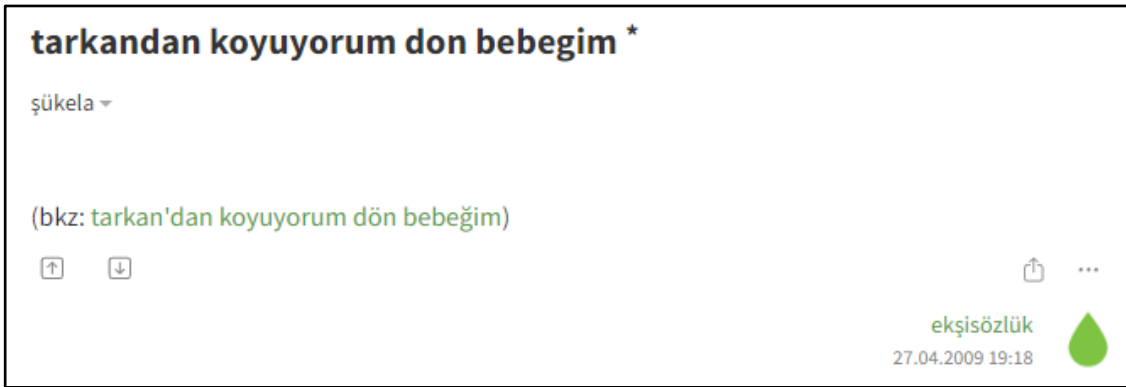

zweisamkeit
20.05.2022 10:05 ~ 22:01

13-11: önceden kaydedilmiş şarkı, film vb. sanat eserini veya oyunu içeren şeyi bir elektronik alette yürütmek, oynatmak, başlatmak

Şekil (106)'da Ekşi Sözlük yazarı, bir şarkıyı elektronik bir cihazda açacağını *koy-* eylemiyle anlatmaktadır. Bu durum *koy-* eyleminin gençlik dili sözvarlığında yeni bir anlam kazanarak “*önceden kaydedilmiş bir şarkı, film vb. sanat eserini veya oyunu içeren bir şeyi bir elektronik cihazda yürütmek, oynatmak veya başlatmak*” anlamında kullanıldığını göstermektedir.

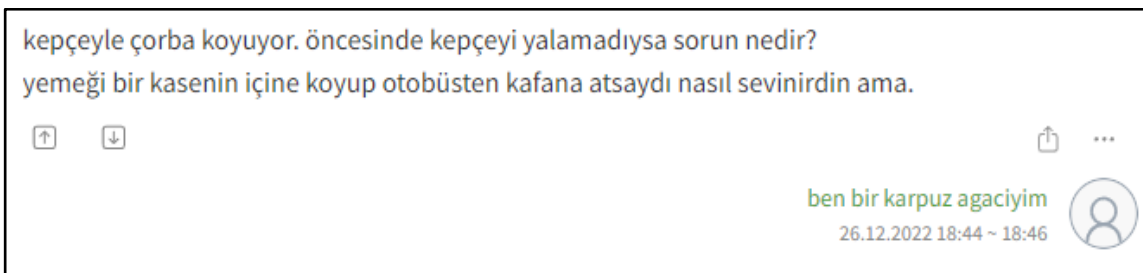
[Şekil 106: Koy- eyleminin “önceden kaydedilmiş şarkı, film vb. sanat eserini veya oyunu içeren şeyi bir elektronik alette yürütmek, oynatmak, başlatmak” anlamı](#)

13-12: bir yiyeceği ya da bir içeceği pişirmek veya servis etmek

Şekil (107)'de çorbanın kepçe ile servis edildiği *koy-* eylemi kullanılarak anlatılmış ve ilgili eylemin varolan anlamları dışında “*bir yiyeceği ya da bir içeceği pişirmek veya servis etmek*” anlamında yeni anlam oluşturduğu gözlemlenmiştir.

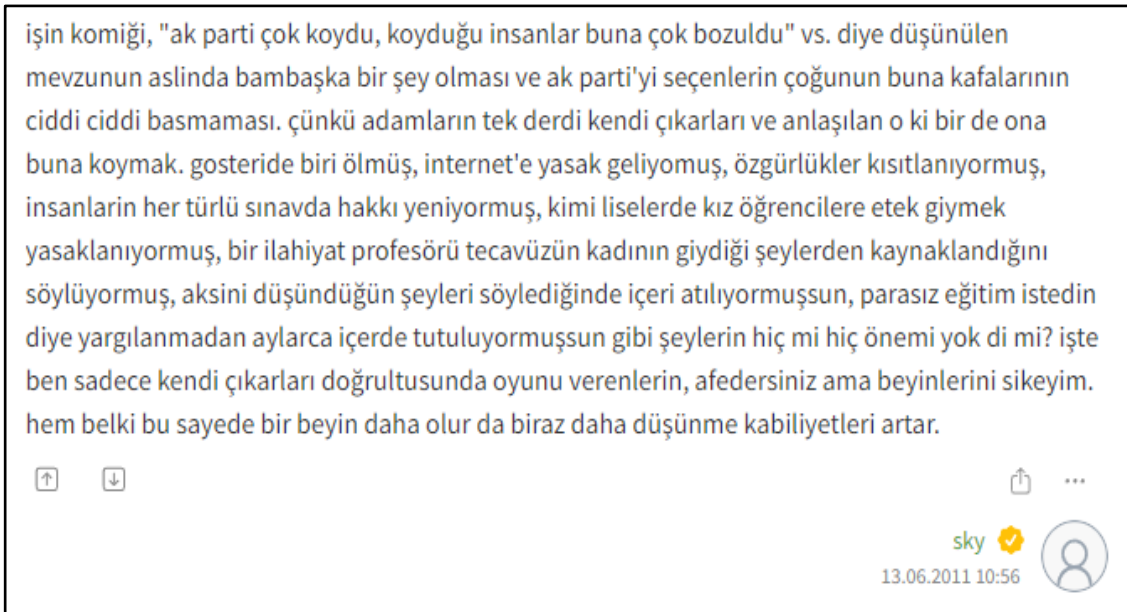
[Şekil 107: Koy- eyleminin “bir yiyeceği ya da bir içeceği pişirmek veya servis etmek” anlamı](#)

13-13: bir kimseyi ya da bir grubu yenip, perişan etmek, dağıtmak, bozguna uğratmak, hezimete uğratmak

Şekil (108)'de, bir siyasi partinin kendi çıkarları uğruna halkı zor duruma getirdiği belirtilmiş ve bu durum *koy-* eylemi üzerinden anlatılmıştır. Bu bağlamda *koy-* eylemi yeni bir anlam kazanarak, “*bir kimseyi ya da bir grubu yenmek, perişan etmek, dağıtmak, bozguna uğratmak veya hezimete uğratmak*” anlamında gençlik dili sözvarlığında yer edindiği gözlemlenmektedir.

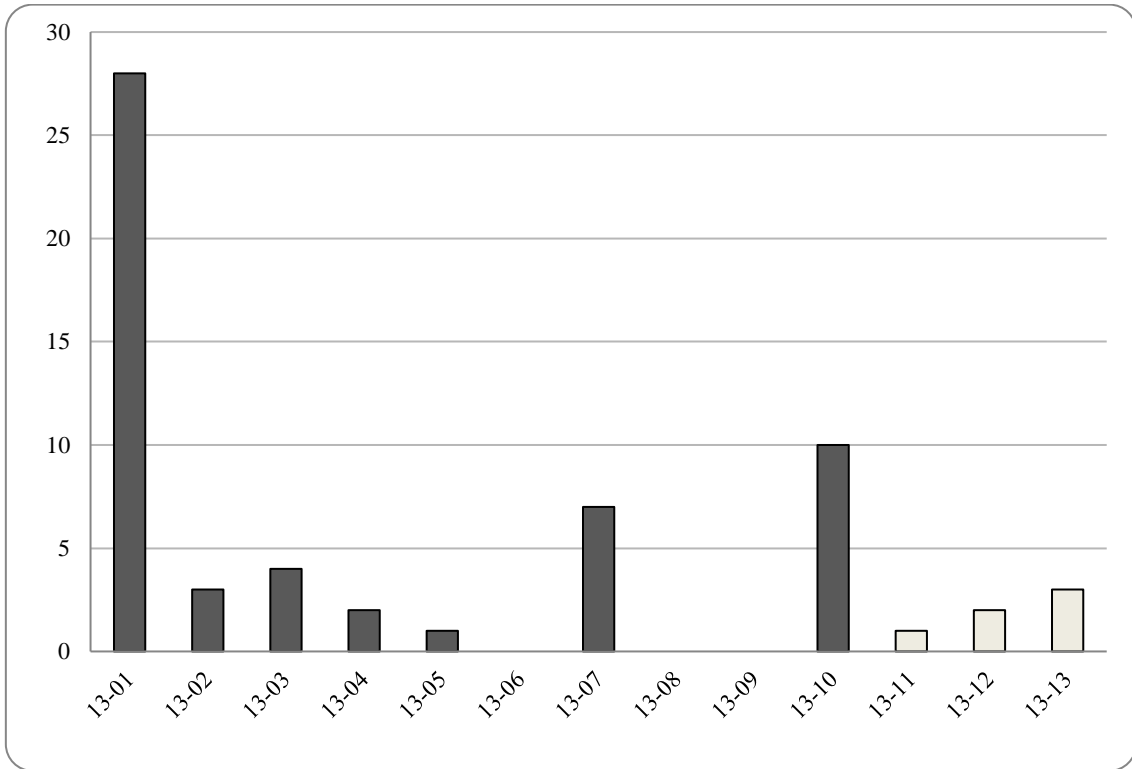
Şekil 108: Koy- eyleminin “bir kimseyi ya da bir grubu yenip, perişan etmek, dağıtmak, bozguna uğratmak, hezimete uğratmak” anlamı

Aşağıdaki *koy-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ve yeni anlamların sıklık dağılımı Tablo (16)'da yer almaktadır. Bu Tabloya göre ilgili eylemin anlamsal dağılım sıralamasında en yüksek sıklığa sahip anlamın Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlardan ilk anlamı “*bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek*” (13-01) anlamı olduğu görülmekte ve bu anlamın 28 örnekçeyle veritabanının %45,90'lık kısmını kapsayarak toplam eylem anlamları içerisinde birinci sırada yer aldığı görülmektedir. İkinci sıraya bakıldığında ise karşılaşılan anlamın yeni anlamlar arasından 13-10 kodlu “*elektronik ortamda dosyayı, fotoğrafı, resmi vb.*

yüklemek, paylaşmak” anlamı olduğu ve bu anlamın 10 örnekçyle veritabanının %16,39’unu oluşturduğu gözlemlenmektedir. Son olarak, anlam sıralamasında 3.sırada yer alan eylemin Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) varolan anlamlar arasından 13-07 kodlu “*etkilemek, dokunmak*” anlamının 7 örnekçeye sahip olarak toplam veritabanının %11,48’lik kısmını içerdiği görülmektedir. Sonuç olarak, *koy-* eyleminin toplam anlamlarının sıklığına bakıldığında, varolan anlamların 45 örnekçyle veritabanında %73,77’lik oranda büyük bir kısmını kapsadığı, yeni anlamların ise 16 örnekçyle veritabanının % 26,23’ünü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 16: *Koy-* eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

4.1.14. *Bin-* Eyleminin Anlamsal Görünümü ve Dağılımı

Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) taratılan *bin-* eyleminin anlamları Ek 1’de verilmiştir. İncelediğimiz çalışmada *bin-* eylemi için varolan 6 anlamın dışında Ekşi Sözlük veritabanı incelendiğinde 3 farklı anlam (14-07, 14-08, 14-09) daha tespit edilmiştir.

14-07: cinsel ilişkide bir insanın diğer insanın üzerinde olması

Şekil (109)'da Ekşi Sözlük yazarı, ata binmek ifadesiyle sevgilisiyle geçen cinsel birlikteliğini birbirine benzetmektedir. Bu bağlamda *bin-* eyleminin “*cinsel ilişkide bir insanın diğer insanın üzerinde olması*” anlamında gençlik dili sözvarlığında yeni anlam ortaya çıkardığını söylemek mümkündür.

Şekil 109: Bin- eyleminin “cinsel ilişkide bir insanın diğer insanın üzerinde olması”

anlamı

bir kalkanindiren olarak yelyepelek yelken kürek

şükela ▾

40 derece sıcak çöl ikliminde buz mavisi gökyüzünün sanal serinliğiyle bir nebze olsun rahatlamaya çalışıyordu. gün boyu görmüş olduğu seraplar gözlerinde çapak kıvamında fon oluşturup hologramik animasyonlara gebeydi. artık gücünün kalmadığını kabul edip çölün orta yerine postu sermek üzereyken uzaklardan gelen o sesle birden irkiliverdi. olduğu yerde 180 derece döndü ve birşeyler görebilmek umuduyla çapaklı gözlerini ovuşturarak etrafı süzdü. hiçbirşey görememenin verdiği hayal kırıklığı yüzündeki eblek ifadeye yansıyor. sesin geldiği yöne doğru hareketlendi. aynı sesi bir daha duydu, sonra bir daha... ve bir kez daha! kendisine doğru gelen seçemediği bir cisimdi bu sesin sahibi. bekledi. gördü. bir atlıydı ona yaklaşmakta olan. beyaz bir atlı. delice koşmaya başladı el kol hareketleri yaparak; kendini belli etmeyi niyeti. atlı iyice yaklaştı, yaklaştı ve durdu. anlamadığı dilden birşeyler söyledi. yüzünde telaş ve korku vardı. bir haber getirmişti. hiçbirşey anlamadı. cebinden bir kağıt çıkardı, gösterdi. gördü. görmez olaydı. işte o an şimşekler çaktı, gökyüzü gri oldu ve içini bir ateş sardı. yabancı atından indi, saygı anlamında karşısında eğildi ve koşarak uzaklaşmaya başladı. hızlı hızlı solumasından çok uzaklardan geldiği anlaşılan ata doğru uzanıp üzerine bindi, binerken niyeyse siyah peçeli yarini hatırladı, ah ona da samanlıkta böyle mi binmişti... yağmurda ıslanarak mürekkebi akmış kağıt parçasına bir daha baktı. "olamaz!" dedi. ama olmuştu. olmama ihtimali var mıydı acaba? "olsa da kodum olmasa da" dedi. sürdü atını uçsuz bucaksız çölde günlerce. çok yorulmuştu. bir

14-08: bir binanın veya yapının içinde ulaşımı sağlayan asansörde, yürüyen merdivende, yürüyen bantta vb. yer almak

Şekil (110)'daki bağlama bakıldığında, Ekşi Sözlük yazarı okuyucuya yürüyen merdiven kullanmayı önermekte, yürüyen merdiven varken engelli asansörünü kullanan insanları

eleştirmektedir. Yürüyen merdiveni kullanmayı betimlerken ise *bin-* eylemini kullanmaktadır. Bu durumda söz konusu eylemin “*bir binanın veya yapının içinde ulaşımı sağlayan asansörde, yürüyen merdivende, yürüyen bantta vb. yer almak*” anlamında yeni anlam ortaya çıkardığı görülmektedir.

Şekil 110: *Bin- eyleminin “bir binanın veya yapının içinde ulaşımı sağlayan asansörde, yürüyen merdivende, yürüyen bantta vb. yer almak” anlamı*

tusemkarubulgopot

şükela ▾

(bkz: [metroda engelli asansörünü kullanan insanlar](#))

(bkz: [#45922995](#))

"kadıköy-kartal metrosunda bol bol bulunan insanlardır. işin komiği, metro durağa gelip kapılar açıldığı an gencecik adamlar koşa koşa gidiyor asansöre. neden? asansör dolmasın hemen yukarı çıkayım diye. yani şu manzarayı bir turist görse yemin ediyorum metroda bomba falan var zanneder korkudan altına sıçar. o derece. on kişi topukları göte vura vura koşuyor "engelli asansörü"ne doğru. bu kadar üşengeç bir millet olamaz. yahu orda yürüyen merdiven var zaten. hiçbir fiziksel aktivite yapmana gerek yok lan, adı üstünde yürüyen merdiven! binyorsun kendi kendine yukarı çıkartıyor! ama yok, dünyayı kurtaracak bizim elemanlar. bir an önce yeryüzüne çıkmalılar ki dışardaki kaosu önleyebilsinler, kötü adamlara cezasını versinler..."

gece gece sesli guldurmus yazardir.

↑ ↓

osuruktan teyyarenin kabin amiri

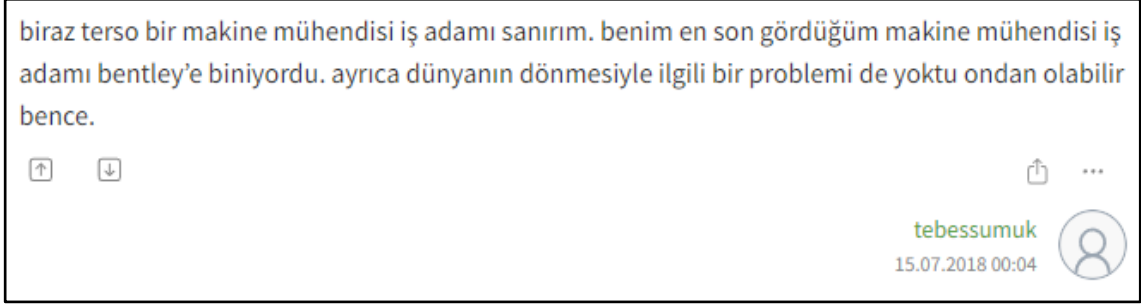
25.09.2014 01:22

14-09: Bir araca sahip olmak

Şekil (111)'de Ekşi sözlük yazarı, bir makine mühendisinin Bentley marka arabaya sahip olduğunu *bin-* eylemi üzerinden anlatmaktadır. Bu doğrultuda ilgili eylem “*bir araca sahip olmak*” anlamında gençlik dilinde yeni anlam kazandığı gözlemlenmektedir.

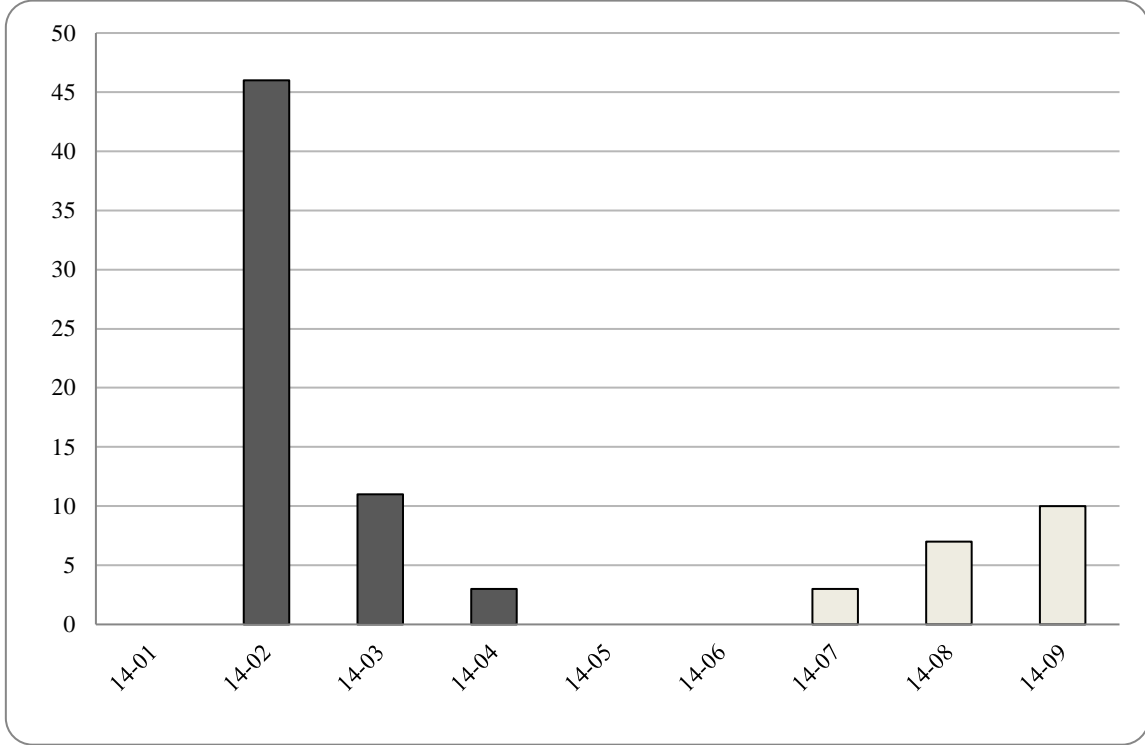
Sekil 111: Bin- eyleminin “bir araca sahip olmak” anlamı

Aşağıda sunulan Tablo (17)'de *bin-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamları ile yeni anlamlarının sıklık dağılımı gösterilmiştir. Tabloya bakıldığında söz konusu eylemin anlamsal dağılımlarında en yüksek sıklığa sahip anlamın 46 örnekçyle toplam eylem anlamlarının %57,50'lik büyük kısmını kapsayan Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlardan 14-02 kodlu “*bir yere gitmek için tren, vapur, uçak, otomobil vb. bir taşıtta yer almak; atlamak*” anlamı olduğu görülmektedir. Bunu takiben varolan anlamlardan 14-03 kodlu “*bisiklet, motosiklet, binek hayvanı kullanmak*” anlamının 11 örnekçyle veritabanının %13,75'lik bölümünü oluşturarak ikinci yüksek sıklığı sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Son olarak, yeni anlamlardan veritabanında 14-09 “*bir araca sahip olmak*” anlamı da 10 örnekçyle veritabanının %12,50'sini oluşturarak 3. sırada yüksek sıklığa sahip olarak bulgulanmıştır. *Bin-* eyleminin Web tabanlı Güncel Sözlükte 1. sırada sunulan “*yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturma*” anlamına ise (14-01) derlemde hiç rastlanmamıştır. Benzer şekilde 14-05 ve 14-06 kodlu (bkz. Ek1) anlamları da derlemde görülmemiştir. Tablodaki tüm yeni ve varolan anlamlarının dağılımına bakıldığında Ekşi Sözlük mikro derleminde varolan anlamların yeni anlamlara göre daha sık karşılaştığını söylemek mümkündür. Toplam *bin-* eylemine ait veritabanında 80 örnekçe görülmüş; Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan

anlamlar 60 örnekçeye sahip olarak veritabanının %75'ini içermektedirken, yeni anlamlar 20 örnekçeye veritabanının %25'ini oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 17: Bin- eyleminin varolan ve yeni anlamların sıklık dağılımı

4.2. Eşdizimliliğe ilişkin Bulgular

Bu bölümde TUD ve Ekşi Sözlük derlemleri üzerinde ilgili eylemlere ait eşdizimsel yapılar her bir eylem için ayrı ayrı belirlenecek ve bu yapılar iki derlem üzerinden karşılaştırılacaktır. Buna ek olarak, her bir eyleme ait Ekşi Sözlükte ilk 10'da yer alan eşdizimli sözcüklerin TUD'daki maksimum olabilirlik değerleri (LL) belirlenip iki derlem arasındaki farkları ortaya konacaktır. Son olarak, TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında çalışmada incelenen 14 eyleme ilişkin sözcük birlikteliği yapılarının tür sıklığı ve örnekçe sıklığı açısından dağılımı ayrı ayrı ele alınacaktır.

4.2.1. *Yüksel-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

Aşağıdaki Tablo (18)'de *yüksel-* eylemin TUD ve Ekşi Sözlük derlemleri üzerinde görünen en sık ilk 10 eşdizim yapıları gösterilmektedir.

Tablo 18: *Yüksel-* eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10’da görülen eşdizim yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=76)	Örnekçe	Sıklık (n=807)	Veritabanı (%)	Tür (n=22)	Örnekçe	Sıklık (n=84)	Veritabanı (%)
ses	ses, sesi, sesim, sesimi, sesimiz, sesin, sesler, sesleri	204	25,28	dolar	dolar	24	28,57
finale	finale	54	6,69	yerden	yerden	15	17,86
çıgılık	çıgılığı, çıgılık, çıgılıklar, çıgılıkları	41	5,08	güneş	güneş	12	14,29
tura	tura	35	4,34	göge	göge	9	10,71
göge	göge, göklere	34	4,21	lige	lige, ligine	4	4,76
duman	duman, dumanı, dumanlar, dumanları	27	3,35	altın	altın	2	2,38
kahkaha	kahkaha, kahkahalar, kahkahaları, kahkahalarımız	27	3,35	finale	finale	2	2,38
orana	orana, oranı, oranında, oranlarda, oranları	26	3,22	oyları	oyları	2	2,38
sıra	sıra, sıraya, sıralara	23	2,85	statüsüne	statüsüne	1	1,19
uğultu	uğultu, uğultusu	21	2,60	seviyesine	seviyesine	1	1,19

Yukarıdaki Tablo (18)'e bakıldığında, TUD'da eşdizimsel yapılarda en yüksek sıklığa sahip eşdizimsel yapının 204 örnekçeye *ses yüksel-* yapısı olup, derlemdeki veritabanının %25,28'ini oluşturduğu gözlemlenmektedir. Ekşi Sözlüğe bakıldığında ise TUD'da 1. sırada görünen *ses yüksel-* yapısının ilk 10'da yer almadığı görülmektedir. Ekşi Sözlükte 24 örnekçeye sahip olarak veritabanının %28,57'sini oluşturan ve böylece sözlükte 1. sırada görünen *dolar yüksel-* yapısının TUD'da ilk 10'da görülmediği ortaya çıkmıştır. Ayrıca *yerden yüksel-*, *altın yüksel-* ve *statüsüne yüksel-* yapıları Ekşi Sözlükte yer alırken, bu yapıların TUD veritabanında tüm derlem üzerinde yer almadığı saptanmıştır. TUD'da 2. sırada olan *finale yüksel-* yapısı 54 örnekçeye veritabanının %6,69'unu oluştururken, bu yapının Ekşi sözlük veritabanında 2 örnekçeye sahip olarak veritabanının %2,38'ini oluşturmuş ve 7. sırada yer aldığı ortaya çıkmıştır. Ekşi Sözlükte 4. sırada görünen *göğe yüksel-* yapısının 9 örnekçeye veritabanının %10,71'ini kapsadığı görülmekte, bu yapının TUD'da 34 örnekçeye veritabanının %4,21'ini oluşturarak 5. sırada yer aldığı benzer şekilde bulgulanmıştır. Öte yandan, TUD'da *çiğlık yüksel-*, *tura yüksel-*, *duman yüksel-*, *duman yüksel*, *kahkaha yüksel-*, *orana yüksel-*, *sıra yüksel-*, *uğultu yüksel-* yapıları TUD'da ilk 10'da yer alırken Ekşi Sözlük mikro derleminde ilk 10'da görülmediği gözlemlenmektedir. *Güneş yüksel-*, *lige yüksel-*, *oylar yüksel-* ve *seviyesine yüksel-*, yapıları ise Ekşi Sözlükte ilk 10'da yer alırken TUD veritabanında ilk 10'a girmediği bulgulanmıştır.

Derlem dilbiliminde, maksimum olabilirlik değerleri farklı boyutlardaki dil kümeleri arasındaki anlamlı farkları test etmek için ayrıntılı bir derlem incelemesi yapmak için kullanılabilir (Rayson ve Garside 2000). Bu çalışmada Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görünen eşdizimsel yapıların TUD veritabanında değerlerin arasındaki ilişki olup olmadığını belirlemek için eşdizimsel yapıların tüm derlem üzerindeki maksimum olabilirlik (LL) oranı Tablo (19)'da gösterilmektedir. 3.84 LL oranı anlamlılık düzeyine dayanarak *dolar yüksel-*, *güneş yüksel-*, *göğe yüksel-* ve *lige*

yüksel- yapılarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu bulgulanmıştır. Örneğin, *dolar yüksel-* sözcüğüne bakıldığında maksimum olabilirlik değerinin +95.60 olduğu, bu durumun da iki derlem arasında %5904.46 oranında çok yüksek bir fark oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde *güneş yüksel-* sözcüğünün +29.78 maksimum olabilirlik değerine sahip olduğu ve iki derlem arasında %1180.95 oranında anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir. Ancak *final yüksel-*, *oyları yüksel-* ve *seviyesine yüksel-* yapılarında her iki derlem veritabanında da anlamlı bir fark bulunamamıştır. *Altın yüksel-*, *yerden yüksel-* ve *statüsüne yüksel-* eşdizimsel yapılarının ise TUD derleminde yer almadığı için ve maksimum olabilirlik değeri analiz edilememiştir.

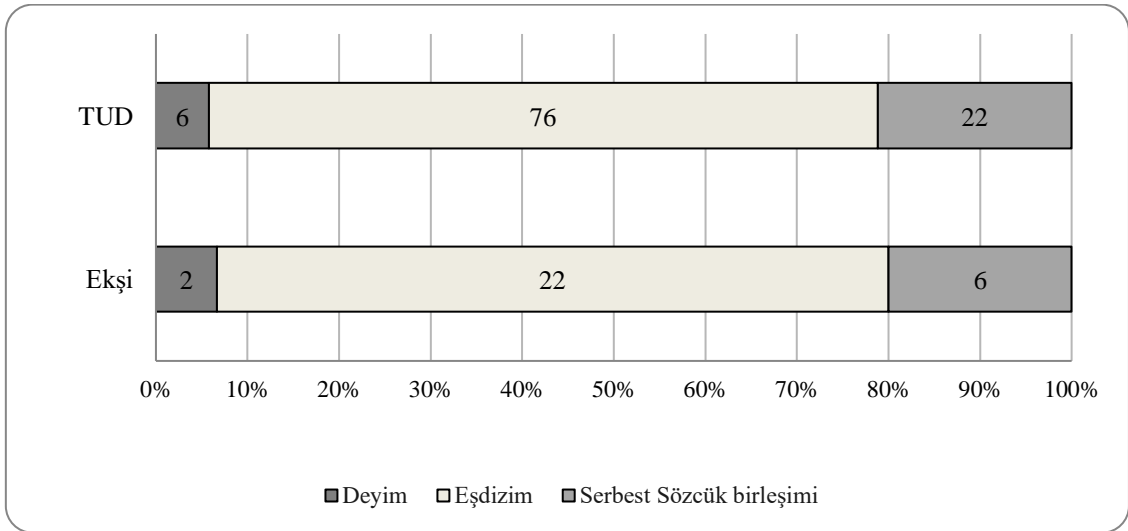
Tablo 19: Ekşi Sözlükte *yüksel-* eylemine ilişkin ilk 10’da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=84)	TUD (n=807)		
	(n)	(n)	LL	%Fark
dolar	25	4	+95.60	5904.46
yerden	15	n/a		
güneş	12	9	+29.78	1180.95
göğe	9	34	+5.12	154.31
lige	4	6	+6.62	540.48
altın	2	n/a		
finale	2	54	-2.88	-64.42
oyları	2	3	+3.31	540.48
statüsüne	1	n/a		
seviyesine	1	20	-0.64	-51.96

Şekil (112)’ye bakıldığında *yüksel-* eylemine ilişkin Ekşi Sözlük ve TUD veritabanı üzerindeki sözcük birlikteliği kategorisi tür açısından eşdizim, deyim ve serbest sözcük

birleşimi olmak üzere üç sınıflandırma altında analiz edilmiştir. Buna göre ilgili eyleme ait sözcük birlikteliği kategorisinin iki derlemde de tür açısından çok farklı olmadığı görülmektedir. Tabloda en yüksek tür sıklığına eşdizimli yapıların sahip olduğu görülmekte ve bu yapıların TUD'da 76 tür sıklığıyla TUD veritabanının %73'ünü oluşturduğu, Ekşi Sözlük ise 22 tür sıklığıyla ilgili veritabanının aynı şekilde %73'ünü oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, serbest sözcük birleşiminin TUD'da 22 tür sıklığıyla görülerek TUD veritabanının %21'ini oluştururken, Ekşi Sözlükte söz konusu sözcük birlikteliğinin 6 tür sıklığına sahip olarak Ekşi Sözlük veritabanının %6'sını oluşturduğunu söylemek mümkündür. Her iki derlemde de tür bazında en az karşılaşılan deyimse yapılar bakıldığında ise Ekşi Sözlükte 7 tür sıklığıyla veritabanının %7'sini oluştururken, TUD'da da benzer şekilde 6 tür sıklığıyla veritabanının %6'sını oluşturduğu gözlemlenmektedir.

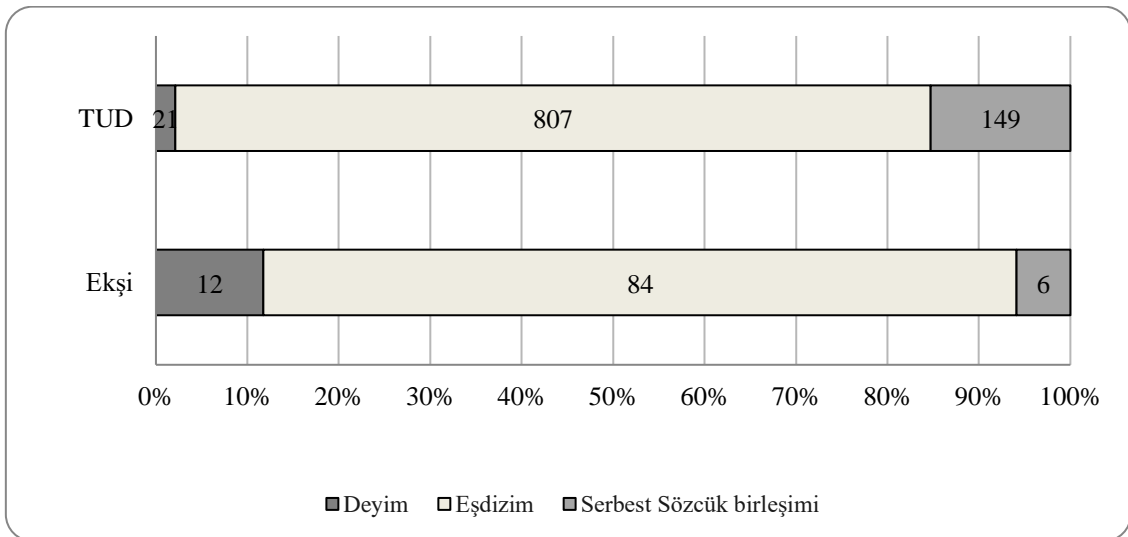
Şekil 112: TUD ve Ekşi Sözlükte *yüksel-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Şekil (113), *yüksel-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe sıklığı açısından dağılımını göstermektedir. Buna göre her iki derlem üzerindeki eşdizimsel yapıların örnekçe sıklık ekseninde anlamlı fark oluşturmadığı görülmektedir. Örneğin, TUD'da 977 örnekçenin 807'sinde eşdizimsel yapıların olduğu ve veritabanının örnekçe

sıklığı açısından %83'ünü oluşturduğu görülmektedir. Benzer şekilde Ekşi Sözlük mikro derleminde toplam 102 örnekçede, 84 örnekçe sıklığıyla eşdizimsel yapılar saptanmış ve bu sözcük kategorisinin ilgili veritabanının %82'sini oluşturduğu bulgulanmıştır. Her iki derlemdeki görünen deyimsel yapılar için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Deyimsel yapılara bakıldığında Ekşi Sözlük mikro derleminde toplam 102 örnekçenin 12'si deyimlerden oluşmakta ve deyimlerin ilgili derlem veritabanında %12'lik kısmı içerdiği gözlemlenmektedir. TUD'da ise toplam 977 örnekçeye sahip *yüksel-* eyleminin sözcük birlikteliği kategorisinde bulunan deyimlere yalnızca 21 örnekçede rastlanmış ve veritabanının %2'lik gibi küçük bir kısmını kapsadığı görülmektedir. TUD'da belirlenen serbest sözcük birleşimi yapıları Ekşi sözlükle karşılaştırıldığında TUD'daki yapıların 149 örnekçe sıklığıyla veritabanının %15'ini oluştururken, Ekşi Sözlük 6 örnekçe sıklığıyla veritabanının %6'sını oluşturduğu ortaya çıkmaktadır.

Şekil 113: TUD ve Ekşi Sözlükte *yüksel-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.2. Çak- Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

Tablo (20)'de *çak-* eylemin TUD ve Ekşi Sözlük derlemlerinde en sık görünen ilk 10 eşdizimsel yapıları gösterilmektedir.

Tablo 20: *Çak-* eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10’da görülen eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=13)	Örnekçe	Sıklık (n=100)	Veritabanı (%)	Tür (n=10)	Örnekçe	Sıklık (n=38)	Veritabanı (%)
şimşek	şimşek, şimşekler	42	42,00	kibrit	kibrit	11	28,95
kibrit	kibrit, kibriti	14	14,00	çivi	çivi, çivi mi, çivisini	9	23,68
çivi	çivi, çiviler, çivileri, çivisini, çiviyi	13	13,00	şimşek	şimşek, şimşekler	6	15,79
kıvılcım	kıvılcım, kıvılcımı, kıvılcımları	10	10,00	çakmağı	çakmağı	3	7,89
yumruk	yumruk, yumruğu	6	6,00	mermi	mermi	2	5,26
çakmağı	çakmağı	2	2,00	yıldırım	yıldırım	2	5,26
duvara	duvara, duvarına	2	2,00	yumruğu	yumruğu, yumruk	2	5,26
kazık	kazık	2	2,00	çitaları	çitaları	1	2,63
suratına	suratına	2	2,00	tokadı	tokadı	1	2,63
tokat	tokat	2	2,00	şaplağı	şaplağı	1	2,63

Ekşi Sözlük veritabanında ilgili eylem ait toplam 38 eşdizimlilik bulgusundan 11 örnekçeye sahip olan *kibrit çakmak-* sözcüğü veritabanının %28,95'ini oluşturarak 1. sırada görülmektedir (bkz. Tablo 20). TUD'a bakıldığında, söz konusu eşdizimsel yapı 14 sıklıkla TUD veritabanının %14'ünü oluşturarak 2. sırada yer almaktadır. TUD'da *şimşek çak-* eşdizimliliği veritabanının %42'lik büyük bir kısmını oluşturarak ilk sırada yer alırken, aynı yapı Ekşi Sözlük mikro derlemindeki eşdizimsel örüntülerde 6 sıklıkla %15,79 oranda 3. sırada yer almaktadır. Ekşi Sözlükte *çivi çak-* yapısı 9 örnekçeye Ekşi Sözlük veritabanının %23,68'lik bölümünü oluşturup 2. sırada görünürken, TUD'da bu yapı toplam 100 eşdizimsel yapının 13'ünü içererek TUD veritabanının %13'lük bölümünü oluşturduğu bulgulanmıştır. *Mermi çak-*, *yıldırım çak-*, *çitaları çak-* ve *şaplağı çak-* yapıları ise Ekşi Sözlükte ilk 10'da yer alırken TUD veritabanının tümünde karşılaşılmadığı, dolayısıyla da ilk 10'da yer almadığı bulgulanmıştır. Buna ek olarak, TUD'da ilk 10'da yer alıp Ekşi Sözlükte ilk 10'da görünmeyen eşdizimsel yapılar: *kıvılcım çak-*, *duvara çak-*, *kazık çak-* ve *suratına çak-* yapılarıdır. *Çakmağı çak-* yapısı ise TUD veritabanının %2'sini oluştururken, Ekşi Sözlük veritabanının da %7,89'unu oluşturarak Ekşi Sözlük derleminde daha büyük bir yer kapladığı görülmektedir. *Tokadı çak-* eşdizimliliği ise Ekşi Sözlük veritabanının %2,63'ünü oluştururken, TUD veritabanında %2'lik bölümü kapsayarak her iki derlem üzerinde aşağı yukarı benzer oranda görüldüğünü söylemek mümkündür. Son olarak *yumruk çak-* eşdizimi, Ekşi Sözlükte 2 örnekçeye veritabanının %1,5'ünü oluşturarak 7. sırada yer alırken, TUD'da aynı yapı 6 örnekçeye veritabanının %6'sını oluşturarak 5. sırada yer aldığı ortaya çıkmaktadır.

Ekşi Sözlük veritabanında *çak-* eylemine ait ilk 10'da görünen eşdizimsel yapıların TUD veritabanında değerlerinin olup olmadığını belirlemek için eşdizimsel yapıların tüm derlem üzerindeki maksimum olabilirlik (LL) oranı aşağıda Tablo (21)'de sunulmaktadır. 3.84 LL oranı anlamlılık düzeyine dayanarak, *şimşek çak-* eşdizimliliğinin -6.36

maksimum olabilirlik değeriyle iki derlem arasında %-62.41’lik oranda istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. *Kibrit çak-*, *çivi çak-*, *çakmağı çak-*, *yumruğu çak-* ve *tokadı çak-* yapılarında her iki derlemin veritabanında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Son olarak, Ekşi Sözlükte ilk 10’da yer alan *mermi çak-*, *yıldırım çak-*, *çıtalari çak-* ve *şaplağı çak-* yapıları tüm TUD derlemi üzerinde yer almadığı için maksimum olabilirlik değeri saptanamamıştır.

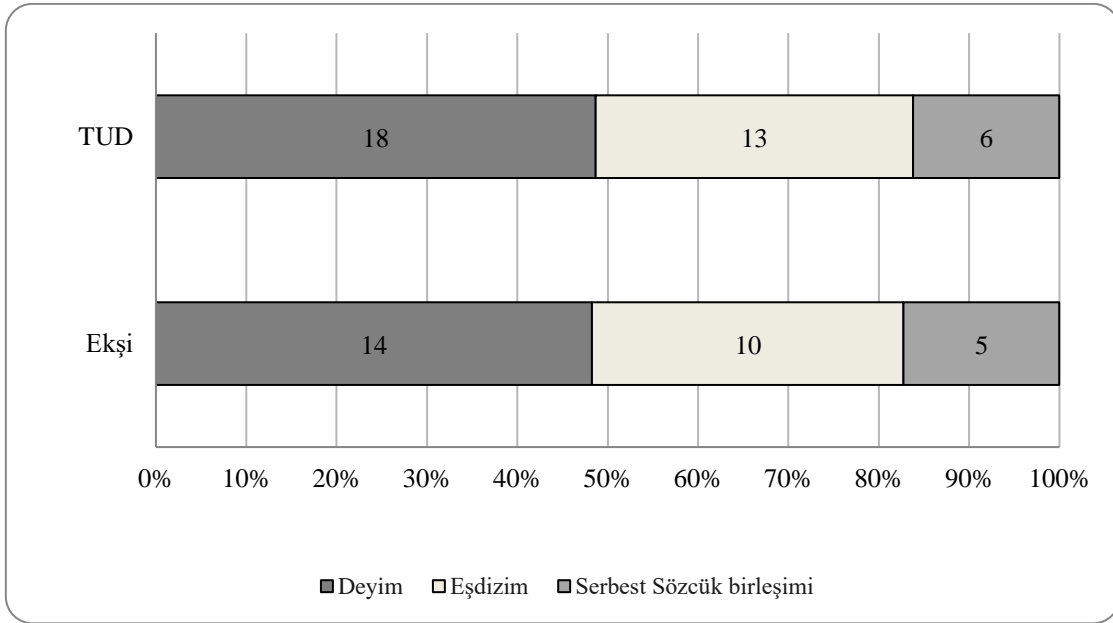
Tablo 21: Ekşi Sözlükte *çak-* eylemine ilişkin ilk 10’da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=38) TUD (n=100)				
	(n)	(n)	LL		%Fark
kibrit	11	14	+ 3.09		106.77
çivi	9	13	+ 1.82		82.19
şimşek	6	42	- 6.36		-62.41
çakmağı	3	2	+ 2.30		294.74
mermi	2		n/a		
yıldırım	2		n/a		
yumruğu	2	6	- 0.03		-12.28
<u>çıtalari</u>	1		n/a		
tokadı	1	2	+ 0.05		31.58
şaplağı	1		n/a		

Şekil (114)’e bakıldığında *çak-* eylemine ilişkin Ekşi Sözlük ve TUD veritabanı üzerindeki sözcük birlikteliği kategorisi tür açısından eşdizim, deyim ve serbest sözcük birleşimi olmak üzere üç sınıflandırma altında çözümlenmiştir. Eşdizimsel yapıların her iki derlem üzerinde büyük bir bölümü kapsayarak, Ekşi Sözlükte 10 tür sıklığıyla veritabanının %48’ini, TUD’a bakıldığında ise 13 tür sıklığıyla %49’luk bölümünü oluşturduğu gözlemlenmektedir. Deyimsel yapılara bakıldığında bu yapıların her iki

derlemin %35'ini oluşturarak benzer tür sıklığı sergilediği gözlemlenmiştir. Son olarak serbest sözcük birleşimine bakıldığında Ekşi Sözlükte 5 tür sıklığına sahip olarak veritabanının %17'sini oluşturduğu görülmektedir. TUD'da ise serbest sözcük birleşiminin 6 tür sıklığıyla TUD veritabanının %16'sını içerdiği bulgulanmıştır.

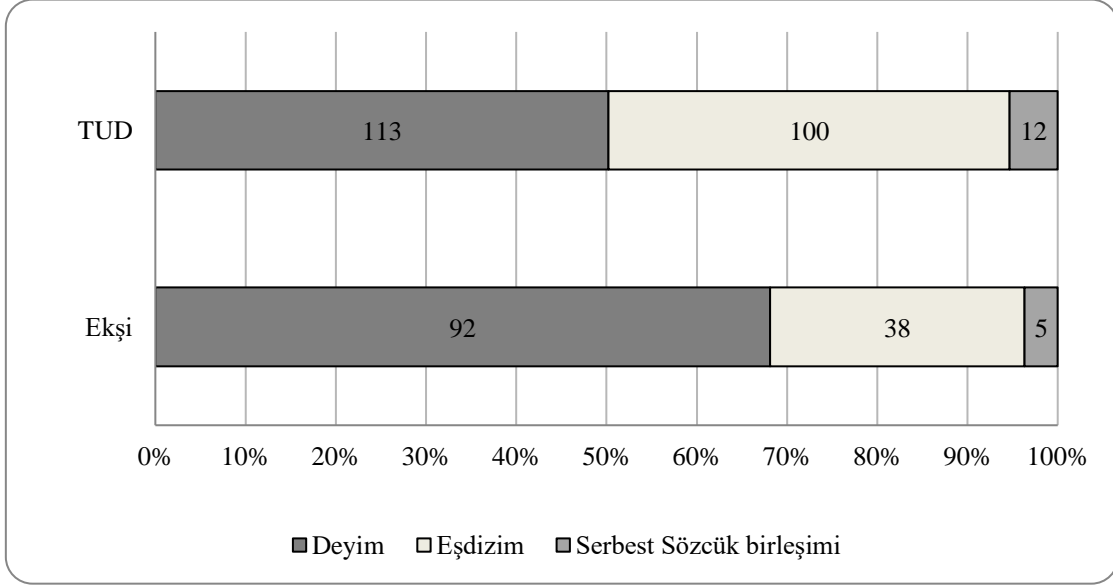
Şekil 114: TUD ve Ekşi Sözlükte *çak-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Şekil (115)'te *çak-* eylemine ait sözcük birlikteliği kategorilerinin sıklık açısından dağılımı görülmektedir. Buna göre Ekşi Sözlük mikro derleminde toplam 135 örnekçede görünen ilgili eyleme ait sözcük birlikteliği kategorilerinden deyimlerin 92 örnekçede görülerek ilgili veritabanının %68'i gibi büyük bir bölümünü oluşturduğu gözlemlenmektedir. TUD'a bakıldığında ise deyimlerin 113 örnekçeye sahip olarak TUD veritabanının %50'sini oluşturduğunu söylemek mümkündür. Eşdizimsel yapılar iki derlem üzerinde karşılaştırdığında TUD'da 100 örnekçeye sahip olarak veritabanının %45'ini oluşturduğu görülmekte, Ekşi Sözlük veritabanında ise eşdizimsel yapıların daha az karşılaştığı ve 38 örnekçeye Ekşi Sözlük veritabanının %28'ini oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Sıklık ekseninden bakıldığında serbest sözcük birleşimlerinin TUD'da %5,

Ekşi Sözlükte %4'lük bölümü oluşturarak her iki derlem üzerinde birbirlerine benzer oranda görüldükleri ortaya çıkmaktadır.

Şekil 115: TUD ve Ekşi Sözlükte *çak-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.3. *Patla-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

Aşağıdaki Tablo (22)'de *patla-* eylemine ilişkin TUD ve Ekşi Sözlük derlemlerinde en sık görünen ilk 10 eşdizimsel yapılar gösterilmektedir.

Tablo 22: *Patla-* eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10’da görülen eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=37)	Örnekçe	Sıklık (n=174)	Veritabanı (%)	Tür (n=5)	Örnekçe	Sıklık (n=23)	Veritabanı (%)
bomba	bomba, bombalar, bombası	38	21,84	bomba	bomba, bombalar	16	69,57
silah	silah, silahlar, silâhlar, silâh	19	10,92	lağım	lağım	3	13,04
lastik	lastik, lastiği, lastiğimiz	15	8,62	ampul	ampul	2	8,70
kahkaha	kahkaha, kahkahalar, kahkaham, kahkahası	13	7,47	trafosu	trafosu	1	4,35
dudağı	dudağı, dudağım	11	6,32	mayını	mayını	1	4,35
flaş	flaş, flaşlar, flâş	7	4,02				
skandal	skandal, skandalı	6	3,45				
top	top, topum	6	3,45	-			
elinde	elimde, elinde	5	2,87				
(havai) fişekler	fişekler	5	2,87				

Tablo (22)'ye bakıldığında, hem TUD hem de Ekşi Sözlük derleminde 1. sırada yer alan eşdizimsel yapının *bomba pat-* olduğu görülmektedir. TUD'da *bomba pat-* sözcüğü 38 örnekçyle TUD derleminin %21,84'lük kısmını kapsadığı görülmektedir. Ancak bu yapının Ekşi Sözlük mikro derleminde 16 örnekçyle veritabanının %69,57'sini oluşturarak TUD veritabanından daha yüksek oranda görüldüğü ortaya çıkmaktadır. Ekşi Sözlük veritabanında, ilgili eyleme ait 5 eşdizim yapısı bulunmaktadır. Ekşi Sözlük veritabanında 2 örnekçede görülerek veritabanının %8,70'ini oluşturan *ampül patla-* eşdizimliliği söz konusu derlemde 3. sırada yer alırken TUD'daki tüm veritabanında hiç yer almadığı bulgulanmıştır. Ekşi Sözlükte ilk 5'te görünen *lağım patla-*, *trafosu patla-* ve *mayını patla-* eşdizimsel yapılarının üçünün toplam 5 örnekçeye sahip olarak veritabanının %21,74'ünü oluşturduğu gözlemlenmekte ve bu yapıların TUD veritabanında ilk 10'da görülmediği ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde bu kez TUD'da ilk 10'da yer alan *silah patla-*, *lastik patla-*, *kahkaha patla-*, *dudağı patla-*, *flaş patla-*, *skandal patla*, *top patla*, *elinde patla-* ve *(havai) fişekler patla-* eşdizimsel yapıların Ekşi Sözlük mikro derlemindeki veritabanında ilk 5'te yer almadığı tespit edilmiştir.

3.84 maksimum olabilirlik değeri anlamlılık düzeyine dayanarak *patla-* eylemine ait Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görünen eşdizimsel yapıların TUD veritabanında değerlerinin olup olmadığını belirlemek için eşdizimsel yapıların tüm derlem üzerindeki maksimum olabilirlik (LL) oranını gösteren aşağıdaki Tablo (23)'e bakıldığında, *bomba pat-* ve *lağım pat-* eşdizimli sözcüklerinin iki derlem arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu saptanmıştır. *Bomba pat-* eşdizimliliğinin +12.53 maksimum olabilirlik değerine dayanarak iki derlem arasında %218.54 oranında bir fark ortaya çıkardığı görülmektedir. Aynı şekilde *lağım pat-* eyleminin ise maksimum olabilirlik değerine bakıldığında +8.64 farkla veritabanında %2169.57'lik oranda anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi *ampul pat-* eşdizimliliğinin TUD derleminde yer almadığı için maksimum olabilirlik değeri analiz edilememiştir. Son olarak, *trafosu patla-* ve *mayını patla-* eşdizimsel yapılarının her iki derlemin veritabanında anlamlı bir fark oluşturmadığı ortaya çıkmıştır.

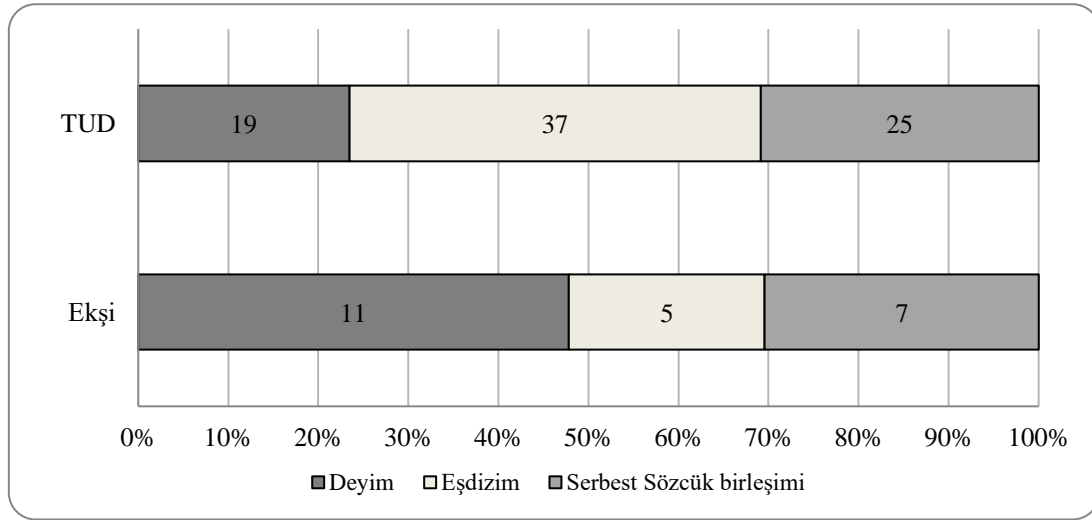
Tablo 23: Ekşi Sözlükte *patla-* eylemine ilişkin ilk 10’da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=23)	TUD (n=174)	LL	%Fark
	(n)	(n)		
bomba	16	38	+ 12.53	218.54
lağım	3	1	+ 8.64	2169.57
ampul	2		n/a	
trafosu	1	2	+ 0.97	278.26
mayını	1	2	+ 0.97	278.26

Şekil (116)’ya bakıldığında *patla-* eylemine ilişkin Ekşi Sözlük ve TUD veritabanı üzerindeki sözcük birlikteliği kategorisi tür açısından incelenmiş ve bu analiz doğrultusunda her iki derlemde de serbest sözlük birleşiminde büyük oranda bir fark olmadığı saptanmıştır. TUD’da serbest sözcük birleşimi toplam veride 25 tür sıklığında görülerek veritabanının %31’ini oluşturmakta, Ekşi Sözlük ise toplam 23 tür sıklığından 7’sine sahip olarak veritabanının %30’unu oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Eşdizimsel yapılara ve deyimsel yapılara bakıldığında ise iki derlem veritabanında birtakım farklılıklar olduğu görülmektedir. Eşdizimsel yapılar TUD’da 37 tür sıklığında görülerek ilgili derlemin %46’sını oluşturarak derlemde büyük bir yer kaplamaktayken, bu yapıların Ekşi Sözlük mikro derleminde 5 tür sıklığıyla Ekşi Sözlük mikro derleminin %23’ünü kapsadığını söylemek mümkündür. Deyimsel yapılar ise Ekşi Sözlük veritabanında 11 tür sıklığıyla veritabanının büyük bir kısmı

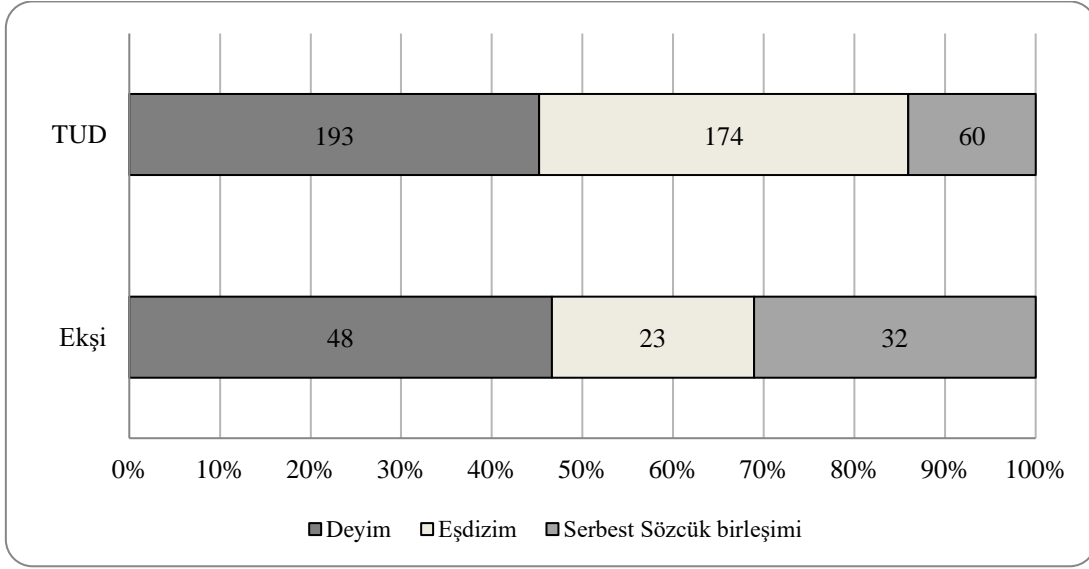
olan %48'ini oluşturduğu gözlemlenmektedir. Deyimsel yapının TUD üzerindeki görünümü ise 19 tür sıklığına sahip olarak TUD veritabanının %23'ünü kapsadığı bulgulanmıştır.

Şekil 116: TUD ve Ekşi Sözlükte *patla-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Patla- eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin sıklık bakımından dağılımı gösteren Şekil (117)'ye bakıldığında, Ekşi Sözlük mikro derleminde karşılaşılan en sık örnekçenin 48 örnekçe sıklığıyla veritabanının %47'sini oluşturan deyim yapılarında olduğu gözlemlenmektedir. TUD'da da benzer şekilde 193 örnekçe sıklığında görülerek TUD veritabanının %45'ini oluşturan sözcük birlikteliği kategorisinin deyimler olduğu görülmektedir. Eşdizimsel yapılara bakıldığında TUD'un 174 örnekçeyle veritabanının %41'ini bu yapıların oluşturduğu gözlemlenirken Ekşi Sözlükte söz konusu yapıların 23 örnekçeyle ilgili veritabanının %22'sini kapsadığı ortaya çıkmaktadır. Son olarak serbest sözcük birleşime bakıldığında ise Ekşi sözlük mikro derlemi 32 örnekçe sıklığıyla ilgili veritabanının %31'ini oluştururken, 60 örnekçe sıklığında görülen serbest sözcük birleşimleri TUD veritabanının %14'ünü içerdiği ortaya çıkmaktadır.

Şekil 117: TUD ve Ekşi Sözlükte *patla-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.4. *Göm-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

Tablo (24), *göm-* eylemine ait TUD ve Ekşi Sözlük derlemleri üzerinde görünen en sık ilk 10 eşdizimsel yapıları göstermektedir.

Tablo 24: Göm- eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10’da görülen eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=11)	Örnekçe	Sıklık (n=41)	Veritabanı (%)	Tür (n=6)	Örnekçe	Sıklık (n=55)	Veritabanı(%)
toprağa	toprağa, toprağına, topraklara	11	26,83	(birini)	çocuklarını, atatürk'ü, gardaşları, beni, ölümü, hepinizi, kimi, kerim'i, torununu, amcamı, erkeği de, insanları, cesedini	21	38,18
yastığa	yastığa, yastığına	8	19,51	toprağa	toprağa	9	16,36
çukura	çukura	4	9,76	ölüleri	ölüleri, ölülerimi	9	16,36
altına	altına	3	7,32	<u>kuma</u>	kuma, kuma mı	7	12,73
dibine	dibine	3	7,32	mezara	mezara	6	10,91
mezara	mezara	3	7,32	çukura	çukura, çukurlara	3	5,45
(birini)	seni, derya'yı, gençleri	3	7,32				
kuma	kuma	2	4,88				
yere	yere	2	4,88				
bahçeye	bahçeye	1	2,44				

Tablo (24)'e göre, TUD'da eşdizimsel yapılarda en yüksek sıklığa sahip eşdizimsel yapının 11 örnekçeye TUD veritabanının %26,83'ünü oluşturan *toprağa göm-* yapısı olduğu görülmektedir. Eylemin oluşturduğu *toprağa göm-* eşdizimliliği Ekşi Sözlükte 9 örnekçeye ilgili veritabanının %16,36'sını oluşturarak Ekşi Sözlük mikro derleminde 2. yüksek sıklığa sahip eşdizimlilik olduğu ortaya çıkmaktadır. Toplam 55 örnekçenin 21'inde görünen (*birini*) *göm-* eşdizimliliği Ekşi Sözlükte %38,18 oranından görülerek derlemin büyük bir kısmını oluşturan ve en yüksek sıklığa sahip olarak ilgili derleminde 1. sırada bulunduğu gözlemlenmektedir. Aynı yapının TUD derleminde 3 örnekçede yer alarak TUD derleminin %7,32'sini oluşturmuş ve derleminde ilk 10 içerisinde 7.sırada yer aldığı gözlemlenmiştir. TUD'da 3. sırada yer alan *çukura göm-* eşdizimliliği 4 örnekçeye veritabanının %9,76'sını oluştururken, aynı yapı Ekşi Sözlük derleminde de 3 örnekçede görülmüş, veritabanında ilk 10'a girmiş ancak TUD ile karşılaştırıldığında veritabanının daha küçük bir bölümünü (%5,45'ini) oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun aksine Ekşi Sözlükte ilk 10'un içerisinde 4. sırada yer alan *kuma göm-* yapısı ise 7 örnekçede görülerek ilgili derlemin %12,73'ünü oluştururken, aynı yapı TUD'da 2 örnekçeye sahip olarak TUD veritabanının %4,88'ini oluşturduğu bulgulanmıştır. Benzer şekilde TUD'da 8. Sırada görünen *mezara göm-* eşdizimliliğinin 3 örnekçeye veritabanının %7,32'sini içerdiği bulgulanırken aynı yapının Ekşi Sözlükte 7 örnekçeye veritabanının %12,73'ini oluşturarak daha sık karşılaştığı tespit edilmiştir. Tabloya bakıldığında TUD'da *yastığa göm-*, *altına göm-*, *dibine göm-* *yere göm* ve *bahçeye göm-* yapıları TUD'da ilk 10'da yer alırken Ekşi Sözlük mikro derleminde ilk 10'da görülmediği bulgulanmıştır. Ekşi Sözlükte *ölüleri göm-* eşdizimliliğinin ise TUD derleminin içerisinde hiç yer almadığı; bununla bağlantılı olarak da ilk 10'da da bulunmadığı saptanmıştır.

Göm- eylemine ait Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görünen eşdizimsel yapıların TUD veritabanında değerlerinin olup olmadığını belirlemek için eşdizimsel yapıların tüm derlem üzerindeki maksimum olabilirlik (LL) oranı Tablo (25)'te gösterilmektedir. 3.84 LL oranı anlamlılık düzeyine dayanarak, *birini göm-* eşdizimliliğinin +10.41 maksimum olabilirlik değeriyle iki derlem arasında %421.82 oranda istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. *Toprağa göm-*, *kuma göm-*, *mezara göm-*, *çukura göm-*, yapılarında her iki derlemin veritabanında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Son olarak, Ekşi Sözlükte ilk 10'da yer alan *ölüleri göm-* eşdizimliliğinin tüm TUD derlemi üzerinde yer almadığı için maksimum olabilirlik değeri saptanamamıştır.

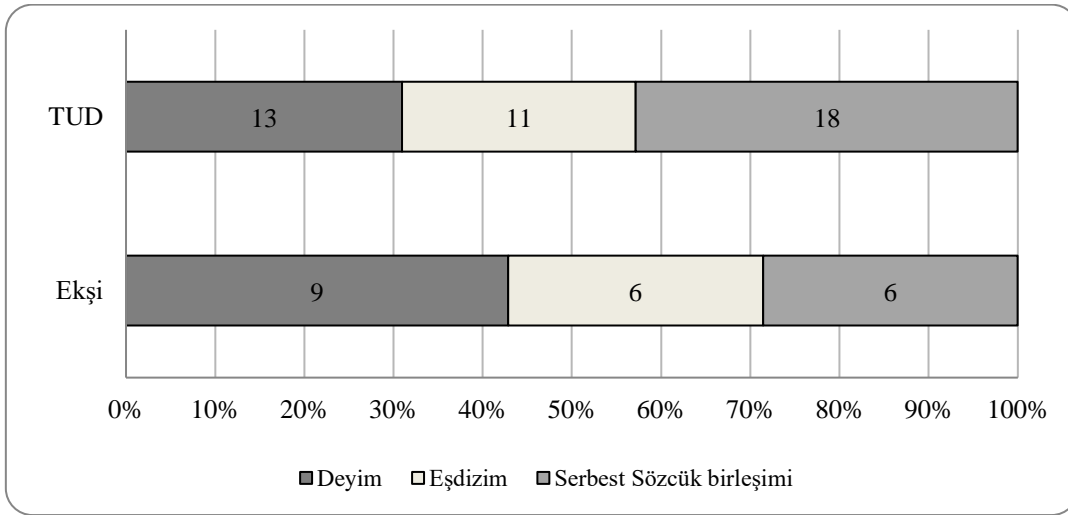
Tablo 25: Ekşi Sözlükte *göm-* eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=55)	TUD (n=41)	LL	%Fark
	(n)	(n)		
(birini)	21	3	+ 10.41	421.82
toprağa	9	11	- 1.22	-39.01
ölüleri	9		n/a	
kuma	7	2	+ 1.67	160.91
mezara	6	3	+ 0.33	49.09
çukura	3	4	- 0.59	-44.09

Göm- eylemine ilişkin Ekşi Sözlük ve TUD derlemlerindeki sözcük birlikteliği kategorileri eşdizim, deyim ve serbest sözcük birleşimi olmak üzere üç sınıflandırma altında tür bazında analiz edilmiştir (bkz. Şekil 118). Ekşi Sözlükte deyimsel yapıların 9 tür sıklığına sahip olarak veritabanının %43'ünü oluştururken, bu yapıların TUD'da 13 tür sıklığıyla TUD veritabanının %31'ini oluşturduğu bulgulanmıştır. Serbest

sözcük birleşimi yapılarında ise durum tam tersidir. Bu yapıların 18 tür sıklığıyla TUD veritabanının %43'ünü oluşturduğu, Ekşi Sözlükte ise 6 tür sıklığıyla saptanan serbest sözcük birleşiminin Ekşi Sözlük veritabanının %29'unu kapsayarak TUD'a oranla ilgili türde daha az karşılaşıldığı sonucuna varılmıştır. Son olarak 6 tür sıklığına sahip ve Ekşi Sözlük veritabanının %28'ini oluşturan yapıların eşdizimli yapılar olduğu tespit edilmiş, bu yapıların 11 tür sıklığıyla TUD veritabanının %26'sını kapsadığı bulgulanmıştır.

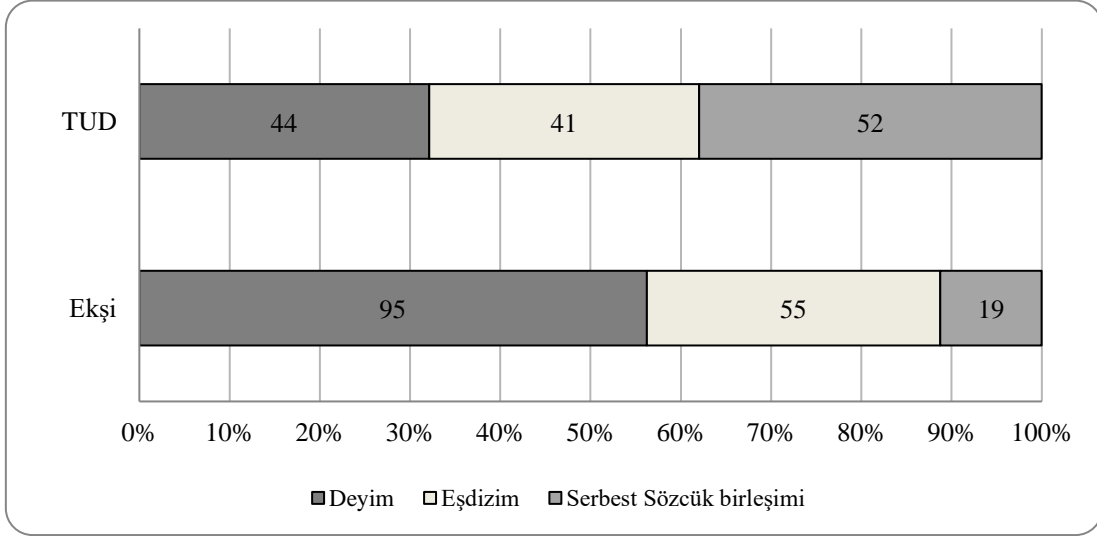
Şekil 118: TUD ve Ekşi Sözlükte *göm-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Göm- eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin sıklık açısından dağılımını gösteren Şekil (119)'a bakıldığında, Ekşi Sözlükte karşılaşılan deyimsel yapıların 95 örnekçe sıklığıyla veritabanının %56'sını oluşturarak ilgili derlemde en sık görünen yapı olduğu gözlemlenmektedir. Bu yapıların TUD'da ise 44 örnekçe sıklığına sahip olarak veritabanının %32'sini oluşturduğu bulgulanmıştır. TUD'da en sık görünen yapının 52 örnekçeyle TUD veritabanının %38'ini içeren serbest sözcük birleşimleri olduğu analiz edilmiştir. Ekşi Sözlükte ise serbest sözcük birleşimini oluşturan yapının 19 örnekçede görülerek veritabanında daha az yer aldığı ve ilgili veritabanının %11'ini oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Son olarak, TUD'da 41 örnekçe sıklığına sahip olarak

ilgili veritabanının %30'unu oluştan eşdizimsel yapıların, Ekşi Sözlükte 55 örnekçede yer alarak Ekşi Sözlük veritabanının %33'ünü oluşturduğu gözlemlenmektedir.

Şekil 119: TUD ve Ekşi Sözlükte *göm-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.5. *Yıkıl-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

Tablo (26) *yıkıl-* eylemine ait TUD ve Ekşi Sözlük derlemlerinde görünen en sık ilk 10 eşdizimsel yapıları sunmaktadır.

Tablo 26: *Yıkıl-* eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10’da görülen eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=19)	Örnekçe	Sıklık (n=141)	Veritabanı (%)	Tür (n=11)	Örnekçe	Sıklık (n=38)	Veritabanı (%)
yere	yere, yerlere	41	29,08	bina	bina, binalar, binası	11	28,95
duvar	duvar, duvarı, duvarlar, duvarları, duvarlarım	31	21,99	ülke	ülke	6	15,79
ev	ev, evi, evim, evimiz, eviniz, evler, evleri, evlerimiz	23	16,31	baraj	baraj	4	10,53
bina	bina, binalar	11	7,80	yere	yere, yerlere	4	10,53
depremde	depremde, depremden, depremle	5	3,55	depremde	depremde	3	7,89
üzerine	üzerine, üzerlerine	4	2,84	otel	otel	3	7,89
heykeli	heykeli, heykeller	3	2,13	duvarlar	duvarlar, duvarlar, duvarları	3	7,89
köprü	köprü, köprüler	3	2,13	evler	evler	1	2,63
			2,13				
kule	kule	3		osmanlı	osmanlı	1	2,63
rejim	rejim, rejimler	3	2,13	kale	kale	1	2,63

Tablo (26)'ya göre TUD'da ilk sırada yer alan *yere yıkıl-* eşdizimliliği 41 örnekçeye veritabanının %29,08'ini oluşturduğu gözlemlenirken, Ekşi Sözlük mikro derleminde 4 örnekçeye sahip olarak ilgili derlemin %10,53'ünü oluşturmuş ve 4. sırada yer aldığı görülmektedir. 11 örnekçeye Ekşi Sözlük veritabanının %28,95'ini oluşturan ve ilgili derleminde en yüksek eşdizimliliğe sahip *bina yıkıl-* eşdizimli sözcüğünün ise TUD derleminde 11 sıklıkla TUD veritabanının %7,87'sini oluşturmakta ve Ekşi Sözlüğe göre daha az oranda karşılaşıldığı ortaya çıkmaktadır. TUD'da *duvar yıkıl-* eşdizimliliği 31 örnekçeye veritabanının %21,99'unu oluşturarak 2. sırada yer almaktayken, aynı eşdizimli yapının Ekşi Sözlük mikro derleminde 3 örnekçeye Ekşi Sözlük veritabanına ait eşdizimli yapıların %7,89'unu oluşturmuş ve ilgili derleminde 7. yüksek sıklığa sahip eşdizimli yapı olduğu görülmektedir. Öte yandan, TUD'da 23 örnekçeye sahip olarak TUD veritabanının %16,31'ini oluşturan *ev yıkıl-* sözcüğünün TUD derleminde 3. sırada yer almaktayken, Ekşi Sözlükte ilgili eşdizimli sözcüğün *evler yıkıl-* olarak görünerek 1 sıklıkla ilk 10'da 8. sırada yer aldığı gözlemlenmektedir. Hem TUD hem Ekşi Sözlükte 5. sırada yer alan *depremde yıkıl-* eşdizimliliğinin, Ekşi Sözlükte 3 örnekçeye veritabanının %7,89'unu oluştururken, aynı yapının TUD'da 5 örnekçeye veritabanının %3,55'ini oluşturduğu bulgulanmıştır. Ekşi Sözlükte *osmanlı yıkıl-* ve *kale yıkıl-* eşdizimli sözcüklerinin TUD'da ilk 10'a girmediği görülürken, TUD'da *üzerine yıkıl- heykeli yıkıl-, köprü yıkıl-, kule yıkıl- ve rejim yıkıl-* eşdizimli sözcüklerinin Ekşi Sözlükte ilk 10'da yer almadığı analiz edilmiştir. Ayrıca, Ekşi Sözlük derleminde ilk 10'da yer alan *ülke yıkıl-, baraj yıkıl- ve otel yıkıl-* sözcüklerine TUD derlemi üzerinde hiç rastlanmadığı için ilk 10'a da girmediği görülmektedir.

Yıkıl- eylemine ait Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görünen eşdizimsel yapıların TUD veritabanında değerlerinin olup olmadığını belirlemek için eşdizimsel yapıların tüm derlem üzerindeki maksimum olabilirlik (LL) oranı Tablo (27)'de gösterilmektedir. 3.84 LL oranı anlamlılık düzeyine dayanarak, *bina yıkıl-, yere yıkıl-* ve

evler yıkıl- eşdizimli sözcüklerinin maksimum olabilirlik değerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Örneğin *bina yıkıl-* eşdizimliliği +8.85 maksimum olabilirlik değeri ile %275.05, *yere yıkıl-* eşdizimliliği -4.97 maksimum olabilirlik değeriyle %-63.80 ve *evler yıkıl-* eşdizimli sözcüğünün -5.76 maksimum olabilirlik değeriyle her iki derlem arasında %83.87 oranında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturdukları görülmektedir. *Depremde yıkıl-*, *duvarlar yıkıl-*, *osmanlı yıkıl-*, ve *kale yıkıl-* yapılarında her iki derlemin veritabanında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Son olarak, Ekşi Sözlükte *ülke yıkıl-*, *baraj yıkıl-* ve *evler yıkıl-* eşdizimliliklerinin tüm TUD derlemi üzerinde görülmedikleri için maksimum olabilirlik değeri saptanamamıştır.

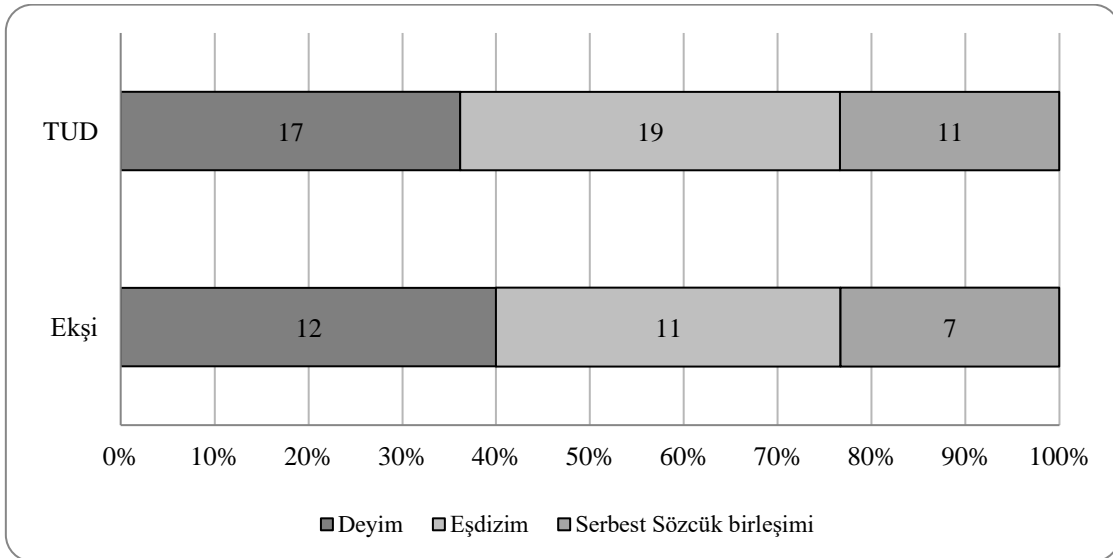
Tablo 27: Ekşi Sözlükte *yıkıl-* eylemine ilişkin ilk 10’da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=38)		TUD (n=141)		
	(n)	(n)	LL		%Fark
bina	11	11	+ 8.85		271.05
ülke	6			n/a	
baraj	4			n/a	
yere	4	41	- 4.97		-63.80
depremde	3	5	+ 1.10		122.63
otel	3			n/a	
duvarlar	3	31	+ 0.00		1.20
<u>evler</u>	1	23	- 5.76		-83.87
osmanlı	1	1	+ 0.80		271.05
kale	1	1	+ 0.80		271.05

Şekil (120)’de Ekşi Sözlük ve TUD veritabanında *yıkıl-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorileri tür bazında analiz edilmiştir. Ekşi Sözlükte deyimsel yapıların 12 tür sıklığına sahip olarak veritabanının %40’ını oluşturduğu görülmektedir. Deyimlerin

TUD'da 17 tür sıklığıyla TUD veritabanının %36'sını oluşturduğu bulgulanmıştır. TUD veritabanında en çok yer alan sözcük birlikteliği kategorisinin 19 tür sıklığıyla veritabanının %41'lik bölümünü kapsayan eşdizimli yapılar olduğu gözlemlenmektedir. Bu yapıların Ekşi Sözlükte 11 tür sıklığıyla veritabanının %37'ini oluşturduğu görülmektedir. Son olarak serbest sözcük birleşimlerine bakıldığında bu yapıların iki derlemde farklı tür sıklığında görülse de TUD ve Ekşi Sözlük derlem veritabanlarının %23'lük bir bölümde yer aldığı ortaya çıkmıştır.

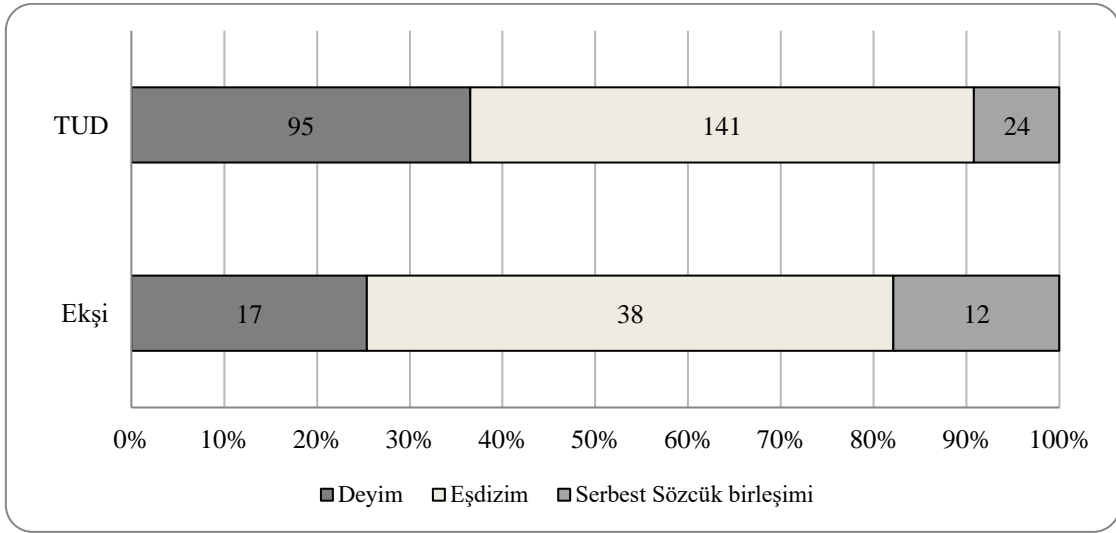
Şekil 120: TUD ve Ekşi Sözlükte *yıkıl-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Şekil (121)'de *yıkıl-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorisinin örnekçe sıklığı açısından dağılımını göstermektedir. Buna göre her iki derlemde de söz konusu eylem için eşdizimsel yapıların yüksek örnekçe sıklığına sahip oldukları görülmektedir. Bu yapılar 141 örnekçe sıklığıyla TUD veritabanının %54'ünü oluşturduğu, Ekşi Sözlük mikro derleminin ise 38 örnekçe sıklığıyla ilgili derlem veritabanının %57'sini oluşturduğu bulgulanmıştır. *Yıkıl-* eylemine ait deyimsel yapılara bakıldığında ise TUD'da 95 örnekçede görünen bu yapıların TUD veritabanının %37'sini kapsarken, Ekşi Sözlükte bu oranın 38 örnekçeyle veritabanında %25 oranında görüldüğü ve söz konusu

yapıların Ekşi Sözlükte TUD'a oranla daha az yer aldığı gözlemlenmiştir. Son olarak serbest sözcük birleşimlerine bakıldığında deyimlerin aksine bu yapıların Ekşi Sözlükte 12 örnekçe sıklığına sahip olarak ilgili derlemin %18'sini oluşturduğu, TUD'da ise 24 örnekçeye TUD veritabanınının %9'unu içerdiği ortaya çıkmaktadır.

Şekil 121: TUD ve Ekşi Sözlükte *yıkıl-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.6. Yaz- Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

TUD ve Ekşi Sözlük derlemleri üzerinde *yaz-* eylemine dair görünen en sık ilk 10 eşdizimsel yapılar aşağıdaki Tablo (28)'de sunulmaktadır.

Tablo 28: Yaz- eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10’da görülen Eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=91)	Örnekçe	Sıklık (n=1739)	Veritabanı (%)	Tür (n=25)	Örnekçe	Sıklık (n=75)	Veritabanı (%)
yazı	yazı, yazılar, yazıları, yazılarımı, yazılarını, yazımı, yazısı, yazısını, yazıyı	336	19,32	hikayesi	hikayesi mi, hikayesi	13	17,33
mektup	mektup, mektubu, mektubumu, mektubunu, mektuplar, mektupları, mektuplarımı, mektuplarını	299	17,19	yazı	yazı, yazılar, yazısını	9	12,00
şiir	şiiri, şiir, şiirimi, şiirini, şiirler, şiirleri, şiirlerimi, şiirlerini	170	9,78	şiirler	şiirler, şiir	7	9,33
kitap	kitap, kitaplar	107	6,15	söz	söz, sözlerini, sözleri	5	6,67
kitabı	kitabı, kitabımı, kitabını, kitabı'nı, kitapları, kitaplarımı, kitaplarımı	49	2,82	şarkılar	şarkılar, şarkı, şarkı mı, şarkılarını	5	6,67
öykü	öykü, öyküler, öyküleri, öykülerini, öykümü, öyküsünü, öyküyü	47	2,70	mektup	mektup, mektubu	4	5,33
roman	roman, romanı, romanlar, romanları, romanını, romanlarını	43	2,47	adını	adını	4	5,33
senaryo	senaryo, senaryolar, senaryoları, senaryosunu, senaryoyu	33	1,90	kod	kod	3	4,00
satır	satır, satırı, satırlar, satırları	31	1,78	kitap	kitap	3	4,00
isim	isim, ismi, ismim, ismimi, ismini, isminiz, isimler, isimleri, isimlerimizi, isimlerini, isimlerinizi	30	1,73	roman	roman	2	2,67

Tablo (28)'e bakıldığında TUD veritabanında ilk 10'da 1. sırada ortaya çıkan *yazı yaz-* eşdizimliliği 336 örnekçeye sahip olarak ilgili veritabanının %19,32'sini oluşturduğu gözlemlenmektedir. Ancak Ekşi Sözlükte 9 örnekçeye veritabanının %12'sini kapsayan *yazı yaz-* eşdizimliliği ilgili derlemde 2. yüksek sıklığa sahip eşdizimli sözcük olarak yer almaktadır. Ekşi Sözlükte 13 örnekçeye veritabanının %17,33'ünü oluşturarak en yüksek sıklığa sahip olan *hiyake yaz-* sözcüğü ilgili derlemde 1. sırada yer alırken, TUD'da bu eşdizimli sözcüğün ilk 10'da yer almadığı gözlemlenmektedir. Tam aksine, TUD'da 2. yüksek sıklığa sahip olan *mektup yaz-* eşdizimliliğinin 299 örnekçeye TUD veritabanının %17,19'unu oluştururken bu yapının Ekşi Sözlükte 4 örnekçeye veritabanının %5,33'ünü oluşturarak 6. sırada daha gerilerde yer aldığı görülmektedir. Her iki derlemde de *şiiir yaz-* eşdizimliliği aralarında çok az bir oransal fark ile 3. sırada görülmektedir. Ekşi Sözlükte ilk 10'da görünen *söz yaz-*, *şarkılar yaz-*, *kod yaz-* *adını yaz-* ve yukarıda belirtildiği gibi *hikaye yaz-* yapılarının TUD'da ilk 10'da var olmadığı bulgulanmıştır. TUD'un ilk 10'da yer alan *öykü yaz-*, *kitabı yaz-*, *senaryo yaz-*, *satır yaz-* ve *isim yaz-* eşdizimli sözcüklerinin de Ekşi Sözlükte ilk 10'da görülmedikleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo (29), 3.84 LL oranı anlamlılık düzeyine dayanarak *hikayesi yaz-*, *söz yaz-*, *şarkılar yaz-*, *mektup yaz-*, *adını yaz-* ve *kod yaz-* yapılarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğunu göstermektedir. Örneğin, *hikayesi yaz* eşdizimliliği için maksimum olabilirlik değeri +33.3 olarak tespit edilmiştir ve bu bulgu, iki derlem arasında %939.40 gibi oldukça yüksek bir fark oluşturduğunu göstermektedir. Benzer şekilde *söz yaz-* sözcüğü için maksimum olabilirlik değeri +10.63 olarak belirlenmiş olup iki derlemde %672.89 farkla sonuçlanmaktadır. Maksimum olabilirlik değeri iki derlem üzerinde +18.42 olarak görünen *şarkılar yaz-* eşdizimliliği de iki derlemde %2217.89 fark yaratarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir. Gözlemlenen %2217.89 oranındaki farkın başka bir eşdizimli yapıda da görüldüğü ve bu yapının +11.05 maksimum olabilirlik değeriyle *kod yaz-* eşdizimliliği olduğu bulgulanmıştır. Buna paralel olarak,

mektup yaz- eşdizimliliği -8.17 maksimum olabilirlik değeriyle iki derlem üzerinde %68.98'lik oranda, *söz yaz-* +10.63 maksimum olabilirlik değeriyle iki derlem üzerinde %672.89, *adını yaz-* eşdizimliliğinin ise +6.14 maksimum olabilirlik değeriyle iki derlem üzerinde %415.26 oranında anlamlı fark ortaya çıkardıkları gözlemlenmektedir. Ancak *yazı yaz-*, *şiiirler yaz-*, *kitap yaz-* ve *roman yaz-* eşdizimli sözcüklerde her iki derlem veritabanında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

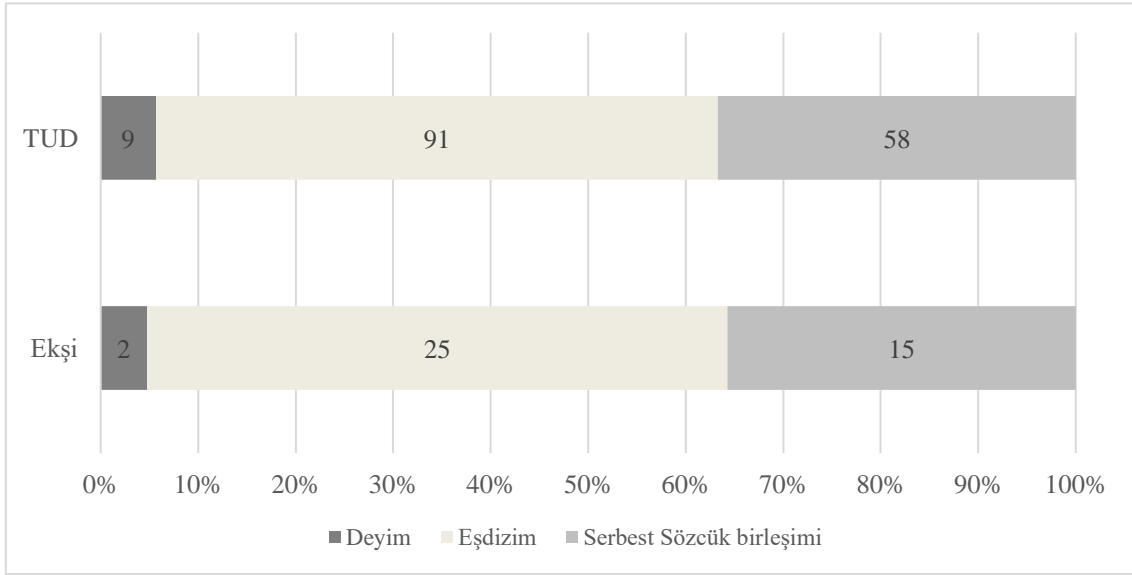
Tablo 29: Ekşi Sözlükte *yaz-* eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=75)	TUD (n=1739)	LL	%Fark
	(n)	(n)		
hikayesi	13	29	+ 33.31	939.40
yazı	9	336	- 2.32	-37.89
şiiirler	7	170	- 0.01	-4.53
söz	5	15	+ 10.63	672.89
şarkılar	5	5	+ 18.42	2218.67
mektup	4	299	- 8.17	-68.98
adını	4	18	+ 6.14	415.26
kod	3	3	+ 11.05	2218.67
kitap	3	107	- 0.62	-34.99
roman	2	43	+ 0.01	7.84

Şekil (122)'de *yaz-* eylemiyle ilgili olarak Ekşi Sözlük ve TUD veritabanlarında sözcük birlikteliği kategorilerinin eşdizim, deyim ve serbest sözcük birleşimi olmak üzere tür bakımından analiz edildiği görülmektedir. Eşdizimli yapılar her iki derlemde geniş bir bölümü kapsayarak, Ekşi Sözlükte 25 tür sıklığıyla veritabanının %59'unu oluştururken, TUD'da 91 tür sıklığıyla TUD veritabanının %57'sini oluşturduğu gözlenmektedir. Serbest sözcük birleşimine bakıldığında Ekşi Sözlükte 15 sıklığa sahip olarak

veritabanının tür açısından %36'sını oluşturduğu görülmektedir. TUD'da ise serbest sözcük birleşiminin 58 tür sıklığıyla Ekşi Sözlüğe benzer şekilde TUD veritabanının %37'sini içerdiği tespit edilmiştir. Son olarak deyimsel yapılara her iki derlemde de az karşılaşıldığı ve Ekşi Sözlükte 2 tür sıklığıyla veritabanında %5'lik, TUD'da ise 9 tür sıklığıyla veritabanında %6'lık kısmı kapsadığı bulgulanmıştır.

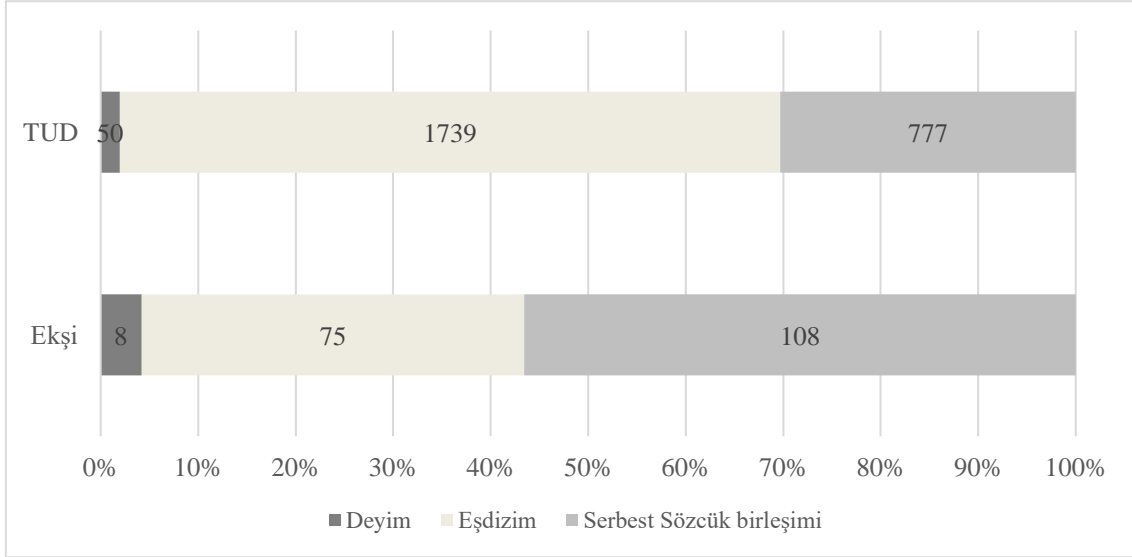
Şekil 122: TUD ve Ekşi Sözlükte *yaz-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Şekil (123), *yaz-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorisinin örnekçe sıklığı bakımından dağılımını göstermektedir. Buna göre TUD veritabanında eşdizimsel yapıların 1739 örnekçeye sahip olarak yüksek sıklıkta çıktığı ve ilgili veritabanının %68'ini oluşturduğu görülmektedir. Bu yapılar Ekşi Sözlük mikro derleminde 75 örnekçeye Ekşi Sözlük veritabanının sıklık ekseninde %39'unu oluşturarak TUD'a oranla daha az karşılaşılan yapılar olduğu ortaya çıkmaktadır. Serbest sözcük birleşimine bakıldığında ise eşdizimliliğin aksine bu yapıların Ekşi Sözlükte 108 örnekçe sıklığıyla ilgili derlemin %57'sini oluşturduğu, TUD'da ise 777 örnekçe sıklığına sahip olarak TUD veritabanının %30'unu içerdiği ortaya çıkmaktadır. Her iki derlemde de serbest sözcük birleşimi ve eşdizimli yapılardan daha az görünen deyimsel yapılara bakıldığında ise Ekşi

Sözlükte 8 örnekte yer alarak ilgili veritabanının %4'ünü oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Bu yapıların TUD derleminde ise 50 örneğe sıklığına sahip olarak TUD veritabanının %2'sini içerdiği tespit edilmiştir.

Şekil 123: TUD ve Ekşi Sözlükte yaz- eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.7. *Düş-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

Düş- eylemine ait TUD ve Ekşi Sözlük derlemlerinde en sık görünen ilk 10 eşdizimsel yapıları gösteren Tablo (30) aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 30: *Düş-* eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10’da görülen eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=127)	Örnekçe	Sıklık (n=2099)	Veritabanı (%)	Tür (n=44)	Örnekçe	Sıklık (n=120)	Veritabanı (%)
yere	yere, yerlere	236	11,24	tutmasaydım	tutmasaydım, tutmasaydım, tuttttt-masam, tutmasam	14	11,67
peşine	peşime, peşine, peşlerine	145	6,91	yorgun	yorgun	8	6,67
duruma	duruma, durumlara, durumuna	130	6,19	duruma	duruma, durumuna	8	6,67
yola	yola, yollara, yollarına, yoluna	110	5,24	yerden	yerden	6	5,00
yenik	yenik	96	4,57	yüksekten	yüksekten	5	4,17
denk	denk	94	4,48	yere	yere, yere mi	5	4,17
içine	içine	71	3,38	peşine	peşine	4	3,33
ters	ters	67	3,19	küme	küme, kümeye	4	3,33
yorgun	yorgun	59	2,81	yola	yollara, yola, yoluna	4	3,33
üzerine	üzerime, üzerimize, üzerine, üzerlerine	55	2,62	vergiden	vergiden	3	2,50

Tablo (30)'a göre Ekşi Sözlük veritabanında ilgili eylem ait toplam 120 eşdizimlilik bulgusundan 14 örnekçeye sahip olan *tutmasaydım düş-* sözcüğü veritabanının %11,67'sini oluşturarak 1. sırada yüksek sıklığa sahip eşdizimli sözcük olarak yer almaktadır. TUD'a bakıldığında bu eşdizimliliğin TUD'da ilk 10'da var olmadığı gözlemlenmektedir. TUD'da 236 örnekçeye veritabanının %11,24'ünü oluşturarak en yüksek sıklığa sahip eşdizimliliğin *yere düş-* yapısı olduğu görülmektedir. Söz konusu eşdizimli sözcüğün Ekşi Sözlükte 5 örnekçeye veritabanının %4,17'sini oluşturarak 6.sırada yer aldığı ortaya çıkmaktadır. Ekşi Sözlükte 2. sırada yüksek sıklığa sahip olan *yorgun düş-* yapısının 8 örnekçeye veritabanının %6,67'sini oluştururken, TUD'da bu eşdizimliliğin 59 örnekçeye veritabanının %2,81'inde yer aldığı görülmektedir. Bunun aksine TUD'da 145 örnekçeye sahip ve TUD veritabanının %6,91'ini içererek 2. yüksek sıklığa görünen *peşine düş-* sözcüğünün ise Ekşi Sözlükte 4 örnekçeye sahip olarak Ekşi Sözlük veritabanında 7. sırada olduğu ve ilgili veritabanının %3,33'ü içerdiği gözlemlenmektedir. Her iki derlemde de 3. sırada yer alan *duruma düş-* eşdizimliliği Ekşi Sözlükte 8 örnekçeye veritabanında %6,67, TUD'da 130 örnekçeye veritabanında %6,19 oranında görülmekte ve iki derlemde de benzer oranda ortaya çıktığı analiz edilmektedir. Her iki derlemde de varolan *yola düş-* eşdizimli sözcüğünün 110 örnekçeye TUD veritabanının %5,24'ünü oluşturduğu gözlemlenirken, aynı yapının Ekşi Sözlükte 4 örnekçeye veritabanının %3,33'ünü oluşturduğu analiz edilmektedir. Ekşi Sözlükte ilk 10'da bulunan *tutmasaydım düş-*, *yerden düş-*, *yüksekten düş-* ve *vergiden düş-* eşdizimli sözcüklerinin TUD veritabanının tümünde var olmadığı bulgulanmıştır. TUD'da ilk 10'da yer alan *yenik düş-*, *denk düş-*, *ters düş-*, *içine düş-* ve *üzerine düş-* eşdizimli yapıların ise Ekşi Sözlükte ilk 10'da görünmediği ortaya çıkmaktadır.

Tablo (31)'de Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görünen *düş-* eylemine ait eşdizimsel yapıların TUD veritabanındaki değerlerini belirlemek için eşdizimsel yapıların tüm derlem üzerindeki maksimum olabilirlik (LL) oranı gösterilmektedir. Bu Tabloya

bakıldığında *yorgun düş-* eşdizimliliğinin +4.23 maksimum olabilirlik değeriyle %137.18 oranında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir. Benzer şekilde *yere düş-* eşdizimli sözcüğünün -6.77 maksimum olabilirlik değeriyle %-62.94'lük, küme düş- eşdizimliliğinin ise +8.29 maksimum olabilirlik değerine sahip olarak %677.41 oranında iki derlem arasında fark oluşturdukları görülmektedir. *Duruma düş-*, *peşine düş-*, *yollara düş-* eşdizimli yapılarında her iki derlemin veritabanı üzerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Son olarak *tutmasaydım düş-*, *yerden düş-*, *yüksekten düş-* ve *vergiden düş-* eşdizimli yapılarının ise TUD derlemi içinde yer almadığından maksimum olabilirlik değerleri belirlenememiştir.

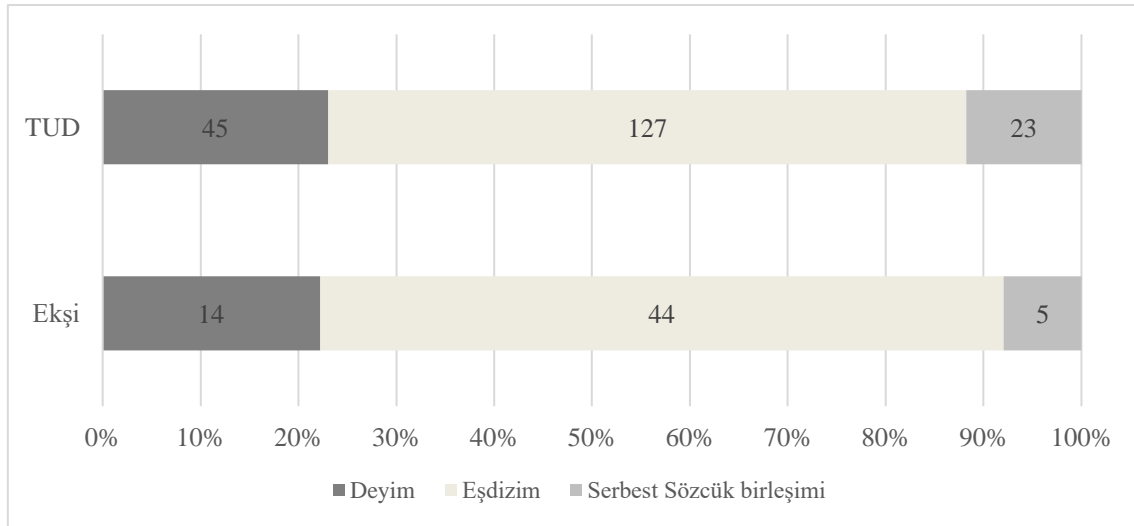
Tablo 31: Ekşi Sözlükte *düş-* eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=120)	TUD (n=2099)			
	(n)	(n)	LL	%Fark	
tutmasaydım	14		n/a		
yorgun	8	59	+ 4.23	137.18	
duruma	8	130	+ 0.04	7.64	
yerden	6		n/a		
yüksekten	5		n/a		
yere	5	236	- 6.77	-62.94	
peşine	4	145	- 2.63	-51.75	
küme	4	9	+ 8.29	677.41	
yollara	4	110	- 0.91	-36.39	
vergiden	3		n/a		

Şekil (124)'te *düş-* eylemine ait Ekşi Sözlük ve TUD veritabanlarında sözcük birlikteliği kategorisinin tür açısından sıklıklarını göstermektedir. Buna göre eşdizimli yapıların her iki derlem üzerinde de geniş bir bölümü içerdiği gözlemlenmektedir. Bu yapıların Ekşi

Sözlükte 44 tür sıklığıyla veritabanının %70'ini, TUD'da 127 sıklıkla %65'ini oluşturduğu gözlenmektedir. Deyimlere bakıldığında Ekşi Sözlükte 14 tür sıklığıyla veritabanının %22'sini, TUD'da ise 45 tür sıklığına sahip olarak veritabanının %23'ünü içerdiği ortaya çıkmaktadır. Yaz- eylemine ait her iki derlemde en az rastlanan serbest sözcük birleşimlerinin TUD'da 23 sıklıkta görülerek veritabanının %12'sini içerdiği, Ekşi Sözlükte ise 5 tür sıklığıyla veritabanının %8'ini kapsadığı analiz edilmiştir.

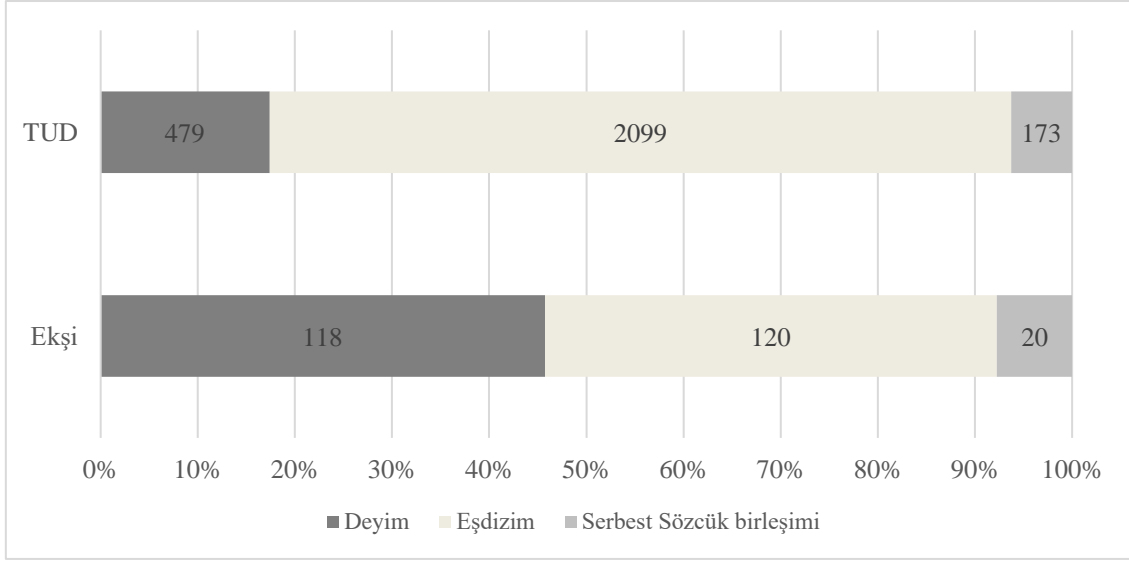
Şekil 124: TUD ve Ekşi Sözlükte *düş-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Şekil (125), *düş-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorisinin örnekçe sıklığı açısından dağılımını göstermektedir. Bu şekil incelendiğinde, TUD'da 2099 örnekçe sıklığıyla TUD veritabanının %76'lık büyük bir kısmını eşdizimli sözcüklerin oluşturduğu gözlemlenmektedir. Ekşi Sözlükte ise bu yapıların 120 örnekçe sıklığına sahip olarak Ekşi Sözlük veritabanının %46'ını içerdiği ortaya çıkmaktadır. Bu durumun aksine deyimsel yapılara bakıldığında Ekşi Sözlükte daha çok yer aldıkları görülmektedir. Ekşi Sözlükte 118 örnekçede görünerek veritabanının %46'sını oluşturan deyimler TUD veritabanında 479 örnekçeyle TUD veritabanının %18'ini oluşturduğu bulgulanmıştır. Son olarak serbest sözcük birleşimine bakıldığında ise Ekşi Sözlük 20 örnekçe sıklığıyla veritabanının %8'ini kapladığı, TUD'da ise 173 örnekçeyle TUD veritabanının %6'sını

oluşturduğu ortaya çıkmaktadır.

Şekil 125: TUD ve Ekşi Sözlükte *düş-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.8. *Götür-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

TUD ve Ekşi Sözlük derlemleri üzerinde *götür-* eylemine ait eşdizimsel yapıların ilk 10'u iki derlem için aşağıdaki Tablo (32)'de sunulmuştur.

Tablo 32: *Götür-* eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen Eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=38)	Örnekçe	Sıklık (n=495)	Veritabanı (%)	Tür (n=20)	Örnekçe	Sıklık (n=45)	Veritabanı (%)
eve	eve, evime, evimize, evine, evinize	89	17,98	eve	eve	6	13,33
yere	yere, yerlere	50	10,10	parka	parka, parkta	5	11,11
doğru	doğru	45	9,09	veterinere	veterinere	4	8,89
(birini)	adamı, annemi, arkadaşını, babasını, bayanları, beni, bizi, çocukları, eşini, kızımı, onu, onları, seni, sizi, oğlunu	30	6,06	okula	okula, okuluna	4	8,89
hastaneye	hastaneye, hastanesi'ne, hastahaneye	30	6,06	ileri	ileri	3	6,67
doktora	doktora, doktorlara, doktoruna	26	5,25	eskilere	eskilere	2	4,44
geri	geri	21	4,24	<u>tamire</u>	tamire	2	4,44
ileri	ileri, ileriye	21	4,24	temyize	temyize	2	4,44
sonuca	sonuca, sonucuna, sonuçlara	17	3,43	geri	geri	2	4,44
lokantasına	lokantasına, lokantaya, lokantası'na	16	3,23	(birini)	seni	2	4,44

Tablo (32)'ye bakıldığında her iki derlemde en yüksek sıklığa sahip ve 1. sırada yer alan eşdizimli yapının *eve götür-* sözcüğü olduğu görülmektedir. Ancak TUD veritabanının 89 örnekçyle TUD veritabanının %17,98'ini oluşturan bu eşdizimliliğin ve Ekşi Sözlükte 6 sıklıkla ilgili veritabanının %13,33'ünü içerdiği ortaya çıkmaktadır. Ekşi Sözlükte 2.sırada yer alan *parka götür-* eşdizimliliği 5 örnekçyle veritabanının %11,11'ini oluştururken, bu yapının TUD'da ilk 10'a girmediği gözlemlenmektedir. TUD'da 50 örnekçyle TUD veritabanının %10,10'unu oluşturarak 2. yüksek sıklıkta görünen *yere götür-* yapısının ise Ekşi Sözlükte ilk 10'da yer almadığı bulgulanmıştır. Benzer şekilde TUD'da 3. sırada görünen *doğru götür-* sözcüğünün Ekşi Sözlükte ilk 10'da bulunmadığı, bunun yerine Ekşi Sözlükte 3. sırada 4 örnekçyle veritabanının %8,89'unu oluşturan eşdizimliliğinin *veterinere götür-* sözcüğü olduğu, bu sözcüğün ise TUD'da ilk 10'da yer almadığı görülmektedir. TUD'da 4. yüksek sıklığa sahip eşdizimli sözcüğün 30 örnekçyle veritabanının %6,06'sını oluşturan *birini götür-* yapısının Ekşi Sözlükte 2 örnekçyle ilgili veritabanının %4,44'ünü oluşturarak 10.sırada yer aldığı görülmektedir. *Geri götür-* ve *ileri götür-* eşdizimli sözcüklerinin her iki derlemde de ilk 10'da var oldukları gözlemlenmektedir. Ancak Ekşi Sözlükte yer alan *eskilere götür-*, *tamire götür-* ve *temyize götür-* eşdizimliliklerine tüm TUD derlemi üzerinde karşılaşılmadığı tespit edilmiştir. Son olarak TUD'da ilk 10'da bulunan *hastaneye götür-*, *doktora götür-*, *sonuca götür-*, *lokantasına götür-* ve yukarıda belirtildiği gibi *yere götür-* ve *doğru götür-* eşdizimli sözcüklerinin Ekşi Sözlük veritabanının ilk 10 eşdizimli sözcükleri arasında bulunmadıkları saptanmıştır.

Ekşi Sözlük ilk 10'da görünen *götür-* eylemine ait eşdizimsel yapıların TUD veritabanında değerlerinin olup olmadığını belirlemek için eşdizimsel yapıların tüm derlem üzerindeki maksimum olabirlik (LL) oranını gösteren Tablo (33)'e bakıldığında, 3.84 LL oranı anlamlılık düzeyine dayanarak 4 eşdizimli yapının iki derlem üzerinde anlamlı fark oluşturdıkları bulgulanmıştır. Maksimum olabirlik değeri 5,88 olan *parka*

götür- eşdizimli sözcüğünün istatistiksel olarak iki derlemde %323.08’lik anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak, *veterinere götür-* eşdizimliliğinin +10.84 maksimum olabilirlik değeriyle iki derlem arasında yüksek oranda (%1366.66) anlamlı bir fark oluşturduğu analiz edilmiştir. Benzer şekilde *okula götür-* ve *birini götür-* yapılarının da iki derlem üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir. Ancak *eve götür-*, *ileri götür-* ve *geri götür-* eşdizimli sözcüklerinde her iki derlemin veritabanında anlamlı bir fark bulunamadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Ekşi Sözlükte yer alan *eskilere götür-*, *tamire götür* ve *temyize götür-* eşdizimli yapıları TUD derleminde yer almadıkları için bu yapıların maksimum olabilirlik değeri saptanamamıştır.

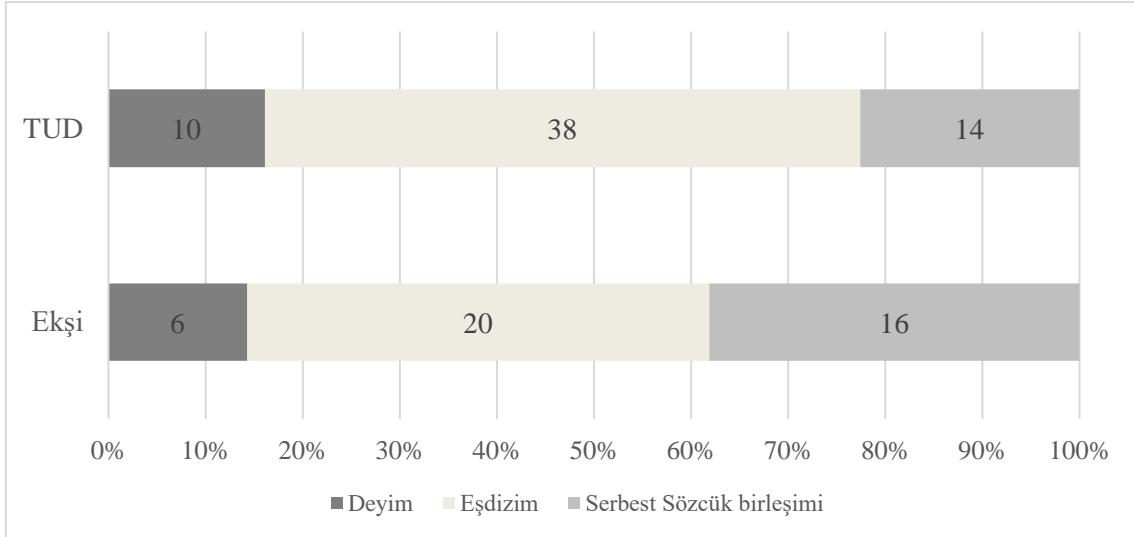
Tablo 33: Ekşi Sözlükte *götür-* eylemine ilişkin ilk 10’da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=45)	TUD (n=495)	LL	%Fark
	(n)	(n)		
eve	6	89	- 0.55	-25.84
parka	5	13	+ 5.84	323.08
veterinere	4	3	+ 10.84	1366.67
okula	4	10	+ 4.87	340.00
ileri	3	21	+ 0.48	57.14
eskilere	2		n/a	
tamire	2		n/a	
temyize	2		n/a	
geri	2	21	+ 0.00	4.76
(birini)	2	2	+ 4.74	1000.00

Şekil (126)’da, Ekşi Sözlük ve TUD veritabanı üzerindeki *götür-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorileri eşdizim, deyim ve serbest sözcük birleşimi olmak üzere üç sınıflandırma altında tür bazında analiz edilmiştir. Ekşi Sözlükte deyimlerin 6 tür

sıklığına sahip olarak veritabanının %14'ünü oluştururken, bu yapıların TUD'da 10 tür sıklığıyla TUD veritabanında Ekşi Sözlük ile karşılaştırıldığında daha fazla görülerek ilgili derlemin %16'sını oluşturduğu bulgulanmıştır. Serbest sözcük birleşimi yapılarında ise durum tam tersidir. Bu yapıların Ekşi Sözlükte 16 tür sıklığıyla veritabanının %38'ini oluşturduğu, TUD'da ise 14 tür sıklığıyla belirlenen serbest sözcük birleşiminin TUD veritabanının %29'unu kapsayarak daha az karşılaştığı sonucuna varılmıştır. Tür bazında her iki derlemde en çok görünen yapılar olarak analiz edilen eşdizimli yapılara gelindiğinde, TUD'da 38 sıklıkla TUD veritabanının %61'ini oluşturduğu bulgulanmıştır. Ekşi Sözlükte ise 20 tür sıklığına sahip olan eşdizimsel yapıların TUD'a oranla daha az karşılaştığı ve Ekşi Sözlük veritabanının %48'ini içerdiği ortaya çıkmaktadır.

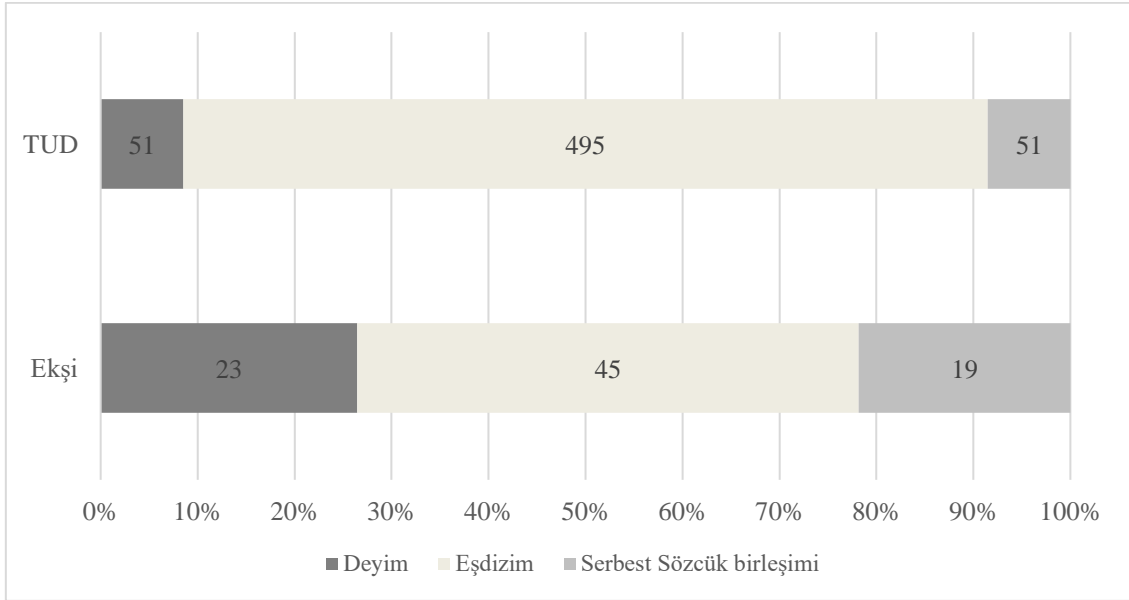
Şekil 126: TUD ve Ekşi Sözlükte *götür-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Götür- eylemine ait deyim, eşdizimli sözcükler ve serbest sözcük birleşimlerinin TUD ve Ekşi Sözlükteki örnekçe sıklıkları karşılaştırıldığında her iki derlemde de en çok karşılaşılan yapıların eşdizimli sözcükler olduğu görülmektedir (bkz. Şekil 127). Eşdizimli sözcükler TUD'da 495 örnekçeyle veritabanının %83'ünü oluşturarak yüksek

oranda yer aldığı bulgulanmıştır. Bu yapıların Ekşi Sözlükte 45 örnekçeye sahip olarak ilgili veritabanının %52'sini oluşturduğu gözlemlenmektedir. Deyimlere bakıldığında ise Ekşi Sözlükte 23 örnekçe sıklığıyla veritabanının %26'sını içererek TUD'a oranla daha fazla karşılaşıldıkları görülmektedir. TUD'da söz konusu yapıların 51 örnekçe sıklığıyla TUD veritabanının %8'ini kapsadığı bulgulanmıştır. Son olarak, serbest sözcük birleşimlerine bakıldığında tıpkı deyimler gibi Ekşi Sözlük mikro derleminde 19 örnekçe sıklığına sahip olarak veritabanının %22'ini oluşturdukları gözlemlenmektedir. Bu yapıların TUD veritabanında 19 örnekçede bulunduğu ve TUD üzerinde %9 oranında yer aldığı saptanmıştır.

Şekil 127: TUD ve Ekşi Sözlükte *götür-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.9. *Gel-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

Tablo (34)'te TUD ve Ekşi Sözlük derlemleri üzerinde *gel-* eylemine ilişkin eşdizimsel yapıların ilk 10'u iki derlem için karşılaştırılarak aşağıda sunulmuştur.

Tablo 34: *Gel-* eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10’da görülen eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=137)	Örnekçe	Sıklık (n=5350)	Veritabanı(%)	Tür (n=33)	Örnekçe	Sıklık (n=259)	Veritabanı (%)
hale	hale, hâle, haline, hâline	696	13,01	iyi	iyi	67	25,87
hoş	hoş	630	11,78	hoş	hoş	54	20,85
gibi	gibi, gibime, gibisine	503	9,40	kış	kış	21	8,11
anlamına	anlamına, anlamlara, anlamlarına, anlama	366	6,84	denk	denk	16	6,18
eve	eve, evime, evimize, evine, evinize, evlerine	219	4,09	bahar	bahar	11	4,25
ses	ses, sesi, sesler, sesleri	217	4,06	aklına	aklıma, aklına, akla	11	4,25
kendisine	kendime, kendine, kendinize, kendisine	216	4,04	zor	zor	10	3,86
aklına	akıllarına, akla, aklıma, aklımıza, aklına, aklınıza	188	3,51	<u>anlamına</u>	anlamına, anlamına da	9	3,47
gündeme	gündeme, gündemine	133	2,49	yaz	yaz	8	2,51
meydana	meydana, meydâna	114	2,13	ses	sesler,ses, sesleri	6	2,32

Tablo (34)'te görüldüğü gibi, TUD veritabanında 696 örnekçeyle veritabanının %13,01'ini oluşturarak 1. sırada yer alan eşdizimli sözcüğün *hale gel-* olduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak bu eşdizimliliğin Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da yer almadığı tespit edilmiştir. Ekşi Sözlükte 67 örnekçede görülerek veritabanının %25,87 oranında büyük bir kısmını kapsayarak 1. sırada yer alan eşdizimli yapının *iyi gel-* olduğu görülmektedir. Bu eşdizimli sözcüğün ise veritabanında ilk 10'da bulunmadığı gözlemlenmiştir. Her iki veritabanında da 2. sırada yer alan eşdizimliliğin *hoş gel-* olduğu saptanmıştır. Ancak bu yapının 54 örnekçeyle Ekşi Sözlük veritabanında %20,85'lik kısmını içerdiği, TUD'da ise 630 örnekçeye sahip olarak veritabanının Ekşi Sözlüğe oranla %11,78'lik kısmında görülerek daha az yer aldığı gözlemlenmiştir. TUD'da 3. yüksek sıklığa sahip olan *gibi gel-* eşdizimli sözcüğünün 503 örnekçeyle ilgili veritabanının %9,40'ını oluşturduğu, ancak bu yapının Ekşi Sözlükte ilk 10 eşdizimli yapı içerisinde yer almadığı tespit edilmiştir. Ekşi Sözlükte 3. yüksek sıklığa sahip yapını ise *kış gel-* yapısıdır ve bu yapı 21 örnekçede varolarak ilgili veritabanının %8,11'ini oluşturduğu bulgulanmaktadır. Yukarıda verilen Tablo (34)'te *gel-* eylemine ait *anlamına gel-*, *aklına gel-* ve *ses gel-* eşdizimli sözcükleri farklı oranlarda olsalar da iki veritabanında da ilk 10'da yer aldıkları ortaya çıkmaktadır. Ancak TUD'da ilk 10'da yer alan *eve gel-*, *kendisine gel-*, *gündeme gel-* ve *meydana gel-* yapılarına Ekşi Sözlükte ilk 10'da rastlanmamıştır. Bu durum aksine Ekşi Sözlüğe bakıldığında ise *denk gel-*, *bahar gel-*, *zor gel-* ve *yaz gel-* yapılarının ise TUD veritabanında ilk 10'da bulunmadıkları bulgulanmıştır.

Tablo (35)'te *gel-* eylemine ilişkin Ekşi Sözlük ilk 10'da görünen eşdizimsel yapıların TUD veritabanında değerlerinin olup olmadığını belirlemek için eşdizimsel yapıların tüm derlem üzerindeki maksimum olabilirlik (LL) oranı gösterilmektedir. 3.84 LL oranı anlamlılık düzeyine dayanarak 8 eşdizimli yapının iki derlem üzerinde anlamlı fark oluşturdukları bulgulanmıştır. Maksimum olabilirlik değeri +189,40 olan *iyi gel-*

eşdizimli sözcüğünün istatistiksel olarak iki derlemde %1181.46'lık büyük bir anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. *Hoş gel-* eşdizimliliğinin +13.87.84 maksimum olabilirlik değeriyle iki derlem arasında %77.05'lik anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir. Benzer şekilde *kış gel-*, *denk gel-*, *bahar gel-*, *zor gel-*, *anlamına gel-* ve *yaz gel-* eşdizimli sözcüklerinin de iki derlem üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir. Ancak *aklıma gel-* ve *ses gel-* eşdizimli sözcüklerinde her iki derlemin veritabanında anlamlı bir fark bulunamadığı tespit edilmiştir.

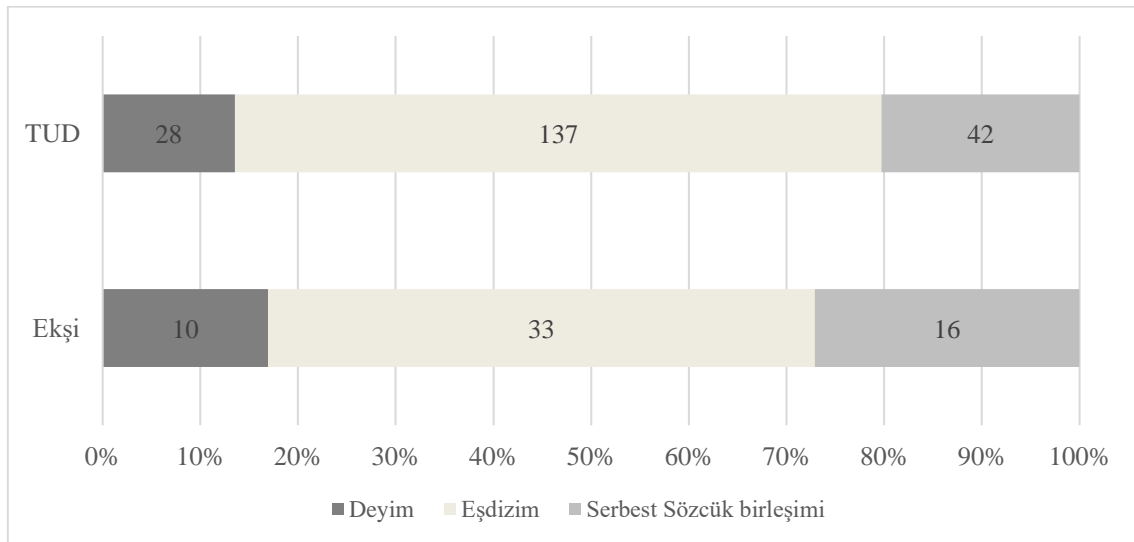
Tablo 35: Ekşi Sözlükte *gel-* eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=259)	TUD (n=5350)	LL	%Fark
	(n)	(n)		
iyi	67	108	+ 189.40	1181.46
hoş	54	630	+ 13.87	77.05
kış	21	12	+ 87.04	3514.86
denk	16	98	+ 15.20	237.25
bahar	11	14	+ 34.68	1523.00
aklıma	11	188	+ 0.35	20.86
zor	10	43	+ 14.24	380.38
anlamına	9	366	- 5.04	-49.21
yaz	8	15	+ 20.90	1001.67
ses	6	217	- 2.20	-42.89

Şekil (128) *gel-* eylemine ait Ekşi Sözlük ve TUD veritabanı üzerindeki sözcük birlikteliği kategorisini (eşdizim, deyim ve serbest sözcük birleşimi) göstermektedir. Tür bazında en yüksek sıklığa, eşdizimli yapıların sahip olduğu görülmekte ve bu yapıların TUD'da 137 tür sıklığıyla TUD veritabanının %66'sını oluşturduğu, Ekşi Sözlükte'de 33 tür sıklığıyla ilgili veritabanının %56'sını oluşturduğu analiz edilmektedir. Serbest

sözcük birleşimlerine ve deyimsele yapılarla bakıldığında bu yapıların Ekşi Sözlükte TUD'a oranla daha fazla ortaya çıktığı bulgulanmıştır. Serbest Sözcük birleşimleri Ekşi Sözlükte 16 tür sıklığıyla veritabanının %27'sini oluştururken, TUD'da da 42 sıklıkla veritabanının %20'sini oluşturduğu gözlemlenmektedir. Benzer şekilde deyimsele yapıların fazla olduğu Ekşi Sözlük mikro derlemi 10 tür sıklığına sahip olarak veritabanının %17'isini kapsarken, TUD'da bu yapıların 48 tür sıklığına sahip olarak kendi veritabanında %14 oranında yer aldığı görülmektedir.

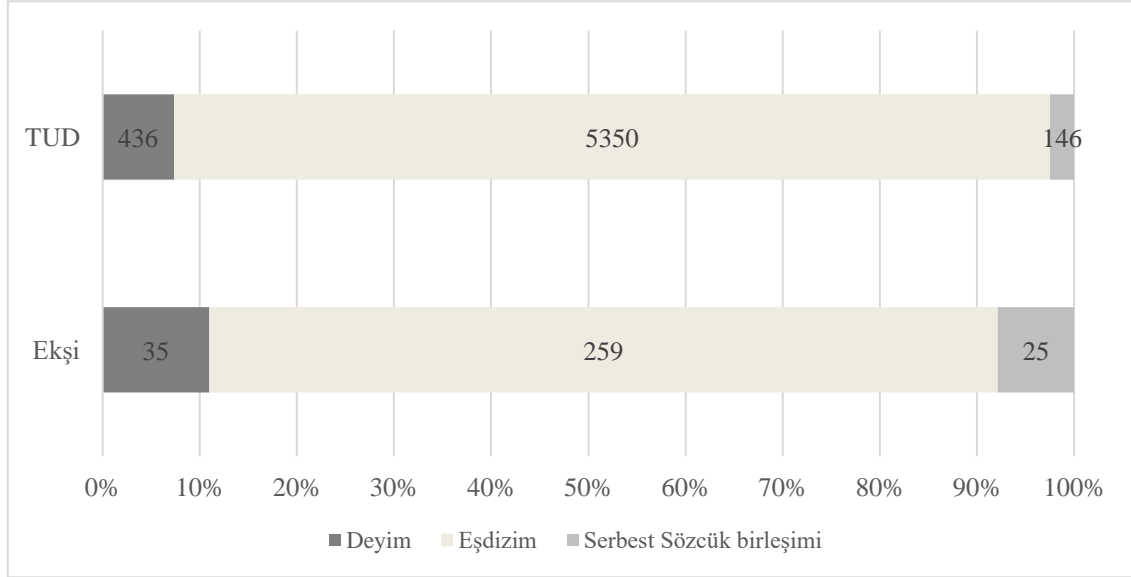
Şekil 128: TUD ve Ekşi Sözlükte *gel-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

TUD ve Ekşi Sözlükte *gel-* eylemine ait sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı gösteren Şekil (129)'a bakıldığında her iki derlemde de en yüksek sıklık sergileyen yapıların eşdizimsel yapılar olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu yapılar TUD'da 5350 örnekçe sıklığında görülerek TUD veritabanının %90 oranında büyük bir kısmını oluşturduğu, Ekşi Sözlük mikro derleminin ise 259 örnekçeyle ilgili derlem veritabanının %81'ini oluşturduğu bulgulanmıştır. *Gel-* eylemine ait deyimsele yapılarla bakıldığında ise TUD'da 436 örnekçeyle bu yapıların TUD veritabanının %7'sini içerdiği, Ekşi Sözlükte ise deyimlerin 35 örnekçe sıklığıyla %11 oranında görüldüğü ve söz konusu yapıların Ekşi Sözlükte TUD'a oranla daha fazla yer aldığı sonucuna

varılmıştır. Son olarak, serbest sözcük birleşimlerine bakıldığında ise Ekşi Sözlükte 25 örnekçeyle ilgili derlemin %8'ini oluşturduğu, TUD'da ise 146 örnekçe sıklığına sahip olarak TUD veritabanının %3'ünü içerdiği ortaya çıkmaktadır.

Şekil 129: TUD ve Ekşi Sözlükte *gel-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.10. *Eri-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

TUD ve Ekşi Sözlük derlemleri üzerinde *eri-* eylemine ait eşdizimsel yapılar taranmış, ilgili eyleme ait TUD derleminde 5 eşdizimli yapı bulunurken, Ekşi Sözlükte toplam 14 örnekçenin içerisinde eşdizimsel yapılara rastlanmamıştır. Dolayısıyla *eri-* eylemine ait eşdizimli yapı olmadığı için anlamlılık tablosu hesaplanamamıştır. Sonuç olarak, aşağıdaki Tablo (36)'da yalnızca TUD'da varolan eşdizimsel yapılar sunulacaktır.

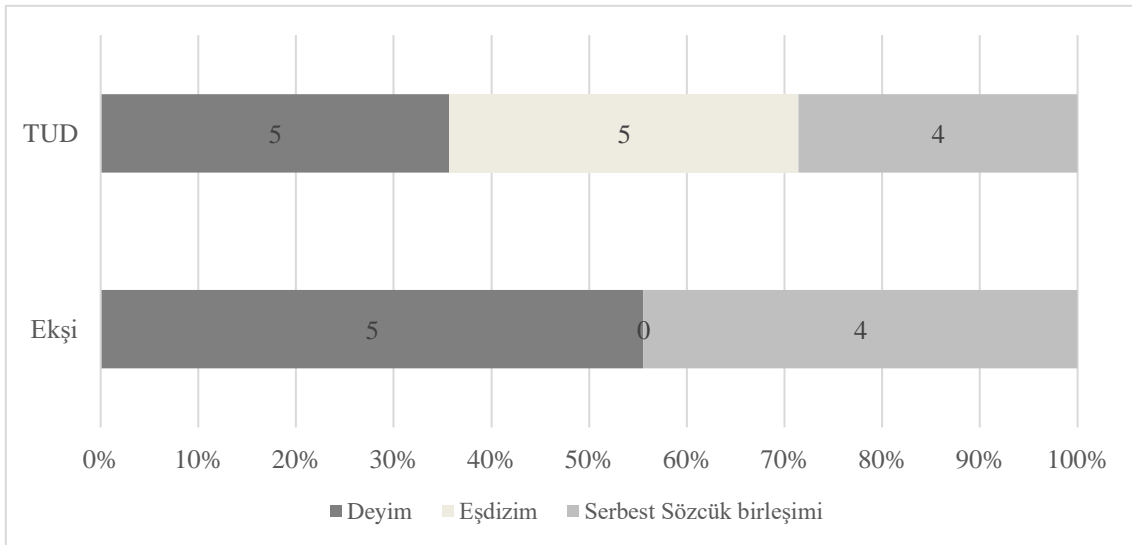
Tablo 36: *Eri-* eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında görülen eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=5)	Örnekçe	Sıklık (n=20)	Veritabanı (%)	Tür (n=0)	Örnekçe	Sıklık (n=0)	Veritabanı (%)
kar	kar, karlar	10	50,00				
buzullar	buzullar	4	20,00				
sıcaktan	sıcaktan	3	15,00				
stoklar	stoklar, stokları	2	10,00				
kası	kası	1	5,00				

Yukarıdaki Tablo (36)'ya bakıldığında, TUD veritabanında görülen eşdizimli yapılarda en yüksek sıklığa sahip yapının 10 örnekçeyle veritabanının yarısını oluşturan *kar eri-* eşdizimliliğidir. Ardından sırasıyla *buzullar eri-*, *sıcaktan eri-*, *stoklar eri-* ve *kası eri-* yapıları da TUD'da görünen eşdizimli yapılardır.

Ekşi Sözlük ve TUD veritabanındaki *eri-* eylemine ait sözcük birlikteliği kategorisini gösteren Şekil (130)'a bakıldığında Ekşi Sözlükte deyimlerin ve serbest sözcük birleşimlerinin olduğu, eşdizimli yapıların bulunmadığı görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda, deyimsel yapıların yüksek bulunduğu Ekşi Sözlük, 5 tür sıklığıyla ilgili veritabanının %56'sını oluşturmaktadır. Veritabanının geri kalan %44'lük bölümünü ise 4 tür sıklığına sahip olan serbest sözcük birleşimlerinin oluşturduğu gözlemlenmektedir. TUD'a gelindiğinde ise deyimsel ve eşdizimli yapıların ikisinin de 5'er tür sıklığına sahip olarak TUD veritabanının %36'sar bölümünü oluşturduğu analiz edilmiştir. TUD veritabanının geri kalan %28'lik bölümünü de 4 tür sıklığına sahip olan serbest sözcük birleşimlerinin oluşturduğu ortaya çıkmaktadır.

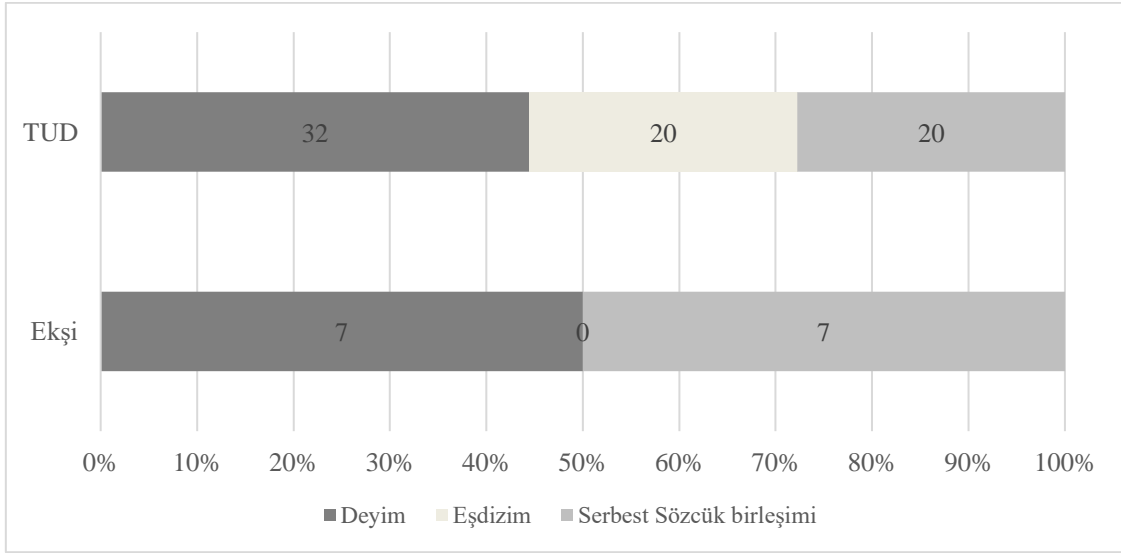
Şekil 130: TUD ve Ekşi Sözlükte *eri-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Aşağıdaki Şekil (131) ise *eri-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorisinin örnekçe

sıklığı açısından dağılımını göstermektedir. Şekil (131)'e göre her iki derlemde üzerinde en yüksek örnekçe sıklığına sahip yapıların TUD'da 32 örnekçeyle TUD veritabanının %44'ünü oluşturan, Ekşi Sözlük mikro derleminde ise 7 örnekçe sıklığıyla ilgili derlem veritabanının %50'sini oluşturan yapıların deyimler olduğu bulgulanmıştır. TUD'da 20 örnekçe sıklığıyla görünen ve TUD veritabanının %28'ini oluşturan eşdizimsel yapıların Ekşi Sözlükte yer almadığı ortaya çıkmıştır. Son olarak serbest sözcük birleşimlerine bakıldığında bu yapıların Ekşi Sözlükte 7 örnekçeye sahip olarak Ekşi Sözlük veritabanının %50'ini oluştururken, TUD'da 20 örnekçeyle TUD veritabanının %28'ini içerdiği saptanmıştır.

Şekil 131: TUD ve Ekşi Sözlükte *eri-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.11. *Bas-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

Bas- eylemine ait TUD ve Ekşi Sözlük derlemlerinde en sık görünen ilk 10 eşdizimsel yapılar Tablo (37)'de gösterilmektedir.

Tablo 37: Bas- eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10’da görülen eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=45)	Örnekçe	Sıklık (n=779)	Veritabanı (%)	Tür (n=32)	Örnekçe	Sıklık (n=78)	Veritabanı (%)
düğmesine	düğmesine, düğmelere, düğmeye, düğmelerine	134	17,20	tuşa	tuşuna, tuşa, tuşlara	11	14,10
zile	zile, zili, zilimize, ziline, zillerine	89	11,42	ayak	ayak	6	7,69
ayak	ayak	45	5,78	butonuna	butonuna, butonunu	6	7,69
gaz	gaz, gaza	44	5,65	düğmesine	düğmesine, düğmeye	6	7,69
ateş	ateş, ateşler	37	4,75	<u>küfrü</u>	küfrü	4	5,13
ter	ter, terler	36	4,62	yere	yere	3	3,85
tuşa	tuşa, tuşlara, tuşlarına, tuşuna, tuşunu	33	4,24	ateş	ateş	3	3,85
kahkahayı	kahkahaları, kahkahayı	31	3,98	hava	hava, havaya	3	3,85
üstüne	üstlerine, üstüne, üstüme, üstümüze	28	3,59	ayağına	ayağıma, ayağına	3	3,85
yaşıma	yaşıma, yaşına	28	3,59	zile	zile	2	2,56

Tablo (37)'ye göre Ekşi Sözlük veritabanında ilgili eylem ait toplam 78 eşdizimli sözcüklerden 11 örnekçeye sahip olan *tuşa bas-* sözcüğü veritabanının %14,04'sini oluşturarak 1. sırada yer almaktadır. TUD'a bakıldığında bu eşdizimliliğin 33 örnekçeye ilgili veritabanının %4,24'ünü içererek ilk 10'da 7. sırada yer aldığı gözlemlenmektedir. TUD'da 134 örnekçeye veritabanının %17,20'sini oluşturarak en yüksek sıklığa sahip eşdizimliliğin ise *düğmesine bas-* yapısı olduğu görülmektedir. Söz konusu eşdizimliliğin Ekşi Sözlükte ise 6 örnekçeye veritabanının %7,69'unu kapsayarak 4. sırada yer aldığı ortaya çıkmaktadır. Ekşi Sözlükte 2. sırada yüksek sıklığa sahip olan *ayak bas-* sözcüğünün 6 örnekçeye veritabanının %7,69'unu oluşturduğu oluştururken, TUD'da bu eşdizimliliğin 45 örnekçeye veritabanının %5,78'inde yer alarak 3. sırada bulunduğu gözlemlenmektedir. TUD'da 2. yüksek sıklığa sahip olan *zile bas-* eşdizimli sözcüğü 89 örnekçeye TUD veritabanının %11,42'sini içerirken, bu yapının Ekşi Sözlükte 2 örnekçeye Ekşi Sözlük derleminin %2,56'sını oluşturmuş ve 10. sırada yer aldığı tespit edilmiştir. TUD'da ilk 10'da 4. sırada görünen *ateş bas-* eşdizimliliğinin 37 örnekçeye TUD veritabanının %4,75 oluştururken, bu yapının Ekşi Sözlükte 3 örnekçeye ilgili veritabanının %3,85'ini içerdiği analiz edilmiştir. Ekşi Sözlükte ilk 10'da bulunan *butonuna bas-* ve *yere bas-* eşdizimli sözcüklerine TUD veritabanının tümünde karşılaşılmadığı bulgulanmıştır. Bunun aksine TUD'da ilk 10'da yer alan *gaz bas-*, *ter bas-*, *kahkahayı bas-*, *üstüne bas-*, *yaşına bas-* eşdizimli yapıların ise Ekşi Sözlükte ilk 10'da görünmediği ortaya çıkmaktadır.

Ekşi Sözlük veritabanında bulunan *bas-* eylemine ait eşdizimsel yapıların TUD veritabanındaki maksimum olabilirlik (LL) değerlerini gösteren aşağıdaki Tablo (38)'e bakıldığında *tuşuna bas-*, *düğmesine bas-*, *küfrü bas-*, *hava bas-* ve *zile bas-* eşdizimliliklerinde iki derlem üzerinde anlamlı fark olduğu görülmektedir. Tabloya göre, *tuşa bas-* eşdizimliliği +9.54 maksimum olabilirlik değeriyle %232.91 oranında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösteriyor. Benzer şekilde, *düğmesine bas-* eşdizimli

sözcüğün -4.80 maksimum olabilirlik değeriyle %-55.28'lik, *küfrü bas-* +8.85 maksimum olabilirlik değeriyle %898.72'lik, *hava bas-* +8.03 maksimum olabilirlik değeriyle %1398.08'lik ve *zile bas-* eşdizimliliğinin ise -7.35 maksimum olabilirlik değeriyle %77.56'lik oranlarında iki derlem üzerinde anlamlı farklılık oluşturdukları görülmektedir. Ancak *ayak bas-*, *ateş bas-* ve *ayağına bas-* yapıları için her iki derlemin veritabanında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ayrıca *butonuna bas-* ve *yere bas-* eşdizimli yapıları TUD derlemi içinde yer almadığından maksimum olabilirlik değerleri belirlenememiştir.

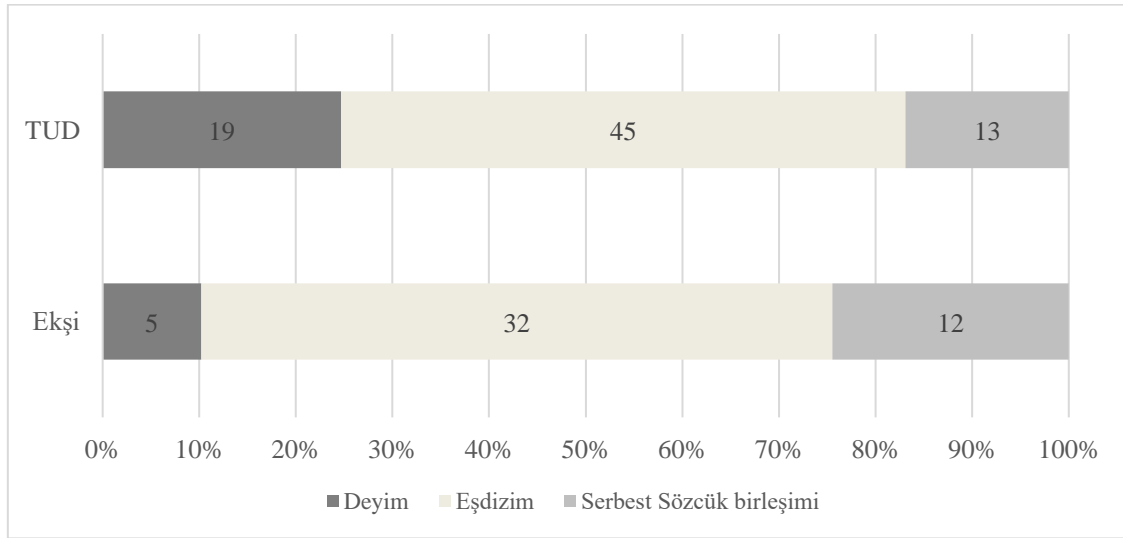
Tablo 38: Ekşi Sözlükte *bas-* eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=78)	TUD (n=779)	LL	%Fark
	(n)	(n)		
tuşa	11	33	+ 9.54	232.91
ayak	6	45	+ 0.40	33.16
butonuna	6		n/a	
düğmesine	6	134	- 4.80	-55.28
küfrü	4	4	+ 8.85	898.72
yere	3		n/a	
ateş	3	37	- 0.13	-19.02
<u>hava</u>	3	2	+ 8.03	1398.08
ayağına	3	10	+ 2.24	199.62
zile	2	89	- 7.35	-77.56

Ekşi Sözlük ve TUD veritabanlarında *bas-* eylemine ait sözcük birlikteliği kategorisini gösteren bir Şekil (132)'ye bakıldığında tür bazında en yüksek sıklığa eşdizimli yapıların sahip olduğu görülmekte ve bu yapıların TUD'da 45 tür sıklığıyla TUD veritabanının %58'ini oluşturduğu, Ekşi Sözlükte de 32 tür sıklığıyla ilgili veritabanının %65'ini

oluşturduğu analiz edilmektedir. Serbest sözcük birleşimlerine bakıldığında Ekşi Sözlükte 12 tür sıklığında bulunarak ilgili derlemde %25 oranında karşılaşılmış, TUD'da ise 13 sıklıkta görülerek TUD veritabanının %17'sini oluşturduğu gözlemlenmektedir. Son olarak deyimsel yapılara bakıldığında ise TUD'da 19 sıklıkla veritabanının %25'ini oluşturduğu, Ekşi Sözlükte ise 5 sıklıkla görülerek Ekşi Sözlük veritabanının %10'unu içerdiği ortaya çıkmaktadır. Bu durum da serbest sözcük birleşimlerinin aksine TUD'da deyimsel yapıların daha fazla ortaya çıktığını ispatlamaktadır.

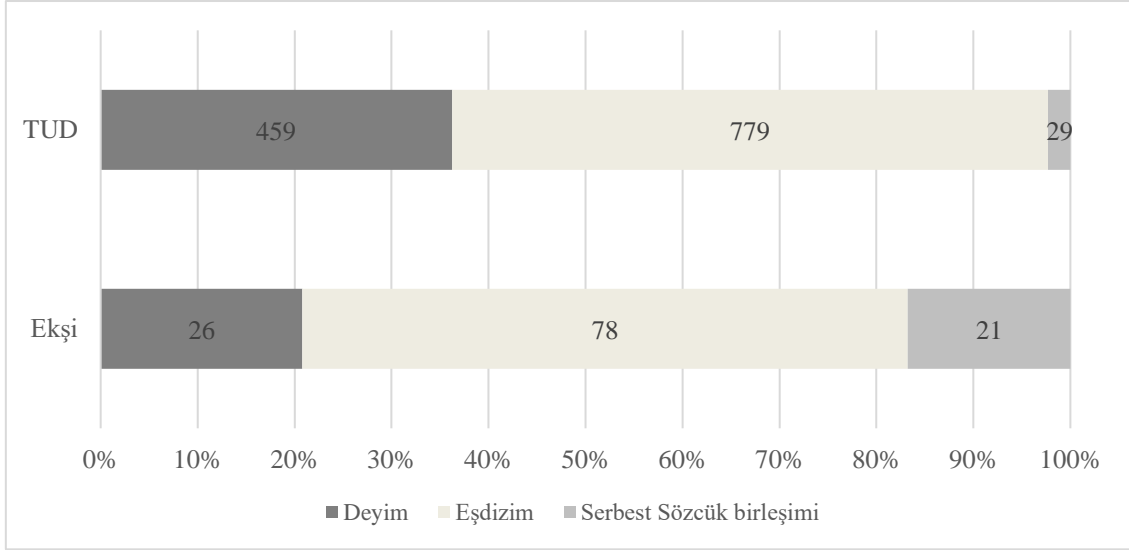
Şekil 132: TUD ve Ekşi Sözlükte *bas-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

İlgili eyleme ait eşdizimli sözcük, deyim ve serbest sözcük birleşimi yapılarına örnekçe sıklık ekseninde bakıldığında, Ekşi Sözlükte 78 örnekçe sıklığı, TUD'da ise 779 sıklığıyla her iki veritabanının %62'sini eşdizimli sözcüklerin oluşturduğu bulgulanmıştır (bkz. Şekil 133). TUD'da Ekşi Sözlüğe oranla daha büyük bir yer kaplayan deyimlere bakıldığında ise 459 örnekçe sıklığıyla TUD veritabanının %36'sını oluşturduğu gözlemlenmektedir. Ekşi Sözlükte ise deyimsel yapılar 26 örnekçe sıklığına sahip olarak ilgili veritabanında %21 oranında karşılaşıldığı ortaya çıkmaktadır. Serbest sözcük birleşimlerinde ise durum tam tersi olmakta Ekşi Sözlükte 21 örnekçeyle veritabanının %17'sini içerdiği görülmektedir. Bu yapılar TUD'da çok az bulunmuş 29 örnekçeyle

TUD veritabanının %2'lik bir bölümünde yer aldığı gözlemlenmiştir.

Şekil 133: TUD ve Ekşi Sözlükte *bas-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.12. *Vur-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

Aşağıdaki Tablo (39) *vur-* eylemin TUD ve Ekşi Sözlük derlemlerinde görünen en sık ilk 10 eşdizimsel yapıları sunmaktadır.

Tablo 39: *Vur-* eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10’da görülen eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=51)	Örnekçe	Sıklık (n=678)	Veritabanı (%)	Tür (n=14)	Örnekçe	Sıklık (n=38)	Veritabanı (%)
açığa	açığa	53	7,82	yere	yere	7	18,42
ışık	ışığı, ışık, ışıklar, ışıkları, ışıklarını	43	6,34	gözünden	gözümüzden, gözünden	6	15,79
yüzüne	yüzüme, yüzümüze, yüzüne	43	6,34	(birine)	oyuncuya, sarışına, adama, kadına, bana	6	15,79
dışa	dışa	41	6,05	adam	adam, adam mı, adamın, adamı	4	10,53
kapıyı	kapıyı, kapısını, kapıları	32	4,72	(birini)	ışıld'ı, ilkan'ı, pkk'lı, kızı	4	10,53
yere	yere, yerlere	32	4,72	yumruk	yumruk	2	5,26
omuzuna	omuzlarına, omuzuna, omzuma, omzuna	28	4,13	kıyıya	kıyıya	2	5,26
cama	cama, camına, camlara, camlarına	27	3,98	şelpe	şelpe	1	2,63
masaya	masaya, masalara, masalarımıza, masasına	27	3,98	prangalar	prangalar	1	2,63
başına	başına, başına, başınıza	25	3,69	mührünü	mührünü	1	2,63

Tablo (39)'a göre TUD'da ilk sırada yer alan *açığa-* eşdizimliliği 53 örnekçeye veritabanının %7,82'sini oluşturduğu gözlemlenirken, bu yapının Ekşi Sözlük mikro derleminde ilk 10'da yer almadığı görülmektedir. Ekşi Sözlük veritabanının en yüksek sıklığına sahip eşdizimli sözcüğü 7 örnekçeye %18,42'sini oluşturan *yere vur-* eşdizimliliğidir ve bu yapının TUD'da 32 örnekçeye veritabanının %4.72'sini oluşturarak 6. sırada yer aldığı bulgulanmıştır. TUD'da 43'er örnekçeye ilgili veritabanının 6,34'ünü içererek TUD derleminde 2. ve 3. sırada yüksek sıklıkla görünen *ışık vur-* ve *yüzüne vur-* yapılarının Ekşi Sözlük derleminde ilk 10'da bulunmadıkları ortaya çıkmıştır. *Vur-* eylemine ait ilk 10 eşdizimsel yapı her iki derlemde oldukça farklı çıkmıştır. Örneğin, Ekşi Sözlük derleminde ilk 10'da yer alan *gözünden vur-*, *birine vur-*, *birini vur-*, *şelpe vur-* ve *prangalar vur-* eşdizimli sözcüklerinin TUD derleminde hiç bulunmadıkları saptanmıştır. Buna ek olarak *adam vur-*, *yumruk vur-*, *kıyıya vur-* ve *mührünü vur-* eşdizimliliklerinin ise TUD'da var olmalarına rağmen ilk 10'a girmedikleri bulgulanmıştır. TUD derlemine bakıldığında ise ilk 10'da yer alan *yere vur-* eşdizimliliği dışındaki tüm eşdizimsel yapıların Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da olmadıkları analiz edilmiştir.

Ekşi Sözlük veritabanında bulunan *vur-* eylemine ait eşdizimsel yapıların TUD veritabanındaki maksimum olabilirlik (LL) değerlerini gösteren Tablo (40)'a göre, *yere vur-* +7.89 maksimum olabilirlik değeriyle %290.30 oranında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde *adam vur-* eşdizimli sözcüğünün ise +8.42 maksimum olabilirlik değeriyle %692.98'lik oranlarında iki derlem üzerinde anlamlı farklı oluşturduğu görülmektedir. Ancak *yumruk vur-*, *kıyıya vur-* ve *mührünü vur-* yapıları için her iki derlemin veritabanında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ayrıca *gözünden vur-*, *birine vur-*, *birini vur-*, *şelpe vur-* ve *prangalar vur-* eşdizimli yapıları TUD derlemi içinde yer almadığından maksimum olabilirlik değerleri analiz edilememiştir.

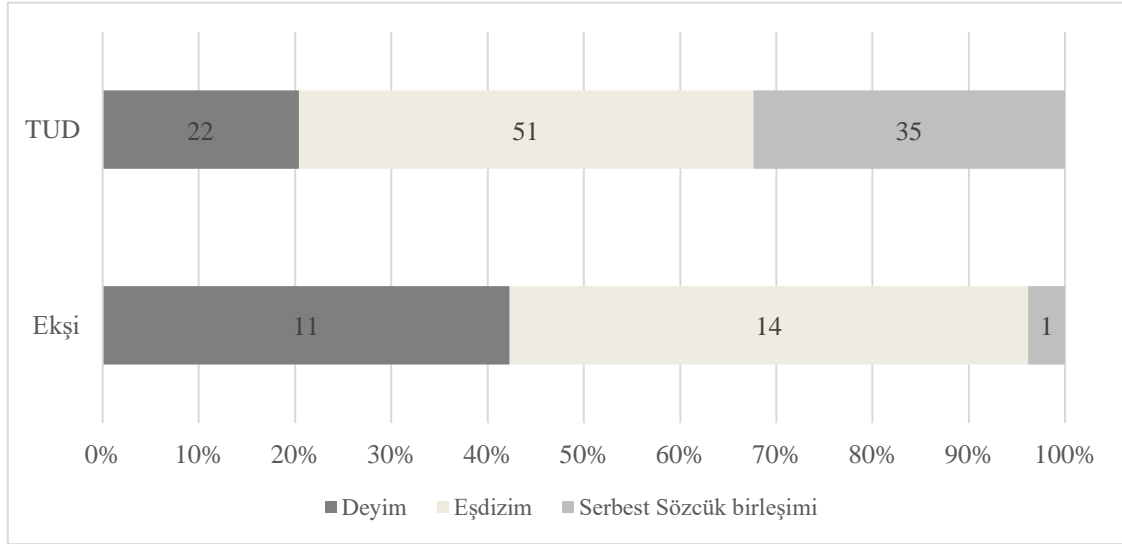
Tablo 40: Ekşi Sözlükte *vur-* eylemine ilişkin ilk 10’da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=43)	TUD (n=678)	LL	%Fark
	(n)	(n)		
yere	7	32	+ 7.89	290.30
gözünden	6		n/a	
(birine)	6		n/a	
adam	4	9	+ 8.42	692.98
(birini)	4		n/a	
yumruk	2	16	+ 0.93	123.03
<u>kıyıya</u>	2	10	+ 2.02	256.84
şelpe	1		n/a	
prangalar	1		n/a	
mührünü	1	4	+ 1.30	346.05

Şekil (134)’e bakıldığında, *vur-* eylemiyle ilgili olarak Ekşi Sözlük ve TUD veritabanlarında sözcük birlikteliği kategorilerinin tür bazında analiz edildiği görülmektedir. Analiz doğrultusunda, eşdizimli yapılar her iki derlemde geniş bir bölümü kapsayarak, Ekşi Sözlükte 14 tür sıklığıyla veritabanının %54’ünü oluştururken, TUD’da 51 tür sıklığına sahip olarak TUD veritabanının %47’sini oluşturduğu gözlenmektedir. Serbest sözcük birleşimine bakıldığında ise Ekşi Sözlükte 1 sıklığa sahip olarak veritabanının tür açısından %4’ünü oluşturarak ilgili derlemde en az karşılaşılan sözcük birlikteliği kategorisi olduğu görülmektedir. TUD’da ise serbest sözcük birleşiminin 35 tür sıklığıyla TUD veritabanının %33’ünü içerdiği tespit edilmiştir. Son olarak deyimsel yapılara bakıldığında ise Ekşi Sözlükte 11 sıklıkla veritabanında %42’lik, TUD’da ise

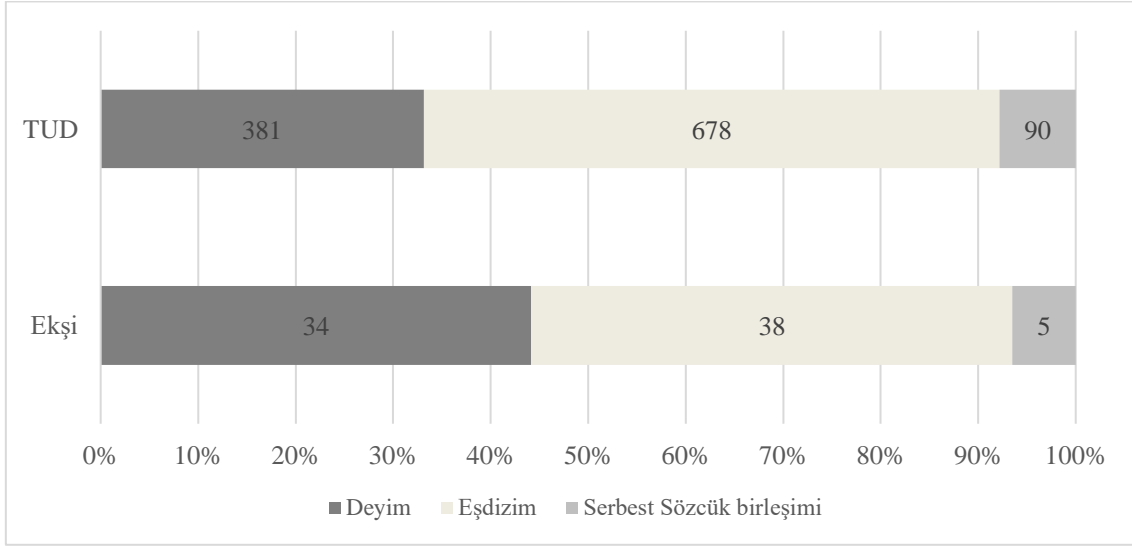
daha az karşılaşılarak 22 tür sıklığıyla TUD veritabanında %20'lik kısmı kapsadığı bulgulanmıştır.

Şekil 134: TUD ve Ekşi Sözlükte *vur-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Şekil (135), *vur-* eylemine ait sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe sıklığı açısından analizini göstermektedir. Ekşi Sözlükte 38 örnekçeyle Ekşi Sözlük veritabanının %49'unu, TUD'da ise 678 örnekçe sıklığıyla veritabanının %59'unu eşdizimli sözcüklerin oluşturduğu bulgulanmıştır. 34 örnekçe sıklığına sahip olarak Ekşi Sözlük veritabanının %44'ünü oluşturan ve ilgili derlemin 2. yüksek sıklığında karşılaşılan yapıların deyimler olduğu gözlemlenmektedir. Bu yapıların TUD derleminde 381 örnekçe sıklığında görülerek TUD veritabanının %33'ünü içerdiği gözlemlenmektedir. Serbest sözcük birleşimlerinde ise her iki derlemde karşılaşılan örnekçe sıklığının birbirlerinden çok farklı olmadıkları görülmektedir. Bu yapıların Ekşi Sözlükte 5 örnekçeyle ilgili derlemde %7, TUD'da ise 90 örnekçeyle TUD veritabanında %8 oranında yer aldıkları ortaya çıkmaktadır.

Şekil 135: TUD ve Ekşi Sözlükte *vur-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.13. *Koy-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

TUD ve Ekşi Sözlükte *koy-* eylemine ait en sık karşılaşılan eşdizimsel yapıların ilk 10'u her iki derlem için ayrı ayrı sunularak aşağıdaki Tablo (41)'de verilmiştir.

Tablo 41: *Koy-* eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10’da görülen eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=81)	Örnekçe	Sıklık (n=1785)	Veritabanı (%)	Tür (n=21)	Örnekçe	Sıklık (n=32)	Veritabanı (%)
üzerine	üzerime, üzerine	143	8,01	yerine	yerine	5	15,63
yerine	yerine	143	8,01	isim	isim, ismini	4	12,50
cebine	cebime, cebine, cebinize	139	7,79	<u>karşı</u>	karşı	2	6,25
üstüne	üstüne	136	7,62	nicki	nicki, nickini	2	6,25
omzuna	omuzlarıma, omuzlarımıza, omuzuma, omuzuna, omzuna, omzuma, omuzlarına	88	4,93	şart	şart, şartını	2	6,25
yere	yere, yerlere	85	4,76	teşhisi	teşhisi, teşhisini	2	6,25
önüne	önüme, önüne, önlerine, önümüze	84	4,71	smiley	smiley	1	3,13
karşı	karşı	61	3,42	fotoğrafını	fotoğrafını	1	3,13
çantaya	çantaya, çantasına, çantama, çantalara	50	2,80	sıraya	sıraya	1	3,13
içine	içine	47	2,63	hedefler	hedefler	1	3,13

Tablo (41)'e bakıldığında Ekşi sözlük veritabanında en yüksek sıklığa sahip olan eşdizimli sözcüğünün *yerine koy-* eşdizimliliği olduğu ve 5 örnekçeyle ilgili derlemin %15,63'ünü oluşturduğu gözlemlenmektedir. Bu yapı TUD veritabanında 143 örnekçeyle ilgili veritabanının %8,01'ini içerdiği ve 2. yüksek sıklığa sahip yapı olduğu belirlenmiştir. TUD'da ilk 10 eşdizimsel yapı içerisinde en yüksek sıklığa sahip olan *üzerine koy-* eşdizimliliğinin Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da yer almadığı bulgulanmıştır. Ekşi Sözlükte *isim koy-* eşdizimli sözcüğünün 4 örnekçeyle ilgili veritabanının %12,50'sini oluşturduğu görülmektedir. Ancak bu yapının TUD'da ilk 10 eşdizimli yapılar arasında olmadığı bulgulanmıştır. Ekşi Sözlükte 3. yüksek sıklığa sahip *karşı koy-* eşdizimliliği 2 örnekçede görülerek Ekşi Sözlük veritabanının %6,25'ini oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Bu yapı TUD veritabanında 61 örnekçeyle ilgili veritabanının %3,42'sinde yer alarak TUD derleminde 8. sırada yer aldığı gözlemlenmektedir. TUD'da 3. sırada görünen *cebine koy-* eşdizimliliği 139 örnekçeye sahip olarak TUD veritabanının %7,79'unu oluşturmaktadır, ancak bu yapının Ekşi Sözlük veritabanının ilk 10 eşdizimli sözcükleri arasında yer almadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde TUD'da 136 örnekçeyle ilgili veritabanının 7,62'sini oluşturarak 4. sırada yer alan *üstüne koy-* eşdizimli sözcüğünün ise Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da bulunmadığı görülmektedir. Ayrıca TUD'da yer alan *omzuna koy-*, *yere koy-*, *önüne koy-*, *çantaya koy-* ve *içine koy-* eşdizimli sözcüklerinin ise Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da yer almadıkları gözlemlenmiştir. Bunun aksine, Ekşi Sözlükte olan *teşhisi koy-*, *fotoğrafını koy-*, *sıraya koy-*, ve *hedefler koy-* eşdizimliliklerinin ise TUD'da ilk 10'da olmadıkları analiz edilmiştir. Son olarak, Ekşi Sözlükte *nicki koy-*, *şart koy-* ve *smiley koy-* eşdizimli sözcüklerinin TUD derleminde hiç yer almadıkları bulgulanmıştır.

Koy- eylemine ilişkin Ekşi Sözlükte eşdizimsel yapıların TUD veritabanındaki maksimum olabilirlik (LL) değerlerini gösteren Tablo (42)'ye bakıldığında *isim koy-* ve *teşhisi koy-* eşdizimli sözcüklerinde iki derlem üzerinde anlamlı farklılık ortaya çıktı

görülmektedir. *İsim koy-* sözcüğü +14.75 maksimum olabilirlik değeriyle %1759.38 oranında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde *teşhisi koy-* eşdizimli sözcüğünün ise +3.97 maksimum olabilirlik değeriyle %556.25'lik oranlarında iki derlem üzerinde anlamlı farklı oluşturduğu görülmektedir. Ancak *yerine koy-*, *karşı koy-*, *fotoğrafını koy-*, *sıraya koy-* ve *hedefler koy-* yapıları için her iki derlem veritabanında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Son olarak, *nicki koy-*, *şart koy-* ve *smiley koy-* eşdizimli yapıları TUD derlemi içinde yer almadığından maksimum olabilirlik değerleri analiz edilememiştir.

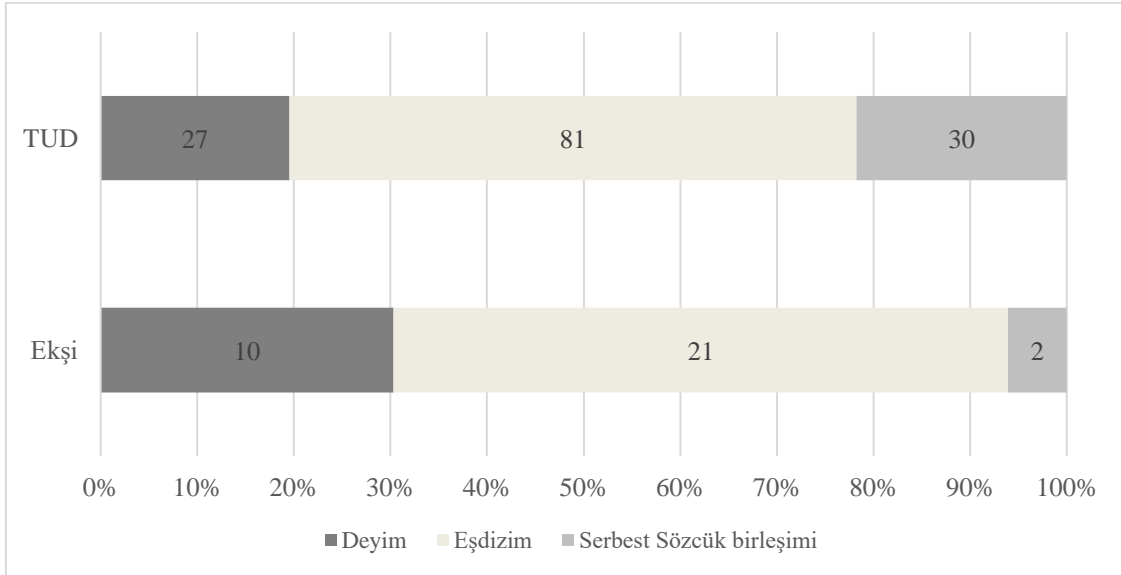
Tablo 42: Ekşi Sözlükte *koy-* eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=32)	TUD (n=1785)		
	(n)	(n)	LL	%Fark
yerine	5	143	+ 1.77	95.04
isim	4	12	+ 14.75	1759.38
karşı	2	61	+ 0.59	82.89
nicki	2		n/a	
şart	2		n/a	
teşhisi	2	17	+ 3.97	556.25
<u>smiley</u>	1		n/a	
fotoğrafını	1	7	+ 2.30	696.87
sıraya	1	17	+ 0.96	228.12
hedefler	1	12	+ 1.45	364.84

Koy- eylemine ait Ekşi Sözlük ve TUD veritabanlarında sözcük birlikteliği kategorilerine tür bazında bakıldığında eşdizimli sözcüklerin her iki derlem veritabanında en geniş bölümü kapsadığı görülmektedir (Bkz. Şekil 136). Bu yapıların Ekşi Sözlükte 21 sıklıkla

veritabanının %64'ünü oluştururken, TUD'da 81 tür sıklığıyla TUD veritabanının %59'unu oluşturduğu gözlenmektedir. Deyimlere bakıldığında 10 tür sıklığında görülerek Ekşi Sözlük veritabanının %30'unu oluşturduğu gözlemlenmektedir. TUD'da ise deyimlerin Ekşi Sözlük veritabanına oranla daha az buldukları (27 tür sıklığıyla TUD veritabanının %19'unu oluşturduğu) görülmektedir. Serbest sözcük birleşimine bakıldığında ise Ekşi Sözlükte 2 tür sıklığına sahip olarak veritabanının tür açısından %6'sını oluşturmuş ve ilgili derlemde en az karşılaşılan sözcük birlikteliği kategorisi olduğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan, TUD'da serbest sözcük birleşiminin 30 tür sıklığıyla TUD veritabanının %22'sini içerdiği tespit edilmiştir.

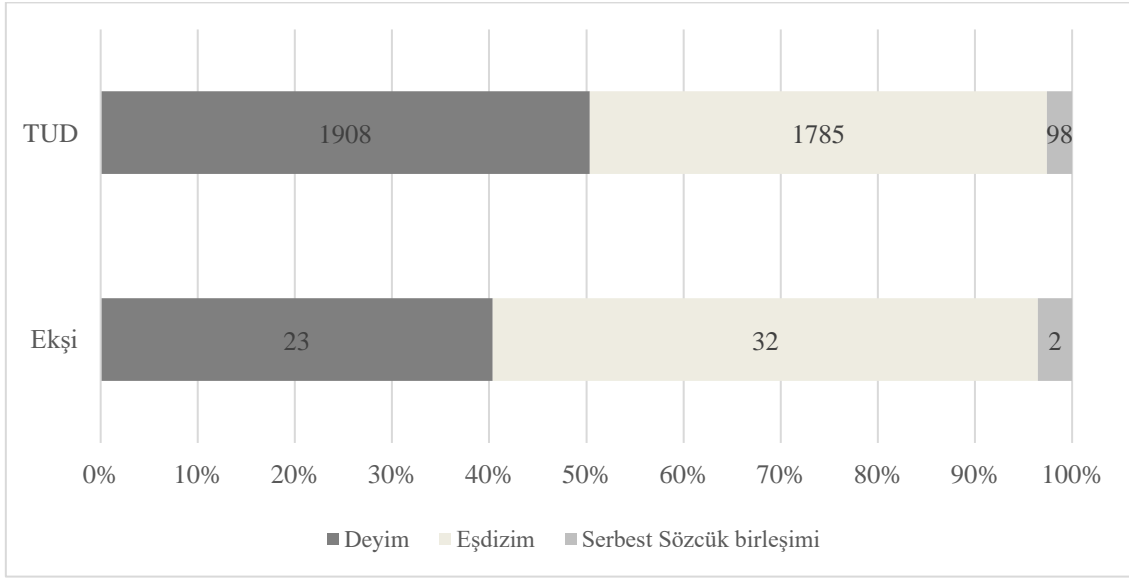
Şekil 136: TUD ve Ekşi Sözlükte *koy-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Aşağıdaki Şekil (137)'de *koy-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe sıklığı gösterilmektedir. Şekil (137)'de görüldüğü üzere TUD derleminin %50'sini 1098 örnekçeye sahip olan deyimsel yapıların oluşturduğu gözlemlenmektedir. Ekşi Sözlükte deyimler ilgili derlemin %40'ını oluşturmuş ve 23 örnekçe sıklığında görülmüştür. Eşdizimsel yapılara bakıldığında Ekşi Sözlükte TUD'a oranla daha çok karşılaşılan yapılar olduğu bulgulanmıştır. Ekşi Sözlükte 32 örnekçe sıklığına sahip olan eşdizimsel

yapılar Ekşi Sözlük veritabanının %56'nı oluşturduğu, TUD'da ise 1785 örnekçe sıklığıyla TUD veritabanının %47'sini oluşturduğu analiz edilmiştir. Son olarak her iki derlemde en az bulunan yapıların serbest sözcük birleşimleri olduğu görülmektedir. Bu yapıların Ekşi Sözlükte 2 örnekçe sıklığıyla ilgili derlemde %4, TUD'da ise 98 örnekçe sıklığıyla TUD veritabanında %3 oranında yer aldıkları ortaya çıkmaktadır.

Şekil 137: TUD ve Ekşi Sözlükte *koy-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

4.2.14. *Bin-* Eyleminin Eşdizimliliğine İlişkin Bulgular

Tablo (43)'te TUD ve Ekşi Sözlük derlemleri üzerinde *bin-* eylemine ilişkin eşdizimsel yapıların ilk 10'u iki derlem için karşılaştırılarak aşağıda sunulmuştur.

Tablo 43: Bin- eyleminin TUD ve Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görülen eşdizimsel yapıları

TUD				Ekşi Sözlük			
Tür (n=38)	Örnekçe	Sıklık (n=615)	Veritabanı (%)	Tür (n=20)	Örnekçe	Sıklık (n=66)	Veritabanı (%)
arabaya	arabaya, arabasına, arabanıza, arabana, arabama, arabamıza, arabalarına, arabalara	99	16,10	arabaya	arabaya, arabasına, porsche'uma, ferrari'ye, sprinter'a, twingo'ya, bentley'e, ford ka ya, torosa, bmw lere, masarrati'ye, mercedes'e	18	27,27
otobüse	otobüse, otobüslere, otobüsüne	85	13,82	indi	indi	9	13,64
taksiye	taksiye, taksilere	61	9,92	ata	ata, atıma, atlara da	8	12,12
trene	trene, trenine, trenlere	49	7,97	otobüse	otobüse, otobüsüne	6	9,09
ata	ata, atına, atlarına	33	5,37	taksiye	taksiye	4	6,06
uçğa	uçğa, uçğına, uçklara	30	4,88	uçğa	uçğa, uçğına	4	6,06
bisiklete	bisiklete, bisikletime, bisikletine	28	4,55	metroya	metroya	2	3,03
vapura	vapura, vapuruna	23	3,74	<u>minübise</u>	minübise	2	3,03
asansöre	asansöre, asansörüne	22	3,58	dolmuşa	dolmuşa, dolmuş'a	2	3,03
dolmuşa	dolmuşa, dolmuşlara, dolmuşuna	16	2,60	helikoptere	helikoptere	1	

Tabloya (43)'e göre her iki derlem veritabanında en yüksek karşılaşılan eşdizimli yapının *arabaya bin-* sözcüğü olduğu görülmektedir. Bu yapının TUD veritabanında 99 örnekçeye TUD veritabanının %16,10'unu oluşturduğu, Ekşi Sözlük veritabanında ise 18 örnekçeye sahip olarak Ekşi Sözlük veritabanının %27,27'sini içerdiği gözlemlenmektedir. Ekşi Sözlükte *indi bin-* eşdizimliliğinin 2. yüksek sıklığa sahip eşdizimsel yapı olduğu görülmekteyken, bu eşdizimli sözcüğün TUD derlemi üzerinde rastlanan eşdizimli sözcükler arasında yer almadığı bulgulanmıştır. TUD'da 85 örnekçeye TUD veritabanının %13,82'sini kapsayarak 2. yüksek sıklıkta görünen *otobüse bin-* eşdizimliliğinin Ekşi Sözlükte 6 örnekçeye sahip olarak ilgili veritabanının %9,09'unu oluşturmuş ve Ekşi Sözlükte 4. yüksek sıklığa sahip olan eşdizimli sözcük olarak ortaya çıkmıştır. Ekşi Sözlükte 3. yüksek sıklığa sahip olan *ata bin-* eşdizimliliği 8 örnekçeye ilgili veritabanının %12,12'ini oluştururken, bu yapının TUD derleminde 33 örnekçeye ilgili veritabanının %5,37'sini kapsayarak 5. sırada ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. TUD'da 3. sırada görünen *taksiye bin-* eşdizimliliğinin ise 61 örnekçeye TUD veritabanının %9,92'sini oluşturduğu bulgulanmıştır. Bu yapının Ekşi Sözlükte 4 örnekçeye ilgili derlemde %6,06 oranında bulunduğu ve ilgili derlemde 5. Sırada yer aldığı gözlemlenmiştir. Her iki derlemde de 6. sırada görünen *uçığa bin-* eşdizimliliğinin TUD'da %4,88 Ekşi Sözlükte ise %6,06 oranlarında yer aldığı görülmektedir. Her iki derlemde de bulunan bir başka eşdizimli sözcük ise *dolmuşa bin-* sözcüğüdür. Bu yapı Ekşi Sözlükte 2 örnekçeye ilgili veritabanının %3,03'ünü kapsadığı, TUD'da 16 örnekçeye TUD veritabanının %2,60'ını oluşturduğu ve Ekşi Sözlük'le karşılaştırıldığında daha az yer aldığı analiz edilmiştir. Bunun aksine, TUD'da ilk 10'da yer alan *trene bin-*, *bisiklete bin-*, *vapura bin-* ve *asansöre bin-* sözcüklerinin Ekşi Sözlükte ilk 10'da yer almadıkları saptanmıştır. Ekşi Sözlükte bakıldığında ise *metroya bin-*, *minübise bin-*, *helikopter bin-* yapılarının ise TUD veritabanında ilk 10'da bulunmadıkları bulgulanmıştır.

Tablo (44)'te Ekşi Sözlük veritabanında ilk 10'da görünen *bin-* eylemine ait eşdizimsel yapıların TUD veritabanında değerlerinin olup olmadığını belirlemek için eşdizimsel yapıların tüm derlem üzerindeki maksimum olabilirlik (LL) oranı sunulmaktadır. 3.84 LL oranı anlamlılık düzeyine dayanarak, her iki derlem üzerindeki eşdizimsel yapılarda anlamlı fark olmadığı bulgulanmıştır. Ekşi Sözlükte *indi bin-* eşdizimli sözcüğü ise TUD derleminde yer almadığı için maksimum olabilirlik değeri saptanamamıştır.

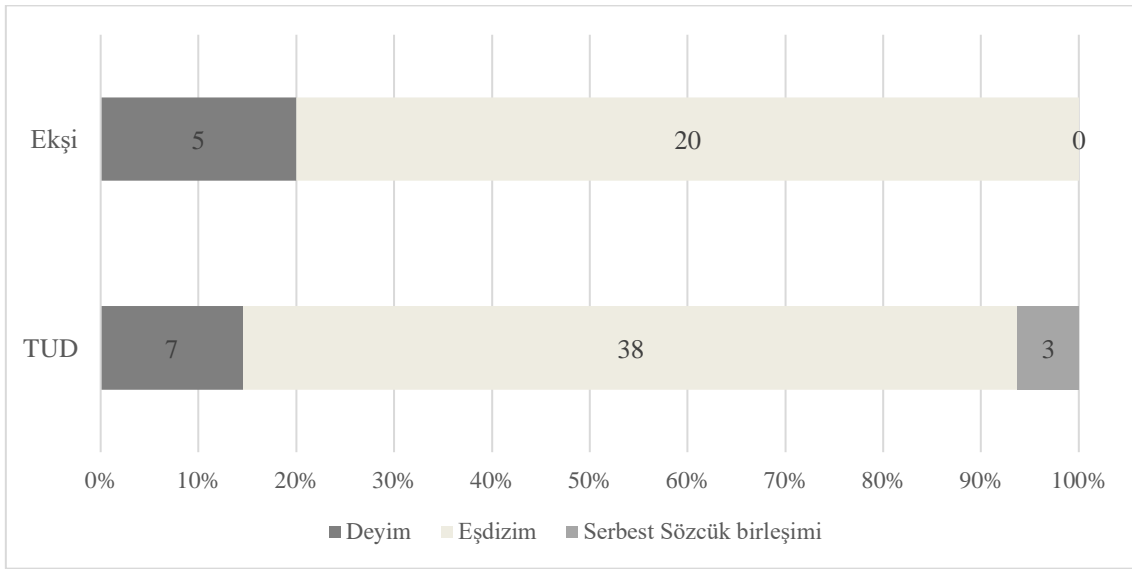
Tablo 44: Ekşi Sözlükte *bin-* eylemine ilişkin ilk 10'da yer alan eşdizimsel yapıların maksimum olabilirlik değerleri açısından TUD ile karşılaştırılması

	Ekşi (n=66)	TUD (n=615)		LL	%Fark
	(n)	(n)			
arabaya	18	99	+	3.74	69.42
indi	9			n/a	
ata	8	33	+	3.60	125.90
otobüse	6	85	-	1.11	-34.22
taksiye	4	61	-	1.05	-38.90
uçığa	4	30	+	0.16	24.24
<u>metroya</u>	2	3	+	3.22	521.21
minübise	2	10	+	0.56	86.36
dolmuşa	2	16	+	0.04	16.48
helikoptere	1	6	+	0.15	55.30

Şekil (138), *bin-* eylemine ait Ekşi Sözlük ve TUD veritabanı üzerindeki sözcük birlikteliği kategorilerini (eşdizim, deyim ve serbest sözcük birleşimi) göstermektedir. Şekil (138)'de eşdizimli yapıların TUD'da 39 tür sıklığıyla TUD veritabanının %79'unu, Ekşi Sözlükte de 20 tür sıklığıyla ilgili veritabanının %80'ini oluşturarak her iki derlem de en yüksek tür sıklığında görünen sözcük birlikteliği kategorisi olarak analiz edilmiştir.

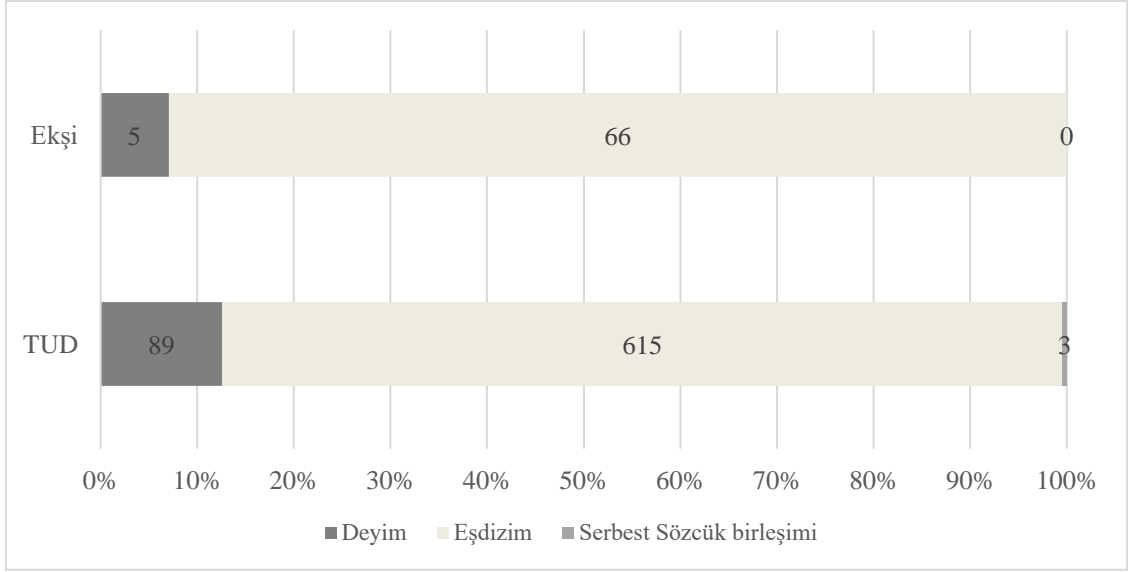
Deyimlere bakıldığında Ekşi Sözlükte 5 sıklıkla veritabanının %20'sini oluşturduğu, TUD'da ise 7 sıklıkla veritabanının %15'ini oluşturduğu analiz edilmektedir. Son olarak, serbest sözcük birleşimlerine bakıldığında TUD'da 3 tür sıklığıyla TUD veritabanının %6'sını oluşturduğu gözlemlenirken, ilgili eyleme ait bu yapıların Ekşi Sözlükte yer almadıkları tespit edilmiştir.

Şekil 138: TUD ve Ekşi Sözlükte *bin-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin tür açısından dağılımı

Bin- eylemine ait sözcük birlikteliği kategorilerine örnekçe sıklığı açısından bakıldığında (bkz. Şekil 139), her iki derlemde en sık karşılaşılan yapının eşdizimli sözcükler olduğu bulgulanmıştır. Bu doğrultuda, TUD derleminin 615 örnekçeyle ilgili derlemin %87'sini, Ekşi Sözlükte ise derlemin %93'ünü oluşturmuş ve 66 örnekçede görüldüğü gözlemlenmektedir. Deyimlere bakıldığında Ekşi Sözlükte TUD'a oranla daha az karşılaşılan yapılar olduğu bulgulanmıştır. Ekşi Sözlükte 5 örnekçe sıklığına sahip olan deyimler veritabanının %7'sini oluşturmuştur. TUD'da ise 89 örnekçe sıklığıyla TUD veritabanının %13'ünü deyimlerin oluşturduğu analiz edilmiştir. Son olarak Ekşi Sözlük derleminde yer almayan serbest sözcük birleşimlerinin TUD'da 3 örnekçe sıklığıyla TUD veritabanında %0,42 oranında yer aldığı ortaya çıkmaktadır.

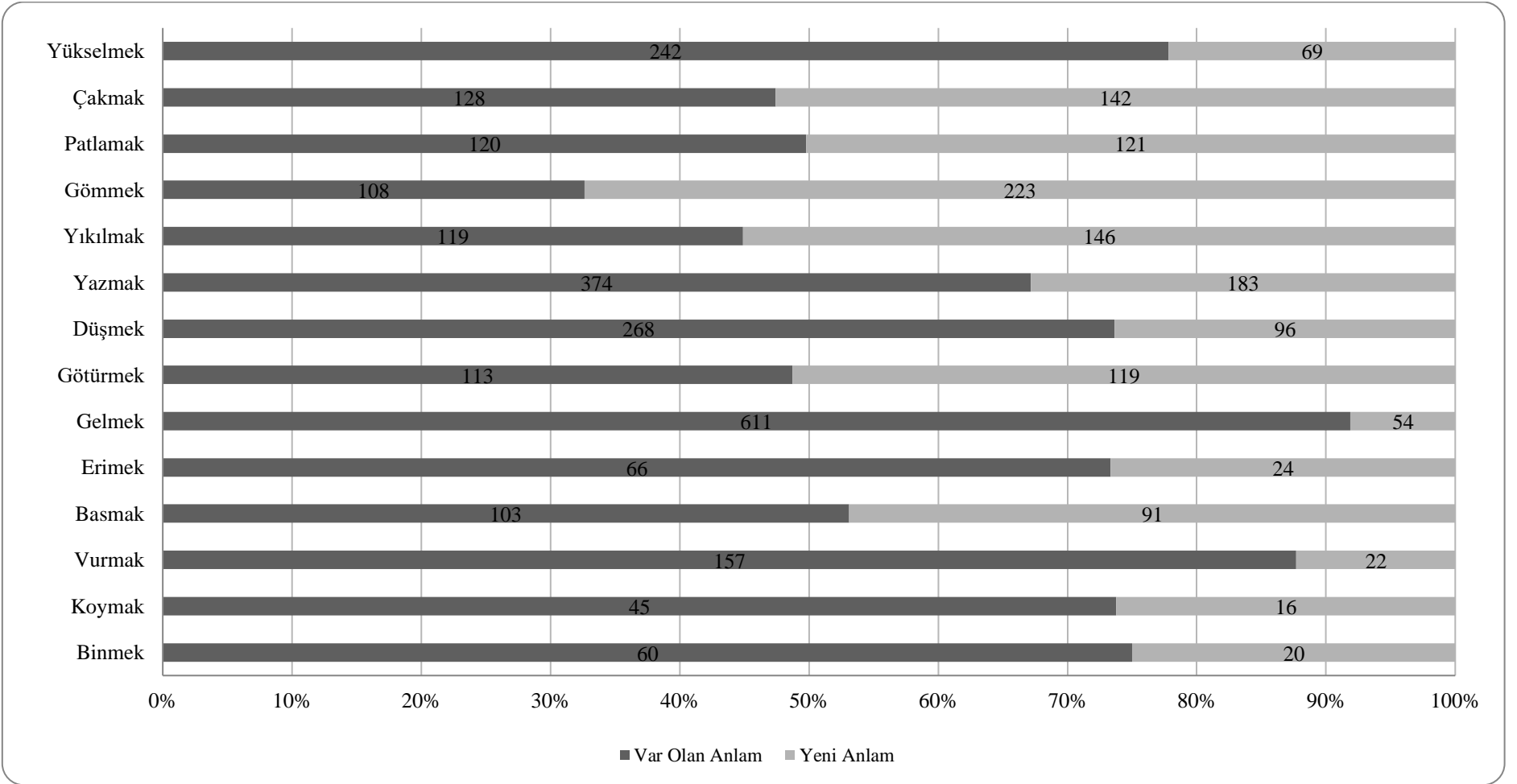
Şekil 139: TUD ve Ekşi Sözlükte *bin-* eylemine ilişkin sözcük birlikteliği kategorilerinin örnekçe açısından dağılımı

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada Türkçe gençlik dili sözcüklerindeki eylemlerin anlamsal özelliklerinde herhangi bir değişim bulunup bulunmadığını, bu eylemlerin yaşa göre etkisini incelemek üzere eylemlerin TUD ve Ekşi Sözlük mikro derlemindeki eşdizimsel görünümünün paralellik ve farklılık ekseninde incelemek için öne sürülen 2 araştırma sorusu kapsamında 14 eylem incelenmiştir. Çalışmanın 1. Araştırma sorusu olan eylemlerin anlamsal özelliklerindeki değişimi araştırmak için bu eylemlerin Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) bulunan anlamları Ekşi Sözlük mikro derlemi üzerinde sorgulanmış ve varolan anlamlar sıklık ekseninde kodlanmıştır. Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) olmayan ve bağlamdan çıkarılan anlamlar ise yeni tanımlar verilerek derlem üzerinde örneklerle sunulmuştur (bkz. Bölüm 4.1.). Eylemler anlamsal özellikleri açısından değerlendirildiğinde, çalışmanın bulguları Türkçe gençlik dilinin sözcüklerinde ciddi oranda değişimler var olduğunu göstermektedir ve bu değişimler bulgular bölümünde ayrı ayrı açıklanmıştır. Bölüm 4.1.'de eylem bazında tartışılan varolan ve yeni anlamların toplamı aşağıdaki Tablo (45)'te özetlenmiştir.

Tablo 45: Eylemlere ait yeni ve varolan anlamların Tablosu

Bu doğrultuda Tablo (45)'e bakıldığında Ekşi Sözlük mikro derleminde *çak-*, *patla-*, *göm-*, *yıkıl-* ve *götür-* eylemlerine ait yeni anlamların Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlara oranla daha fazla karşılaşıldığı bulgulanmıştır. Eckert (2003)'e göre toplumdilbilimciler için ergenlik dönemi, alttan gelen değişimin ilerlediği bir yaşam aşaması olarak kabul edildiğinden dilbilimsel değişime ve yeniliklere ulaşmak için uygun bir nokta olarak görülüp alanyazında ilgi çekici bir araştırma konusu haline gelmekte, son yıllarda çoğu dilin genç konuşurlarının dilsel görünümleri pek çok çalışmada incelenmiştir (bkz. İngilizce için Bucholtz, 2000; Tagliamonte ve D'Arcy, 2009; Bauer ve Bauer, 2002; Rusça ve İngilizce dilleri için Sheshukova ve diğ., 2019; Türkçe için Efeoğlu Özcan, 2022). Bu çalışmada dildeki değişimlere ve yeniliklere ulaşmak için uygun bir zemin oluşturduğu düşünülen Türkçe Gençlik dili sözvarlığında incelenen eylem anlamlarına bakıldığında, kullanım sıklığı açısından kimi eylemin yeni anlamlarının varolan anlamlardan büyük oranda fark yaratarak daha sık kullanıldığı bulgulanmıştır. Örneğin, bölüm 4.1.2. Tablo (5)'te *çak-* eyleminin anlamsal dağılımına bakıldığında 02-13 kodlu "*cinsel olarak ilişkiye girmek*" anlamı Ekşi Sözlük mikro derleminde tüm anlamlar arasından en çok karşılaşılan anlam olarak belirlenmiştir. Yaş değişkeni açısından bakıldığında dildeki artzamanlı değişim, farklı yaş grupları arasında dil kalıplarının karşılaştırılmasıyla açıklanmıştır. Yapılan çalışmalar, dilin genç konuşurlarının diğer yaş gruplarından daha sık olarak yenilikçi biçimler sergilediğini ve dile giren (yani yenilikçi) formların sıklığının en yüksek olarak ergenlik çağındaki gençler arasında görüldüğü gözlemlenmiştir (Tagliamonte ve D'Arcy, 2009). Bu çalışma her ne kadar eşzamanlı bir çalışma olsa da elde edilen veriler Ekşi Sözlükten alındığı için ve Ekşi Sözlükte daha çok Genç konuşurlar tarafından oluşturulan metinler olduğu düşünüldüğünde dilin genç konuşurlarının diğer yaş gruplarından daha sık olarak yenilikçi biçimler sergilediği görüşünü öne süren diğer çalışmaları desteklemektedir (bkz. Labov, 2001; Tagliamonte ve D'Arcy, 2009).

Sözlükçülük çalışmalarında en önemli konulardan biri de bir sözcüğün birden fazla anlamının olmasıdır. Birçok sözcüğün birden fazla anlamının olması alanyazında ‘*çokanlamlılık*’ (polysemy) olarak adlandırılır ve sözcüğün kaç anlamı olduğunu belirlemek ve bunları hangi sırayla düzenleyeceğine karar vermek, sözlükçülük alanında çalışan araştırmacılar için zor bir karardır ve anlamların sıralanmasında sözlükler arasında önemli farklılıklar olabilir (Jackson, 2003: 15). Anlamın sıralamasında alanyazında tarihsel sıralama, genelden özele sıralama, sıklık ve kullanım tabanlı sıralama, kavramsal ve anlamsal sıralama, alana özgü sıralama olmak üzere farklı görüşler bulunmaktadır (bkz. Jackson, 2003; Boz, 2009; Böler, 2006; Kahraman, 2021). Anlamların sıralanmasında farklı yaklaşımlar olmasına rağmen alanyazında son yıllarda yapılan istatistiksel tabanlı derlem çalışmalarıyla birlikte bu görüşlerin farklı yöntemlerle sorgulanabilir hale geldiği ortaya çıkmıştır. Hartmann ve James (2002: 59), anlamların sıralanmasında son yıllarda elektronik sözlüklerin geliştirilmesiyle önem kazanan derlemleri kullanarak sözcük sıklıkları hesaplamalı ve istatistiksel teknikler aracılığıyla sıklık sayımları yoluyla belirlendiğini ve bu doğrultuda sözcük anlamlar en sık kullanımdan en az kullanıma göre sıralanması gerektiği görüşünü öne sürmektedir. Türkçe açısından bakıldığında Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) maddelerin anlamlandırılmasında genellikle yaygın anlamlar önce; mecaz, argo, alay, hakaret vb. ile terim anlamları sonra verilmiştir. Bu çalışmada Ekşi Sözlük mikro derleminde elde edilen veriler doğrultusunda eylem anlamlarının temel anlam çerçevesinde sıralanışına bakıldığında çalışmanın bulguları ile Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) anlamların sıralanışının paralellik göstermediği ortaya çıkmıştır. Örneğin bulgular kısmında belirtildiği gibi *bin-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) 1. sırada sunulan “*yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturma*” anlamına derlemde hiç rastlanmamıştır (bkz. Bölüm 4.1.14.). Bunun nedenini kimi eylem anlamlarında görünen zamansal değişimle açıklamak mümkündür. Benzer şekilde yaz-

eylemine ait Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) 10. sırada verilen “(ağızlardan) gelinin yüzünü süslemek” anlamı Ekşi Sözlük derleminde dil dışı kaynaklardan dolayı hiç rastlanmadığı tespit edilmiştir (bkz. Bölüm 4.1.6.). Buna ek olarak yaz- eylemine ait Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) varolan anlamlarından 7. “kaydetmek”, 8. bir göreve almak anlamları da derlemde rastlanan anlamlar değildir. Öte yandan Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2022) bulunmayan “elektronik ortamda bir bilgiyi, bir mesajı, bir haberi paylaşmak” anlamı ise mikro derlemde 3. sırada yer almaktadır. Kısacası, bazı anlamlar zaman içerisinde kaybolurken bazı anlamların özellikle teknolojinin ilerlemesi ya da insan hayatına yeni şeylerin girmesi ile sözcükler yeni anlamlar kazanmaktadır. Bu doğrultuda, Boz (2009) yaptığı çalışmada sözcüklerin anlamları zaman içinde değişime uğradıkları düşünüldüğünde Çağdaş Genel (Türkçe) sözlüklerin çokanamlı madde başlarındaki anlamların sıralanma sorununa çözüm olarak derlemlerin üzerinde belli zaman aralıklarında taramalar yapılarak sıklık ve yaygınlık ölçütlerine göre anlamların sıralanması gerektiğini önermiştir. Türkçe Sözlükte maddelerin anlamlandırılmasında madde başları tanımlanırken anlamların kullanım sıklığına göre sıralanması gerektiğini savunan bir diğer araştırmacı ise Böler (2006: 107)'dir. Bu bilgilerden yola çıkılarak çalışmanın 1. araştırma sorusu kapsamında sözlükçülük açısından söz konusu eylemler değerlendirildiğinde araştırmanın bulguları derlemler üzerinde belli zaman aralıklarında taramalar yaparak sıklık ve yaygınlık ölçütlerine göre anlamların sıralanması (bkz. Boz, 2009) ve anlamların kullanım sıklığına göre sıralanması (bkz. Böler, 2006) görüşünü desteklemektedir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda çalışmada incelenen 14 eylemin 13'ünde (koy-eylemi dışında) eylemlerin aşk ve/ya cinsellik boyutunda yeni anlamlar kazandığı gözlemlenmektedir. Sözcüklerin aşk ve cinsellik boyutundaki anlamlarını Kavramsal Metafor Kuramına göre inceleyen Kövecses (2010) cinselliği AÇLIK, ATEŞ, YİYECEK,

FİZİKSEL GÜÇ, SAVAŞ, DELİLİK metaforu ile kavramsallaştırmış, bu bakımdan çalışmanın bulgularına göre *çak-* eyleminin yeni kazanılan anlamlarından “*cinsel olarak ilişkiye girmek*” anlamını Kavramsal Metafor Kuramını takip ederek Kövecses’in (2010: 338) CİNSEL İSTEK FİZİKSEL(MANYETİK) BİR GÜÇTÜR (SEXUAL DESIRE IS A PHYSICAL (MAGNETIC) FORCE) ya da Lakoff’un (1987: 413) CİNSEL İSTEK FİZİKSEL BİR GÜÇTÜR (SEXUALITY IS A PHYSICAL FORCE) metaforlarıyla açıklamak mümkündür. Bu çalışmanın temelinde eylemlerin anlamsal değişiminin Kavramsal Metafor Kuramı (Lakoff ve Johnson, 1980) çerçevesinde incelenmesi çalışmanın araştırma soruları içerisinde yer almamasına karşın Kavramsal Metafor Kuramını destekleyen ilginç bulgulara erişilmiştir. Çalışmada aşk ve cinsellik boyutundaki değişimlerde bazı eylemlerin her iki boyutta da anlam kazandığı gözlemlenmektedir. Örneğin *yüksel-* eylemine bakıldığında, “*bir insana cinsel olarak sahip olmak, istemek*” ve “*birini ya da bir şeyi beğenmek, hoşlanmak*” olmak üzere aşk ve cinsellik boyutunda 2 farklı yeni anlam ortaya çıkardığı görülmüştür. Türkçe gençlik dili sözvarlığında *yüksel-* eylemine ilişkin aşk boyutunda ortaya çıkan “*birini ya da bir şeyi beğenmek, hoşlanmak*” anlamı Lakoff ve Johnson (1980)’i destekler şekilde “MUTLU OLAN YUKARIDADIR” kavramsal metaforuyla açıklanabilir. Ayrıca, araştırma eylemlere ilişkin aşk ve cinsellik boyutunda kazanılan yeni anlamların bilişsel anlambilim kuramlarından Kavramsal Metafor Kuramı (Lakoff ve Johnson, 1980) çerçevesinde derinlemesine incelenmek için daha sonraki çalışmalara gereksinim duyulduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Türkçe gençlik dili sözvarlığındaki anlamsal değişimlere bir başka açıdan bakıldığında ise yeni anlamların ilgili eyleme ait varolan diğer anlamlarla aynı anlamsal ağda ya da yakın ilişkide bulunmadığı, hatta kimi eylem anlamların birbirlerine zıt anlamlara sahip olduğu görülmektedir. Bu durum alanyazında bir sözcüğün iki zıt

anlamın ortaya çıkmasına sebep olabileceği fikri olan ‘*anlam karışıklığına*’ (contronymy)⁹ dayanmaktadır (Dziedziul, 2018). Mikro düzeyde zıt anlam ilişkilerinin ele alındığı kapsam dışı ve zıt anlam ilişkileri (yatay ilişkiler) diye tanımlanan anlam karışıklığı, bir sözlükbirimin en az iki anlamının birbirine ters düşmesi sonucu ortaya çıkmaktadır (Karaman, 2009). Bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda *çak-* eyleminin Güncel Türkçe Sözlük’te (TDK, 2022) varolan anlamlar arasından 11. anlamı olan “*sınavda başarısız olmak*” anlamının tam karşıtı “*başarmak*” anlamında yeni bir anlam kazanarak, anlam karışıklığı oluşturduğu saptanmıştır. Anlam ilişkisi açısından anlam karışıklığı çıkarıcı diğer eylem ise *patla-* eylemi olup, bu eylemin yeni kazanılan anlamlardan “*bir şeyin beklenen normal değerinden daha fazla değere ulaşması*” ve “*bir şeyin değerinden kaybetmesi, beklenenden daha az seviyeye inmesi*” anlamlarının yatay düzeyde birbirine zıt anlamlar oluşturduğu bulgulanmıştır. Ayrıca, bu örnekler dilin tek bir sözcük birim içinde çelişkili anlamlar sergileyebileceği göstermektedir (Dziedziul, 2018; Lutzeier, 2002; Karaman, 2009).

Gençlik dili üzerine yapılan çalışmalar daha çok anlamsal değişim üzerine odaklansa da yaş etkenin eşdizimli yapıların değişimini inceleyen alanyazında sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Örneğin Türkçe üzerinden bakıldığında bu konuya ilişkin doğrudan bir araştırma sorusu içermemesine rağmen Efeoğlu Özcan (2022: 112) Gençlik dilinin *ha evet* ‘oh yeah’, *hı aynen* ‘ah exactly’, *hı-hı biliyorum* ‘mm-hmm I know’ gibi eşdizimli yapılar ortaya çıkardığını ya da *iyi* sıfatını pekiştirmek için kullanılan ‘*aşırı iyi*’, ‘*bayağı iyi*’ gibi yeni eşdizimli yapılar ortaya çıkardığını gözlemlemiştir. Amerikan İngilizcesi üzerine yapılan başka bir araştırma, yaşlı ve genç gruplarının *anlamına gelmek* (*mean*), *düşünmek* (*think*) ve *bilmek* (*know*) eylemlerine ilişkin benzer eşdizimlilikleri kullanmasına rağmen sıklık açısından bakıldığında iki grup arasında anlamlı bir fark

⁹ İngilizce için Bkz. Dziedziul, 2018; Almanca için Bkz. Lutzeier, 2002; Türkçe için Bkz. Karaman, 2009.

olduğunu ve yukarıda belirtilen bu eylemlerin gençlik dilinde *ben* (I) ve *sen* (you) öznesi ile eşdizimlilik oluşturarak yaşlı gruba oranla daha yoğun bir şekilde kullanıldığını ortaya koymaktadır (Barbieri, 2008: 68). Benzer şekilde yaşın eşdizim görünümüne etkisini incelemek amacıyla oluşturulan 2. araştırma sorusunun bulguları kapsamında iki derlem üzerinde eşdizimsel yapılarda da tıpkı anlam boyutu gibi farklılaşmalar tespit edilmiş ve eşdizimsel yapılardaki değişim ile gençlik dilindeki değişim arasında bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda Ekşi Sözlük mikro derleminin gençlik dilini TUD'a göre daha açıkça yansıttığı düşünüldüğünde Ekşi Sözlükte TUD'da hiç var olmayan yeni eşdizimsel yapılar bulgulanmıştır. Örneğin *bin-* eylemine ait *indi bin-* eşdizimliliği Ekşi Sözlükte ilk 10'da yer alırken TUD derlemi üzerinde söz konusu eşdizimsel yapıya hiç rastlanmamıştır. Aynı şekilde *bas-* eylemine ilişkin *butonuna bas-* eşdizimli yapısı Ekşi Sözlükte ilk 10 eşdizimliliğin içerisinde yer almaktayken, tüm TUD derlemi üzerinde bu eşdizimliliğe hiç rastlanmamıştır. Sonuç olarak, Türkçe gençlik dilinin sözvarlığında incelenen eylemlere ilişkin eşdizimsel yapıların farklılıklar sergilediği ve yeni eşdizimsel yapılar ortaya çıkardığı gözetildiğinde elde edilen bu bulgular Eckert ve Chambers'ın yukarıda Bölüm 2.1.'de belirtilen yaşın dil değişiminde belirleyici olarak kabul edildiği savını desteklemekle birlikte doğrudan eşdizimsel yapıların belirlenmesinde yaşın etkisi olduğu yeni bir araştırma konusunu ortaya çıkarmaktadır.

Özetle, bu çalışma (i) Gençlik dilinin sözcük anlamlarına yeni anlamlar kazandırdığını, (ii) kimi eylemlerde bu yeni anlamların varolan anlamlardan daha sık kullanıldığını, (iii) sözlükçülük açısından anlamların sıralanmasına bakıldığında Güncel Türkçe Sözlük'teki (TDK, 2022) sıralama ile Ekşi Sözlük üzerinden elde edilen bulguların çoğunlukla paralellik göstermediğini, (iv) Gençlik dilindeki değişimlerin sadece anlam düzeyinde değil aynı zamanda eşdizimsel boyutta da farklılıklar sergilediğini ve (v) anlamların değişiminde yaşın doğrudan etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, I. (1991). Türk gençlerinin yaşlıları arasında kullandıkları konuşma biçimleri. *Journal of Linguistic Research*, (2), 75–78.
- Akkılıç, S. (2018). *Bir Ötekileştirme Mecrası Olarak Sosyal Medya: Ekşi Sözlük ve Ermeniler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aksan, Y., Aksan, M., Mersinli, Ü., & Demirhan, U. U. (2017). *A frequency dictionary of Turkish*. Routledge.
- Aksan, Y., Aksan, M., Özel, S. A., Yılmaz, H., Demirhan, U.U., Mersinli, Ü., Bektaş, Y. & Altunay, S. (2014). Web Tabanlı Türkçe Ulusal Derlemi (TUD). Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 1-7 Şubat 2014 Mersin Üniversitesi (723–730).
- Alonso, A., Millon, C., & Williams, G. (2011). Collocational networks and their application to an E-Advanced Learner's Dictionary of Verbs in Science (DicSci). *Electronic lexicography in the 21st century: new applications for new users. Proceedings of eLex*, 12–22.
- Ayabakan, M. (2015). *Türkçe sözlükte eşdizimli ögelerin sunumu ve görünüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bahns, J. & Eldaw, M. (1993). Should we teach EFL students collocations? *System*, 21(1), 101–114.
- Barbieri, F. (2008). Patterns of age-based linguistic variation in American English 1. *Journal of sociolinguistics*, 12(1), 58–88.
- Baş, M. (2021). tat- Eyleminin Anlam Genişlemesi Üzerine Bir İnceleme. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*. 5 (2), 1538–1557.

- Bauer, L., & Bauer, W. (2002). Adjective boosters in the English of young New Zealanders. *Journal of English Linguistics*, 30, 244–57.
- Bayraktar Çepni, S. (2020). *Teaching collocations through data-driven learning: comparison of two approaches*. Yayınlanmamış Doktora Tezi: Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Benson, M., Benson E. ve Ilson, R. (1986). *The BBI Combinatory Dictionary of English*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Blank, A. (1997). *Prinzipien des lexikalischen Bedeutungswandels am Beispiel der romanischen Sprachen*. Tübingen: Niemeyer.
- Blank, A. (1999). Why do new meanings occur? A cognitive typology of the motivations for lexical semantic change. In Andreas Blank and Peter Koch (eds.), *Historical Semantics and Cognition* (pp. 61–89). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Boz, E. (2009). Çağdaş Türkçe Sözlüklerde Çokanlamlı madde başlarındaki anlamların sıralanma sorunu: Klasik Örneği. *Electronic Turkish Studies*, 4(8), 146–148.
- Böler, T. (2006). Türkçe Sözlük (TDK) ile örnekleriyle Türkçe Sözlük'ü (MEB) karşılaştırma denemesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 101–118.
- Bucholtz, M. (2000). Language and Youth Culture. *American Speech*, 75(3), 280–83.
- Chambers, J. K. (2002). Patterns of variation including change. In J. K. Chambers, P. Trudgill, & N. Schilling-Estes (eds.), *The handbook of language variation and change* (pp. 349–372). Malden: Blackwell.
- Cheshire, J., Kerswill, P., & Williams, A. (2005). Phonology, grammar, and discourse in dialect convergence. In P. Auer, F. Hinskens, & P. Kerswill (eds.), *Dialect Change: Convergence and Divergence in European Languages* (pp. 135–167). Cambridge: Cambridge University Press.

- Cheshire, J., Kerswill, P., Fox, S., & Torgersen, E. (2011). Contact, the feature pool and the speech community: The emergence of Multicultural London English. *Journal of Sociolinguistics*, 15(2), 151–196.
- Coulmas, F. (ed.). (1998). *The handbook of sociolinguistics*. Cambridge: Blackwell.
- Cowie, A. P. (ed.). (1998). *Phraseology: Theory, analysis, and applications*. Oxford: Oxford University Press.
- Dağlıoğlu, K. C. (2015). *Küresel yeni medya kavramlarının Türkçeleşme süreci*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Duman, K., & Özdoğru, G. (2018). Dijital emek ve kullanıcı içeriğinin metalaşması: Katılımcı sözlük yazarları üzerine inceleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 75–99.
- Dziedziul, P. (2018). Contronymy and Semantic Primes. *Crossroads. A Journal of English Studies*, 02 (21), 26–41.
- Eckert, P. (1997). Age as a sociolinguistic variable. In F. Coulmas (ed.), *The handbook of sociolinguistics* (pp. 151–167). Oxford: Oxford University Press.
- Eckert, P. (2003). Language and Adolescent Peer Groups. *Journal of Language and Social Psychology*, 22, 112–118.
- Eckert, P. (2012). Three waves of variation study: The emergence of meaning in the study of sociolinguistic variation. *Annual review of Anthropology*, 41, 87–100.
- Efeoğlu Özcan, E. (2022). *The corpus of Turkish youth language (COTY): The compilation and interactional dynamics of a spoken corpus*. Yayınlanmamış Doktora Tezi: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Evans, L. (2010). Observations on the changing language of accounting. *Accounting History*, 15(4), 439–462.

- Evert, S. (2005). *The Statistics of Word Cooccurrences: Word Pairs and Collocations*. Dissertation: University of Stuttgart.
- Fetvacı, Z. Z. (2022). *Haber Kaynağı Olarak Sosyal Medya Kullanım Tercihleri: Ekşi Sözlük Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi: Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Fındık, E. (2019). *Ekşi sözlük girdileri ve sözel etkileşimlerde ergenliğin ve ergen kimliğinin sosyal inşası*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Firth, J. R. (1957). Modes of meaning. In J. R. Firth (ed.), *Papers in Linguistics 1934-1951* (pp. 190–215). Oxford: Oxford University Press.
- Geeraerts, D. (2010). *Theories of lexical semantics*. Oxford: Oxford University Press.
- Gündoğdu, A. E. (2023). Derlem temelli eşdizimlilik çıkarımında yöntemsel, anlambilimsel ve biçimsözdizimsel süreçler-proje temelli bir durum çalışması. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 63(2), 1454–1488.
- Gürel, E., & Yakın, M. (2007). Ekşi Sözlük: Postmodern Elektronik Kültür. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 4 (4), 203–219.
- Gyllstad, H., & Wolter, B. (2016). Collocational processing in the light of a phraseological continuum model: Does semantic transparency matter? *Language Learning*, 66 (2), 296–323.
- Györi, G. (2002). Semantic change and cognition. *Cognitive Linguistics*, 13 (2), 123–166.
- Halliday, M. A. K. (1966). Lexis as a Linguistic Level. In C.E. Bazell, J. C. Catford, M. A. K. Halliday, & R. H. Robins. (eds.). *In Memory of J. R. Firth* (pp. 148–162). London: Longman.

- Hartmann, R. R. K., & James, G. (2002). *Dictionary of lexicography*. London and New York: Routledge.
- Herbst, T. (1996). What are collocations: Sandy beaches or false teeth?. *English Studies* (Jul96), Vol. 77 Issue 4, 379–393.
- Hock, H. H. (1986). *Principles of historical linguistics*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Holmes, J. (2013). *An introduction to sociolinguistics*. (4th Ed.) London and New York: Routledge.
- Howarth, P. (1993). A phraseological approach to academic writing. In G. Blue (ed.), *Language learning and success: studying through English* (pp. 58–69). London: Macmillan.
- Howarth, P. (1996). *Phraseology in English academic writing: Some implications for language learning and dictionary making*. Tübingen, Germany: Max Niemeyer Verlag.
- Howarth, P. (1998). Phraseology and second language proficiency. *Applied Linguistics*, 19, 24–44
- Jackson, H. (1988). *Words and their Meaning*. London & New York: Longman.
- Jackson, H. (2003). *Lexicography: an introduction*. London and New York: Routledge.
- Kahraman, M. (2021). Türkçe Sözlüklerde Etiketleme Sorunları Üzerine. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 987–1021.
- Karaman, B. İ. (2009). Türkçe’de Anlam Karşıtlığı. *Turkish Studies*, 4 (8), 1642–1651.
- Kocatürk, Ö. B. (2018). *Şikâyetlerin Krallığı: Memnuniyet, Sadakat ve Şikâyet Arasındaki İlişkinin Ekşi Sözlükte Yer Alan Postlar Açısından Netnografik Analizi*.

Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Koch, P. (2016). Meaning change and semantic shifts. In Maria Koptjevskaja-Tamm, Päivi Juvonen. (eds.) *The Lexical Typology of Semantic Shifts*, 58 (pp. 21–66). Berlin: De Gruyter Mouton.

Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A Practical Introduction*. (2nd Ed.) New York: Oxford University Press.

Küresel Gençlik Gelişimi Endeksi ve Raporu. (2023). Erişim Adresi: <https://thecommonwealth.org/publications/global-youth-development-index-update-report-2023>

Labov, W. (1994). *Principles of linguistic change, volume 1: Internal Factors* (Vol. 1.). Blackwell.

Labov, W. (2001). *Principles of linguistic change, volume 2: Social Factors* (Vol. 2.). Blackwell.

Labov, W. (2010). *Principles of linguistic change, volume 3: Cognitive and cultural factors* (Vol. 3). John Wiley & Sons.

Lakoff, G. (1987). *Women, Fire and Dangerous Things*. Chicago: Chicago University Press.

Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: Chicago University Press.

Leech, G. (1992). Corpus linguistics and theories of linguistic performance. In J. Svartvik (ed.), *Directions in Corpus Linguistics: Proceedings of Nobel Symposium 82, Stockholm, 4–8 August 1991* (pp. 105–122). Berlin: Mouton de Gruyter.

- Lutzeier, P. R. (2002). Each Spoken Word Evokes its Opposite Sense: Towards a Dictionary of Words with Opposite Senses. *Talk at the Surrey Linguistics Circle, University of Surrey, Guildford.*
- Lüküslü, D. (2011). Bilişim Teknolojileriyle Örgütlenen Gençlik Hareketleri ve Yeni Bir Siyaset Arayışı, A.T. Aydemir (der.) içinde. *Katılımın "e-hali": gençlerin sanal alemi*, s. 48–68.
- Lyons, J. (1966). Firth's theory of meaning. In C. Bazell, J. Catford, M. Halliday & R. Robins (eds.), *In memory of J.R. Firth.* (pp. 288–302). London: Longman.
- McEnery, A. M., & Wilson, A. (2001). *Corpus linguistics: An introduction.* Edinburgh: Edinburgh University Press.
- McKeown, K. R., & Radev, D. R. (1998), Generating natural language summaries from multiple on-line sources. *Computational Linguistics*, 24(3): 469–500, September 1998.
- Nesselhauf, N. (2005). *Collocations in a learner corpus.* Amsterdam: John Benjamins.
- Nguyen, T. M. H., & Webb, S. (2016). Examining second language receptive knowledge of collocation and factors that affect learning. *Language Teaching Research*, 21(3), 1–23.
- Nizonkiza, D., Van Dyk, T., & Louw, H. (2014). First-year university students' productive knowledge of collocations. *Stellenbosch Papers in Linguistics Plus*, 42(1), 165–181.
- Özata, T. F. (2021). *Postmodern dönemde değişen kimlik algısı ve kimlik inşası: Ekşi Sözlük örneği.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.

- Perrone, V., Hengchen, S., Palma, M., Vatri, A., Smith, J. Q., & McGillivray, B. (2021). Lexical semantic change for Ancient Greek and Latin. In Nina Tahmasebi, Lars Borin, Adam Jatowt, Yang Xu & Simon Hengchen (eds). *Computational approaches to semantic change*, (pp. 287–310). Language Science Press, Berlin.
- Porzig, W. (1934). Wesenhafte Bedeutungsbeziehungen. *Beträge zur Geschichte der deutsche Sprache und Literatur* (58): 70–97.
- Rayson, P. & R. Garside. (2000). Comparing corpora using frequency profiling. In *Proceedings of the workshop on Comparing Corpora, Volume 9* (pp. 1–6). Association for Computational Linguistics.
- Schlechtweg, D. Eckmann, S., Santus, E., Schulte im Walde, S. S. I, & Hole, D. (2017). German in Flux: Detecting Metaphoric Change via Word Entropy. In *Proceedings of the 21st 33 Conference on Computational Natural Language Learning* (pp. 354–367). Vancouver, Canada.
- Sheshukova, S., Lapitskaja, S., & Proudchenko, E. (2019). On the analysis of youth slang as one of the subsystems of modern Russian and English languages. In *SHS Web of Conferences*, 69, 00090 pp. (1–5). EDP Sciences.
- Sinclair, J. (1966). Beginning the study of lexis. In C. Bazell, J. Catford, M. Halliday & R. Robins (eds.), *In memory of J. R. Firth* (pp. 410-430). London: Longman.
- Sinclair, J. (1991). *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Stubbs, M. (2002). Two quantitative methods of studying phraseology in English. *International journal of corpus linguistics*, 7(2), 215-244.
- Şafak, Z. (2019). Kırklareli merkez örnekleminde Z kuşağı gençlerinin sosyal medyadaki yeni kelimeleri kullanım alışkanlıkları üzerine nicel bir yaklaşım. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Ö5, 125–136.

- Tagliamonte, S. A., & D'arcy, A. (2009). Peaks beyond phonology: Adolescence, incrementation, and language change. *Language*, 58–108.
- Tahmasebi, N., Borin, L., Jatowt, A., Xu, Y., & Hengchen, S. (Eds). (2021). *Computational approaches to semantic change*. Language Variation, 6. Berlin: Language Science Press.
- TDK. (2022). Güncel Türkçe Sözlük. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/> Ekim 2022.
- Toğrol, B. (2012). Qualifiers used in the daily language of adolescent Turkish boys. *Studies in Psychology*, 7(0), 82–88.
- Traugott, E. C. (2017). Semantic change. *Oxford Research encyclopaedia of linguistics*, 319–323.
- Van der Meer, G., (1998). Collocations as one particular type of conventional word combination. Their definition and character. In *Proceedings of the 8th Euralex Conference* (pp. 313–322). University of Liège, Liège.
- Web Tabanlı Türkçe Ulusal Derlemi. (2012). Erişim adresi: <http://www.tnc.org.tr/> Mart-Nisan 2023.
- Wood, M. (1981). *A definition of idiom*. Manchester, England: Center for Computational Linguistics, University of Manchester.
- Yaman, Ö. M. (2013). Türkiye’de Gençlik Sosyolojisi Çalışmalarına Dair Bibliyografik Bir Değerlendirme. *Alternatif Politika*, 5(2), 114–138.
- Yeşimenözü, E. (2015). *Türk ve Alman gençlik dili*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yücel, R. (2017). *Yazılı Kültür-Dijital Kültür Bağlamında Mesajın Değişen Yapısı (Örnek Olay: Ana Britannica Ansiklopedisi ile Ekşi Sözlük Karşılaştırması)*.

Yayımlanmamış doktora tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Antalya.

ÖZET

İletişim zihinde olanı somutlaştırmaya dayanmaktadır, böylece insan her konuştuğunda dil yeniden icat edilir ve insanın zihninin ve insan-toplum arasındaki etkileşiminin doğasında var olan özelliklerin sonucunda dilin değişimi ve dinamizmi kaçınılmaz bir gerçektir (Blank, 1999: 61-39). Dolayısıyla dil değişiminin en önemli nedenlerinden biri de dilin kullanımından kaynaklanmaktadır ve sözcüklerin anlamın sabit olmadığı, anlamın esnek ve kullanıma dayalı olduğu görüşü alanyazında özellikle son yıllarda ilgi çeken bir konu haline gelmiştir. Bu çalışmada sözcüksel anlamsal değişime yönelik (varolan bir sözcüğün yeni bir kavrama uygulanmasıdır; bir başka deyişle sözcüğün anlamının değişmesi veya ek anlamlar edinmesidir) incelemeler eşzamanlı yaklaşım benimsenerek yürütülmüştür. Sözcük-anlam değişimlerini eylem boyutunda sınırlayan bu araştırmada yaş bir kriter olarak seçilmiş ve söz konusu değişimler Türkçe gençlik dili üzerinden sorgulanmıştır. Gençlerin dil kullanımındaki değişimler, dilin doğasındaki dinamizmin göstergesi olmakta ve Türkçe gençlik dilinin sözvarlığında eylemlerin anlamsal düzlemdeki değişimleri değerlendirildiğinde büyük oranda değişimler olduğu bulgulanmış, öyle ki kimi eylemlerin yeni kazandığı anlamların varolan anlamlardan daha çok kullanıldığı gözlemlenmiştir. Gençlik dilindeki değişimlerin özellikle sözcüksel anlam boyutunda çok hızlı olarak gerçekleştiği, aynı zamanda bu değişimlerin yalnızca anlam boyutunda sınırlı kalmayarak eşdizimsel örüntülerine de bakıldığında bunların da değişimin bir nesnesi olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda bu çalışma, gelecekteki araştırmalarda gençlik dilindeki dil değişimi olgusunu farklı iki eksen üzerinden ele almak için öncü niteliği taşımaktadır.

SUMMARY

Communication is based on concretizing what is in the mind, so every time a person speaks, language is reinvented, and the change and dynamism of language is an inevitable reality as a result of the characteristics inherent in the nature of the human mind and the interaction between human and society (Blank, 1999: 61-39). Therefore, one of the most significant reasons for language change is the use of language, and the view that the meaning of words is not fixed, but flexible and usage-based, has become a topic of particular interest in the literature in recent years. In this study, examinations regarding lexical semantic change (the application of an existing word to a new concept; in other words, the change in the meaning of the word or the acquisition of additional meanings) were carried out by adopting a synchronic approach. In this research, which limits word-meaning changes to the verbs dimension, age was chosen as a criterion, and the changes were questioned through Turkish youth language. The changes in the language use of young people are an indicator of the dynamism in the nature of language and when the semantic changes of the verbs in the vocabulary of Turkish youth language are evaluated, it has been found that there are a large number of changes, to the extent that the newly acquired meanings of some verbs are used more than the existing meanings. It is observed that the changes in youth language, especially in the dimension of lexical semantic meaning, occur very rapidly and these changes are not only limited to the meaning dimension, but also affect their collocational patterns which are also an object of change. In this case, this study has the pioneering quality to address the phenomenon of language change in youth language on two different axes in future studies.

Eylem	KOD	TÜR	ANLAM	ÖRNEK TÜMCE
yüksel-	01-01	Varolan Anlam	nesnesiz Yüksেge çıkılmak:	"Derenin sağ tarafında yükselen tepenin yamaçları daha hafif eğimli, daha geniştir." - Necati Cumalı
yüksel-	01-02	Varolan Anlam	nesnesiz Fiyat, ücret vb. artılmak; çıkılmak.	
yüksel-	01-03	Varolan Anlam	nesnesiz ► çoğalmak:	"Yerli oyunların çeviri oyunlara oranı değişti ve yükseldi." - Metin And
yüksel-	01-04	Varolan Anlam	nesnesiz Aşaması artılmak.	
yüksel-	01-05	Varolan Anlam	nesnesiz Ünvan, rütbe, derece vb. ilerlemek.	
yüksel-	01-06	Varolan Anlam	nesnesiz, mecaz Güçlenmek , şiddetlenmek:	"Sağdan soldan nargile gurultularının yükseldiği işitiliyordu." - Yakup Kadri Karaosmanoğlu
yüksel-	01-07	Varolan Anlam	nesnesiz, mecaz Yüce duruma gelmek, yücelmek:	Benim gözümde bu davranışıyla yükseldi.

¹⁰ Web tabanlı Güncel Türkçe Sözlükte varolan anlamların örnek tümceleri TDK üzerinden alınmış ancak her bir anlam için örnek tümce sunulmamıştır. Eylemlerin yeni anlamlarına ait örnek tümceler ise araştırmacı tarafından eklenmiştir.

			bir şeyi beğendiği için yapmak	
yüksel-	01-08	Yeni Anlam	istemek, heveslenmek:	<i>Okan Bayülgen'in Richard oyununa çok yükseliyorum, gidelim mi kanka?</i>
yüksel-	01-09	Yeni Anlam	bir insana cinsel olarak sahip olmak, istemek	<i>Abi ben bu kıza çok yükseldim, keşke eve atabilsem! Yatakta harika bir çift oluruz bence.</i>
yüksel-	01-10	Yeni Anlam	birine sinirlenmek, kızmak	<i>Bugün iş yerinde patron çalışana öyle bir yükseldi ki az kalsın kavga çıkacaktı.</i>
yüksel-	01-11	Yeni Anlam	birini ya da bir şeyi beğenmek, hoşlanmak:	<i>Mangonun yeni kreasyonuna çok yükseliyorum, zengin olsam da hepsini satın alabilsem.</i>
yüksel-	01-12	Yeni Anlam	alkol ve uyuşturucu maddelerden sonra kafa bulanıklığı içeren zevk hali:	<i>Barda içtiği 3 biradan sonra kafası yükseldi ve dans etmeye başladı.</i>
yüksel-	01-13	Yeni Anlam	bir ürünün, bir olgunun belirli bir coğrafyadan yayılması	<i>Siyahilere yapılan ötekileştirici yaklaşım batı ülkelerinde gün geçtikçe yükseliyordu.</i>

çak-	02-01	Varolan Anlam	-e, -i Vurarak sokup yerleştirmek:	<i>Çiviye tahtaya çakmak.</i>
çak-	02-02	Varolan Anlam	-e, -i Çivi ile tutturmak:	<i>"İsa'nın ruhu eğer bugün içinden çıkmış olduğu yere inerek bu sahneyi görseydi, kim bilir patriklerini hangi oduna çakardı." - Falih Rıfkı Atay</i>
çak-	02-03	Varolan Anlam	-e, -i Kazık çakıp hayvan bağlamak:	<i>Atı çayıra çakmak.</i>
çak-	02-04	Varolan Anlam	-e, -i Bir şeyi başka bir şeye sürtmek, vurmak veya çarpmak:	<i>"Çakıyor, kenarlarından fısır fısır ışıklar dağılıp kararıyor. Çakıyor, ateş almıyor." - Sevinç Çokum</i>
çak-	02-05	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Parıldamak, ışık vermek:	
çak-	02-06	Varolan Anlam	-e, -i, mecaz Bir şey saplamak:	
çak-	02-07	Varolan Anlam	-e, -i, teklifsiz konuşmada Sezinlemek, anlamak, farkına varmak:	<i>"Vallahi çaktı mı çakmadı mı anlayamadım. Parasını aldı, tüydü." - Sait Faik Abasıyanık</i>
çak-	02-08	Varolan Anlam	<i>nesnesiz, argo</i> İçki içmek:	
çak-	02-09	Varolan Anlam	-den, argo Anlamak, bilmek:	<i>"Ay, bu kadın İngilizceden de çakıyor mu?" - Nezihe Araz</i>

çak-	02-10	Varolan Anlam	-i, argo ► vurmak:	
çak-	02-11	Varolan Anlam	-den, argo Sınavda başarısız olmak:	
çak-	02-12	Varolan Anlam	-e, -i, argo Kabul etmeyeceği bir şeyi kurnazlıkla kabul etmesini sağlamak:	<i>Kalp parayı birisine çakmak.</i>
çak-	02-13	Yeni Anlam	cinsel olarak ilişkiye girmek:	<i>Maalesef sadece öpüştük, çakamadım yani kıza.</i>
çak-	02-14	Yeni Anlam	ilaç almak, içmek:	<i>Koronavirüse yakalanmak istemiyorsan her gün bir C vitamini takviyesi çakmalısın!</i>
çak-	02-15	Yeni Anlam	kendini memnun edecek bir şeyi satın almak veya harcamak:	<i>Dayanamadım indirimde kendime iki mont çaktım, çok mutluyum.</i>
çak-	02-16	Yeni Anlam	başarmak:	<i>Erhan Muhasebe sınavından 95 çakarak ortalamasını yükseltti.</i>
çak-	02-17	Yeni Anlam	(laf) sokmak, olumsuz bir şey söylemek:	<i>Ali eniştem haberleri izlerken yeni hükümet sistemini eleştirip, iktidara sürekli laf çakıyordu.</i>

çak-	02-18	Yeni Anlam	(argo) spor dalında sayı almak, kazanmak, rakibi yenmek:	<i>Türk Voleybol takımı Sırbistan'a 3 sayı çaktı.</i>
çak-	02-19	Yeni Anlam	genellikle karşı tarafın hoşnut olmayacağı bir şeyi vermek/yapmak:	<i>Para üstü verirken, istemediği halde bozuk paraları adama çaktım.</i>
çak-	02-20	Yeni Anlam	gençlik dilinde bir şeyi yapmak, gerçekleştirmek:	<i>Can, Berna hocanın verdiği Fransızca Projesini tamamladı ve üstüne imzasını çaktı.</i>
çak-	02-21	Yeni Anlam	bir malı bir kimseye değerinden pahalıya satmak, alışverişte aldatmak, oymak:	<i>İlhan, mandıraya gelen müşteriye son kullanma tarihi geçmiş yoğurdu çaktı.</i>
patla-	03-01	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Nesnelere, iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilak etmek:	<i>Dinamit patladı.</i>
patla-	03-02	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Yırtılıp açılmak:	<i>Gözlerim gene ayakkabılarıma kaydı, yanları patlamıştı." - Orhan Kemal</i>

patla-	03-03	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> ► yarılmak:	"Fukaranın hem sağ bileği çıkmış hem davulu patlamıştı." - Reşat Nuri Güntekin
patla-	03-04	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Görünür duruma gelmek, ortaya çıkmak, yeşermek:	<i>Tomurcuklar patladı.</i>
patla-	03-05	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Top, taşıt lastiği vb. şeyler değişik nedenlerle havası inmek.	
patla-	03-06	Varolan Anlam	<i>nesnesiz,</i> <i>mecaz</i> Ansızın tehlikeli bir şey meydana gelmek:	"Harp patlıyor ve askerlere edebiyatçılık, edebiyatçılara askerlik yapmak düşünüyor." - Necip Fazıl Kısakürek
patla-	03-07	Varolan Anlam	<i>nesnesiz,</i> <i>mecaz</i> Çok sıkılmak, sıkıntı ve sabırsızlığımı belli etmek:	"Sanıyorum ki istimi fazla gelmiş kazanlar gibi hırslarından patlayacaklar." - Osman Cemal Kaygılı
patla-	03-08	Varolan Anlam	<i>nesnesiz,</i> <i>mecaz</i> Aşırı tepki göstermek.	
patla-	03-09	Varolan Anlam	<i>nesnesiz,</i> <i>mecaz</i> Ansızın bir gürültü duyulmak.	
patla-	03-10	Varolan Anlam	<i>nesnesiz, teklifsiz</i> <i>konuşmada</i> Herha ngi bir durum veya bir değer	

			yitirilmesine yol açmak, mal olmak.	
			bir hata sonucu bir şeyi gerçekleştirememek, yapamamak, becerememek, zarar etmek talihsizlik:	<i>Kerem İngilizce dersinde kopya çekmeyi becerememiş, kopya için hazırladığı kağıtlar elinde patlamıştı.</i>
patla-	03-11	Yeni Anlam		
			özellikle uyuşturucu maddeler alıp eğlenmek:	<i>Akşam bonzai alıp patlayalım mı barlarda?</i>
patla-	03-12	Yeni Anlam		
			cinsel olarak doyuma ulaşmak:	<i>Filmin o meşhur sevişme sahnesinde adam kadının üstüne patlamıştı.</i>
patla-	03-13	Yeni Anlam		
			bir şeyin popüler olması, meşhur olmak:	<i>Cumhuriyetin 100. Yıl dönümü için Norm Ender'in yazdığı marş patladı. Bugünlerde herkes o marşı söylüyor.</i>
patla-	03-14	Yeni Anlam		
			gülmek:	<i>Metro girişinde merdivenden yuvarlanan çocuğu görünce gülmekten patladım.</i>
patla-	03-15	Yeni Anlam		
			eğlenmek:	<i>Akşam partide her şeyi geride bırakıp içip içip patlayalım mı?</i>
patla-	03-16	Yeni Anlam		

patla-	03-17	Yeni Anlam	suyun normal seviyesinden yukarı çıkıp taşması:	<i>Buca'daki baraj dün patladı ve Gediz mahallesini sel bastı.</i>
patla-	03-18	Yeni Anlam	elektronik bir şeyin çalışmaması, bozulması:	<i>Geçen gün satın aldığım Dyson süpürge pili yandı ve süpürge elimizde patladı.</i>
patla-	03-19	Yeni Anlam	bir şeyin beklenen normal değerinden daha fazla değere ulaşması:	<i>Coronavirüs tüm dünyada patladı ve salgının yüksek oranda görüldüğü 19 ülkeye giriş yasaklandı.</i>
patla-	03-20	Yeni Anlam	bir şeyin değerinden kaybetmesi, beklenenden daha az seviyeye inmesi:	<i>Türk lirası ekonomik krizden sonra dolar bazında değer kaybetti ve piyasalarda patladı.</i>
göm-	04-01	Varolan Anlam	-e, -i Yerine altına koyarak üstünü toprakla örtmek.	
göm-	04-02	Varolan Anlam	-e, -i Bir ölüyü toprağın içine yerleştirmek; defnetmek:	<i>"Onu kalenin yanındaki küçük mezarlığa, bir zeytin ağacının yanına gömdüler." - Halikarnas Balıkcısı</i>

göm-	04-03	Varolan Anlam	-i Bir cenazeyi kaldırmak:	<i>"Gözlerini sıktı ve dört gün evvel refikasını gömdüğünü ağlayarak söyledi." - Ahmet Hikmet Müftüoğlu</i>
göm-	04-04	Varolan Anlam	-i Birinin cenaze törenine katılmak.	
göm-	04-05	Varolan Anlam	-e, -i Bir nesnenin içine yerleştirmek, batırmak:	<i>"Ben annemin çarşafına kafamı gömdüm." - Sait Faik Abasıyanık</i>
göm-	04-06	Varolan Anlam	-i, mecaz Birinden daha çok yaşamak:	<i>Sen bu sağlam bünye ile daha pek çok kimseyi gömersin.</i>
göm-	04-07	Yeni Anlam	birine veda ederken içinde cinsellik anlamı barındıran dalga geçme sözü, cinsel anlamda dalga geçerek hoşçakal demek:	<i>Haydi görüşürüz kanka, öptüm bay gömdüm say...</i>
göm-	04-08	Yeni Anlam	bir şeyi yemek ya da içmek:	<i>Az önce koca bir hamburgeri ve patatesi gömdüm, aşırı tokum.</i>
göm-	04-09	Yeni Anlam	eleştirmek, kötülemek:	<i>Hoca çok pis laf koydu, resmen sınıfın önünde gömdü beni.</i>
göm-	04-10	Yeni Anlam	cinsel ilişkiye girmek:	<i>Dursun sevgilisini eve götürüp, içindeki cinsel isteği bastıramayarak kıza bütün gece gömdü de gömdü.</i>

göm-	04-11	Yeni Anlam	karşı tarafı ya da rakibi ağır bir yenilgiye uğratmak:	<i>İzmir Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Tunç Soyer AKP adayını sandığa gömdü.</i>
göm-	04-12	Yeni Anlam	bir şeye para harcamak, paranın hepsini bir şeye vermek:	<i>Tüm paramı Bitcoin'e gömdüm, eğer şansım yaver giderse param 3 katına çıkacak.</i>
göm-	04-13	Yeni Anlam	bir kişiye vurmak, bir kişiyi dövmek:	<i>Sokakta çıkan kavgada adamın biri genç çocuğa öyle bir gömdü ki çocuk yerden kalkamadı.</i>
göm-	04-14	Yeni Anlam	bir şeyi unutmaya çalışmak:	<i>Bugün yine gereksiz şekilde para harcadığına şahit oldum. Hani gömmüştün bu tarafını?</i>
göm-	04-15	Yeni Anlam	bir kişiyi hayatından çıkarmak, bir kişi ile ilişkiyi bitirmek:	<i>Seni maziye gömdüm, artık benim için yoksun!</i>
göm-	04-16	Yeni Anlam	kutsal saydığı, değer verdiği bir şey veya kimse uğruna kendini feda etmek, adamak:	<i>Sana olan aşkı uğruna kendini sessizliğine gömmüştü.</i>
yıkıl-	05-01	Varolan Anlam	nesnesiz Yıkma işi yapılmak veya yıkma işine konu	

			olmak.	
yıkıl-	05-02	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Herhangi bir sebeple çökmek, göçmek; inmek:	"Daha birçok yalılar da metruk, bakımsız bir hâlde çöküyor, yıkılıyor, yerinde yeller esiyor." - Asaf Halet Çelebi
yıkıl-	05-03	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Devrilme k, yığılmak:	"... yüzükoyun yıkılıp kalmış bir kadın, kaçısan hizmetçiler..." - Yakup Kadri Karaosmanoğlu
yıkıl-	05-04	Varolan Anlam	<i>nesnesiz,</i> <i>mecaz</i> İstenmeyen biri çekilip gitmek, defolmak.	
yıkıl-	05-05	Varolan Anlam	<i>nesnesiz,</i> <i>mecaz</i> Yok olmak, mahvolmak:	"Zira cehalet, bakımsızlık, menfaat yüzünden her gün millî varlığımızın bir parçası koparılmakta ve yıkılmaktadır." - Mehmet Kaplan
yıkıl-	05-06	Varolan Anlam	<i>nesnesiz,</i> <i>mecaz</i> Birine karşı yenilmek.	
yıkıl-	05-07	Varolan Anlam	-e, <i>mecaz</i> ► yüklenmek:	"Bütün işler onun üstüne yıkılmıştı." - Reşat Nuri Güntekin.
yıkıl-	05-08	Yeni Anlam	birini ya da bir şeyi beğenmek, harika bulmak:	Tulum çok yakışmış kanka yıkılıyorsunnn bugün.

yıkıl-	05-09	Yeni Anlam	eğlenmek, eğlendiğini belli etmek, coşku yaşamak, gülmek:	<i>Cem Yılmaz'ın son gösterisini yüz izledim, gülmekten yıkıldım.</i>
yıkıl-	05-10	Yeni Anlam	çok üzülmek, hayal kırıklığına uğramak:	<i>Atatürk filmini izlerken çok duygulandım, yıkıldım resmen.</i>
yıkıl-	05-11	Yeni Anlam	(özellikle elektronik ortamda) bir haberin sansasyon yaratması, ses getirmesi:	<i>Twitter bugün kara para aklayan insanların haberleriyle yıkılıyordu.</i>
yıkıl-	05-12	Yeni Anlam	bir şeyin çok bulunması, ile yıkılmak:	<i>Evde en az 10 çocuk vardı ev resmen çocuktan yıkılıyordu.</i>
yıkıl-	05-13	Yeni Anlam	(mecaz) gücünü yitirmek:	<i>Sabahtan akşama kadar bilgisayar başında hesap yapıyordu ve artık gözleri kapanıyor, halsizlikten yıkılıyordu.</i>
yaz-	06-01	Varolan Anlam	-i Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak:	<i>"Büyük bir heyecan, bir haz içinde şu satırları yazıyorum." - Ömer Seyfettin</i>
yaz-	06-02	Varolan Anlam	-i Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek:	<i>Adresini bilmiyorum ki yazayım.</i>

yaz-	06-03	Varolan Anlam	-de Yazar olarak görev yapmak.	
yaz-	06-04	Varolan Anlam	nesnesiz Yazı ile bildirmek, haber vermek:	"Mağlubiyet Almanya'yı karıştırmış, gazeteler yazıyor." - Attilâ İlhan
yaz-	06-05	Varolan Anlam	-i Bir bilim veya edebiyat eseri oluşturmak.	
yaz-	06-06	Varolan Anlam	-i Sayaç vb. sayılarla niceliği belirtmek.	
yaz-	06-07	Varolan Anlam	-i ► kaydetmek:	Çocuğu okula yazdılar.
yaz-	06-08	Varolan Anlam	-i Bir göreve almak:	O delikanlıyı polis yazmışlar.
yaz-	06-09	Varolan Anlam	-i, mecaz İnsanın geleceğini belirlemek:	Yazan böyle yazmış.
yaz-	06-10	Varolan Anlam	-i, ağızlarından Gelinin yüzünü süslemek:	"Kalem alıp kaşın gözün yazmalı." - Halk türküsü
yaz-	06-11	Yeni Anlam	Birine kur yapmak, asılmak:	Hayır kanka ben kıza yazmadım, kız bana yürüdü hatta koştı diyebiliriz çünkü giderken telefon numarasını bırakıp gülümsedi.
yaz-	06-12	Yeni Anlam	Uydurmak:	Amma yazdın kafanda ya duymuyordur telefonu, sakın ol.
yaz-	06-13	Yeni Anlam	mecaz daha sonra hatırlamak için not almak:	Unutmamak için bir kenara yazıyorum.

yaz-	06-14	Yeni Anlam	Bir şeyin kesin olarak gerçekleşeceğini iddia etmek:	<i>Bak şuraya yazıyorum o kız buraya gelecek!</i>
yaz-	06-15	Yeni Anlam	Birini tehdit etmek:	<i>Yazdım onu kafama, çıkışta kavgayı gör sen!</i>
yaz-	06-16	Yeni Anlam	Faturanın fazla tutması (özellikle telefon gibi):	<i>Yurt dışına çıktığında Turkcell tarifeleri çok yazıyor, resmen kazıkılıyorlar insanı.</i>
yaz-	06-17	Yeni Anlam	Bir sanat eserinde kişinin kendinden bir şey bulması (yansıtmak):	<i>Hakan Günday Kinyas ve Kayra adlı romanında Kinyas diye beni yazmış gibi. Hayatlarımız aynıydı okurken şok oldum.</i>
yaz-	06-18	Yeni Anlam	İlgili kuralın ya da koşulun açık bir şekilde belirtilmesi:	<i>İki kadınla evlenmiş insan bir de kalmış dini kitapta yazıyor diyor. Ne enteresan insanlar var şu hayatta!</i>
yaz-	06-19	Yeni Anlam	Borcun kaydedilmesi:	<i>Yazıyorum hesabına bir dahaki kahveler senden!</i>
yaz-	06-20	Yeni Anlam	Özellikle bilgisayar gibi elektronik aletlerle bir programa kod, link vs vermek:	<i>Şu programa kod yazmak için mühendis olmaya gerek yok.</i>
yaz-	06-21	Yeni Anlam	Elektronik ortamda bir bilgiyi, bir mesajı, bir haberi paylaşmak:	<i>Yıllardır blog yazıyorum ve yazılarım kitlelerce okunmaya başladı.</i>
yaz-	06-22	Yeni Anlam	Özellikle telefon gibi iletişim araçlarını kullanarak sohbet programları aracılığı ile bir	<i>Bir saat önce ona mesaj yazdım ama bana görüldü attı.</i>

			ileti göndermek:	
yaz-	06-23	Yeni Anlam	Yazı yazma sürecinde kalemim iyi performans sergilemesi:	<i>Yıllardır tüm sınavlarda kullandığım Rotring bir kalemim var. Öyle bir yazıyor ki akıyor kağıtta resmen.</i>
yaz-	06-24	Yeni Anlam	Doktorun veya sağlık çalışanın tedavi için ilaç veya tedavi yöntemi vermesi:	<i>Kızımı doktora götürdüm, doktor şurup yazdı.</i>
düş-	07-01	Varolan Anlam	-e Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek:	<i>"Havada uçan kuş, vurulmuş gibi birdenbire sokağa düşüyor." - Reşat Nuri Güntekin</i>
düş-	07-02	Varolan Anlam	-den Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukarıdan aşağıya inmek:	<i>"Çocukken ağaçtan düşüp ayağım kırılmıştı da ağlayamamıştım." - Sait Faik Abasıyanık</i>
düş-	07-03	Varolan Anlam	-e Yere devrilmek, yere serilmek:	<i>Çocuk koşarken yere düştü.</i>
düş-	07-04	Varolan Anlam	-e Hava taşıtları kaza sonucu hızla yere inerek çarpmak.	
düş-	07-05	Varolan Anlam	-e Vücuda bol gelen giysi aşağı kaymak.	
düş-	07-06	Varolan Anlam	yağmak:	<i>Dağlara kar düştü.</i>

düş-	07-07	Varolan Anlam	-e Vurmak, değmek, rastlamak:	"İnce uzun dallı badem ağaçlarının alaca gölgeleri sahile inen keçi yoluna düşüyordu." - Ömer Seyfettin
düş-	07-08	Varolan Anlam	nesnesiz Vakti gelmeden ölü doğmak.	
düş-	07-09	Varolan Anlam	-den Atlanmak, aradan çıkmak, eksik kalmak:	Kitabın yeni baskısında buradan bir kelime düşmüş.
düş-	07-10	Varolan Anlam	nesnesiz ► eksilmek:	"Gündelikleri yarı yarıya düşmüştü." - Necati Cumalı
düş-	07-11	Varolan Anlam	-e Aşırı ilgi veya sevgi göstermek:	Sen bu işin üstüne çok düştün.
düş-	07-12	Varolan Anlam	-e Uğramak, kapılmak:	"Kadınlar yeni baştan telaşa, heyecana, korkuya düştüler." - Aka Gündüz
düş-	07-13	Varolan Anlam	-e Yakışmak, uygun gelmek:	Bu resim buraya iyi düştü.
düş-	07-14	Varolan Anlam	-e Yakışık almak:	"Bize düşen, medeniyetin zorlamaları karşısında bir ayıklamayı başarabilmek olmalıdır." – İsmet Özel
düş-	07-15	Varolan Anlam	-e Ödevi veya yetkisi içinde bulunmak:	"Bana arada bir bakkaldan tuz, limon almak düşüyor, o kadar." - Haldun Taner
düş-	07-16	Varolan Anlam	-e bulunmak:	"Birlikte evden çıkmışlar, limanda iskelenin karşısına düşen kahveye doğru yürümüşlerdi." - Necati Cumalı
düş-	07-17	Varolan Anlam	-e Biriyle yaşama, çalışma, birlikte olma durumunda kalmak:	"O asker, gittiğimiz yerde bir aralık benim bölüğüme düşmüştü." - Reşat Nuri Güntekin
düş-	07-18	Varolan Anlam	-e Bir bölüşme sonunda payına ayrılmak:	Mirastan ona bu ev düştü.
düş-	07-19	Varolan Anlam	-e Kötü bir sebeple istenmeden bir	"Bu yaşta mahkemelere düşmek..." - Sait Faik Abasıyanık

			yerde bulunmak:	
düş-	07-20	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> İşbaşın dan uzaklaşmak:	<i>Kabine düştü.</i>
düş-	07-21	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Hızı, gücü, değeri azalmak:	<i>Arabanın hızı düştü. Paranın değeri düştü.</i>
düş-	07-22	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Isı, basınç, ateş vb. eksilmek, azalmak	<i>İki gün içinde ateş düştü; ağrılar, sızılar hafifledi." - Reşat Nuri Güntekin</i>
düş-	07-23	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Düşkü nleşmek:	<i>"Babam balıkçı amma vaktiyle zenginmiş efendim. Sonradan düşmüş." - Reşat Nuri Güntekin</i>
düş-	07-24	Varolan Anlam	-e Bir yere ansızın gelmek, damlamak, tesadüfen gelmek:	<i>"Bir rastlantı sonucu aralarına düşmüştüm." - Haldun Taner</i>
düş-	07-25	Varolan Anlam	-e Belirli zamana rastlamak:	<i>"Babasının Sütlüce'de yeni bir ev alması bu tarihlere düşer." - Memduh Şevket Esenal</i>
düş-	07-26	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Fırsat çıkmaq:	<i>Bir kelepir düştü.</i>
düş-	07-27	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Olmak, olumsuz bir duruma girmek:	<i>Yorgun düşmek. Zayıf düşmek. Şehit düşmek. Esir düşmek.</i>
düş-	07-28	Varolan Anlam	<i>nesnesiz</i> Savaş a savunulmaz duruma gelerek teslim olmak:	<i>"Medine'nin düştüğünü söylemek istedim." - Falih Rıfkı Atay</i>
düş-	07-29	Varolan Anlam	-e Bazı deyimlerde "yürümek, birlikte gelmek" anlamlarında kullanılan bir fiil:	<i>Önüne, peşine, arkasına düşmek.</i>

düş-	07-30	Varolan Anlam	Bayağlaşmak	
düş-	07-31	Varolan Anlam	nesnesiz Kötü yola girmek:	"Düşmüş kadınları bu dönemin yazarlarının yücelterek duygudaşlıkla çizdiklerini görüyoruz." - Metin And
düş-	07-32	Varolan Anlam	-e Alışmak, müptela olmak.	
düş-	07-33	Varolan Anlam	-e, teknik Telefon, sanal ağ vb. alanlarda bağlantı kurmak.	
düş-	07-34	Yeni Anlam	Bir şeyi ya da birini beğenmek, güzel duygular beslemek:	Kıza fena düştüm ya bakışları aklımda çıkmıyor.
düş-	07-35	Yeni Anlam	Üzülme, bir insanın psikolojik açıdan enerjisinin ya da modunun azalması:	Dohunayın olduğu günler bir düşünüyorum, içimden bir şey yapmak gelmiyor. Mutsuz mutsuz evde pinekliyorum.
düş-	07-36	Yeni Anlam	Özellikle sosyal medya kullanarak birini tavlamaya çalışmak:	Bir sohbet sitesinde tanıştık ve düşürdüm bizimkini, sonunda nikah!
düş-	07-37	Yeni Anlam	Özellikle internet ortamında bir filmin, bir müziğin ya da bir videonun girmesi:	Crown dizisinin son sezonu internete düştü.
düş-	07-38	Yeni Anlam	Bir kişinin bir grubunun siyasi anlamda iktidarını	İran 'da hükümet düştü.

kaybetmesi:

düş-	07-39	Yeni Anlam	Bir spor müsabakasında ilgili bir kurumdan alt gruba ya da sıralamaya düşmek:	<i>Göztepe Sivas spor ile olan maçını kaybettikten sonra 2. Lige düştü.</i>
düş-	07-40	Yeni Anlam	İstenmeyen bir duruma maruz kalınması:	<i>Karşımda mahcup olmuş, dilenci konumuna düşmüştü.</i>
düş-	07-41	Yeni Anlam	İnternet ya da telefondan kopmak, bağlantının kesilmesi:	<i>Telefon çekmiyor, hat düştü sanırım.</i>
düş-	07-42	Yeni Anlam	İnternet hızının azalması:	<i>Son aldığım pakette internet 120 megabitten 60 megabite düştü.</i>
götür-	08-01	Varolan Anlam	-i Taşımak, ulaştırmak veya koymak:	<i>"Yemeği götürmek için o an en uygun kişiydim." - Ayla Kutlu</i>
götür-	08-02	Varolan Anlam	-e, -i Bir kimseyi bir yere kadar yanında yürütmek.	
götür-	08-03	Varolan Anlam	-i Yerinden ayırıp uzağa atmak veya yok etmek:	<i>Bir mermi bacağını götürdü. Duvarı su götürdü.</i>
götür-	08-04	Varolan Anlam	-i, nesnesiz ► öldürmek:	<i>Hastalık çok insan götürdü.</i>
götür-	08-05	Varolan Anlam	-e Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.	
götür-	08-06	Varolan Anlam	-e, -i Birinin yanında yürüyüp ona bir yere kadar arkadaşlık	<i>Beni evime kadar götürdü.</i>

			etmek; bırakmak:	
götür-	08-07	Varolan Anlam	-e Bir sonuca vardırmak:	"Bitirmeden şunu da söyleyeyim, ahlaka, gerçek ahlaka götüren başlıca yollardan biri de aşktır." - Nurullah Ataç
götür-	08-08	Varolan Anlam	- i Kaybolmasına, yok olmasına yol açmak:	Eksiler artıları götürdü.
götür-	08-09	Varolan Anlam	-i, meczaz Herhangi bir yiyeceği tek başına ve hızlı bir biçimde yemek.	
götür-	08-10	Varolan Anlam	-i, argo Tümüyle sahip olmak.	
götür-	08-11	Varolan Anlam	-i, argo Haksız kazanç sağlamak, mal veya para sahibi olmak.	
götür-	08-12	Yeni Anlam	Bir insanı tavlamak:	Dün partide karşılaştığımız sarışını ayaküstü götürdüm, telefon numarasını aldım. Artık buradan yürürüm.
götür-	08-13	Yeni Anlam	Cinsel açıdan sahip olmak:	Bu kızı sağda solda yiyip hatta götürüyordun. Evlenmene gerek yoktu bence.
götür-	08-14	Yeni Anlam	Bir şeyi başarı ile idare etmek, yürütmek, halletmeye çalışmak:	Şirkette iç işlerini abim götürüyor, ben saha dışında çalışıyorum.
götür-	08-15	Yeni Anlam	Bir kimseye bir etkinlik ya da bir eğlence için ortam sağlamak veya olanak	Sevgilim beni Hayko Cepkin konserine götürecekmiş.

sunmak:

götür-	08-16	Yeni Anlam	Bir kimseyi veya canlıyı tedavi amaçlı ilgili sağlık kuruluşuna ulaştırmak:	<i>Kedim Nünü'yü yarın veterinerine götüreceğim, aşı vakti geldi.</i>
götür-	08-17	Yeni Anlam	Adli yargı sisteminde bir davaya ilişkin kararın bir üst mahkemeye taşınması, dava kararının yeniden sorgulanması:	<i>Davayı temyize götürdü ve kazandı.</i>
götür-	08-18	Yeni Anlam	Bir eşyanın veya elektronik aletin tamir edilmesi, yenisiyle değiştirilmesi, bakımın yapılması veya iade edilmesi için teslim edilmesi:	<i>Yeni aldığım süpürgenin şarjı çalışmadığı için ilk günden servise götürmek zorunda kaldım.</i>
götür-	08-19	Yeni Anlam	El, kol, bacak gibi belirli vücut organlarının hareket ettirilmesi, taşınması:	<i>Elini alnına götürdü, başını yukarı kaldırdı ve uzaklara baktı.</i>
götür-	08-20	Yeni Anlam	Bir kimsenin eski anısını yeniden yaşaması veya bir duyguyu tekrar deneyimlemesi:	<i>Knife'ın "Marble House" şarkısı beni üç yıl önce kaybettiğimi arkadaşımınla geçirdiğim o keyifli günlere götürdü.</i>
götür-	08-21	Yeni Anlam	Bir konu, haber ve benzerini	<i>Mafyadan aldığı haberi polise, polisten aldığı haberi de mafyaya</i>

			iletmek, bildirmek:	<i>taşıyordu.</i>
götür-	08-22	Yeni Anlam	bir fikrin, bir buluşun, bir görüşün ya da bir ürünün değerlendirilme si veya onaylanması için birine ya da bir kuruma sunmak:	<i>Tezinin son halini kurula götürdü.</i>
götür-	08-23	Yeni Anlam	Bir kimsenin kötü duruma düşmesine yol açmak, sürüklemek, yöneltmek:	<i>Bu işin sonu onu belaya götürecek, bak görürsün.</i>
gel-	09-01	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, - den Ulaşmak, varmak:	<i>"Gurbetten gelmişim yorgunum hancı / Şuraya bir yatak ser yavaş yavaş" - Bekir Sıtkı Erdoğan</i>
gel-	09-02	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, - den getirmek:	<i>"Adamı Ödemiş'ten aldım geldim, her masrafını çektim." - Necati Cumalı</i>
gel-	09-03	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, - den Oturmaya, ziyarete gitmek:	<i>Dün akşam amcamlar bize geldi.</i>
gel-	09-04	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, - den İsabet etmek:	<i>Attığı top gözüme geldi.</i>
gel-	09-05	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, - den Varlığını sürdürmek, yaşamak, intikal etmek:	<i>Eski çağlardan birçok anıt çağımıza kadar gelmiştir.</i>
gel-	09-06	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, - den Ortaya çıkma, doğma.	
gel-	09-07	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, - den Belli bir süre dolmak:	<i>"Vakit kuşluğu aşmış, öğleye geliyordu." - Necati Cumalı</i>

gel-	09-08	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Belli bir zamana ulaşmak.	
gel-	09-09	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Kadar olmak:	<i>Boyu ancak omzuna geliyor.</i>
gel-	09-10	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Çıkmak, yönelmek:	<i>Merak etme, ondan kimseye kötülük gelmez.</i>
gel-	09-11	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den İzlemek, takip etmek:	<i>Çocuklar arkadan geliyordu.</i>
gel-	09-12	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Bir yerden alınıp bir yere ulaştırılmak:	<i>Kahve Brezilya'dan geliyor.</i>
gel-	09-13	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Katılmak, eklenmek:	<i>Türkçede ekler kelimelerin sonuna gelir.</i>
gel-	09-14	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den ► türemek.	
gel-	09-15	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Daha önce üzerinde durulmuş olan bir konuya yeniden dönmek:	<i>Şimdi sözü burada kesip asıl konumuza gelelim.</i>
gel-	09-16	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Sonuç çıkmak:	<i>Bu davranışlardan ne gelir bilinmez.</i>
gel-	09-17	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Dayanmak, tahammül etmek:	<i>Birazcık üşütmeye gelmiyor, hemen hastalanıyor.</i>
gel-	09-18	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Kendine yapılan herhangi bir davranış veya durumu iyi	<i>"Kadri o adamlardandır ki iyi davranmaya, yüz vermeye gelmez." - Memduh Şevket Esendal "Bizim baştan savma işe gelmediğimizi bilirsin." - Refik Halit Karay</i>

karşılama:

gel-	09-19	Varolan Anlam	-e Bir şeye sonradan inanmak, doğruluğuna hak vermek, eğilim göstermek, kabul etmek:	<i>Dediğime geldiniz mi?</i>
gel-	09-20	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Etkisini herhangi bir biçimde göstermek:	<i>Buranın havası iyi geldi.</i>
gel-	09-21	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Kazanılmak, sağlanılmak:	<i>Çiftlikten onlara ayda beş yüz milyon lira gelir.</i>
gel-	09-22	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den ► uymak:	<i>Bu ayakkabı sana küçük gelir.</i>
gel-	09-23	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Olmak, -e uğramak:	<i>Başımıza bir bela geldi.</i>
gel-	09-24	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den akmak:	<i>Burnundan kan geldi.</i>
gel-	09-25	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Düşmek, rast gelmek:	<i>Buraya ışık gelmiyor.</i>
gel-	09-26	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Görünmek, sanılmak:	<i>"Baygın da olsa yabancı bir kadını böyle kucığında tutmak ona pek ayıp bir şey gibi geldi." – Haldun Taner</i>
gel-	09-27	Varolan Anlam	-e Uygun düşmek:	<i>"Caddelerde oturmaya gelmez." - Ömer Seyfettin</i>
gel-	09-28	Varolan Anlam	-e Başlamak, ortaya çıkmak.	
gel-	09-29	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Mal olmak	<i>Bu bardakların tanesi yüz liraya geldi.</i>

gel-	09-30	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Biriyle birlikte gitmek:	<i>Ben İstanbul'a gidiyorum, benimle gelir misiniz?</i>
gel-	09-31	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den İhtiyaç anlatan deyimler kurmaya yarayan bir fiil:	<i>uykusu gelmek.</i>
gel-	09-32	Varolan Anlam	<i>yardımcı fiil</i> Kök veya gövdeleri sonuna -a (-e) eki almış fiillere gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşturur:	<i>Alışageldiğimiz bir anlamı vardı.</i>
gel-	09-33	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den -mez, -mezlik ile birlikte yapmacıklık anlatan deyimler yapar: <i>görmezlikten gelmek.</i>	
gel-	09-34	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Yönelme durumundaki bazı kelimelere getirilerek birleşik fiil yapar:	<i>meydana gelmek.</i>
gel-	09-35	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den -dikçe, -esi biçiminde kullanılan sıfat-fiil eklerinden sonra geldiğinde önceki fiille ilgili olarak pekiştirilmiş bir istek ve sürerlik bildiren bir	<i>baktıkça bakası gelmek.</i>

			fiil: <i>baktıkça bakası gelmek.</i>	
gel-	09-36	Varolan Anlam	-e, nesnesiz, -den Herhangi bir sırada bulunmak:	<i>birinci gelmek.</i>
gel-	09-37	Yeni Anlam	Cinsel olarak doyuma ulaşmak:	<i>Z kuşağı boşalmak yerine gelmek eylemini kullanıyor! Ne ilginç, sanki nereye geliyorsun!</i>
gel-	09-38	Yeni Anlam	Bir kişinin bir seçimi kazanması ya da bir mevkiye ulaşması için gözle görülür kanıtlarının olması:	<i>Erdal Beşikçioğlu Ankara'ya seçimlerde ben de geliyorum diyerek adaylığını açıkladı.</i>
gel-	09-39	Yeni Anlam	İstenilen ölçütleri karşılamak:	<i>Aldığım kumaş koltuğun üstüne tam geldi.</i>
gel-	09-40	Yeni Anlam	Belli bir şey gerçekleştirmek için girişimde bulunmak:	<i>Ekşi sözlüğe yorum yapmaya geldim.</i>
gel-	09-41	Yeni Anlam	Bir filmin, tiyatronun, sanat etkinliğinin gösterime girmesi ya da bir klibin, şarkının, video içeriğinin, sanal oyunun elektronik ortamda yayınlanması:	<i>Succession'ın son sezonu BluTv'ye geldi.</i>
gel-	09-42	Yeni Anlam	Bir sistemin, uygulamanın veya yazılımın yeni sürümünün çıkması:	<i>Spotify'a yeni güncellemeler geldi.</i>

eri-	10-01	Varolan Anlam	nesnesiz Katı cisim sıvı içine karışarak sıvı durumuna geçmek:	<i>Şeker suda erir.</i>
eri-	10-02	Varolan Anlam	nesnesiz Katı cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelmek:	<i>"Yüzündeki karlar eriyince beyaz, yuvarlak bir yüz meydana çıkmıştı."</i> - Sait Faik Abasıyanık
eri-	10-03	Varolan Anlam	nesnesiz Doku malar aşınıp incelerek dağılmak; eprimek.	
eri-	10-04	Varolan Anlam	nesnesiz, mecaz Çok zayıflamak:	<i>"Günden güne eriyen Kerime'yi, o tek kardeşimi kurtarabilirim ümidiyle size koştum."</i> - Aka Gündüz
eri-	10-05	Varolan Anlam	nesnesiz, mecaz Utancında çok sıkılmak.	
eri-	10-06	Varolan Anlam	nesnesiz, mecaz Yok olmak, bitmek, tükenmek:	<i>Güzel hayatımız da bir göz açıp kapayıpta eridi."</i> - Refik Halit Karay
eri-	10-07	Yeni Anlam	Bir şeyi ya da birini çok beğenmek, hayran kalmak:	<i>Ayy kot ceketine eridim, nereden aldın kanka?</i>
eri-	10-08	Yeni Anlam	Çok sıcaqlamak:	<i>Diyarbakır'a temmuz ayında gitmemelisiniz, yoksa erirsiniz sıcaktan.</i>
eri-	10-09	Yeni Anlam	Bir şeyin eski oranından az bir duruma gelmesi, azalması:	<i>İzmir'de Chp'nin oyları erimez.</i>
bas-	11-01	Varolan Anlam	-e Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin	<i>"Bastığın yerlerde güller açtı, sarıldı ayaklarına."</i> - Cahit Külebi

			üzerine koymak:	
bas-	11-02	Varolan Anlam	-e Küçük çocuk ayakta durabilmek.	
bas-	11-03	Varolan Anlam	-e Bir şeyi üzerine kuvvet vererek itmek:	"Motor çalıştıktan sonra debriyaja basarsınız." - Halide Edip Adıvar
bas-	11-04	Varolan Anlam	-e, - i Sıkıştırarak yerleştirmek:	<i>Peyniri küpe basmak.</i>
bas-	11-05	Varolan Anlam	-i Bası işi yapmak; tabetmek.	
bas-	11-06	Varolan Anlam	-i, nesnesiz ► örtmek, bürümek, kaplamak:	"Yollarını ot basmış, çamları yükselip saçaklarına el atmış olan bu büyük köşk." - Memduh Şevket Esendal
bas-	11-07	Varolan Anlam	-e, -i Bir şey üzerinde kalıp, mühür vb.yle iz yapmak:	"Şuraya başparmağını bas, dediler, ben de bastım." - Sait Faik Abasıyanık
bas-	11-08	Varolan Anlam	-i baskın yapmak:	"Ölen kızın intikamını almak için köyü basıp yakmış." - Etem İzzet Benice
bas-	11-09	Varolan Anlam	-e Bir kimse bir yaşa girmek:	"On dokuz yaşına yeni basmış, ürkek ve utangaç bir kızdım." - Azra Erhat
bas-	11-10	Varolan Anlam	-i, nesnesiz Duman, sis vb. bir yere çökmek:	"Şehri akşamüstü sis basmıştı." - Sait Faik Abasıyanık
bas-	11-11	Varolan Anlam	-i, nesnesiz Basınç yaparak sıvı ve gazları itmek:	<i>Pompa bozulmuş, suyu basmıyor. Otomobilin lastiğine hava basmak.</i>
bas-	11-12	Varolan Anlam	nesnesiz Kümes hayvanı kuluçkaya yatmak.	

bas-	11-13	Varolan Anlam	-i Uygunsuz vaziyette yakalamak.	
bas-	11-14	Varolan Anlam	<i>nesnesiz, mecaz</i> Bir şeyin etkisinde kalıp eziklik, üzüntü ve ağırlık duymak:	<i>"Yüreğinin acısını duyuyordu. Sıkıntı basmış, terlemeye başlamıştı. İzin istedi."</i> - Yusuf Ziya Bahadınlı
bas-	11-15	Yeni Anlam	Cinsel ilişkide aktif bir şekilde var olmak:	<i>Serkan kıza bastı da bastı bütün gece yatak gıcırdamasından uyuyamadık.</i>
bas-	11-16	Yeni Anlam	Bir şeyi gereğinden fazla tüketmek, yapmak:	<i>Her gün aç karnına bir kupa kahve basıyorum.</i>
bas-	11-17	Yeni Anlam	Elektronik alet ya da araçlarda bir tuşa ya da düğmeye dokunmak:	<i>Yeni arabalar düğmeye bastın mı çalışıyor, anahtara gerek yok.</i>
bas-	11-18	Yeni Anlam	Özellikle vücut yapmaya çalışanların spor salonunda ağırlık kullanmaları:	<i>Bugün salonda arka bacak ve ardından kol basacağım.</i>
bas-	11-19	Yeni Anlam	Özellikle kumar gibi oyunlarda ya da borsa gibi bir piyasada ortaya para koymak:	<i>Bitcoin'e 5000 dolar basmış.</i>
bas-	11-20	Yeni Anlam	Devletin kağıt ya da madeni parayı piyasaya sürmesi:	<i>Yeni demir 5 tl basıldı ve piyasaya sürüldü.</i>
bas-	11-21	Yeni Anlam	Ulaşım araçlarında temassız ödeme yapmak:	<i>Otobüse binerken parası olmayan çocuğa kadın kartından bastı.</i>

bas-	11-22	Yeni Anlam	Ulaşım aracının beklenenden daha fazla performans vermesi veya hızlı gitmesi:	<i>Masserati 'nin yeni modeli iyi basıyor.</i>
vur-	12-01	Varolan Anlam	-e Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere veya bir kimseye hızla çarpmak; çakmak, geçirmek, inmek:	<i>Masaya vurmak. Birinin başına vurmak.</i>
vur-	12-02	Varolan Anlam	-i Ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca çarpmak:	<i>"Kapılarını vurmada, kartını göstermeden, kademeye aldirmeden odalara giriyor." - Refik Halit Karay</i>
vur-	12-03	Varolan Anlam	-e Etkisi bir yere kadar ulaşmak:	<i>Su dışarı vurdu.</i>
vur-	12-04	Varolan Anlam	-e Duyulmak, hissedilmek.	
vur-	12-05	Varolan Anlam	-e Üzerinde görünmek, üzerine düşmek, yansımak, aksetmek:	<i>"Yıkık damından içeriye parça parça güneş vurur." - Refik Halit Karay</i>
vur-	12-06	Varolan Anlam	-e Olumsuz yönde etkilemek:	<i>Kriz kitap dünyasını da vurdu.</i>
vur-	12-07	Varolan Anlam	-e, -i Hızla değmek, çarpmak:	<i>Arabalar aniden birbirine vurdu. Ayağını güm güm yere vurarak...</i>
vur-	12-08	Varolan Anlam	-e sürmek: Duvara boya, tahtaya cila vurmak istedi.	
vur-	12-09	Varolan Anlam	-e Takmak, koymak, bağlamak:	<i>"Seni buradan ellerine kelepçe, ayaklarına zincir vurup öyle götürecekler!" - Yakup Kadri</i>

vur-	12-10	Varolan Anlam	-e Bağlamak, ilişkilendirmek:	"Bohçacı ve yazmacı kadınların tuhaflığına vurarak etrafını alırlar." - Refik Halit Karay
vur-	12-11	Varolan Anlam	-e Olduğundan başka biçimde görünmek:	Deliliğe vurmak.
vur-	12-12	Varolan Anlam	nesnesiz Batıcı veya kesici cisimleri saplamak, kakmak:	Bıçak vurmak.
vur-	12-13	Varolan Anlam	nesnesiz Uygulamak, basmak, koymak:	Damga vurmak.
vur-	12-14	Varolan Anlam	-e Ses çıkarmak, ses vermek, çalmak.	
vur-	12-15	Varolan Anlam	-i Amaçladığı şeye rast getirmek.	
vur-	12-16	Varolan Anlam	Hızla çarpmak.	
vur-	12-17	Varolan Anlam	-i Silahla yaralamak, öldürmek:	"Bir gün kızı kurtarmışlar, ayıyı vurmuşlar." - Halide Edip Adıvar
vur-	12-18	Varolan Anlam	-e Dokunmak, hasta etmek:	"Bizim evin bacası çekmiyor. Bütün kış, maale kömür vuruyor bizi bu yüzden." - Nâzım Hikmet
vur-	12-19	Varolan Anlam	nesnesiz Soğuk, dolu vb. ürünlere zarar vermek:	"Dolu, bu yıl ekinlerin çoğunu vurmuş." - Fikret Otyam
vur-	12-20	Varolan Anlam	nesnesiz Kalp atmak, çarpmak:	Kalbi öylesine kopacakmış gibi vuruyordu.

vur-	12-21	Varolan Anlam	-e Piyango vb. çıkmak, isabet etmek.	
vur-	12-22	Varolan Anlam	-i Desteklemek, dayamak:	<i>Akşam olunca kapının desteğini vurduk.</i>
vur-	12-23	Varolan Anlam	Çıkmak:	
vur-	12-24	Varolan Anlam	Sırtına, omzuna yerleştirmek:	"Hamalın biri sırtına koca bir ayna vurmuş götürüyordu." - Haldun Taner
vur-	12-25	Varolan Anlam	-e Bir şeyi başka bir şey üzerine koymak.	
vur-	12-26	Varolan Anlam	-e Tavla oyununda pulu kırmak	
vur-	12-27	Varolan Anlam	-e, mecaz Manevi olarak yaralamak.	
vur-	12-28	Varolan Anlam	-e, argo İçki içmek.	
vur-	12-29	Varolan Anlam	-e, argo Kadeh tokuşturmak.	
vur-	12-30	Varolan Anlam	-i, argo Herhangi bir biçimde haksız yoldan para almak, soymak:	<i>Birinin on milyon lirasını vurmak.</i>
vur-	12-31	Varolan Anlam	-e, -i, matematik Çarpma işlemini yapmak:	<i>İkiyi dörde vurursak sekiz eder.</i>
vur-	12-32	Yeni Anlam	Cinsel ilişkiye girmek:	<i>Metin kıza akşam fena vurdu. 2 ay seks yapmasa yeter.</i>

vur-	12-33	Yeni Anlam	Bir avı diri ya da ölü olarak ele geçirmek: avlamak, tutmak:	<i>Karaburun açıklarında antenli mercan vurduk.</i>
vur-	12-34	Yeni Anlam	Saçı belli bir oranda kısaltmak, kestirmek:	<i>Bitlendiği için oğlunun saçlarını sıfıra vurdurdu.</i>
vur-	12-35	Yeni Anlam	Can sıkıntısından, üzüntüden ya da kötü bir durumdan kurtulmak veya unutmak için bir eylem yapmak ya da bir şeyi tüketmek:	<i>Mutsuz olduğum günlerde kendimi cips ve kolaya veriyorum, üstüne de bir çikolata patlattım mı bütün depresyonlarım geçiyor.</i>
vur-	12-36	Yeni Anlam	aşı olmak, vücuda şırınga ile ilaç ya da uyuşturucu madde almak:	<i>Prof. Dr. Orçun Egeli Biontech vurulan kişilerde kalp krizi riski olabileceğini söyledi.</i>
vur-	12-37	Yeni Anlam	spor: özellikle topla oynanan ve ayakla kontrol edilen spor oyunlarında topu yönlendirmek:	<i>Ferdi vurdu ve GOOOOOLLLLLL!</i>
vur-	12-38	Yeni Anlam	Bir savaş aletinin başka bir savaş aletine ya da savaş alanına mermi, bomba göndermesi:	<i>İsrail Filistin'i vurdu ve 300 kişi hayatını kaybetti.</i>

koy-	13-01	Varolan Anlam	-e, -i Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek:	"Öteki elini doktorun omzuna koydu." - Sait Faik Abasıyanık
koy-	13-02	Varolan Anlam	-e, -i Bir kimseyi işe yerleştirmek, birine iş sağlamak:	"O kadar etkilenmiş ki beni de işe koymak için onlarla tanıştırmaya götürüyordu." - Mehmet Emin Yeşil
koy-	13-03	Varolan Anlam	-e, -i Gitmesine engel olmamak, gitmesine izin vermek; bırakmak:	İçeri kimseyi koymuyorlar.
koy-	13-04	Varolan Anlam	-e, -i ► eklemek:	"Mal üstüne mal koymak için içi giden bir kişidir." - Salâh Bırsel
koy-	13-05	Varolan Anlam	-e, -i İmza, tarih, adres yazmak.	
koy-	13-06	Varolan Anlam	-e, -i Uyulması gereken kuralları belirlemek, ortaya çıkarmak; vazetmek:	"Orduda yaşayan manevi kuvveti de meydana koyuyor." - Ruşen Eşref Ünaydın
koy-	13-07	Varolan Anlam	nesnesiz Etkilemek, dokunmak:	"Kendisinden yakışıklı ve ünlü olan bir adam için terk edilmiş olmak koyuyor olmalı ona." - İnci Aral
koy-	13-08	Varolan Anlam	-e, -i Bir şey veya kimse için kullanmayı belirlemek, ayırmak:	"Giderlerini iki ay içinde yerine koydu." - Necati Cumalı
koy-	13-09	Varolan Anlam	-e, -i Bırakmak, terk etmek.	
koy-	13-10	Yeni Anlam	Elektronik ortamda dosyayı, fotoğrafı, resmi vb. yüklemek,	Instagram 'a post koydum.

paylaşmak:

koy-	13-11	Yeni Anlam	Önceden kaydedilmiş şarkı, film vb. sanat eserini veya oyunu içeren şeyi bir elektronik alette yürütmek, oynatmak, başlatmak:	<i>Metallica'dan "One" şarkısını koyuyorum.</i>
koy-	13-12	Yeni Anlam	Bir yiyeceği ya da bir içeceği pişirmek veya servis etmek:	<i>Bifteğin yanına patates püresini koyuyorum.</i>
koy-	13-13	Yeni Anlam	Bir kimseyi ya da bir grubu yenip, perişan etmek, dağıtmak, bozguna uğratmak, hezimete uğratmak:	<i>Nasıl koyduk ama son maçta, 9 tane gol yediler resmen.</i>
bin-	14-01	Varolan Anlam	-e Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak:	<i>"Belki de atlara binerek dolaşırız." - Refik Halit Karay</i>
bin-	14-02	Varolan Anlam	-e Bir yere gitmek için tren, vapur, uçak, otomobil vb. bir taşıtta yer almak; atlamak:	<i>"Vapurlara, trenlere ihtiyarları itip çocukları ezip biniyoruz." - Orhan Seyfi Orhon</i>
bin-	14-03	Varolan Anlam	-e Bisiklet, motosiklet, binek hayvanı kullanmak.	

bin-	14-04	Varolan Anlam	-e Bir şey sıkışarak yanındakinin üstüne çıkmak, üst üste gelmek:	<i>Damar damara binmiş.</i>
bin-	14-05	Varolan Anlam	-e, nesnesiz Fiyatı artmak:	
bin-	14-06	Varolan Anlam	-e Eklenmek, katılmak:	<i>"Annemin dul maaşından ayrılmış bütçeme bir de posta masrafı binmişti her hafta." - Yusuf Ziya Ortaç</i>
bin-	14-07	Yeni Anlam	Cinsel ilişkide bir insanın diğer insanın üzerinde olması	<i>Tekir kedi çiftleşme içgüdüleriyle Sarmal'ın üstüne binmişti.</i>
bin-	14-08	Yeni Anlam	Bir binanın veya yapının içinde ulaşımı sağlayan asansörde, yürüyen merdivende, yürüyen bantta vb. yer almak:	<i>Yürüyen merdivene binerken küçük kızım düştü, ayağını incitti.</i>
bin-	14-09	Yeni Anlam	Bir araca sahip olmak:	<i>Lestat, Nissan X-trail'a binmiş havasını atıyordu.</i>